

รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบล
หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

MANAGEMENT MODEL FOR THE TEMPLE, PUBLIC, AND STATE CO-
CREATING HAPPINESS PROJECT OF TEMPLES AT HANTRA SUB-DISTRICT
IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA DISTRICT OF PHRA NAKHON SI
AYUTTHAYA PROVINCE

พระครูใบฎีกาประเทือง กนตจาโร (มีสมเดช)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๗

รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบล
หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระครูใบฎีกาประเทือง กนฺตจาโร (มีสมเด็จ)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๗

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Management Model for The Temple, Public, And State Co-
Creating Happiness Project of Temples At Hantra Sub-District in
Phra Nakhon Si Ayutthaya District of Phra Nakhon Si Ayutthaya
Province

Phrakrubaidika Prathueang Kantajaro (MiSomdet)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2024

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์
เรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร.)

กรรมการ

(พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร.)

กรรมการ

(รศ. ดร.สุรพล สุธะพรหม)

กรรมการ

(พระครูสุตวุฒิคุณบัณฑิต, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(ผศ. ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

พระครูสุตวุฒิคุณบัณฑิต, ผศ.ดร.

ประธานกรรมการ

ผศ. ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

พระครูใบฎีกาประเทือง กนตจาโร

(พระครูใบฎีกาประเทือง กนตจาโร)

- ชื่อสารนิพนธ์** : รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ผู้วิจัย** : พระครูใบฎีกาประเทือง กนตจาโร (มีสมเดช)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
- คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์**
- : พระครูสุตวุฒิคุณบัณฑิต, ผศ. ดร., พธ.บ.(การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
 - : ผศ. ดร.สุภัทรชัย สีสะไบ, พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ), พธ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์), พร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน ๑๘ รูปหรือคน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการวิเคราะห์ SWOT พบว่า จุดแข็ง คือ การให้ความสำคัญจากเจ้าคณะจังหวัด พัฒนาวัดตาม ๕ ส มีศาสนสถานมั่นคง เหมาะสมสำหรับศูนย์การเรียนรู้ ส่งเสริมให้วัดมีความเข้มแข็ง เหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลาง วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และนำการพัฒนาจิตใจของชุมชน และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาวัดอย่างเป็นระบบ จุดอ่อน คือ วัดส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการบริหารโครงการ ขาดการวางแผนที่ดีในการพัฒนาพื้นที่ ขาดงบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ การจัดสรรพื้นที่ยังไม่เหมาะสม และการบูรณปฏิสังขรณ์ชำรุดเพราะขาดทุนทรัพย์และทักษะช่าง โอกาส คือ ศรัทธาของประชาชน การจัดหาทุนทรัพย์จากประชาชน การใช้เทคโนโลยีทันสมัย การศึกษาและการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และการมอบรางวัลและการส่งเสริม อุปสรรค คือ ปัญหาเศรษฐกิจ สังคมเมือง ความสนใจของผู้เกี่ยวข้อง การขาดบุคลากร และการขาดงบประมาณ

๒. กระบวนการในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี PDCA ด้านการวางแผน ประกอบด้วย มีการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ มีการวางแผนในการดำเนินโครงการ มีการจัดระบบ วางระเบียบวัด ให้เป็นพื้นที่สัปปายะ การจัดโครงการเพื่อให้วัด

เป็นศูนย์กลางชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน วิเคราะห์สถานการณ์ ศักยภาพปัจจุบันของวัดและชุมชน ด้านการลงมือทำ ประกอบด้วย การแบ่งหน้าที่ให้พระสงฆ์ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานท้องถิ่นและชุมชน การรักษาความสะอาดของวัด การพัฒนาภูมิทัศน์ และการปรับปรุงโครงสร้าง การสร้างศาสนสถานใหม่ และบูรณะซ่อมแซม ด้านการตรวจสอบ ประกอบด้วย จัดทีมที่ปรึกษา มาให้คำปรึกษา ควบคุมตรวจงานในรูปของคณะกรรมการ เจ้าอาวาสเป็นผู้ตัดสินใจและควบคุมเอง การตัดสินใจและการควบคุมงานสาธารณูปการเป็นไปตามกฎระเบียบทุกอย่าง และ ควบคุมงานโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย การพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ การพัฒนาวัดเน้นตามกฎระเบียบ การพัฒนาวัดต้องดูที่ภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ การพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ และ ผลการแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดให้รักษาความสะอาดให้มีความเหมาะสมกับเป็นวัดอาราม

๓. รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบไปด้วย รูปแบบที่ ๑ ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป คือป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดมีป้ายชื่อที่มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน รูปแบบที่ ๒ การจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ คือการสำรวจพื้นที่ โดยการสำรวจพื้นที่ภายในวัด และการวิเคราะห์ความต้องการ รูปแบบที่ ๓ การจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ คือ การจัดทำแผนคลังวัสดุสงฆ์ สร้างแผนการจัดการคลังวัสดุที่ครอบคลุมประเภทวัสดุที่จำเป็น รูปแบบที่ ๔ ห้องน้ำ คือ การออกแบบห้องน้ำ จัดทำแผนการออกแบบห้องน้ำที่เหมาะสมตามมาตรฐานสาธารณสุข โดยคำนึงถึงความสะดวกสบายและการใช้งานของผู้ใช้ทั้งหมด รูปแบบที่ ๕ การจัดการขยะ คือ การให้ความรู้และฝึกอบรม การให้ความรู้และฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญในการจัดการขยะ รูปแบบที่ ๖ สภาพแวดล้อมทั่วไป คือ การพัฒนาพื้นที่สีเขียว เน้นการพัฒนาพื้นที่สีเขียวภายในวัดและชุมชน รูปแบบที่ ๗ ระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย คือ การออกแบบระบบไฟฟ้า ออกแบบระบบไฟฟ้าให้มีความปลอดภัย และเพียงพอต่อการใช้งาน รูปแบบที่ ๘ โรงครัว คือ วางแผนทำพื้นที่ให้สะอาด และรูปแบบที่ ๙ อาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด คือ การวางแผนและออกแบบ วางแผนและออกแบบอาคารเสนาสนะให้เหมาะสมกับการใช้งาน

Thesis Title: Management Model of Wat, Pracha, Rath Happiness Creation Project of Monasteries at Hantra Sub-District, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Researcher: Phrakrubaidika Prathueang Kantajaro (MiSomdet)

Degree: Master of Arts (Buddhist Management)

Thesis Supervisory Committee:

: Phra Khru Sutawutthikun Bundit, Asst. Prof. Dr., B.A. (Buddhist Management), M.A. (Buddhist Management), Ph.D. (Buddhist Management)

: Asst. Prof. Dr. Suphattharachai Sisabai, B.A. (English), M.A. (Public Administration), Ph.D. (Public Administration)

Graduation Date: November 27, 2024

Abstract

Objectives of this research were to study the general condition of Wat, Pracha, Rath Happiness Creation Project (Monastery, People and State Happiness Creation Project) of monasteries at Hantra Sub-District, Phra Nakhon Si Ayutthaya District. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, to study the management process of Wat, Pracha, Rath Happiness Creation Project and to propose the management model of Wat, Pracha, Rath Happiness Creation Project at Hantra Sub-District, Phra Nakhon Si Ayutthaya District. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, conducted by the qualitative research methodology, data were collected by in-depth interviewing 18 key informants. and analyzed by content descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1. General management conditions of Wat, Pracha, Rath Happiness Creation Project of monasteries at Hantra Sub-District, Phra Nakhon Si Ayutthaya District. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, according to the SWOT analysis were found that Strength; The emphasis of the provincial Abbot, the development of monasteries according to the 5 S's, the existence of stable religious places, suitable for learning centers, and the strengthening of monasteries to be suitable for the center. The monasteries to be the center of the mind and lead the mental development of the community and there was the systematic committee appointment. Weakness; Most monasteries lacked understanding and vision in project management, lacked good planning for the development of the area, lacked budget and support from government agencies. The allocation of space was not appropriate and the restoration was slow because of the loss of resources and technician skills. Opportunities; Faiths from the public, financing from the public, the

use of modern technology. Education and participation from children and the youths, Award presentation and promotion. Threats; The obstacles were economic, social, and urban problems, the interests of those involved, lack of personnel and lack of budget.

2. The management process of Wat, Pracha, Rath Happiness Creation Project of the monasteries at Hantra Sub-District, Phra Nakhon Si Ayutthaya District. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, according to the PDCA theory: namely, Plan; planning included the development strategic plan related to the project was studied. There was a plan for the implementation of the project. There was a system and a system of monasteries regulations to be a Sappaya area by organizing projects to make temples a stable and sustainable community center, analyzing the situation, studying the current condition of monasteries and the community. Do; dividing duties for monks Involvement of local authorities and communities Maintaining the cleanliness of the monasteries, landscape development and structural improvement, construction of new religious places, and restoration and repair. Check: Control and inspect the work in the form of a committee. The abbot made his own decisions and controls. The commitment and control of public utility work was in accordance with all regulations and supervised by experts in the field of improvement. Act: The development of monasteries should take into account the well-being or identity of each monastery, focusing on regulations. The monasteries development must look at the topography of each area, should take into account the well-being or identity of each monastery and the results of solving the problem of temple development to maintain cleanliness to be suitable as the monastery.

3. The management mode of Wat, Pracha, Rath Happiness Creation Project of monasteries at Hantra Sub-District, Phra Nakhon Si Ayutthaya District. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province consisted of: Pattern 1: Monastery nameplate in front of the monastery and plan in brief of the appropriate size. The monastery name can be seen and read clearly. Pattern 2: Traffic Management; Traffic signs and parking lots were surveys of the area by surveying the area within the monastery and analyzing the needs. Pattern 3: The organization of the monastic material warehouse and the control of disbursement and disbursement of goods by creating a material inventory management plan that covered the types of materials needed. Pattern 4: Bathroom; The design of the bathroom to have appropriate toilets in accordance with public health standards by considering all users comfort and usability. Pattern 5: Waste management; Education and training, education and training were an important part of waste management. Pattern 6: The general environment; The development of green spaces, focusing on the development of green spaces within monastery and communities. Pattern 7: Electrical system and fire prevention; The design of the electrical system to be safe and sufficient for use. Pattern 8: kitchen; Plan the area to be clean and orderly. Pattern 9: Senasana buildings; planning and designing facility buildings within monastery to be suitable for use.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่าน พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ผศ.ดร.สุภัทรชัย สีสะไบ ประธานกรรมการที่ปรึกษา พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร. กรรมการที่ปรึกษา พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ตลอดจนคณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณและขอเจริญพรไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ และขอเจริญพรขอบคุณ คณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการต่าง ๆ ถ่ายทอดองค์ความรู้ การศึกษา ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนนิสิตทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและคำปรึกษาดี ๆ ที่มอบให้ผู้วิจัยตลอดมา

พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร. และพระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร. ขอเจริญพรขอบคุณ รศ.ดร. พิเชฐ ทั้งโต ผศ.ดร.นิกร ศรีราช และผศ.ดร.เอนก ไยอินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์และให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์อันเป็นประโยชน์แก่การทำ สารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณพระวชิโรภาส เจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา พระครูสิริชัยมงคล รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา พระครูอาทรบุญวิสุทธิ์ เจ้าคณะตำบล หันตรา พระมหาเถระทุกรูปที่เมตตาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดีและ ขอเจริญพรขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อการเก็บข้อมูล วิจัย จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบพระคุณในความเมตตา พระเดชพระคุณพระธรรมรัตนมงคล ที่ปรึกษา เจ้าคณะภาค ๒ เจ้าอาวาสวัดพนัญเชิงวรวิหาร ที่ได้สนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา ขอเจริญพรขอบคุณ ญาติธรรมทุกท่านที่ได้ให้ความเมตตาอนุเคราะห์สนับสนุนช่วยเหลือส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาเพิ่มเติมองค์ความรู้ และกำลังใจจากทุกท่านดังกล่าว ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อเป็นอย่างยิ่ง คุณค่าสิ่งดีงามและประโยชน์ใด ๆ อันจะพึงมีจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอนอบ น้อมถวายเป็น พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา กตเวทิตาคุณแก่ บิดา มารดา ครูอุปัชฌาย์ อาจารย์ ญาติสนิทมิตรสหายทั้งหลาย และผู้มีคุณูปการทุกท่าน

พระครูใบฎีกาประเทือง กนตจาโร (มีสมเดช)

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญแผนภาพ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ	๙
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๑๕
๒.๓ โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข	๕๓
๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๕๖
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๘
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๑
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๔
๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๗๔
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๖
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๗๘
๔.๒ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๘๔
๔.๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๑๑
๔.๔ องค์ความรู้	๑๔๙
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๕๘
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๖๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๖๔
บรรณานุกรม	๑๖๗
ภาคผนวก	๑๗๔
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๑๗๕
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๗๘
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๘๐
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๘๔
ภาคผนวก จ ภาพการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๙๐
ประวัติผู้วิจัย	๑๙๔

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ ความหมายรูปแบบ (Model)	๑๒
๒.๒ ประเภทของรูปแบบ	๑๕
๒.๓ สรุปความหมายของการบริหารจัดการ	๒๕
๒.๔ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	๓๒
๒.๕ สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	๔๘
๒.๖ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ	๖๑
๒.๗ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร	๖๖
๒.๘ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข	๗๑
๔.๑ สรุปจุดแข็งของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๘๑
๔.๒ สรุปจุดอ่อนของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดใน ตำบลหันตรา อำเภอยะนิงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๘๕
๔.๓ สรุปโอกาสของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๘๙
๔.๔ สรุปอุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดใน ตำบลหันตรา อำเภอยะนิงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๙๓
๔.๕ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการวางแผน	๙๗
๔.๖ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการลงมือปฏิบัติ	๑๐๒
๔.๗ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการตรวจสอบ	๑๐๖
๔.๘ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการ บริหาร PDCA ด้านการปรับปรุงแก้ไข	๑๑๐
๔.๙ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป	๑๑๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๐ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการ จราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ	๑๑๘
๔.๑๑ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการ จัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ	๑๒๓
๔.๑๒ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านห้องน้ำ	๑๒๗
๔.๑๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านจัดการขยะ	๑๓๑
๔.๑๔ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้าน สภาพแวดล้อมทั่วไป	๑๓๕
๔.๑๕ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปแบบด้าน ระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย	๑๓๙
๔.๑๖ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านโรงครัว	๑๔๓
๔.๑๗ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอาคาร เสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด	๑๔๘

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๒
๔.๑ จุดแข็งของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๘๒
๔.๒ จุดอ่อนของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๘๖
๔.๓ โอกาสของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๙๐
๔.๔ อุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๙๔
๔.๕ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการ บริหาร PDCA ด้านการวางแผน	๙๘
๔.๖ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการ บริหาร PDCA ด้านการลงมือปฏิบัติ	๑๐๓
๔.๗ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการ บริหาร PDCA ด้านการตรวจสอบ	๑๐๗
๔.๘ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการ บริหาร PDCA ด้านการปรับปรุงแก้ไข	๑๑๑
๔.๙ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป	๑๑๕
๔.๑๐ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการ จราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ	๑๑๙
๔.๑๑ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดระบบ คลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ	๑๒๔

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๔.๑๒ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ด้านห้องน้ำ	๑๒๘
๔.๑๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ด้านจัดการขยะ	๑๓๒
๔.๑๔ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ด้าน สภาพแวดล้อมทั่วไป	๑๓๖
๔.๑๕ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา รูปแบบด้านระบบ ไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย	๑๔๐
๔.๑๖ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ด้านการจัดการ จราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ	๑๔๔
๔.๑๗ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ด้านการจัดการ จราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ	๑๔๙
๔.๑๘ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๕๐
๔.๑๙ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๕๔

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

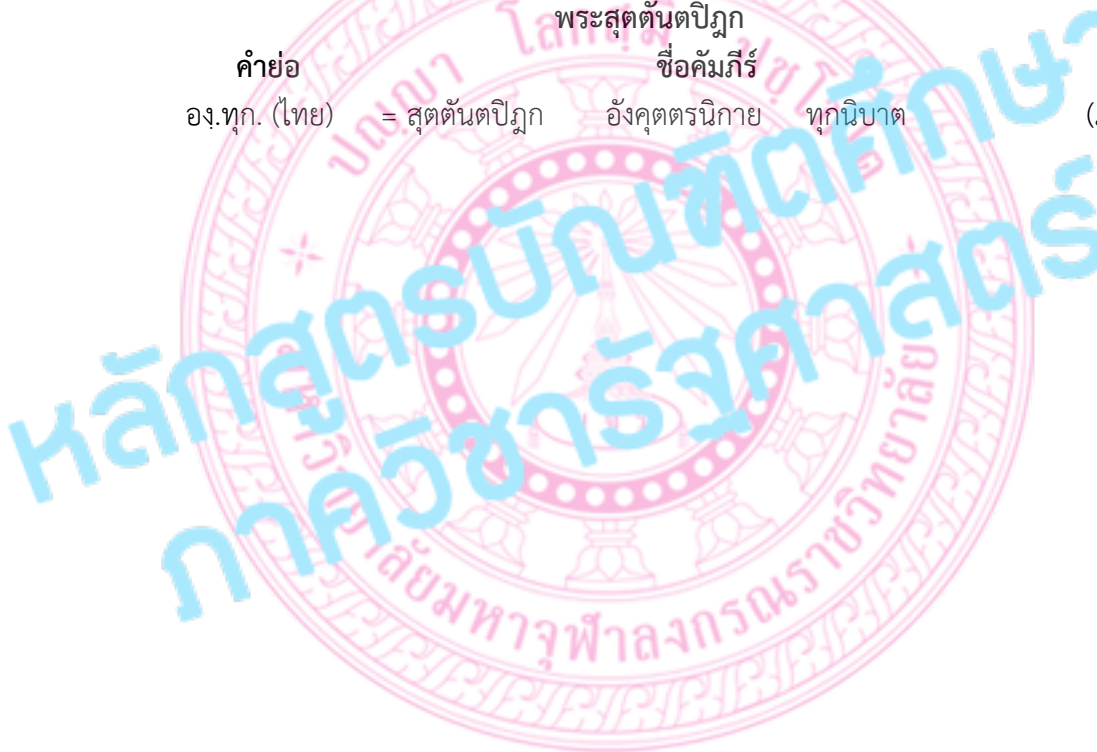
อักษรย่อในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

การอ้างอิงพระไตรปิฎก ได้ระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น อง.ทุก.(ไทย) ๒๐/๔๓๖/๑๑๐. หมายถึง สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทุกนิบาต ภาษาไทยเล่ม ๒๐ ข้อ ๔๓๖ หน้า ๑๑๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับดังนี้

๑. คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

คำย่อ	พระสุตตันตปิฎก	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
อง.ทุก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทุกนิบาต (ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

วัดเป็นสถานที่รวมจิตใจของคนไทย และนอกจากนั้นวัดยังเป็นสถานที่ให้ความรู้แก่คนในสมัยก่อน เพราะแต่ก่อนยังไม่มีการสร้างโรงเรียนหรือสถานที่สำหรับมอบความรู้ให้จึงต้องไปใช้วัดเป็นที่ให้ความรู้แก่เด็ก โดยมีพระเป็นผู้อบรมสั่งสอน และวัดยังเป็นที่พักผ่อนของคน เพื่อเป็นที่ประชุมหรือเพื่อเป็นที่ชำระจิตใจของผู้คน จึงนับได้ว่าวัดมีอิทธิพลมากต่อคนไทยจนมาถึงในยุคสมัยปัจจุบัน วัดก็ยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยมาช้านาน โดยวัดจะเป็นที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าต่าง ๆ ไว้มากมาย นอกจากนี้วัดก็ยังเป็นศูนย์รวมความเชื่อต่าง ๆ ทางไสยศาสตร์ของชาวพุทธ ซึ่งเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคลในฐานะที่เราเป็นคนไทยเราควรช่วยกันทำนุบำรุงรักษาวัดให้มั่นคงอยู่คู่กับคนไทย เพื่อให้คนไทยได้มีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจทั้งในยามทุกข์และยามสุข ดังนั้น วัดจึงเปรียบเสมือนแหล่งรวบรวมและสร้างวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมเป็นค่านิยมและความเชื่อที่มีร่วมกันมาอย่างช้านาน ซึ่งเป็นระบบที่เกิดขึ้นในสังคมแทบทุกสังคมของคนไทย และกลายเป็นแนวทางในการกำหนดแบบแผนพฤติกรรม บรรทัดฐานของคนไทย วัฒนธรรมจึงเป็นเสมือนบุคลิกภาพ และจิตวิญญาณของคนในสังคม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และชุมชนเองก็เป็นกำลังสำคัญในการรักษาไว้ ซึ่งเป็นสมบัติของคนไทยไว้ให้คนรุ่นหลังได้ชื่นชม ในความงดงามของวัฒนธรรมของคนไทย^๑

พระพุทธศาสนาเป็นองค์กรหนึ่งที่เป็นพื้นฐานของสังคม เป็นรากฐานทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมในสังคมไทย วัดเป็นสถาบันทางสังคมที่ประชาชนยอมรับและผูกพันในด้านการเข้าไปรับการอบรมสั่งสอนเป็นเวลานาน และผู้ที่มีหน้าที่ให้การอบรมสั่งสอนประชาชนให้ได้รับความรู้ทั้งทางคฤหัสถ์และคฤหัสถ์ในรูปลักษณะของการให้การศึกษา การเผยแผ่ธรรม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การรักษาพยาบาล การสงเคราะห์ผู้ยากไร้ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นภารกิจของสงฆ์ทั้งสิ้น พระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในทางด้านจิตใจเสริมสร้างศีลธรรม สติปัญญาที่ถูกต้องแก่ชุมชนบทบาทนี้เป็นบทบาทสำคัญยิ่ง เป็นรากฐานของความเจริญ ความสุขของสังคมอย่างแท้จริง

พระพุทธศาสนาจึงมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันอย่างใกล้ชิดอยู่แล้วโดยปริยายแม้มารยาทต่าง ๆ ที่คนไทยถูกสอนให้เคารพอาวุโส มีการยึดมั่นและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี ก็ล้วนมาจากหลักเกณฑ์ทางพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย เนื่องจากชาวนาไทยนับถือพระพุทธศาสนามาช้านาน จนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมซึมซับลงในวิถีไทย กลายเป็นรากฐานวิถีชีวิตของคนไทยในทุกด้านทั้งด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรม ดังนั้น วิถีชีวิตของคนไทยคน

^๑ กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา, คู่มือการพัฒนาวัด อุทยานการศึกษาในวัดลานวัด ลานใจลานกีฬา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

ไทยมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ ได้แก่ การแสดงความเคารพ การมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความกตัญญูกตเวที การไม่อาฆาตหรือมุ่งร้ายต่อผู้อื่น ความอดทนและการเป็นผู้มีอารมณ์แจ่มใสรื่นเริง เป็นต้น^๒

พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของสังคมไทย พระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์กลางของความเคารพศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ให้คนไทยประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม นอกจากนี้วัดยังเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมของชุมชน สร้างความสามัคคีในชุมชน พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ใช้คุณธรรมและสติปัญญาในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองและร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม และพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง นอกจากนี้พระสงฆ์หลายท่านยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำชุมชนพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น วัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวไทยได้บวชเรียนในพระพุทธศาสนา ได้ฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนดี เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติไทย^๓

ตั้งแต่อดีตโบราณกาล คงไม่มีใครปฏิเสธว่า "วัด" เป็นที่พึ่งของชาวบ้าน เป็นศูนย์รวมของสรรพสิ่ง หลากหลายกิจกรรมอยู่ที่วัด แม้แต่เรื่องของการศึกษาเล่าเรียน จนเป็นที่มาของคำว่า บวชเรียน แต่ในปัจจุบันดูเหมือนว่า "วัด" กลับมีบทบาทต่อชุมชนลดน้อยลง เหลือเพียงแค่ภาพของการเป็นสถานที่จัดพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานศพ หรืองานในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ส่วนภาพในบทบาทอื่น ๆ ดูจะเลือนรางและนึกยากขึ้นทุกที

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้จัดทำโครงการ วัดสร้างสุข เป็นโครงการเชิงปฏิบัติจริง มีระยะเวลาประมาณ ๕ ปี เพื่อสร้างกลไกการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมประเทศไทยให้มีวินัย สามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยตนเอง แนวคิดมาจากการที่ชาวญี่ปุ่นมีข้อดีเรื่องหนึ่งคือ วัฒนธรรมของคนในประเทศมีวินัยสูงไม่ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตอย่างไร ประชาชนก็ยังคงมีจิตใจที่รักความมีวินัย และได้จัดทำคู่มือ วัดสร้างสุข (๕ส ภาคประชาชน) เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ "วัดสร้างสุข" ซึ่งเป็นความร่วมมือร่วมใจกันของหลาย ๆ ภาคส่วน โดยนำเสนอให้เห็นถึงแนวทางและวิธีการที่จะสร้างสังคมแห่งความสุข ซึ่งมีวัดเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องราวของ ๕ส ในชุมชน ส่งเสริมให้เกิดความมีวินัยของคนในชาติ โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนากับ ๕ส เข้าไว้ด้วยกันอย่างลงตัว มีทั้งวิธีการสำหรับพระสงฆ์และประชาชนพร้อมทั้งสอดแทรกเนื้อหาจากเหตุการณ์จริง หนังสือเล่มนี้จึงเหมาะสำหรับวัด รวมถึงสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในชุมชน และผู้ที่สนใจทั่วไปที่ต้องการศึกษาเรียนรู้วิธีการประยุกต์ใช้ ๕ส กับชีวิตประจำวัน เป้าหมายการทำ ๕ส สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) จะเริ่มดำเนินการสำรวจวัดตัวอย่างที่ดีในประเทศไทยเพื่อเป็นต้นแบบ ในการนี้ได้ทำการสำรวจแล้วหลายวัด เช่น วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก

^๒ พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต), สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๒๗), หน้า ๒๐๕ - ๒๐๖.

^๓ กระทรวงศึกษาธิการ, วัดจะมีส่วนรับภาระและจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างไร สกศ, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๙๖.

วัดปทุมวนาราม วัดปัญญาบันฑิตาราม และที่เป็นต้นแบบได้สมบูรณ์ คือ วัดเขาวง (ถ้ำนารายณ์) จังหวัดสระบุรี หลังจากนั้นถวายความรู้แด่พระสงฆ์ สามเณรพระสังฆาธิการ และได้อบรมผู้นำ ๕๕ แก่ผู้ที่มีจิตอาสาจากโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเป็นตัวอย่าง พัฒนาวัดนำความรู้ที่ได้ไปทดลองพัฒนาวัด นาร่อง ซึ่งได้กำหนดขึ้นจำนวน ๔ วัด คือ วัดคลองเตยใน วัดด่าน วัดจำปา และวัดสุทธวราราม แนวทางปีที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๗) สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) จะจับคู่วัดกับโรงงาน ๑๐๐ คู่ พร้อมทั้งผลักดันเข้าสู่องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เป็นนโยบายนำไปปฏิบัติ เช่น วงการสาธารณสุข วงการ การศึกษา วงการกองทัพ วงการมหาดไทย ข้าราชการ เป็นต้น แนวทางปีที่ ๓ จะขยายผลเป็น ๑๐ คู่ เป็น ๑,๐๐๐ โรงงาน ๑,๐๐๐ พื้นที่ เช่น วัด โรงพยาบาล โรงเรียน โรงพัก ตลาด สวนสาธารณะ อบต. เทศบาล อบจ. เป็นต้น โดยการส่งเสริมการประกวด ๕๕^๔ ภาคประชาชน สร้างกระแสให้เกิด การตื่นตัวทั่วประเทศ สอดรับกับ AEC แนวทางปีที่ ๔ และ ๕ จะขยายผลไปทั่วประเทศ ในปัจจุบัน ได้พัฒนาโครงการเข้าสู่ระยะที่ ๓ ปรับเปลี่ยนชื่อโครงการเป็นโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เป็น โครงการฯ ที่มุ่งเน้นวิถี “วัดสวยด้วยความสุข” เริ่มต้นจากการประสานความร่วมมือกับองค์กรภาคีใน ชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมดูแลรักษาให้วัดเกิดความสะอาด ที่มีอยู่แล้ว ให้มากขึ้น ที่ยังต้องเติมเต็มต่างมารวมกันทำให้สมบูรณ์ โดยใช้แนวทาง ๕๕ เป็นการกำหนดทิศทาง ดำเนินงานให้เป็นรูปธรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพของวัด และชุมชนให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม อันจะนำไปสู่การเกิดพื้นที่ทางสังคม พื้นที่แห่งการเรียนรู้ของวัด และชุมชนด้วยวิถี วัฒนธรรมเชิงพุทธ โครงการฯ นี้จึงก่อเกิดประโยชน์อย่างยิ่งแก่ทุกภาคส่วน ทั้งวัด ประชา และรัฐ อันนำไปสู่ “วัดมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง ชาวประชามีความสุขด้วยพุทธธรรม” และขยายขอบเขตออกไปสู่ ระดับประเทศ

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มหาเถรสมาคม ได้เห็นชอบแผนแผนยุทธศาสตร์ การปฏิรูปกิจการ พระพุทธศาสนา ทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์ ซึ่ง “โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข” เป็นหนึ่งในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้วัดเป็นสถานที่ สงบร่มเย็น เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน นับได้ว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนหันมา เข้าวัดกันมากขึ้น โดยได้ดำเนินการมาแล้ว ๒ ระยะ ในชื่อโครงการวัดสร้างสุข และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการดำเนินการระยะที่ ๓ ในชื่อ “โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข” ที่เป็นการขยายผลโครงการ ไปสู่ ๑,๕๐๐ วัดทั่วประเทศ และภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีเป้าหมายขยายผลไปสู่การพัฒนาพื้นที่ทาง กายภาพ จำนวน ๒๔,๐๐๐ วัดทั่วประเทศ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาวัดทางด้านกายภาพ ให้มีการจัดการ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพ นำไปสู่สังคมที่ดีต่อไป

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัดอยู่ทั้งสิ้น ๕๑๘ วัด เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย จำนวน ๔๙๖ วัด วัดในสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต จำนวน ๒๒ วัด อำเภอพระนครศรีอยุธยา มีวัดอยู่ทั้งสิ้น ๗๘ วัด เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย จำนวน ๗๗ วัด วัดในสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต

จำนวน ๑ วัด ส่วนคณะสงฆ์ในเขตการปกครองตำบลหันตรามีวัดอยู่ทั้งสิ้น ๑๒ วัด เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย จำนวน ๑๒ วัด^๕ แต่จำนวนวัดที่ได้มีการพัฒนาสาธารณูปการให้เข้ากับลักษณะวัดสร้างสุขตามกิจกรรม ๕ ส ตามโครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข ในการดำเนินการส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาวัดอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการขาดบุคลากร ขาดวัสดุอุปกรณ์ หรือ การขาดการบริหารจัดการที่ดี ที่จะทำให่วัดเป็นวัดสร้างสุขอย่างสมบูรณ์ เหตุผลเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาด้วยเช่นกัน เพราะเมื่อสถานที่ไม่อำนวย ขาดความเป็นสปปายะก็จะส่งผลต่อสภาพจิตใจการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย และนอกจากนั้นประชาชนก็อาจจะไม่ยินดีเข้าไปใช้สถานที่วัดหรือในที่สุดไม่เข้าวัดนั่นเอง แต่ยังเป็นที่น่ายินดียู่่ายังมีวัดอีกจำนวนหนึ่งที่เข้าลักษณะของวัดสร้างสุข มีการเน้นมีกิจกรรม ๕ ส เพื่อพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ที่เหมาะสมเป็นสปปายะ เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและบุคคลทั่วไปจากทั่วสารทิศ บางวัดมีชื่อเสียงในด้านความงาม บางวัดมีชื่อเสียงในด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม แต่วัดเหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีลักษณะเป็นสปปายะ ควรแก่การศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบของการจัดการวัดให้เป็นวัดสร้างสุขแก่ชุมชนและประเทศชาติต่อไปได้

ด้วยปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยมุ่งศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อพัฒนาสาธารณูปการของวัดให้เป็นสถานที่สปปายะ เป็นสถานที่เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นสถานที่พักผ่อน เป็นสถานที่สร้างความสุขทั้งทางกายและทางใจทั้งแก่พระสงฆ์และประชาชนทั่วไปอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของพระพุทธศาสนาตราบนานเท่านาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตลอดจนศึกษากระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อเสนอแนะรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่จะนำไปขยายผลในระดับประเทศของคณะกรรมการด้านสาธารณูปการ มหาเถรสมาคมต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอะไรบ้าง

^๕ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, จำนวนวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://aya.onab.go.th/cms/s26/u287> [๒๕ มีนาคม ๒๕๖๗].

๑.๒.๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์

๑.๓.๒ เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี โดยศึกษาถึงสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ โดยอาศัยแนวคิดการวิเคราะห์ SWOT ศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ ตามทฤษฎี PDCA ได้แก่ ได้แก่ ๑. การวางแผน (Planning) ๒. การลงมือทำ (Doing) ๓. การตรวจสอบ (Checking) ๔. การปรับปรุงแก้ไข (Action)^๖ และรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ประกอบด้วย ๑. รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป ๒. รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ๓. รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย-จ่ายสิ่งของ ๔. รูปแบบด้านห้องน้ำ ๕. รูปแบบด้านการจัดการขยะ ๖. รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป (ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย ของพื้นที่เปิดโล่งต่างๆ ภายในวัด) ๗. รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย ๘. รูปแบบด้านโรงครัว ๙. รูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด^๗

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ SWOT คือ ๑. จุดแข็ง (Strengths) ๒. จุดอ่อน (Weaknesses) ๓. โอกาส (Opportunities) ๔. อุปสรรค (Threats) และ PDCA คือ ๑. วางแผน (Plan) ๒. ปฏิบัติ (Do) ๓. ตรวจสอบ (Check) ๔. ปรับปรุง (Act)

^๖ สมเดช สีแสง. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, (ชัยนาท : อมรการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙๘ - ๑๙๙.

^๗ คณะสงฆ์จังหวัดมโนรมย์, คู่มือและกรณีศึกษาการดำเนินงานโครงการฯ, (มโนรมย์ : คณะสงฆ์จังหวัดมโนรมย์, ๒๕๖๖), หน้า ๑๒.

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการงานโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ประกอบด้วย ๑. รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป ๒. รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ๓. รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย-จ่ายสิ่งของ ๔. รูปแบบด้านห้องน้ำ ๕. รูปแบบด้านการจัดการขยะ ๖. รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป (ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย ของพื้นที่เปิดโล่งต่างๆ ภายในวัด) ๗. รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย ๘. รูปแบบด้านโรงครัว ๙. รูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด^๔

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่ม สัมภาษณ์ออกเป็น ๔ กลุ่ม จำนวน ๑๘ รูปหรือคน ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ ผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มเจ้าคณะผู้ปกครอง เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการบริหาร จัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหัตตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา รวม ๕ รูป

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มตัวแทนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหัตตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๕ รูป

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มตัวแทนหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหัตตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มตัวแทนนักวิชาการทางการจัดการเชิงพุทธ จำนวน ๔ รูปหรือคน รวมทั้งสิ้น ๑๘ รูปหรือคน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ วัดภายในเขตการปกครองตำบลหัตตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๒ วัด

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ถึง สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ รวมทั้งสิ้น ๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ รูปแบบ หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของ วัดในตำบลหัตตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย

๑) รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป หมายถึง รูปแบบของ ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป ที่ต้องมีความชัดเจน สวยงาม สะดุดตา เข้าใจง่าย และเป็นประโยชน์ต่อผู้มาเยือนวัด

^๔ อ้างแล้ว.

๒ รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ หมายถึง รูปแบบของการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถภายในวัด ที่ต้องมีความสะดวก ปลอดภัย และไม่รบกวนผู้มาเยือนวัด

๓) รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย-จ่ายสิ่งของ หมายถึงรูปแบบของการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย-จ่ายสิ่งของ ที่ต้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้

๔) รูปแบบด้านห้องน้ำ หมายถึง รูปแบบของห้องน้ำภายในวัด ที่ต้องสะอาด สะดวก ปลอดภัย และเพียงพอต่อความต้องการ

๕ รูปแบบด้านการจัดการขยะ หมายถึง รูปแบบของการจัดการขยะภายในวัด ที่ต้องสะอาดเรียบร้อย และเป็นไปตามหลักสุขอนามัย

๖) รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป (ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย ของพื้นที่เปิดโล่งต่างๆ ภายในวัด) หมายถึง รูปแบบของสภาพแวดล้อมทั่วไปภายในวัด ที่ต้องสะอาด เรียบร้อย ปลอดภัยและน่าอยู่

๓) รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย หมายถึง รูปแบบของระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัยภายในวัด ที่ต้องปลอดภัย เพื่อป้องกันการเกิดอัคคีภัย

๘ รูปแบบด้านโรงครัว หมายถึง รูปแบบของโรงครัวภายในวัด ที่ต้องสะอาด ปลอดภัย และเพียงพอต่อความต้องการ

๙) รูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด หมายถึง รูปแบบของอาคารเสนาสนะต่างๆ ภายในวัด ที่ต้องมีความเหมาะสม สวยงาม และสอดคล้องกับหลักสถาปัตยกรรมไทย

๑.๕.๒ การบริหารจัดการ หมายถึง บริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามกระบวนการ PDCA ซึ่งประกอบด้วย

๑) **การวางแผน** หมายถึง การกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาวัดว่าจะดำเนินไปในทิศทางใดโดยกำหนดแผนพัฒนาในระยะสั้นระยะกลางและระยะยาว

๒) **การลงมือปฏิบัติ** หมายถึง การดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ เพื่อนำไปสู่การเป็นวัดสร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓) **การตรวจสอบ** หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานของวัดที่ผ่านมา เพื่อนำเสนอปัญหาอุปสรรค และนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงต่อไป

๔) **การแก้ไข ปรับปรุง** หมายถึง การปรับปรุงพัฒนาวัดจากเดิมให้ดีขึ้น จนนำไปสู่การพัฒนาวัดต้นแบบในอนาคต

๑.๕.๓ โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข หมายถึง โครงการนำวัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน โดยใช้หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนา

๑.๕.๔ วัด หมายถึง วัดภายในเขตการปกครองตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

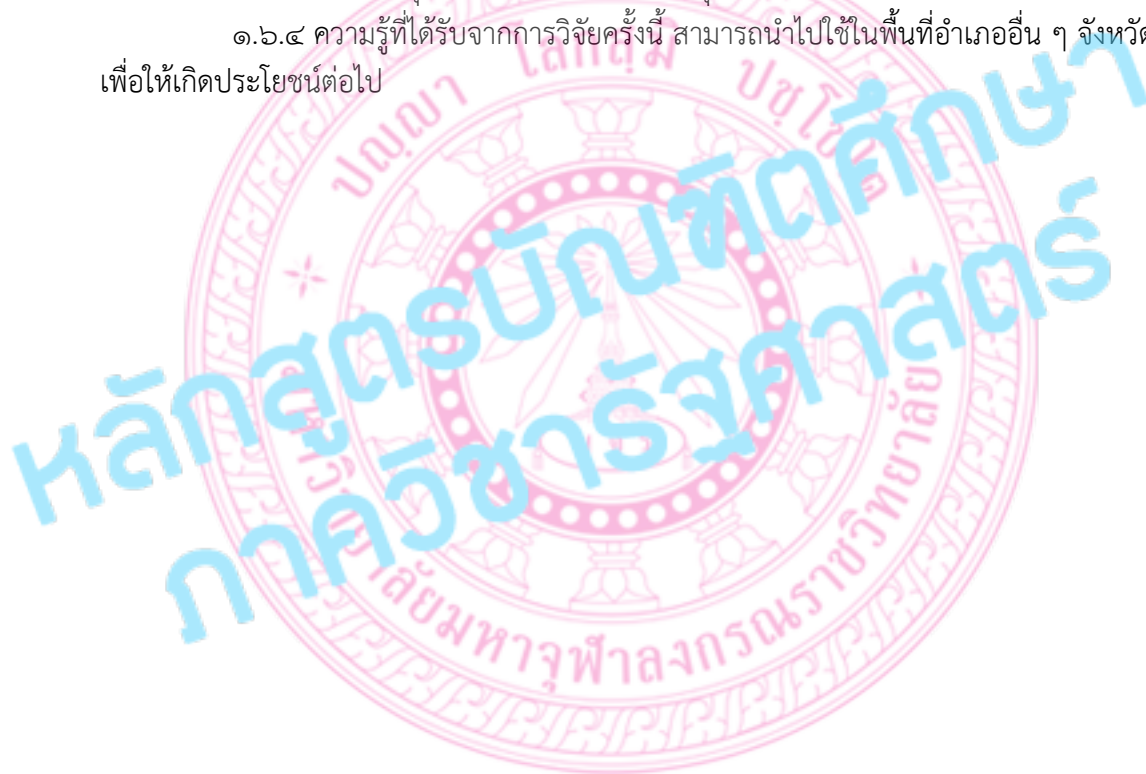
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดใน ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖.๒ ได้รู้กระบวนการบริหารจัดการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดใน ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖.๓ ได้รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบล หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖.๔ ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในพื้นที่อำเภออื่น ๆ จังหวัดอื่นๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ภายใต้แนวความคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ

๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๓ โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ

โดยทั่วไป คำว่า “รูปแบบ” หมายถึง สิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น รูปแบบการพัฒนาศูนย์ชุมชน รูปแบบการบริหารงาน รูปแบบการจัดการศึกษา เป็นต้น ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบพอที่จะมาแสดงได้ ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายรูปแบบ (Model)

รูปแบบ หมายถึง เครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบเสาะหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยสร้างมาจากความคิด ประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎี หลักการต่าง ๆ และแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง^๑ รูปแบบกำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับเช่น รูปแบบร้อยกรอง (ศิลปะ) สิ่ง que แสดงให้เห็นว่าเป็นเช่นนั้น ๆ อย่างรูปคน รูปบ้าน รูปปลา รูปใบไม้ เช่น รูปแบบผู้หญิง รูปแบบเปิด รูปแบบวัด^๒ รูปแบบเป็นอะไรบางอย่างที่เราพัฒนาขึ้นมา เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้คุณค่าของรูปแบบนั้นด้อยลงไป ส่วนการที่จัดระบบรูปแบบหนึ่ง ๆ จะต้องมียารละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้น ๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มี

^๑ ทิศนา ขมมณี, ศาสตรจารย์สอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๐.

^๒ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๙๖๕.

ข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้ก็แล้วแต่ปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างไร^๓ รูปแบบมีสองลักษณะคือ รูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่นระบบการปฏิบัติงาน และรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น รูปแบบอาจแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นโยงแสดงในรูปแผนภาพหรือเขียนในรูปสมการคณิตศาสตร์ หรือสมการพยากรณ์หรือเขียนเป็นข้อความ จำนวน หรือ ภาพ หรือ แผนภูมิหรือรูปสามมิติ^๔ อย่างไรก็ตาม รูปแบบต่างยังคงเป็นนามธรรมของจริง หรือภาพจำลองของสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีตั้งแต่แบบจำลองอย่างง่ายไปจนถึงแบบจำลองที่มีความซับซ้อนมาก ๆ มีทั้งแบบจำลองเชิงกายภาพ (Physical model) เช่น แบบจำลองอะตอม แบบจำลองเครื่องบิน เป็นต้น และแบบจำลองเชิงคุณลักษณะ (Qualitative model) ที่ใช้อธิบายสภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ^๕ จึงกล่าวได้ว่า รูปแบบสามารถจำแนกออกเป็น ๓ ความหมาย ดังนี้^๖

๑) แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริงรูปแบบใน ความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น

๒) แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”

๓) แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้ บางทีเรียกกันว่า ภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman ให้ความหมายไว้ ๕ ความหมาย แต่โดยสรุปแล้วจะมี ๓ ลักษณะ คือ^๗

๑. Model หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของจริงซึ่งเท่ากับ แบบจำลอง
๒. Model ที่หมายถึง สิ่งของหรือคนที้นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูต้นแบบ
๓. Model หมายถึง รุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

^๓ Bardo, J. W. and Hartman, J. J., *Principles of Urban Sociology: A Systematic Introduction*, (New York: F.E. Peacock, 1982), p. 70.

^๔ มาลี สืบกระแสน, “การพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๒).

^๕ Tosi, Henry L. and Carroll, Stephen J., *Management*, 2nd edition, (New York: John Wiley & Sons, 1982), p. 163.

^๖ รัตนะ บัวสนธ์, *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : คำสมัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๒๔.

^๗ วิชญาภา เมธีวรฉัตร, “รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธของมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนล่าง ๒”, *ปริญาพุทธศาสนดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ส่วนพจนานุกรมการศึกษา Good^๘ ได้ให้ความหมาย รูปแบบ หมายถึง แบบอย่างของ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เป็นแผนภูมิหรือ รูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม ฉะนั้น รูปแบบจึงมีความหมายที่แตกต่างจากทฤษฎี เพราะรูปแบบยังไม่ใช่อะไรที่พิสูจน์แล้ว รูปแบบยังเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยพยายามวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันขององค์ประกอบอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์เพื่อที่จะนำเสนอรูปแบบมาใช้ประโยชน์^๙ สารานุกรมสแตนฟอร์ด ด้านปรัชญา (Stanford Encyclopedia of Philosophy) ได้ให้ความหมายของรูปแบบในลักษณะ สอดคล้องกับการให้ความหมายของ Good ว่า รูปแบบเป็นระบบหรือโครงสร้างที่ถูกสร้างขึ้นมาจาก ทฤษฎีทั่วไปเพื่อพรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ^{๑๐} โครงสร้างที่ถูกนำเสนอเพื่อใช้วินิจฉัย ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ด้วยวิธีการอุปมาอุปไมยหรือ ได้มาจากทฤษฎี รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี^{๑๑} ดังนั้น รูปแบบจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ เชิงเหตุผลของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษา เพื่อช่วยให้เข้าใจ ข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ง่ายขึ้น

จากความหมายทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือทางความคิดเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้ สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง รูปแบบเป็นสิ่งที่เราพัฒนาขึ้นมาเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่ สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์ ส่วนใหญ่รูปแบบมีสองลักษณะคือ รูปแบบจำลองของสิ่งที่ป็นรูปธรรม และรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่ป็นนามธรรม ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ ทางระบบสังคมรูปแบบมีความหมายที่แตกต่างจากทฤษฎี เพราะรูปแบบยังไม่ใช่อะไรที่พิสูจน์ได้ อย่างไรก็ตามนักวิชาการพยายามวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันขององค์ประกอบอย่างเป็น ระบบด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์เพื่อที่จะนำเสนอรูปแบบมาใช้ประโยชน์ต่อไป

^๘ Good, Carter V., **Dictionary of Education**, (New York: Mc Graw Hill Book, Co, Inc, 1973), p. 198.

^๙ T.Husen, and N.T.Postlethwaite, **The International Encyclopedia of Education**, 2nd ed, (New York: Simon and Schuster, Inc., 1975), pp. 137-138.

^{๑๐} Stanford Encyclopedia of Philosophy, (2007, January), Respect, [online], source: <http://www.science.uva.nl/~seop/entries/respect/> [14 August 2019]

^{๑๑} Husen, T. and Postlethwaite, T., Neville. **Self-Directed Learning: A Guide for Learners and Teacher**, (New York: Association Press, 1994), p. 3895.

ตารางที่ ๒.๑ ความหมายรูปแบบ (Model)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ทิสนา แคมมณี	เครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยสร้างมาจากความคิด ประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย
ราชบัณฑิตยสถาน	รูปแบบกำหนดขึ้นเป็นหลักซึ่งเป็นที่ยอมรับ เช่น รูปแบบร้อยกรอง (กวีนิพนธ์) รูปแบบผู้หญิง รูปแบบเปิด รูปแบบวัด
Bardo, J. W. and Hartman, J. J.	รูปแบบที่เราพัฒนาขึ้นมา เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ องค์ประกอบไม่ได้มีข้อกำหนดซึ่งแล้วแต่ปรากฏการณ์และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบ
มาลี สืบกระแสน	รูปแบบมีสองลักษณะคือ รูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม และรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม แสดงความสัมพันธ์ด้วยข้อความ จำนวน,ภาพ,แผนภูมิหรือรูปสามมิติ
Tosi, Henry L. and Carroll, Stephen J.	เป็นภาพจำลองของสถานการณ์ มีทั้งแบบจำลองเชิงกายภาพ (Physical model) และแบบจำลองเชิงคุณลักษณะ (Qualitative model) ที่ใช้อธิบายสภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ
รัตน์ บัณฑิต	จำแนกออกเป็น ๓ ความหมาย คือ แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง, สมการทางคณิตศาสตร์ และภาพย่อส่วนของทฤษฎี
วิทยาภา เมธีวรฉัตร	รูปแบบมี ๓ ลักษณะ คือ แบบจำลอง, สิ่งที่น่าสนใจเป็นแบบอย่าง และรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
Good, Carter V.	เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม
T.Husen, and N.T.Postlethwaite	รูปแบบแตกต่างจากทฤษฎีเพราะรูปแบบยังไม่ใช้ข้อเท็จจริงที่ได้พิสูจน์แล้ว
Stanford Encyclopedia of Philosophy	เป็นระบบหรือโครงสร้างที่ถูกสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีทั่วไปเพื่อพรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ
Husen , T.andPostlethwaite, T. Neville	โครงสร้างที่ถูกนำเสนอเพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์

๒.๑.๒ ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการหรือแหล่งข้อมูลด้านต่าง ๆ ก็ได้จัดแบ่งประเภทต่างกันไป ดังนี้

รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น ได้แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ^{๑๒}

๑. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง

^{๑๒} Keeves, P. J., *Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook Oxford*, (England: Pergamon Press, 1988), pp. 561-565.

นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบได้กับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบด้วยนักเรียนที่ออกจากกระบอก เป็นต้น

๒. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ

๓. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

๔. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

นอกจากนี้รูปแบบยังแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้^{๑๓}

๑. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

๑.๑ รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

๑.๒ รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องฝึกหัดบิน เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

๒. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น

๒.๑ รูปแบบข้อความ (Verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น Bertalanffy (เบอร์ทาลันฟี) ผู้สร้างทฤษฎีระบบกล่าว่าการมีรูปแบบข้อความนั้นแม้บางครั้งจะเข้าใจยาก แต่ก็ดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลย เพราะอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบประเภทอื่นต่อไป

๒.๒ รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

และสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ^{๑๔}

๑. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

๑.๑ รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) เช่น รูปแบบเครื่องบินที่สร้างเหมือนจริงแต่มีขนาดย่อ

^{๑๓} Smith, R. H., and Others, **Measurement : Making Organization Perform**, (New York : Macmillan, 1980), p. 461.

^{๑๔} Steiner, อังโน วาโร เฟ็งสวัสดี, “การวิจัยพัฒนารูปแบบ”, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๓) : ๓.

๑.๒ รูปแบบสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เป็นรูปแบบจำลองที่ออกแบบไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตสินค้า ต้องสร้างรูปแบบเท่าของจริงขึ้นมาก่อนแล้วจึงผลิตสินค้าตามรูปแบบนั้น

๒. รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model) จำแนกออกเป็น

๒.๑ รูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model of) เป็นรูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นโดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เช่น รูปแบบที่สร้างมาจากทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

๒.๒ รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model for) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นมาเพื่ออธิบายทฤษฎี หรือปรากฏการณ์ เช่น รูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ เพื่อนำไปอธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้นจากการศึกษาประเภทของรูปแบบ

รูปแบบแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model or Model of) รูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ เครื่องบิน ภาพจำลอง

๒. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model of) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน^{๑๕}

ประเภทของรูปแบบตามแนวคิดหลักการหรือทฤษฎี ซึ่งเป็นพื้นฐานในรูปแบบนั้น ๆ สามารถแบ่งรูปแบบการสอนเอาไว้ ๔ รูปแบบ คือ

๑. Information - Processing Models เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียนและแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. Personal Models รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (Reality)ทั้งหลาย

๓. Social Interaction Models เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคคลต่อสังคม

๔. Behavior Models เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในรูปแบบ จุดเน้นที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้^{๑๖}

^{๑๕} Steiner, Lars, “Organizational Dilemmas as Barriers to Learning”, อ้างใน บุญชิต ชำนิ ศาสตร์, “รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๖).

^{๑๖} Joyce and Well, อ้างใน บุญชิต ชำนิ ศาสตร์, “รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๖).

สรุปได้ว่า รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันเป็นสิ่งที่นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูลหลากหลายสาขาวิชาคิดและสร้างขึ้นแตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แก่ Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียง Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อ Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์ Causal Model เป็นรูปแบบที่นำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผล เป็นต้น

ตารางที่ ๒.๒ ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
บุญเขต ชำนิศาสตร์	๑. Information - Processing Models ยึดการประมวลผลข้อมูลของผู้เรียนและข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ ๒. Personal Models ปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย ๓. Social Interaction Models ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคคลต่อสังคม ๔. Behavior Models องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลัก
Keeves, P. J.	๑. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมย ๒. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษา ๓. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์ ๔. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic
Smith, R. H.	๑. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ๒. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model)
Steiner	๑. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ๒. รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model)
Steiner, Lars.	๑. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model or Model of) ๒. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model of)

๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการทั้งนี้เพราะผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ รวมด้วยซึ่งการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นศักยภาพและความสามารถของตัวผู้บริหารเองมีนักบริหารนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ นักการศึกษาและหลายท่านได้ให้ความหมายและแสดงทัศนะเกี่ยวกับการบริหารงานไว้หลากหลายจากการศึกษาและตรวจสอบเอกสารปรากฏว่ามีผู้ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้หลายท่านดังนี้

๑) ความหมายของการบริหารจัดการ

การบริหารงานเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานของทุก ๆ องค์กร ทั้งนี้เพราะการบริหารงานสามารถบ่งชี้ให้เห็นได้ว่าองค์กรนั้น ๆ มีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด การบริหารงานขององค์กรต่าง ๆ ที่ดีนั้น ผู้บริหารองค์กรจะต้องมีความสามารถในการวางแผน ให้บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมด้วย ซึ่งการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถของตัวผู้บริหารเองโดยมีนักวิชาการ นักบริหาร ได้ให้ความหมายและแสดงทัศนะที่เกี่ยวกับการบริหารงานไว้หลากหลาย ดังนี้

การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ซึ่งนักบริหารมีหน้าที่ในการวางแผน จัดองค์กร อำนาจการและควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ หน้าที่ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การแต่งตั้งบุคลากร (Staffing) การอำนาจการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) แม้ว่าหน้าที่ของนักบริหารทั้ง ๕ ประการ จะถูกกำหนดโดยวิชาการสมัยใหม่ก็ตาม แต่เมื่อว่ากันทางปฏิบัติแล้ว คนไทยเราก็กะบริหารบ้านเมืองแบบนี้นานมาแล้ว หน้าที่ของนักบริหารปรากฏชัดเจนในการปฏิบัติขององค์การตั้งแต่สมัยโบราณ^{๑๗}

การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะกล่าวคือการบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งทั้งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปเพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) มีหลักเกณฑ์ (Principle) และทฤษฎีที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ส่วนในทางปฏิบัติมันจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเรื่องศิลปะดังนั้นนักบริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์และศิลปะ^{๑๘}

ผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมชาติสำหรับผู้บริหารงาน คือ จะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคล และรู้จักกระจายอำนาจให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์กร^{๑๙}

การบริหารเป็นการดำเนินไปได้แห่งกิจการที่กระทำด้วยปัญญา กระทำด้วยความหวังและต้องทำเพื่อสังคมหรือน้อยที่สุดทำเพื่อตัวเองต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาคืออุปสรรคด้วยสติปัญญา^{๒๐}

^{๑๗} สมัย ดอนแก่น, “รูปแบบการบริหารโรงเรียนการกุศลภายในวัด จังหวัดสกลนคร”, วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, ปีที่ ๓ ฉบับที่ 6 (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐): ๕๒-๕๓.

^{๑๘} เด่น ชะเนติยง, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท, ๒๕๓๓), หน้า ๕๒.

^{๑๙} พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี), คนสำราญงานสำเร็จ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๐), หน้า ๒๕-๓๒.

^{๒๐} พุทธทาสภิกขุ, การบริหารธุรกิจแบบพุทธ, (กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย, ม.ป.ป.), หน้า ๙-๑๒.

การบริหาร คือ การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนดไว้ เป็นกระบวนการบริหาร เพราะการวางแผนเป็นการเลือกแนวทางปฏิบัติจากหลายทางขององค์กร เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ รวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ^{๒๑}

การบริหารเป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้^{๒๒}

การบริหาร (Administration) หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบายการสั่งการการอำนวยความสะดวกสนับสนุนและการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ^{๒๓}

กระบวนการบริหารเกิดได้หลายแนวคิด เช่น โปสด์คอร์บ (POSDCORB) เกิดจากแนวคิดของลูเธอร์กูลิค (Luther Gulick) และลินดอล เออร์วิก (Lyndall Urwick ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร ~ ประการได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารบุคคล (Staffing) การอำนวยความสะดวก (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเฮนรีฟาโยล (Henry Fayol) ประกอบด้วย ๕ ประการได้แก่การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอคค์ (POCCC)^{๒๔}

การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบคือมีหลักการกฎเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานโดยลักษณะเช่นนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางสังคมที่อยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยาสังคมวิทยาและรัฐศาสตร์แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมแล้วการบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)^{๒๕}

การบริหารโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาประชากรของ ประเทศที่สำคัญยิ่ง เพราะว่าเป็นหน่วยงานที่ใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ จำนวนมากมาย หากการจัดการบริหารงานในโรงเรียนขาด

^{๒๑} พันธ์ หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๒๐.

^{๒๒} พิทยา บวรวัฒนา, การบริหารเชิงบูรณาการ, (นนทบุรี: สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖), หน้า ๒.

^{๒๓} มัลลิกา ต้นสอน, การจัดการยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เพอร์เน็ท, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

^{๒๔} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศสญี่ปุ่นและไทย, (กรุงเทพมหานคร: โพรเพลซ, ๒๕๔๕), หน้า ๓๙.

^{๒๕} จันทราณี สงวนนาม, การสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง, (ม.ท.ป, ๒๕๓๖), หน้า ๔.

ประสิทธิภาพ ผลผลิตของโรงเรียน คือนักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศย่อมล่าช้าตามไปด้วย^{๒๖}

การบริหารตามแบบของยอร์ช (George) คือ กระบวนการที่ประกอบด้วย การวางแผนการจัดองค์กร การดำเนินงาน และการควบคุม เพื่อใช้ให้กิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยคนและทรัพยากร^{๒๗}

การบริหารมี ๒ นัยคือ ๑) คำว่าบริหารมาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และหรรธาตุ ในความนำไปดั่งนั้น คำว่าบริหารจึงแปลว่า นำไปโดยรอบอีกจำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี หลีกหนี หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปัญห ปริหริต สมตโต” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหาหรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหาและนำปัญหาไปโดยรอบหรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่าบริหารแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Administer และ Administration แปลความหมายคือการปกครองดำเนินการ อำนาจการจัดการจัดให้วางส่งเสริมและบำรุง^{๒๘}

การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหารมาประกอบเป็นกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งทำให้มองเห็นลักษณะของการบริหารได้ดังนี้ การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นสำคัญการบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐานการบริหารมีลักษณะการดำเนินการที่เป็นกระบวนการการบริหารเป็นการดำเนินงานร่วมกันของ กลุ่มคนการบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคลและของกลุ่มคน และการบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล^{๒๙}

การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่าง โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การการตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วยองค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๓๐}

การบริหารตามแบบของลูเธอร์กูลิค (Luther Gulick) คือ การบริหารเป็นศาสตร์สาขาวิชาการบริหารย่อมจะให้ความรู้ที่เชื่อถือได้กับผู้บริหารว่าต้องทำอะไรภายใต้สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะและช่วยให้พวกเขาคาดคะเนถึงผลลัพธ์ของการกระทำของพวกเขาได้^{๓๑}

การบริหารคือ การทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การโดยมีหลักการดังนี้

๑. ต้องมีองค์การ (Organization) และองค์การนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่ชัด

^{๒๖} สมคิด บางโม, *การบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๑.

^{๒๗} ประดิษฐ์ บอดิเงิน, “กระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดกลุ่มภาคเหนือ”, *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๓๘), หน้า ๑๓.

^{๒๘} สิริภาพ เหล่าลาภะ, *พุทธศาสตร์การเมือง*, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^{๒๙} สมพงษ์ เกษมสิน, *การบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไพบูลย์สารานุกรม, ๒๕๑๔), หน้า ๓.

^{๓๐} พะยอม วงศ์สารศรี, *องค์การและการจัดการ*, (กรุงเทพมหานคร: พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๓๑} สมยศ นาวิการ, *การบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘.

๒. ต้องมีคนทำงานร่วมกันคนเป็นส่วนสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน
 ๓. มีทรัพยากรในการบริหารซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน
 ๔. ต้องมีการจัดการในการบริหารหรือการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์^{๓๒}

การบริหาร หมายถึง กระบวนการสั่งการและควบคุมกิจกรรมของสมาชิกในองค์การรูบนัยเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำให้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของสถาบันสำเร็จผล^{๓๓}

การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปนำทั้งศาสตร์และศิลป์ มาใช้ในการทำงานร่วมกันเพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยการบริหารอย่างเหมาะสมและให้กระบวนการบริหารอย่างมีระบบ^{๓๔}

การบริหารในความคิดเห็นของ George R. Terry ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานตามลำดับขั้นอันประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Actuating) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอาศัยคนและทรัพยากรอื่น^{๓๕}

การบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่มซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัสดุสามารถประสานเข้าด้วยกันเพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้และขณะเดียวกันจะต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด^{๓๖}

การบริหาร หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินกิจการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันโดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่เหมาะสม^{๓๗}

การบริหาร หมายถึง การขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้เดินไปข้างหน้าโดยอาศัยผู้อื่นด้วยการเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะแนว (Guiding) และการกระตุ้น (Motivative) ความเพียรของผู้อื่นเพื่อสู่เป้าหมายขององค์กรและยังรวมไปถึงการให้กำลังใจการสื่อสาร การวางแผน และการจัดการ^{๓๘}

^{๓๒} ประทาน คงฤทธิ์ศึกษกร, **สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง**, (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗๖.

^{๓๓} ชาญชัย อาจิณสมภาร, **ศัพท์การบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑.

^{๓๔} ศจี อนันต์นพคุณ, **กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ**, (สงขลา: ชลบุตรกราฟฟิค, ๒๕๔๒), หน้า ๓.

^{๓๕} ธนจรัส พูนสิทธิ, **การจัดการองค์การและการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

^{๓๖} ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

^{๓๗} วินัย สมมิตร, สมัย รื่นสุข และสุนทร, **หลักการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรววิทยา, ๒๕๒๙), หน้า ๖.

^{๓๘} E.N. Chapman, **Supervisor Survival Kit, second edition**, (California: Science Research Associates Inc., 1995), p. 3.

กระบวนการบริหารของกุลิกและเออร์วิค (Gulick & Urwick) ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ ๗ ประการ ซึ่งเรียกย่อ ๆ ว่า “POSDCORB” โดยมีกระบวนการบริหาร ดังนี้^{๓๙}

๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การคิดเลือกหาทางที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด ให้ได้ผลคุ้มค่าที่สุด โดยดำเนินการตามขั้นตอนอย่างมีแบบแผนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

๒) การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึงการจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่การแบ่งส่วนงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

๓) การจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารด้านบุคลากรอันได้แก่การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การรักษาสภาพการทำงาน การควบคุมการปฏิบัติงาน

๔) การอำนวยการ (Direction) หมายถึง การดำเนินการในการตัดสินใจและการสั่งการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ทั้งในลักษณะทั่ว ๆ ไปและในลักษณะเฉพาะ ตลอดจนการให้คำแนะนำ

๕) การควบคุมปฏิบัติงาน (Controlling) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานของกิจการให้เป็นไปตามกฎระเบียบและวัตถุประสงค์

๖) การประสานงาน (C - ordination) หมายถึง การร่วมมือกันในการปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ให้ประสานงานสอดคล้องกลมกลืนกัน

๗) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าของกิจการในหน่วยงาน

๘) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึงการควบคุมการใช้จ่ายเงินให้รอบคอบ และรัดกุม รวมถึงการจัดสรรงบประมาณการปฏิบัติงาน

กระบวนการบริหารงานตามแนวของเดมมิง (Deming) คือ แบบ PDCA ดังนี้

๑) การวางแผน (Plan - P)

๒) การปฏิบัติตามแผน (Do - D)

๓) การตรวจสอบ (Check - C)

๔) การปฏิบัติ (Action - A)

กระบวนการบริหารงานทั้ง ๔ ขั้นตอน จะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันไปไม่สิ้นสุดซึ่งเขียนได้ว่า (plan - do - check - act) PDCA ซึ่งเหมือนกับเป็นวงจรอันหนึ่ง เรียกว่า วงจรเดมมิง (the Deming cycle) วงจรหรือวงจร (PDCA) เป็นเครื่องมือการบริหารอย่างต่อเนื่องในการติดตามพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย โดยวงจรเดมมิง หรือ PDCA เป็นกระบวนการหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีในการควบคุมคุณภาพหรือการบริหารคุณภาพ^{๔๐}

^{๓๙} สุพจน์ พันธุ์ชีพพร. “การศึกษากระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสามัญศึกษาจังหวัด”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒ - ๑๓.

^{๔๐} สมเดช สีแสง, คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, (ชัยนาท : อมรการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘๘ - ๑๘๙.

กระบวนการบริหารของฟาโยล (Fayol) นักวิชาการเหมืองแร่ชาวฝรั่งเศสเป็นต้นกำเนิดในการนำเสนอองค์ประกอบมูลฐานของการบริหารแบบกระบวนการ โดยได้อธิบายกระบวนการบริหารงานประกอบด้วยขั้นตอนการบริหารไว้ ๕ ประการ คือ^{๔๑}

- ๑) วางแผน (to plan) หมายถึง การวางแผนปฏิบัติงานล่วงหน้า
- ๒) จัดหน่วยงาน (to organize) หมายถึง การรวบรวมเครื่องมือ วัสดุ และกำลัง
- ๓) บังคับบัญชา (to command) หมายถึง การสั่งงาน ควบคุม บังคับบัญชาให้บุคคลปฏิบัติงานตามหน้าที่

๔) ประสานงาน (to coordinate) หมายถึง การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ดำเนินไปตามเป้าหมาย

๕) ควบคุม (To Control) หมายถึง การควบคุมดูแลให้การทำงานเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ และกฎเกณฑ์

การบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (behavioral science) ของเวเบอร์ (Weber) ได้อธิบายการบริหารงานองค์การในรูปแบบอุดมคติว่า องค์ประกอบของการบริหารระบบราชการจะต้องมีลักษณะสำคัญ ดังนี้^{๔๒}

๑) องค์การกำหนดสายงานการบังคับบัญชาชัดเจน (hierarchy) ผู้มีอำนาจสูงสุดมีอำนาจสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชา

๒) องค์การกำหนดตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ (authority) แต่ละคนในองค์การจะมีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

๓) มีกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติในการปฏิบัติงาน (rules and regulation) เพื่อกำหนดวิธีการทำงานและแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน

๔) มีการแบ่งงานกันตามความชำนาญเฉพาะด้าน (division of work) ทำให้เกิดการบรรจุบุคลากรเฉพาะด้าน และเกิดการรวมกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานคล้ายคลึงกัน

๕) มีระบบการจูงใจการทำงาน โดยการกำหนดอัตราเงินเดือนตามตำแหน่งและระยะเวลาในการทำงาน

๖) มีระบบความสัมพันธ์ภายใน องค์การอย่างเป็นทางการ ไม่มีการติดต่อกันเป็นส่วนตัวหรือข้ามสายงานการบังคับบัญชา

๗) ใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารงานมีเหตุผลในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ อาศัยกรอบ กฎเกณฑ์ที่วางไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

กระบวนการบริหารของคิมบรอทและนันนอรี่ (Kimbrough & Nunnery) ได้เสนอหลักการบริหารการศึกษาแบบประชาธิปไตย ๕ ประการ ดังนี้

- ๑) สนับสนุนให้แต่ละคนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา
- ๒) ยอมรับว่าภาวะผู้นำเป็นงานของทุกคน และเป็นการกระตุ้นให้คนแสดงภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ความต้องการและความสามารถ

^{๔๑} อ้างแล้ว, หน้า ๑๙๘ - ๑๙๙.

^{๔๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐๐.

๓) อำนาจการให้บุคคล วางแผนร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและร่วมกันประเมินผลสำเร็จของงาน

๔) ดำเนินการให้การตัดสินใจ มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในองค์กร อยู่ในความรับผิดชอบของคณะบุคคลมากกว่าความรับผิดชอบของบุคคลเพียงคนเดียว

๕) จัดองค์การให้มีความคล่องตัว เพื่อให้การปรับตัว สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

กระบวนการบริหารของเซียร์ (Sears) ได้รายงานการบริหารตามความเห็นชอบของนักบริหารทั้งหลายได้แยกไว้ถึง ๓๕ รายการ แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลกระบวนการบริหารใหม่ โดยแบ่งกระบวนการบริหารไว้ ๓ ประการ คือ^{๔๓}

๑) การวางแผน หรือการวางโครงการ (Planning)

๒) การจัดองค์การ (Organize) โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งไว้อย่างแน่นอนและรัดกุม

๓) การวินิจฉัยสั่งงาน คือ การมอบหมายงาน (Directing)

กระบวนการบริหารของธงชัย สันติวงษ์ ได้สรุปหน้าที่ในการบริหาร (Management Function) ที่เหมาะสมที่สุด และเป็นที่ยอมรับกัน คือ การใช้วิธีการรวมกิจกรรมหรืองานบริหารต่าง ๆ ไว้ภายในหัวข้อ ดังนี้^{๔๔}

(๑) การวางแผน (Planning)

(๒) การจัดองค์การ (Organize)

(๓) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)

(๔) การสั่งการ (Direction)

(๕) การควบคุม (Controlling)

กระบวนการบริหารของ ที เกรก (T.Greg) รายงานของกระบวนการตามความเห็นของนักบริหารทั้งหลายที่ได้แยกไว้ถึง ๓๕ รายการ แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลกระบวนการบริหารใหม่ โดยแบ่งกระบวนการบริหารได้ ๗ ประการ คือ^{๔๕}

๑) การตัดสินใจสั่งการ (Decision - Making) เป็นหัวใจของกระบวนการบริหารงาน

๒) การวางแผน (Planning) มีความสำคัญต่อการบริหารทุกประการ ถ้าขาดการวางแผน กิจกรรมนั้น จะไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) การจัดองค์การ (Organizing) คือ การกระทำเกิดควมมีระเบียบในการปฏิบัติงาน กำหนดอำนาจหน้าที่ ตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

๔) การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นกระบวนการส่งข่าวสาร คำสั่ง คำอธิบาย ฯลฯ จากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง จากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งจะต้องชัดเจน ได้ใจความก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

^{๔๓} อ้างแล้ว, หน้า ๑๔.

^{๔๔} ธงชัย สันติวงษ์, **องค์กรและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๖๗ - ๗๔.

^{๔๕} อ้างแล้ว, หน้า ๑๓.

๕) การใช้อิทธิพลกระตุ้นให้บุคลากรทำงาน (Influencing) ในหน่วยงานทุกชนิด จำเป็นต้องมีระบบควบคุมบังคับบัญชา เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยการปฏิบัติ ตามคำสั่งรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

(๖) การประสานงาน (Coordinating) เป็นความร่วมมือระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือ หน่วยงานต่อหน่วยงาน มีการติดต่อสัมพันธ์กันช่วยเหลือกันในด้านบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ

(๗) การประเมินผล (Evaluation) คือ การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

กระบวนการบริหาร ของสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association Of School Administrator) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ ๕ ประการ คือ^{๔๖}

(๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานใน อนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำ วิธีการและวัตถุประสงค์งานนั้น ๆ ไว้ ล่วงหน้า

(๒) การแสวงหาและกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) หมายถึง การแสวงหา กำหนดตัวบุคคล และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน

(๓) การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้นและส่งเสริมให้ บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดี ทั้งคุณภาพและปริมาณ

(๔) การประสานงาน (Co - Ordination) การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงานย่อยทุก หน่วยงาน พบปะปรึกษาหารือกันเพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของ ผู้อื่นและเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกัน โดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก

(๕) การประเมินผลงาน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ ทราบผลการปฏิบัติและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและการประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่สำหรับ การปฏิบัติงานในอนาคต

การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จ โดยอาศัยผู้อื่นและนักบริหารมีหน้าที่ วางแผน จัดองค์กร แต่งตั้งบุคคลอำนวยการ และควบคุมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปในทางเดียวกัน เพื่อสู่เป้าหมายที่วางไว้ ส่วนความหมายของการบริหารในทางธรรม คือ วิธีการ บริหารต่าง ๆ ที่ใช้กันทั่วไป พอสรุปได้ ลักษณะ แต่ที่ดีที่สุด คือ แบบถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญ โดยยึดเอาความสำเร็จเป็นพื้นฐานทำให้งานสำเร็จ ไม่เอาความขัดแย้งส่วนตัวมาเกี่ยวข้อง และยินดี รับคำแนะนำจากทุกฝ่าย เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถจะได้ทั้งน้ำใจคน และผลของงาน วิธีนี้เรียกว่า “ธรรมาธิปไตย” คือใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ^{๔๗} เป็นการดำเนินไปได้แห่งกิจการที่ กระทำด้วยปัญญา กระทำด้วยความหวัง และต้องทำเพื่อสังคมหรือน้อยที่สุด ทำเพื่อตัวเอง ต้องมีการ

^{๔๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒ - ๑๓.

^{๔๗} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), คุณธรรมสำหรับนักบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๒ - ๓.

ป้องกันและแก้ไขปัญหายุบสรรคด้วยสติปัญญา^{๔๘} เป็นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาตน และพัฒนางานการพัฒนาด้านต้องรู้เท่าทัน ความโลภ ความโกรธ และความหลง สำคัญต้องมีสติ^{๔๙}

การจัดการเชิงพุทธ (Buddhist management) ถือว่าเป็นสาขาหรือวิชาเอกแขนงหนึ่งของสาขาวิชาการจัดการ (Management) ที่เป็นการจัดประมวลความรู้ระหว่าง คณิตศาสตร์ ๒ ศาสตร์เข้ามาบูรณาการด้วยกัน กล่าวคือ เป็นการนำเอาศาสตร์แห่งการจัดการ (Management Science) และพุทธศาสตร์ (Buddhist Studies) มาผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกัน เมื่อนำเอาศาสตร์ ๒ ศาสตร์เข้ามาบูรณาการเข้าด้วยกันจึงได้จัดให้มีองค์ความรู้สำหรับ สาขาวิชานี้ออกเป็น ๒ แนวทาง กล่าวคือ^{๕๐}

แนวทางที่ ๑ เป็นการศึกษาหาความรู้การจัดการทั่วไป ตามแนวพระพุทธศาสนามีรายวิชาเหล่านี้เป็นอาทิ ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ การจัดการเชิงพุทธศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา การจัดการพฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา การควบคุมทางการจัดการตามแนวพระพุทธศาสนา การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานตามแนวพระพุทธศาสนาและมนุษย์สัมพันธ์กับการจัดการเชิงพุทธ

แนวทางที่ ๒ เป็นการศึกษาความรู้เรื่องของการจัดกิจการพระพุทธศาสนา โดยยึดถือตามหลักที่มหาเถรสมาคมที่เป็นองค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ประกาศใช้ ประกอบด้วยองค์การทางพระพุทธศาสนา ๖ องค์การ ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่การสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์

จะเห็นได้ว่า ความเห็นของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาในเรื่องการบริหารนั้น เหมือนกับนักวิชาการทั่วไปให้ไว้ แต่ในทางพระพุทธศาสนาจะเน้นการนำธรรมมาใช้ร่วมและเสริมในการบริหาร^{๕๑}

สรุปว่า การบริหาร ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการที่จะร่วมมือกันทำกิจกรรมขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยใช้กระบวนการดำเนินงานซึ่งสืบเนื่องและใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จ การบริหารแบบใหม่ไม่ได้ยกเลิกการใช้ทฤษฎีหรือหลักการในยุคการจัดการแบบวิทยาศาสตร์หรือยุคการบริหารแบบมนุษย์สัมพันธ์แต่กลับนำเอาหลักการและทฤษฎีเหล่านั้นมาทำการทดลองและวิจัยเพิ่มเติม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดความรู้และความคิดที่ชัดเจนขึ้น ส่วนนักวิชาการทางพระพุทธศาสนามีความเห็นในเรื่องการ

^{๔๘} พุทธทาสภิกขุ, การบริหารธุรกิจแบบพระพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, มปป.), หน้า ๙ - ๑๒.

^{๔๙} สลักขณณ์ ศิวลักษณ์, การบริหารงานแบบพระพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทส่องสยาม จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๑.

^{๕๐} สุรพล สุยะพรหม และคณะ, พื้นฐานทางการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๕๓ - ๑๘๖.

^{๕๑} สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ, “ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๔๐.

บริหารเหมือนกับนักวิชาการทั่วไป ต่างกันที่ทางพระพุทธศาสนาจะเน้นการนำธรรมะมาใช้ร่วมและส่งเสริมในการบริหาร

ตารางที่ ๒.๓ สรุปความหมายของการบริหารจัดการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมัย ดอนแก่น	การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การแต่งตั้งบุคลากร (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling)
เด้น ชะเนตียัง	เป็นศาสตร์สาขาหนึ่งทั้งปวงที่ยอมรับกันทั่วไปเพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) มีหลักเกณฑ์ (Principle) และทฤษฎีที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์ทางสังคม
พระมหาวิมลชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี)	ว่า ผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมะสำหรับผู้บริหารงาน
พุทธทาสภิกขุ	เพื่อเป็นการดำเนินไปได้แห่งกิจการที่กระทำด้วยปัญญา กระทำด้วยความหวังและต้องทำเพื่อสังคมหรือน้อยที่สุดทำเพื่อตัวเอง
พนัส หันนาคินทร์ พิทยา บวรวัฒนา	การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนด การบริหารเป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ
มัลลิกา ต้นสอน	การกำหนดแนวทางหรือนโยบายการสั่งการการอำนวยการการสนับสนุนและการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติ

ตารางที่ ๒.๓ สรุปความหมายของการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วิช วิชันนิภาวรรณ	(POSDCORB) การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริงงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)
จันทราณี สงวนนาม	(POCCCC) วางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เป็นสาขาวิชาที่มีการ จัดระเบียบอย่างมีระบบคือมีหลักการกฎเกณฑ์และ ทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิง วิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน
สมคิด บางโม	การบริหารโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาประชากรของ ประเทศที่สำคัญยิ่ง เพราะว่าเป็นหน่วยงานที่ใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ จำนวนมากมาย
ประดิษฐ์ บอดี้จิ้น	กระบวนการที่ประกอบด้วยการวางแผนการจัดองค์การ การดำเนินงานและการควบคุมเพื่อใช้ให้กิจกรรมให้ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
สิรภพ เหล่าลาภะ	๑) คำว่าบริหารมาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจาก บาลี แปลความหมายคือ ผู้สามารถบริหารปัญหาและ นำปัญหาไปโดยรอบหรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่าบริหารแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Administer และ Administration แปลความหมาย คือ การปกครองดำเนินการ อำนวยการจัดการจัดให้ วางแผนส่งเสริมและบำรุง

ตารางที่ ๒.๓ สรุปความหมายของการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมพงษ์ เกษมสิน	การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหารมาประกอบเป็นกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
พะยอม วงศ์สารศรี	กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่าง โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจ
สมยศ นาวิการ	เป็นศาสตร์สาขาวิชาการบริหารให้ความรู้ที่เชื่อถือได้กับผู้บริหารว่าต้องทำอะไรภายใต้สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง
ประทาน คงฤทธิศึกษากร	๑. ต้องมีองค์การ (Organization) และองค์การนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่ชัด ๒. ต้องมีคนทำงานร่วมกันคนเป็นส่วนสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน ๓. มีทรัพยากรในการบริหารซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน ๔. ต้องมีการจัดการในการบริหารหรือการทำงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์
ชาญชัย อาจิณสมจาร	กระบวนการสั่งการและควบคุมกิจกรรมในการทำให้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของสถาบันสำเร็จผล
ศจี อนันต์นพคุณ	กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปนำทั้งศาสตร์และศิลป์ มาใช้ในการทำงานร่วมกันเพื่อความสำเร็จในเป้าหมาย
ธนจรัส พูนสิทธิ์	การดำเนินงานตามลำดับขั้นอันประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Actuating) และการควบคุม (Controlling)
ธงชัย สันติวงษ์	ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่มซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุสามารถประสานเข้าด้วยกันเพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ ๒.๓ สรุปความหมายของการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วินัย สมมิตร, สมัย รื่นสุข และสุนทร	การที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินกิจการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
E.N. Chapman, Supervisor Survival Kit	การขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้เดินไปข้างหน้าโดยอาศัยผู้อื่นด้วยการเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะแนว (Guiding) และการกระตุ้น (Motivative)
สุพจน์ พันธุ์ชีพ	๑) การวางแผน (Planning) ๒) การจัดหน่วยงาน (Organizing) ๓) การจัดตัวบุคคล (Staffing) ๔) การอำนวยความสะดวก (Direction) ๕) การควบคุมปฏิบัติงาน (Controlling) ๖) การประสานงาน (C - ordination) ๗) การรายงาน (Reporting) ๘) การงบประมาณ (Budgeting)
สมเดช สีแสง	๑) องค์การกำหนดสายงานการบังคับบัญชาชัดเจน (hierarchy) ๒) องค์การกำหนดตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ (authority) ๓) มีกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติในการปฏิบัติงาน (rules and regulation) ๔) มีการแบ่งงานกันตามความชำนาญเฉพาะด้าน (division of work) ๕) มีระบบการจูงใจการทำงาน ๖) มีระบบความสัมพันธ์ภายใน ๗) ใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารงานมีเหตุผลในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา
ธงชัย สันติวงษ์	(๑) การวางแผน (Planning) (๒) การจัดองค์กร (Organize) (๓) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) (๔) การสั่งการ (Direction) (๕) การควบคุม (Controlling)

ตารางที่ ๒.๓ สรุปความหมายของการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต)	(๑) การวางแผน (Planning) (๒) การแสวงหาและกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) (๓) การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) (๔) การประสานงาน (Co - Ordination) (๕) การประเมินผลงาน (Evaluation)
พุทธทาสภิกขุ	ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จ โดยอาศัยผู้อื่นและนักบริหารมีหน้าที่วางแผน จัดองค์กร แต่งตั้งบุคคล อำนาจการ และควบคุมทรัพยากรต่าง ๆ
สุลักษณ์ ศิวลักษณ์	แนวทางที่ ๑ เป็นการศึกษาหาความรู้การจัดการทั่วไป แนวทางที่ ๒ เป็นการศึกษาความรู้เรื่องของการจัดกิจการพระพุทธศาสนา
สุรพล สุยะพรหม และคณะ	ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการที่จะร่วมมือกันทำกิจกรรมขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยใช้กระบวนการดำเนินงานซึ่งสืบเนื่องและใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

๓) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหารเป็นการวางแผนงานล่วงหน้า การทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งถ้ามีการวางแผนล่วงหน้าก็จะทำให้การทำงานนั้นดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุประสงค์ในทุกงานในที่นี้จะได้กล่าวถึงแนวคิดของการบริหารว่ามีผู้ให้คำจำกัดความและความหมายเกี่ยวกับการบริหารอย่างไร ซึ่งมีนักวิชาการจำนวนมากได้แสดงความคิดไว้ดังนี้

การบริหารเป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล และยังเสนอว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” นั้นบางครั้งอาจให้แทนกันได้ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือความสำเร็จของงาน “การบริหาร” ใช้มากในการบริหารรัฐกิจ ส่วน “การจัดการ” ใช้มากในทางธุรกิจหรืออาจกล่าวว่า “การบริหาร” มุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผน ส่วน “การจัดการ” เป็นการนำนโยบายและแผนไปดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้^{๕๑}

องค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อองค์การ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการหรือในการผลิตต้องรู้ว่า

^{๕๑} ทองหล่อ เดชไทย, แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข , เอกสารประกอบการบรรยาย, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

ผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหาไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่าง ๆ จะไม่มีผลสำเร็จเพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒. ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมไปถึงความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ eMs คือ มนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ๖Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓. มีการประสานงานระหว่างกัน หรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน กล่าวคือเป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔M๕ หรือ ๖M๕ ดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริง ๆ ด้วย การนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่าบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึงความสามารถขององค์การ ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์การ^{๕๓}

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นแนวทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน และการตัดสินใจในงานต่าง ๆ ที่เขามีส่วนรับผิดชอบอยู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การใด ที่ใช้นโยบายการบริหารแบบนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญของพนักงาน ที่มีต่อความสำเร็จขององค์การ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความภูมิใจ และรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ซึ่งเป็นการจูงใจในการทำงานที่ดีวิธีหนึ่ง^{๕๔}

การบริหารเชิงกลยุทธ์ว่า หมายถึง การตัดสินใจและการบริหารที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานระยะยาวขององค์การประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์และการควบคุมกลยุทธ์ จะมุ่งตรวจสอบ ประเมินโอกาสและอุปสรรคภายในสภาพแวดล้อมภายนอกและมุ่งตรวจสอบประเมินจุดอ่อนและจุดแข็ง อุปสรรคภายใน สภาพแวดล้อมภายในบริษัท^{๕๕}

หลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ^{๕๖} คือ

๑. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหาร

^{๕๓} สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์, ๒๕๔๕), หน้า ๖๒-๖๓.

^{๕๔} สุพิน เกษาคุปต์, การจัดการปฏิบัติงาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๙๒-๙๓.

^{๕๕} สมยศ นาวิการ, การบริหารเชิงกลยุทธ์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๒.

^{๕๖} เสนาะ ตีเยาว์, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๒.

จะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

๒. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวยังไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

๔. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องและสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารนั้น จะครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหารอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงานการรายงานและการงบประมาณ นอกจากหน้าที่ในการบริหารแล้ว การบริหารจะได้ผลหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่แน่นอนเป็นสำคัญ

ตารางที่ ๒.๔ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ทองหล่อ เดชไทย	เป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
สมคิด บางโม	๑. วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ๒. ทรัพยากรในการบริหาร ๓. มีการประสานงานระหว่างกัน ๔. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล
พิน เกษาคุปต์	เป็นแนวทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน และการตัดสินใจในงานต่าง ๆ
สมยศ นาวิการ	การตัดสินใจและการบริหารที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานระยะยาวขององค์การประกอบด้วยการกำหนดกลยุทธ์และการควบคุมกลยุทธ์
เสนาะ ตีเยาว์	๑. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน ๒. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ ๓. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ๔. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๓) ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

ทฤษฎีการบริหรนั้น ได้มีผู้ที่แสดงความคิดเห็นหลากหลาย บรรดานักจิตวิทยานักมานุษยวิทยา และนักสังคมวิทยา ได้ให้ความสนใจในการทำงานของคนงานในด้านต่าง ๆ

พระพุทธเจ้าทรงเปลี่ยนแนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์และจุดมุ่งหมายของมนุษย์จากแนวเดิม ซึ่งเป็นความคิดตามหลักศาสนาพราหมณ์และลัทธิอื่น ๆ พระพุทธองค์ทรงสอนว่า การยึดมั่นในตัวตน (อัตตา) ทำให้เกิดความทุกข์ขึ้นในสังคม ทำให้คนเราคิดถึงตัวเองมากกว่าสังคม ส่วนการละตัวตน จะทำให้คนเรามีความสำนึกต่อสังคมได้มากขึ้น การละตัวตนจะต้องอาศัยการจัดระบบสังคมเสียใหม่ แต่การเสนอให้เปลี่ยนแปลงสังคมย่อมติดขัดที่ผู้ปกครองซึ่งรักษาอำนาจของตน เนื่องจากตนมีฐานะที่ดีอยู่แล้ว ดังนั้นจึงได้เสนอหลักการบริหารทางพระพุทธศาสนา ที่ถือว่าเป็นต้นแบบของการบริหารที่มาตั้งแต่สมัยพุทธกาล^{๕๗} ดังนี้

๑. ในการบัญญัติพระวินัย มีการบัญญัติพระวินัยเพื่อใช้ปกครองสงฆ์ หรือใช้เป็นหลักปฏิบัติของพระภิกษุ แต่พระวินัยนั้นเป็นพุทธบัญญัติทั้งหมด หากใช้สงฆ์หรือผู้แทนสงฆ์เป็นผู้บัญญัติอย่างที่มีรัฐสภาเป็นผู้บัญญัติกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยไม่ จุดประสงค์ในการบัญญัติพระวินัยก็

^{๕๗} ปรีชา ช้างขวัญยืน, ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๔๒-๔๓.

เพื่อให้สงฆ์อยู่ร่วมกันด้วยดี พ้นจากมลทินและกิเลสต่าง ๆ ทำให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใสและเป็นเครื่องส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ดังข้อความว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจักบัญญัติสิกขาบทแก่ภิกษุทั้งหลาย อาศัยอำนาจประโยชน์ ๑๐ ประการ คือ เพื่อความดีแห่งสงฆ์ ๑ เพื่อความสำราญแห่งสงฆ์ ๑ เพื่อข่มผู้เกียติ ๑ เพื่ออยู่สำราญแห่งภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก ๑ เพื่อป้องกันอาสวะอันจักบังเกิดในปัจจุบัน ๑ เพื่อกำจัดอาสวะอันจักบังเกิดในอนาคต ๑ เพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส ๑ เพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว ๑ เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม ๑ เพื่อถือตามพระวินัย ๑^{๕๘}

๒. ในด้านการบริหารพระวินัยในสมัยเมื่อยังมีพระสาวกไม่มากนักพระพุทธองค์ทรงบริหารพระศาสนาด้วยพระองค์เองโดยมีพระสาวกที่สำคัญ เช่น พระสารีบุตรและพระมหา - โมคคัลลานะ ช่วยแบ่งเบาภาระบ้างตามความจำเป็น ต่อมาเมื่อมีพระสาวกเพิ่มขึ้นและมีผู้ขอเข้าอุปสมบทในพุทธศาสนามากขึ้น ก็ได้ทรงอนุญาตให้พระสาวกให้อุปสมบทแก่ผู้เข้ามาขอบวชได้ โดยให้ผู้ขอบวชเปล่งวาจาถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ครั้นต่อมาเมื่อภิกษุเพิ่มขึ้นอีก ทรงมอบความใหญ่ให้แก่สงฆ์ในการทำกิจกรรมทั้งปวงของพุทธศาสนา เช่น การให้บรรพชาอุปสมบท การกรานกฐิน การกำหนดเขตสีมา การระงับอธิกรณ์ เป็นต้น ซึ่งเท่ากับมอบให้สงฆ์เป็นผู้บริหารงานพระศาสนาตามระเบียบที่ได้ทรงกำหนดไว้นั่นเอง ส่วนการบริหาร คณะสงฆ์ในรูปองค์กร เช่น มหาเถรสมาคมนั้นไม่บัญญัติในพระวินัย แต่ก็ไม่ได้ขัดพระวินัยเป็นต้น

๓. ด้านอธิกรณ์ของสงฆ์ สถาบันตุลาการทางพระพุทธศาสนามีลักษณะบางอย่างคล้ายกับสถาบันตุลาการทางอาณาจักร มีกฎหรือระเบียบที่สังคมวางไว้เป็นบรรทัดฐานแห่งการกระทำของบุคคลในสังคม ป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำหรือความประพฤติที่เป็นปฏิปักษ์ต่อความสงบสุขของสังคม ฝ่ายอาณาจักรมีกฎหมายเป็นหลักในการปกครอง ส่วนฝ่ายพุทธจักรมีวินัยเป็นหลัก ทั้งฝ่ายอาณาจักรและพุทธจักรมีกระบวนการพิจารณาตัดสินหรืออธิกรณ์ และมีวิธีลงโทษตามโทษานุโทษ แต่ลักษณะการลงโทษตามพระวินัยกับโทษของกฎหมายบ้านเมืองมีข้อแตกต่างกันมาก ความผิดที่ร้ายแรงบางอย่างของบรรพชิต เช่น ความผิดทางเพศ สำหรับฝ่ายอาณาจักรอาจไม่ถือว่าผิด เป็นต้น

จากการตรวจสอบเอกสารปรากฏว่า มีผู้ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร ไว้หลายท่าน ดังนี้

Luther H. Gulick และ Lyndall Urwick นำเสนอกระบวนการบริหารงาน ๗ ประการ เรียกโดยย่อว่า “Posdcorb” เป็นกระบวนการบริหารงานที่นำเสนอไว้ในหนังสือ “Papers on the Science of Administration “ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ โดยมีกระบวนการบริหารงาน ดังนี้

๑. การวางแผน หมายถึง การวางแผนทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

๒. การจัดหน่วยงาน หมายถึง การจัดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และการแบ่งส่วนของงานให้เหมาะสมและลงตัว

๓. การจัดสายงานและการจัดตัวบุคคล หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากรอันได้แก่การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การรักษาสภาพการทำงานและการควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากร

^{๕๘} อก.พท.(ไทย) ๒๐/๔๓๖/๑๑๐.

๔. การอำนวยการ หมายถึง การดำเนินการตัดสินใจและสั่งการในการปฏิบัติงานของส่วนต่าง ๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ทั้งในลักษณะงานทั่วไปและในลักษณะงานเฉพาะ ตลอดจนการให้คำแนะนำและควบคุมการปฏิบัติงานในทุกภาคส่วน

๕. การประสานงาน หมายถึง การร่วมมือกันของบุคลากรในการปฏิบัติงานตามส่วนต่าง ๆ ให้ประสานสอดคล้องกันอย่างกลมกลืน

๖. การรายงาน หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ผู้บริหารงานและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าของกิจการต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน

๗. งบประมาณ หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายให้รอบคอบและรัดกุมรวมถึงการจัดสรรงบประมาณและการจัดทำบัญชี^{๕๙}

ทฤษฎีการบริหารของ เทเลอร์ (Frederick W Taylor) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการคือ

๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างคือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่าง ๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงานโดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงานนอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วยและในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงานควบคู่กับการพิจารณาคณานนี้คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีการใหม่ที่ได้กำหนดขึ้นเพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงานฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงานแต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น^{๖๐}

ทฤษฎีการบริหารของ เฮนรีฟาโย (Henri Fayol) ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาลโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่การบริหาร ๕ ประการคือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีความกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

^{๕๙} Luther Gulick and Lyndall Urwick, *Papers on the Science of Administration*, (New York: Institute of Public Administration, 1937), pp. 37-38.

^{๖๐} เทเลอร์, อังโน ธงชัย สันติวงษ์, *องค์การและการบริหาร*, หน้า ๔๗-๔๘.

๒. การจัดองค์การ (Organizing หมายถึง ภาระหน้าที่ ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักรสิ่งของและตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่าง ๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดีโดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตนจะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้นและลง นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วยหากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกันถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพการไล่ลอกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว^{๖๑}

Fayol ได้กำหนดหลักการในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการเป็นส่วนประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการดังนี้

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ฟาโยได้เสนอว่าคนงานควรจะได้รับการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้นหรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบในผลลัพธ์ของงานมากขึ้นซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์การยุคปัจจุบันได้

๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) แวปเบอร์และฟาโยได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของแวปเบอร์จะได้มาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชาส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) และความสามารถในการนำ (Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนเห็นว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) ฟาโยได้กล่าวถึงคำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาการทำงานเช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้องในเมื่อผู้ควบคุมสองคนได้ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์คำสั่งสองคำสั่งนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชาและทำให้เกิดการสับสนในลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการยากและผู้บริหารจะไม่สนใจในความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชามากจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

^{๖๑} uc Price, Alan, " Human Resource Management", In a Business Context, 2 ed., (London: Thomson Learning, 2004): 110.

๔. สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชาโดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับขั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุดในลำดับขั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่างรวมถึงความล่าช้าในการวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับขั้นการบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลงและองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นมากขึ้นภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกต่าง ๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับขั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสายการบังคับบัญชาแต่ละแผนกต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่น ๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้นเนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่นและรู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้นสำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสายซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้รับรวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสายการบังคับบัญชาแต่เป็นการกำหนดว่าควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าใดอย่างไร และมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไรสิ่งนี้ถือว่ามีความสำคัญเนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกระดับขององค์การ

๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การองค์การใดที่ไม่มีการวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผลซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคลแต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นทีมร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่าจะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์หลักการในข้อนี้ยึดหลักว่า กิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคคือความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์การซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้นเป็นจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๘. การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดหาเพื่อให้องค์การได้รับประโยชน์สูงสุดและเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงานโดยใช้ผังองค์การเพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคนและเป็นการชี้ชัดว่าตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขั้นได้ในอนาคตการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบันเนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนา กำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชาผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่มซึ่ง ความคิด

ริเริ่มนับถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์การเนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์การและความต้องการของพนักงานและความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุลซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้วัดผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมาสำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชาความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลาย ๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดและทำงานอย่างเข้มแข็งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การความมีระเบียบวินัยจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การกับคุณสมบัติของผู้ภายในองค์การและเป็นความสามารถของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

๑๑. ค่าตอบแทนการให้รางวัลประกอบด้วยโบนัส และแผนการแบ่งกำไรเป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้การให้หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์การระบบรางวัลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้ความยุติธรรมทั้งพนักงานและองค์การรวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิตเพิ่มโดยการให้รางวัลเพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยยึดหลักว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรมและตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒. ความมั่นคงในงานความมั่นคงในงานมีความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาวเมื่อพนักงานอยู่ในองค์การซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีม เป็นระยะเวลานานโดยพยายามพัฒนาทักษะและปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรขององค์การการจ้างงานระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่อธิบายการประสบความสำเร็จของบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์การผลประโยชน์ขององค์การถือว่าเป็นประโยชน์ของทุก ๆ คนหรือของทุกกลุ่มในองค์การในขณะที่องค์การยังดำเนินกิจการอยู่จะต้องมีการกำหนดผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์การและสมาชิกภายในองค์การ

๑๔. ความสามัคคีเป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์การที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่มในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นภายในองค์การและสิทธิในการสั่งการหรือการบริโภคและความร่วมมือกัน ถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่ทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จและมีการพัฒนาความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงานโดยการติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่สำคัญเพราะความสามัคคีคือพลังเมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูงก็จะทำให้องค์การมีความแข็งแกร่ง^{๖๒}

การบริหาร ๗ ประการ คือ ๑) การวางแผนหมายถึง การกำหนดโครงการอย่างกว้าง ๆ ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องลงมือปฏิบัติตามลำดับวางแผนวิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้นก่อนลงมือปฏิบัติการ ๒) การจัดองค์การ หมายถึงการจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของ

^{๖๒} ฟาโย, อังใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, **ทฤษฎีองค์การ: ฉบับมาตรฐาน**, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๖๘-๖๙.

การบริหารโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมด้วยกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อสัมพันธ์ตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นลงไป ๓) การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวบุคคลของหน่วยงานการบริหารบุคคล ดังกล่าวรวมถึงตั้งแต่การแสวงหาคนทำงานมาบรรจุการแต่งตั้งการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคคล การบำรุงขวัญการเลื่อนขั้นลดขั้นตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงาน และการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานให้ดีและมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ต่อไป ๔) การสั่งการหมายถึงการอำนวยการหรือการวินิจฉัยสั่งการหลังจากการได้วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบคอบรวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ ๕) การประสานงาน หมายถึง การประสานงานหรือติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพไม่มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันสามารถทำงานประสานความกลมกลืนกันเพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์กร ๖) การรายงาน หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งบนและล่างเพื่อทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะสะดวกแก่การประสานงานอื่นจะเป็นการสร้างใจอันดีรวมกันตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญไปในตัวด้วย ๗) การงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากรหรือการทำงานประมาณการเงินวางแผนหรือโครงการในการจ่ายเงินการบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม^{๖๓}

หนังสือเรื่อง การจัดการสมัยใหม่ว่าแนวคิดทางการบริหารของเฮนรีฟาโยล ผู้เป็นบิดาของทฤษฎีการจัดการปฏิบัติการ (Operational management theory) หรือบางทางก็ถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่เชื่อว่าการบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะและสนใจศึกษาองค์การโดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Organizing) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมห้าอย่างคือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) การควบคุม (Controlling) หรือ POCCพบว่าพนักงานมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์อันดีต่อการตระหนักในมิตรภาพและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นวิถีทางที่ทำให้ประสบความสำเร็จในองค์กร^{๖๔}

การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะในการทำงานให้สำเร็จโดยใช้คนอื่นเป็นความถนัดหรือทักษะส่วนบุคคลอันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุมรวมถึงการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จขององค์กรที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารนั้นเช่นแนวทางหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างมีระบบและได้ขยายความเกี่ยวกับกระบวนการบริหารตามเป็นแนวคิดของ Gulick ว่า กระบวนการบริหารประกอบด้วย ๗ กิจกรรมหรือเรียกว่า POSDCORB^{๖๕}

^{๖๓} ดิน ปรัชญพฤทธิ, **หลักการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๒๔-๒๖.

^{๖๔} เนตร์พัฒนา ยาวีราข, **การจัดการสมัยใหม่**, (กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

^{๖๕} ประพันธ์ สุริหาร, **ศัพท์เทคนิคทงการบริหาร**, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘.

การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับองค์การเรียกว่าวิธีที่ดีที่สุด (one best way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์การจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตนเองไม่มีหลักสากลใดที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้องศึกษาการบริหารโดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (case study) จำนวนมากและวิเคราะห์ว่าวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ^{๖๖}

กระบวนการการบริหารควรประกอบด้วย ๑๐ ประการได้แก่ ๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้าโดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนากลวิธี (Develop strategies) ในการวางแผนซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน ๒) การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี ๓) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ ๔) การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจแยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง ๕) การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการรวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงานตลอดจนศิลปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี ๖) การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงานเพื่อการดำเนินการเป็นไปด้วยดีและราบรื่นศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ๗) การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงานเข้ามามีส่วนทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกันข้อตกลงที่สำคัญของการประสานงานคือความร่วมมือซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ” ๘) การสื่อสาร (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ ๙) การรายงานผล (Reporting) หมายถึง กรรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบซึ่งโดยทั่วไปการรายงานจะหมายถึงวิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง ๑๐) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณโดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน^{๖๗}

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นแนวทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดการวางแผนและการตัดสินใจในงานต่าง ๆ ที่เขามีส่วนรับผิดชอบอยู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรใดที่ใช้นโยบายการบริหารแบบนี้เป็นการแสดงให้เห็นพนักงาน

^{๖๖} สมยศ นาวิการ, การบริหารตามสถานการณ์, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๙.

^{๖๗} พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

ได้ว่าฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญของพนักงานที่มีต่อความสำเร็จขององค์การทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความภูมิใจ และรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ซึ่งเป็นการจูงใจในการทำงานที่ดีวิธีหนึ่ง^{๖๘}

หลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะได้แก่ ๑) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคนหมายความว่าการบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมคืออาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จ สารสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดีมีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้ ๒) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการคือเป้าหมายต้องสูง แล้วสามารถทำให้สำเร็จเป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้เป้าหมายต่อไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สองการจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้ายจะต้องระบเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๓) การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่าทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดส่วนคำว่าประสิทธิภาพ หมายความว่าทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุดการทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วยการทำงานให้ได้ทั้งสองอย่าง คืองานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ๔) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ ๆ คือเมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดเศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไรส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ๕) การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องและสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น^{๖๙}

องค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อองค์การดังนี้ ๑) วัตถุประสงค์ที่แน่นอนกล่าวคือจะต้องรู้ว่าจะดำเนินการไปทำไมเพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการเช่นต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการหรือในการผลิตต้องรู้ว่าจะผลิตเพื่อใครต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่าง ๆ จะไม่มีผลสำเร็จเพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน ๒) ทรัพยากรในการบริหารได้แก่วัตถุและเครื่องมือเพื่อประกอบการดำเนินงานรวมถึงความสามารถในการจัดการทรัพยากรในการบริหารได้แก่ ๔ Ms

^{๖๘} สุพิน เกษาคุปต์, การจัดการปฏิบัติงาน, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๙๒-๙๓.

^{๖๙} เสนาะ ตียวัว, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๕๓), หน้า ๔๕๑.

คือมนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management หรือ ๖ Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น ๓) มีการประสานงานระหว่างกันหรือเรียกได้ว่ามีปฏิริยาระหว่างกันกล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔ Ms หรือ ๖ Ms ดังกล่าวจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดปฏิริยาระหว่างกันหรือกล่าวได้น่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริง ' ด้วยการนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิริยาระหว่างกันไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น ๔) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่าบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ประสิทธิภาพขององค์การหมายถึง ความสามารถขององค์การในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่ระยะสั้นโดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนาออกและรายได้ขององค์การ^{๗๐}

กระบวนการบริหารประกอบด้วย ๔ ประการ คือ ๑) การวางแผนหมายถึงหน้าที่ทำงานการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น ๒) การจัดองค์การหมายถึงกำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน ๓) การนำหมายถึงความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ๔) การควบคุมหมายถึงการมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดหมายมุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลงตรงทฤษฎีบริหารโดยทั่วไปมีองค์ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ ๆ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม การจัดสรรทรัพยากร ความรู้ความสามารถเทคโนโลยี การประสานงานและวิธีการบริหารจัดการ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมกันทำหน้าที่อย่างกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียว เป็นการรวบรวมปัญหาต่าง ๆ จากภายนอกเข้าสู่ภายในองค์การเพื่อพัฒนาองค์การ^{๗๑}

กระบวนการบริหารนั้นต้องประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญหรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า “POSDCORB Model”^{๗๒} ซึ่งอธิบายตามความหมายได้ดังนี้

๑. การวางแผน (P = Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร

๒. การจัดการองค์การ (O = Organizing) หมายถึง การจัดหน่วยงาน กำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การจัดสายงานตำแหน่งต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

๓. การจัดหาบุคคล (S = Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงานทางด้านบุคคล อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

^{๗๐} สมคิด บางโม, การบริหาร, หน้า ๖๒-๖๓.

^{๗๑} วิโรจน์สารัตนะ, การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา, หน้า ๑๑.

^{๗๒} Gulick L. and Urwick J., Papers on the Science of Administration, (New York : Institute of Public Administration, 1973), pp. 18-19.

๔. การอำนวยการ (D = Directing) หมายถึง การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๕. การประสานงาน (Co = Coordinating) หมายถึง การประสานงานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๖. การรายงาน (R = Reporting) หมายถึง กรรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าเพียงใด

๗. การงบประมาณ (B = Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ บัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมและการตรวจสอบด้านการเงิน

สาระสำคัญของหลักการบริหาร ไว้ดังนี้^{๗๓}

๑. หน้าที่ทางการบริหาร (Management function) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling)

๒. ผู้บริหารจะต้องมีลักษณะพร้อมด้วยความสามารถทางร่างกายจิตใจ ไหวพริบ การศึกษาหาความรู้ เทคนิคการทำงานและประสบการณ์ต่าง ๆ

๓. หลักการบริหาร ซึ่งมีหลักทั่วไปที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหาร ๑๔ ข้อ คือ

(๑) หลักการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ (Authority and responsibility)

(๒) หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity of command)

(๓) หลักการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Unity of direction)

(๔) หลักการดำรงไว้ซึ่งสายงาน (Scalar of chain)

(๕) หลักการแบ่งงานกันทำ (Division of work, or specialization)

(๖) หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย (Discipline)

(๗) หลักของการถือประโยชน์ส่วนบุคคลรองจากประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of individual to general interest)

(๘) หลักของการให้ผลตอบแทน (Remuneration)

(๙) หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง (Centralization)

(๑๐) หลักของการมีระเบียบเรียบร้อย (Order)

(๑๑) หลักของความเสมอภาค (Equity)

(๑๒) หลักของการมีเสถียรภาพของการว่าจ้างทำงาน (Stability of tenure)

(๑๓) หลักของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative)

(๑๔) หลักของความสามัคคี (Esprit de corps)

ทฤษฎีของการบริหาร คือ ทฤษฎี Z โดยหลังจากการศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา และได้ทำการประสมประสานกัน โดยมีแนวคิดด้านการบริหาร ดังนี้^{๗๔}

^{๗๓} Henri Fayol, **Industrial and General Administration**, (New York: Mc-Graw Hill, 1930), pp. 17-18.

^{๗๔} William Ouchi, **Organization and Management**, (Eaglewood Cliffs: Prentice Hill, 1971), p. 283.

๑. การจ้างงานระยะยาว
 ๒. การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์
 ๓. ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล
 ๔. การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป
 ๕. การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ
 ๖. เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง
 ๗. มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว
- ภารกิจสำคัญในการบริหารไว้ ๗ ประการ คือ

๑. การวางแผน หมายถึง การกำหนด โครงการอย่างกว้าง ๆ ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องลงมือปฏิบัติตามลำดับ วางแนววิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ก่อนลงมือปฏิบัติการ

๒. การจัดองค์การ หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหารโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมด้วยกำหนดลักษณะ และวิธีการติดต่อสัมพันธ์ตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นลงไป

๓. การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวบุคคลของหน่วยงานการบริหารบุคคลดังกล่าว รวมทั้งแต่การแสวงหาคนทำงานมาบรรจุ การแต่งตั้ง การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคคล การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ลดชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงาน และการบำรุงรักษาสภาพการทำงานให้ดี และมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ต่อไป

๔. การสั่งการ หมายถึง การอำนวยการหรือการวินิจฉัยสั่งการ หลังจากการได้วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบคอบ รวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ

๕. การประสานงาน หมายถึง การประสานงานหรือติดต่อ สัมพันธ์กับหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์การ เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน สามารถทำงานประสานความกลมกลืนกัน เพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์การ

๖. การรายงาน หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งบนและล่าง เพื่อทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะสวดแก่การประสานงานอื่นจะเป็นการสร้างความสำเร็จอันดีร่วมกัน ตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญไปในตัวด้วย

๗. การงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากร หรือการทำงานงบประมาณการเงินวางแผนหรือโครงการในการจ่ายเงิน การบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม^{๗๕}

กระบวนการการบริหารควรประกอบด้วย ๑๐ ประการ คือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนาวิธีการ (Develop strategies) ในกรวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

^{๗๕} อ้างแล้ว, หน้า ๒๔-๒๖.

๒. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่าง ๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

๔. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจแยกแยะและวิเคราะห์หอกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

๕. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

๖. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อการดำเนินการเป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

๗. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

๘. การสื่อสารข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อที่จะให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

๙. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึงวิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

๑๐. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน^{๗๖}

ทฤษฎีการบริหาร ของนักวิชาการหลายท่านไว้ดังนี้

๑) ทฤษฎีการบริหารระบบราชการ (Bureaucratic Management) ทฤษฎีนี้บางท่านก็เรียกว่า ทฤษฎีองค์การแบบราชการ เป็นทฤษฎีที่ Max Weber นักสังคมวิทยาและนักรัฐศาสตร์ชาวเยอรมันผู้คิดค้นขึ้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยที่เขามีความเชื่อว่าบุคคลทั้งหลายมีทั้งข้อเสียและขยัน การที่ผู้บริหารจะให้กลุ่มบุคคลร่วมมือปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้ดีนั้นจะต้องมีองค์การหรือหน่วยงานแบบ “ระบบราชการ” จะต้องมีการจัดองค์การมีการลดหลั่นในสายบังคับบัญชามีกฎเกณฑ์ กำหนดการปฏิบัติงาน มีการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ ตัวบุคคล ผู้ดำรงตำแหน่ง และมีการเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงาน โดยหลักคุณวุฒิและยึดความสามารถเป็นสำคัญ แนวคิดของ Max Weber

^{๗๖} พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔- ๗๒.

จึงก่อให้เกิดทฤษฎีองค์การแบบราชการ หรือการบริหารแบบระบบราชการขึ้น ทฤษฎีประกอบด้วยหลัก ๖ ประการ คือ

- (๑) หลักกฎหมายและเหตุผล
- (๒) หลักสายการบังคับบัญชา
- (๓) หลักระบบคุณธรรม
- (๔) หลักการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างมีแบบแผน
- (๕) หลักการฝึกอบรมและพัฒนา
- (๖) หลักการไม่ยึดหลักตัวบุคคล

๒) ทฤษฎีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) การบริหารแบบวิทยาศาสตร์ เป็นการบริหารงานที่มีระบบ มีเหตุผล มีการกำหนดมาตรฐานการทำงานไว้อย่างแน่นอน เลือกวิธีที่ดีที่สุดในการทำงาน และกำหนดเครื่องมือควบคุมในการทำงานไว้อย่างเหมาะสม Tay lor (๑๙๑๑) มีความเชื่อว่าคนแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ผู้บริหารสามารถปรับปรุง เพิ่มผลผลิตได้โดยผู้บริหรจะต้องจัดแบ่งงานกำหนดหน้าที่ของแต่ละคน และสังเกตการณ์ปฏิบัติการอย่างมีระบบเพื่อหาวิธีทำงานที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว สำหรับใช้ในการเพิ่มผลผลิต โดยใช้จายน้อยแต่ได้ผลมากที่สุด วิธีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ หลักการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ ตามแนวคิดของ Taylor ฯ ล ฯ^{๗๗}

๓) ทฤษฎีการบริหารงานตามหลักมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Management) การบริหารงานตามหลักมนุษยสัมพันธ์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การบริหารงานตามหลักพฤติกรรม ได้รับการสนใจอย่างจริงจัง เมื่อปลายคริสต์ศตวรรษ ที่ ๑๙ เป็นต้นมา บรรดานักจิตวิทยา นักมานุษยวิทยา และนักสังคมวิทยา ได้ให้ความสนใจในการทำงานของคนงานในด้านต่าง ๆ และเชื่อถือว่ คนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารกว่าวิธีการจัดการ เพราะคนมีชีวิตจิตใจเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ ต้องการขวัญและกำลังใจในการทำงาน การที่คนจะทำงานมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ นักทฤษฎีกลุ่มนี้จึงได้ศึกษาเรื่องคนมากกว่าการจัดการบริหารตามหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ได้รับการยกย่องมากและเป็นต้นกำเนิดทฤษฎีนี้

๔) ทฤษฎีการบริหารงานแบบระบบ (System Approach) ทฤษฎีการบริหารงานแบบระบบเป็นระบบการบริหารที่ถือว่าเป็นปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยกันเข้าเป็นองค์การนั้นต่างมีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน สามารถส่งผลกระทบซึ่งกันและกันได้ (Kask and Rosenzweig) ได้ให้คำจำกัดความทฤษฎีระบบว่า ระบบเป็นการจัดการให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างปัจจัยอิสระ หรือปัจจัยย่อยตั้งแต่สองปัจจัยขึ้นไป และปัจจัยอิสระหรือปัจจัยย่อยรวมทั้งตัวระบบดังกล่าว จะต้องมียอบเขตที่กำหนดไว้ชัดเจนในอันที่จะแบ่งแยกออกจากสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ดังนั้นเราอาจสรุปความหมายของระบบได้ว่า ระบบเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอิสระตั้งแต่สองปัจจัยขึ้นไปจนเกิดเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอิสระตั้งแต่สองความสัมพันธ์ ซึ่งจะเป็ตัวแบ่งแยกกระบบออกจากสภาพแวดล้อม

^{๗๗} ปกรณ์ ศรีดอนไผ่, “บทบาทวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการหน้าสายวิชาและครูในเขตการศึกษา ๖”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๓), หน้า ๓๗.

๕) ทฤษฎีการบริหารโดยสถานการณ์ (Contingency Management) การบริหารโดยสถานการณ์เป็นการผสมผสานหลักการและทฤษฎีการบริหารต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์หนึ่ง โดยไม่ยึดแนวการบริหารแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะแต่ให้เหตุการณ์เป็นตัวกำหนดจะใช้หลักการการบริหารแบบไหน ทองศรี กำภู ณ อยุธยา ได้สรุปหลักการการบริหารโดยสถานการณ์ไว้ ๓ ประการ ดังนี้

(๑) การบริหารโดยสถานการณ์ยึดถือความเป็นไปได้สถานการณ์หนึ่ง ๆ เป็นหลัก

(๒) เนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนไป การบริหารโดยสถานการณ์จึงไม่ควรสถานการณ์อันใดอันหนึ่งตายตัว เพื่อให้เป็นแบบอย่างการบริหารเกินไป แต่ให้มีความยืดหยุ่นพร้อมที่จะพิจารณาสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อไป เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เรื่อย ๆ

(๓) การบริหารโดยสถานการณ์ จะคำนึงถึงงานวิชาการ หรือสิ่งแวดล้อมและความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นหลัก เพื่อให้เกิดผลงานมากกว่า ที่จะแสวงหาวิธีการ อันดีเลิศมาใช้ในการทำงาน และต้องคำนึงถึงความจำเป็นในระยะยาวที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์โดยยึดหลักโครงสร้างวิทยาการ ตลอดจนปัจจัยด้านจิตวิทยาเป็นหลักในการพิจารณาด้วย

การบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การและสั่งการควบคุมกำกับความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้^{๗๘}

ลักษณะที่สำคัญของการบริหาร การบริหารมีลักษณะสำคัญ ๘ ประการ ดังนี้

๑) การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง มิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่าผู้บริหาร

๒) การบริหารเป็นงานที่จุดหมายทั้งนี้หมายความว่า ในการบริหารงานนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดหมายไว้ก่อน ไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตามส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดหมาย

๓) การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายใน และภายนอกองค์กร ดังเช่นถ้าผู้บริหารต้องการจะปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็อาจได้โดยการจัดหาเครื่องจักรเครื่องมืออันทันสมัยมาใช้ จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงานด้วย ตัวอย่างผลกระทบต่อสังคมภายนอกเป็นต้นว่า ถ้าองค์กรนั้น ๆ มีนโยบายที่จะทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้ทุนการศึกษาหรือบริจาคเงินก่อสร้างโรงเรียนก็นับว่าองค์กรนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมภายนอกองค์กรหรือองค์กรบางแห่ง อาจไม่นำพาต่อความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งองค์กรของตนก่อขึ้น เช่น สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นผลของการบริหารอันมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

๔) การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคน ธุรกิจก่อตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคน มิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพียงบุคคลเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะว่าคนเราย่อมมีขอบเขตความสามารถจำกัด ทั้งด้านกำลังกาย กำลังสมองและเวลา จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน

^{๗๘} สมยศ นาวิการ, การบริหารเชิงกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บรรณกิจ, ๒๕๔๔), หน้า ๗๘.

๕) การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดี ก็แต่โดยการร่วมแรงร่วมใจ ของบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของ เช่น ผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลาหรือความสามารถในการบริหาร จึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กร

๖) การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ก็แต่โดยการใช้ความรู้ความชำนาญและการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะ จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบริหารเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่ง ผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุด ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติโดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหารอันอื่นได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ ฯลฯ

๗) การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่าการบริหารดำเนินไปอย่างไร ได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้น ก็คือผลงาน เพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร

๘) เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเองโดยทั่วไปแล้ว (ยกเว้นองค์กรขนาดเล็ก) คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนามของเจ้าของธุรกิจ

หลักการของทฤษฎีนี้ คล้ายคลึงกับหลักการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์ คือ เน้นถึงวิธีการทำงานที่ดีที่สุด และเอาใจใส่ในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ต่างกันตรงที่การบริหารแบบจัดการเน้นการทำงานของบังคับบัญชา ถ้าผู้บริหารนำเอาทฤษฎีทั้งสองประเภทยาใช้ควบคู่กัน โดยเน้นการทำงานทั้งของผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา จะช่วยให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารนั้น ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การการบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผล และการงบประมาณ ที่ ผู้บริหารทุก ๆ องค์การจะต้องมีเพื่อให้การทำงานนั้นเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการทำงานการบริหารงานขององค์กรหรือการบริหารหน่วยงานสามารถแบ่งออกได้หลายแบบ เช่น การบริหารระบบราชการ ที่ต้องมีการจัดองค์การมีการลดหลั่นในสายบังคับบัญชามีกฎเกณฑ์ กำหนดการปฏิบัติงาน มีการกำหนดหน้าที่ตำแหน่ง ตัวบุคคล ผู้ดำรงตำแหน่ง และมีการเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงาน เป็นต้น และการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์ เป็นการบริหารงานที่มีระบบ มีเหตุผล มีการกำหนดมาตรฐานการทำงานไว้อย่างแน่นอน เลือกวิธีที่ดีที่สุดในการทำงานแต่ทุกหน่วยงานก็มีการจัดการในการบริหารหน่วยงานเพื่อให้องค์กรมีการพัฒนาและดียิ่งขึ้นต่อไป

ตารางที่ ๒.๕ สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ปรีชา ช้างขวัญยืน	๑. ในการบัญญัติพระวินัย ๒. ในด้านการบริหารพระวินัย ๓. ด้านอิทธิพลของสงฆ์
Luther Gulick and Lyndall Urwick	๑. การวางแผน ๒. การจัดหน่วยงาน ๔. การอำนวยความสะดวก ๕. การประสานงาน ๖. การรายงาน ๗. งบประมาณ
เทเลอร์, อังโน ธงชัย สันติวงษ์	๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) ๒. ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงานโดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสม ๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงานควบคู่กับการพิจารณา ๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงานฝ่ายบริหาร
ucb Price, Alan	๑. การวางแผน (Planning) ๒. การจัดองค์การ (Organizing) ๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) ๔. การประสานงาน (Coordinating) ๕. การควบคุม (Controlling)

ตารางที่ ๒.๕ สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ฟาโย, อังเงโล ซีริวรณ เสรร์ตัน	๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) ๓. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) ๔. สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) ๕. การรวมอำนาจ (Centralization) ๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) ๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ๘. การออกคำสั่ง (Order) ๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) ๑๐. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) ๑๑. ค่าตอบแทนการให้รางวัลประกอบด้วยโบนัส ๑๒. ความมั่นคงในงานความมั่นคงในงานมีความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาว ๑๓. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์กร ๑๔. ความสามัคคีเป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์กร
ติน ประยูรพฤทธิ	๑) การวางแผน ๒) การจัดองค์การ ๓) การจัดคนเข้าทำงาน ๔) การสั่งการ ๕) การประสานงาน ๖) การรายงาน ๗) การงบประมาณ
เนตร์พัฒนา ยาวีราช	การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) การควบคุม (Controlling) หรือ P.O.C.C.

ตารางที่ ๒.๕ สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ประพนธ์ สุริหาร	เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการทำงานให้สำเร็จโดยใช้คนอื่นเป็นความถนัดหรือทักษะส่วนบุคคลอันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการและการควบคุม รวมถึงการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ
สมยศ นาวิการ	เป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับองค์การเรียกว่าวิธีที่ดีที่สุด (one best way)
พงษ์ศักดิ์ ปัญญาพรผล	๑) การวางแผน (Planning) ๒) การจัดการ (Organizing) ๓) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) ๔) การตัดสินใจ (Decision) ๕) การสั่งการ (Directing) ๖) การควบคุม (Controlling) ๗) การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) ๘) การสื่อสาร (Communicating) ๙) การรายงานผล (Reporting) ๑๐) การงบประมาณ (Budgeting)
สุพิน เกชาคุปต์	มีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นแนวทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดการวางแผนและการตัดสินใจในงานต่าง ๆ
เสนาะ ตียวาร์	๑) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม ๒) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ ๓) การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ๔) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ๕) การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ

ตารางที่ ๒.๕ สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมคิด บางโม	๑) วัตถุประสงค์ที่แน่นอนกล่าวคือจะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไมเพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ ๒) ทรัพยากรในการบริหารได้แก่วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมถึงความสามารถในการจัดการทรัพยากรในการบริหารได้แก่ ๔ Ms หรือ ๖ Ms ๓) มีการประสานงานระหว่างกันหรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔ Ms หรือ ๖ Ms ๔) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จ
วิโรจน์สารรัตน์	๑) การวางแผนหมายถึงหน้าที่ทำงานการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น ๒) การจัดองค์การหมายถึงกำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน ๓) การนำหมายถึงความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ๔) การควบคุมหมายถึงการมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐาน
Gulick L. and Urwick J.	๑. การวางแผน (P = Planning) ๒. การจัดการองค์การ (O = Organizing) ๓. การจัดหาบุคคล (S = Staffing) ๔. การอำนวย (D = Directing) ๕. การประสานงาน (Co = Coordinating) ๖. การรายงาน (R = Reporting) ๗. การงบประมาณ (B = Budgeting)

ตารางที่ ๒.๕ สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Henri Fayol	๑. หน้าที่ทางการบริหาร (Management function) ๒. ผู้บริหารจะต้องมีลักษณะพร้อมด้วยความสามารถทางร่างกายจิตใจ ๓. หลักการบริหาร
William Ouchi	๑. การจ้างงานระยะยาว ๒. การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์ ๓. ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล ๔. การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป ๕. การควบคุมในตัวเองไม่ใช่วางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ ๖. เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง ๗. มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว
พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล	๑. การวางแผน (Planning) ๒. การจัดการ (Organizing) ๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) ๔. การตัดสินใจ (Decision) ๕. การสั่งการ (Directing) ๖. การควบคุม (Controlling) ๗. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) ๘. การสื่อข้อความ (Communicating) ๙. การรายงานผล (Reporting) ๑๐. การงบประมาณ (Budgeting)

ตารางที่ ๒.๕ สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ปกรณ ศรีดอนไผ่	๑) ทฤษฎีการบริหารระบบราชการ (Bureaucratic Management) ๒) ทฤษฎีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) ๓) ทฤษฎีการบริหารงานตามหลักมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Management) ๔) ทฤษฎีการบริหารงานแบบระบบ (System Approach) ๕) ทฤษฎีการบริหารโดยสถานการณ์ (Contingency Management)
สมยศ นาวิการ	๑) การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง ๒) การบริหารเป็นงานที่จุดหมาย ๓) การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายใน ๔) การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคน ๕) การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดี ๖) การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ๗) การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถมองเห็นได้

๒.๓ โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

เป็นโครงการที่ริเริ่มโดยกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับภาคประชาสังคม และภาคเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ส่งเสริมให้วัดเป็นสถานที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม เป็นสถานที่สัปปายะ ส่งเสริมให้วัดเป็นพื้นที่ทางสังคมและการเรียนรู้ของชุมชนด้วยวิถีวัฒนธรรมเชิงพุทธ และส่งเสริมให้วัดเป็นพื้นที่จิตใจและปัญญาของชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา

โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขสร้างสัปปายะสู่วัด ด้วยวิถี ๕ส มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

คณะกรรมการดำเนินงานฯ มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการทั้งหมด ตั้งแต่การวางแผน การประสานงาน การติดตามประเมินผล และสรุปรายงานผลการดำเนินงาน คณะกรรมการฯ ควรประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะสงฆ์ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่

๒. ประกาศนโยบาย

การประกาศนโยบายเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้และสร้างแรงจูงใจให้กับทุกภาคส่วนในชุมชน นโยบายควรระบุถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานของโครงการอย่างชัดเจน

๓. อบรมให้ความรู้

การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลัก ๕ส และแนวทางการดำเนินงานโครงการ เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ และสร้างทักษะที่จำเป็นให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะสงฆ์ เจ้าหน้าที่วัด ประชาชนในพื้นที่

๔. สำรวจพื้นที่ด้วยคณะทำงานทั้งหมดและแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ วิเคราะห์จุดเด่นจุดปรับปรุง

การสำรวจพื้นที่เป็นขั้นตอนสำคัญในการกำหนดแนวทางปรับปรุงวัดให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง คณะทำงานควรสำรวจพื้นที่ทั้งหมดของวัด โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบตามความเหมาะสม และวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงที่เหมาะสม

๕. จัดทำแผนปรับปรุง

แผนปรับปรุงควรระบุถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรม และระยะเวลาในการดำเนินการอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

๖. พิธีเปิด (Kick off) การทำความสะอาดครั้งใหญ่ (Big Cleaning Day)

พิธีเปิดการทำความสะอาดครั้งใหญ่ (Big Cleaning Day) เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ กิจกรรมนี้ควรจัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่และตระการตา เพื่อดึงดูดความสนใจของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำความสะอาดวัด

๗. ตรวจสอบประเมินพื้นที่และสรุปผลการปฏิบัติงาน

การตรวจสอบประเมินพื้นที่และสรุปผลการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนสำคัญในการติดตามผลการดำเนินงานและประเมินความสำเร็จของโครงการ การตรวจสอบประเมินควรดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงาน และปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้เหมาะสมตามสถานการณ์

ขั้นตอนที่ ๑ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการฯ

๑. เจ้าอาวาส เป็นประธานหรือเป็นที่ปรึกษา

๒. รองหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือพระผู้ประสานงาน กรรมการ

๓. ตัวแทนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ

๔. ตัวแทนจากองค์กรภาคเอกชนหรือรัฐบาลอื่น ๆ กรรมการ

๕. ตัวแทนกรรมการวัด กรรมการ

๖. ตัวแทนชุมชน กรรมการ

๗. โดยมีตัวแทนขององค์กรหลักที่รับผิดชอบเป็นเลขานุการ สามารถประกาศเป็นคำสั่งหรือทำเป็นแผนผังของคณะทำงาน

ขั้นตอนที่ ๒ ประกาศนโยบาย

คณะกรรมการ สามารถใช้นโยบาย ๕ ส ของโครงการได้หรือเพิ่มเติมในส่วนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ได้เช่นเดียวกัน โดยให้ผู้ลงนามฝ่ายวัด คือ เจ้าอาวาส ฝ่ายองค์กร คือผู้บริหารสูงสุดขององค์กรหลักที่เป็นเจ้าภาพ ส่วนองค์กรที่เข้าร่วมพัฒนาสามารถนำโลโก้มาติดไว้ในนโยบายได้เช่นเดียวกัน

ขั้นตอนที่ ๓ อบรมให้ความรู้

เป็นการอบรมให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับ ระบบ ๕ ส กระบวนการขั้นตอนการทำ ๕ ส ในเบื้องต้น รวมถึงเทคนิคต่าง ๆ ในการทำ ๕ ส การอบรมให้ความรู้นั้นจะอบรมให้แก่พระสงฆ์สามเณรชาวบ้าน จิตอาสา พนักงานขององค์กรที่จะร่วมกันขับเคลื่อน

ขั้นตอนที่ ๔ สำรวจพื้นที่ด้วยคณะทำงานทั้งหมด

สำรวจพื้นที่วัด ทุกพื้นที่ต้องมีผู้รับผิดชอบ เพื่อทราบสภาพปัญหาปัจจุบันของวัด และกำหนดเป้าหมายที่จะปรับปรุง ก่อนปฏิบัติเป็นการจัดลำดับความสำคัญ ว่าพื้นที่ไหนควรทำก่อน - หลังจัดทำแผนผังของวัด เพื่อกำหนดขอบเขต และพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน รวมถึงเป็นการบ่งชี้เพื่อสร้างความสะดวกให้เกิดขึ้นในการเข้าถึงสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัด หากที่วัดเคยมีการทำแผนผังไว้อยู่แล้วและสามารถใช้งานได้ดี ก็ไม่จำเป็นต้องจัดทำใหม่ แต่อาจพิจารณาปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและนำไปแสดงในจุดที่เหมาะสม

การวิเคราะห์พื้นที่เพื่อการพัฒนา เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน ของพื้นที่ และนำไปปรับปรุงพัฒนา กำหนดพื้นที่และผู้รับผิดชอบแผนงาน ตัวแทนวัด ช่วยประสานงานในการลงพื้นที่ขององค์กรและชุมชน ตัวแทนองค์กรลงไปวางแผนในการพัฒนาและดำเนินการ ตัวแทนชุมชนช่วยดำเนินการพัฒนาและดูแลให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

ขั้นตอนที่ ๕ จัดทำแผนปรับปรุง

เลือกพื้นที่ทำการปรับปรุง จากพื้นที่ย่อย ๙ หมวด ดังนี้

ป้ายชื่อ บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป (Lay Out)

การจัดการจราจร และที่จอดรถ

การจัดระบบคลังวัสดุครุภัณฑ์ การควบคุมการเบิก - จ่ายสิ่งของ
ห้องน้ำ

การจัดการขยะ

สภาพแวดล้อมทั่วไป (ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่เปิดโล่งต่าง ๆ ภายในวัด)

ระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย

โรงครัว

อาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด

กำหนดแผนการปรับปรุงโดยดังต่อไปนี้ (ข้อ ๑ - ๓ จะต้องระบุในแบบฟอร์มรายงานผล

รูปถ่ายจุดที่จะทำการปรับปรุง

วันที่คาดว่าจะปรับปรุง

ผู้รับผิดชอบในการปรับปรุง

วิธีการในการปรับปรุง

จำนวนคนที่จะต้องใช้ในการปรับปรุง

อุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการปรับปรุง

งบประมาณที่จะต้องใช้จ่าย (ถ้ามี)

ขั้นตอนที่ ๖ พีธีเปิด (Kick off)

การทำความสะอาดครั้งใหญ่ (Big Cleaning Day) กำหนดให้มีการทำความสะอาดครั้งใหญ่ หรือที่เรียกว่า (Big Cleaning Day) ไม่ควรทำต่ำกว่า ๒ ครั้ง (อย่างน้อย ๒ ครั้งภายในกรอบระยะเวลาการดำเนินโครงการ โดยการจัดทำ Big Cleaning Day จะต้องเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจกันของทุกภาคส่วน ดังนี้

วัด ประกอบด้วย เจ้าอาวาส พระสงฆ์สามเณร ภายในวัด

องค์กรที่จับคู่กับวัด

ชุมชนที่อยู่ในบริเวณวัด

หน่วยงานจิตอาสาอื่น ๆ ที่มีประสงค์เข้าร่วมทำกิจกรรม เช่น โรงเรียน หน่วยงานปกครองในพื้นที่ ชมรมต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๗ ตรวจสอบประเมินพื้นที่และสรุปผลการปฏิบัติงาน

รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการของวัดในภาพรวมประกอบด้วยข้อมูลดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

ผลที่ได้รับ

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

ในเขตตำบลหันตรา ได้มีการแบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๔๗ มีวัดทั้งหมด ๑๒ วัด มีพระภิกษุสงฆ์ รวมทั้งสิ้น ๑๙๓ รูป^{๗๙} ดังนี้

๑)	วัดมเหยงคณ์	๙๕	รูป
๒)	วัดใหญ่ชัยมงคล	๑๔	รูป
๓)	วัดสมณโกฏฐาราม	๕	รูป
๔)	วัดหันตรา	๑๔	รูป
๕)	วัดพิชัยสงคราม	๕	รูป
๖)	วัดป่าโค	๑๓	รูป
๗)	วัดธรรมนิยม	๙	รูป
๘)	วัดกล้วย	๑๒	รูป
๙)	วัดดุสิตาราม	๖	รูป
๑๐)	วัดประดู่ทรงธรรม	๙	รูป
๑๑)	วัดอโยธยา	๕	รูป
๑๒)	วัดพระญาติการาม	๖	รูป

^{๗๙} สำนักงานเจ้าคณะตำบล, เอกสารพระจำพรรษารวมตำบลหันตรา, (ครั้งที่ ๓, วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖), (อัตสำเนา).

รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาถึงสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยอาศัยแนวคิดการวิเคราะห์ SWOT ศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี PDCA ได้แก่ ได้แก่ ๑. การวางแผน (Planning) ๒. การลงมือทำ (Doing) ๓. การตรวจสอบ (Checking) ๔. การปรับปรุงแก้ไข (Action)^{๕๐}

๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย วัดอุประสงค์ แนวทางปฏิบัติ ทรัพยากร และระยะเวลาในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

๒) การลงมือทำ (Doing) หมายถึง การนำแผนงานที่ได้กำหนดไว้ไปปฏิบัติจริง โดยต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

๓) การตรวจสอบ (Checking) หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยพิจารณาจากข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้ เพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติตามแผนงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ หากไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข แผนงานหรือวิธีการปฏิบัติ

๔) การปรับปรุงแก้ไข (Action) หมายถึง การนำผลการประเมินมาพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขแผนงานหรือวิธีการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

และรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ประกอบด้วย ๑. รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป ๒. รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ๓. รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ ๔. รูปแบบด้านห้องน้ำ ๕. รูปแบบด้านการจัดการขยะ ๖. รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป (ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย ของพื้นที่เปิดโล่งต่าง ๆ ภายในวัด) ๗. รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย ๘. รูปแบบด้านโรงครัว ๙. รูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด^{๕๑}

๑) รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป หมายถึง รูปแบบของป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป ที่ต้องมีความชัดเจน สวยงาม สะดุดตา เข้าใจง่าย และเป็นประโยชน์ต่อผู้มาเยือนวัด

๒) รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ หมายถึง รูปแบบของการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถภายในวัด ที่ต้องมีความสะดวก ปลอดภัย และไม่รบกวนผู้มาเยือนวัด

๓) รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ หมายถึง รูปแบบของการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ ที่ต้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้

^{๕๐} สมเดช สีแสง. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, (ชัยนาท : อมรการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙๘ - ๑๙๙.

^{๕๑} คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, คู่มือและกรณีศึกษาการดำเนินงานโครงการฯ, (พระนครศรีอยุธยา : คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๖๖), หน้า ๑๒.

๔) รูปแบบด้านห้องน้ำ หมายถึง รูปแบบของห้องน้ำภายในวัด ที่ต้องสะอาด สะดวก ปลอดภัย และเพียงพอต่อความต้องการ

๕) รูปแบบด้านการจัดการขยะ หมายถึง รูปแบบของการจัดการขยะภายในวัด ที่ต้องสะอาด เรียบร้อย และเป็นไปตามหลักสุขอนามัย

๖) รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป (ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย ของพื้นที่เปิดโล่งต่าง ๆ ภายในวัด) หมายถึง รูปแบบของสภาพแวดล้อมทั่วไปภายในวัด ที่ต้องสะอาด เรียบร้อย ปลอดภัย และน่าอยู่

๗) รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย หมายถึง รูปแบบของระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัยภายในวัด ที่ต้องปลอดภัย เพื่อป้องกันการเกิดอัคคีภัย

๘) รูปแบบด้านโรงครัว หมายถึง รูปแบบของโรงครัวภายในวัด ที่ต้องสะอาด ปลอดภัย และเพียงพอต่อความต้องการ

๙) รูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด หมายถึง รูปแบบของอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด ที่ต้องมีความเหมาะสม สวยงาม และสอดคล้องกับหลักสถาปัตยกรรมไทย

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ พบว่า มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบไว้มากมาย ดังนี้

พระครูนิวาสิตขันธ์ (ณรงค์ ตวทุฒโน) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมเป็นแนวทางในการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะในการลดทุกข์ พระพุทธเจ้าทรงใช้หลักอริยสัจ ๔ เป็นกรอบเพื่อแก้ไขเชิงระบบ และใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือมรรคมีองค์ ๘ เป็นแนวทาง โดยมีหลักไตรสิกขาเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านศีล มุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมทางกายและวาจาใน ๔ มิติ อาชีวปาริสุทธศีล ชื่อสัตย์ในการทำมาหาเลี้ยงชีพ อินทรีย์สังวร การควบคุมตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ปาฏิโมกขสังวร การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ปัจจยปัจจเวกขณะ การบริโภควินัยอย่างมีสติ ด้านสมาธิ การพัฒนาจิตใจให้มีสมาธิและมีสุขภาพจิตที่ดี จิตใจที่บริสุทธิ์และเข้มแข็ง ความร่าเริงและสดชื่น ด้านปัญญา มุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำรงชีวิตด้วยปัญญาอย่างแท้จริง.^{๘๒}

พระมหาธฤติ วิโรจโน ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาพระสังฆาธิการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทั่วไปมี ๔ ส่วนสำคัญ (VETS) คือ การสร้างวิสัยทัศน์ (Vision), การศึกษา (Education), การอบรม (Training), และการดูงาน (Study Tour) ขณะที่แนวทางพระพุทธศาสนามีหลักการสำคัญเช่น สิกขา ๓, พรหมวิหาร ๔, สังคหวัตถุ ๔, ภาวนา ๔, อิทธิบาท ๔ และสัปปริยธรรม ๗ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร

^{๘๒} พระครูนิวาสิตขันธ์ (ณรงค์ ตวทุฒโน), “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

กิจการคณะสงฆ์ ควรมีการบูรณาการการพัฒนาพระสังฆาธิการตามแนวทั่วไปและแนวพระพุทธศาสนาใน ๖ ด้านดังนี้ การปกครอง ใช้หลักพรหมวิหารร่วมกับ VETS เพื่อการปกครองที่มีคุณธรรม การศาสนศึกษา ผสมผสานศึกษา ๓ กับ VETS เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาสงเคราะห์ ใช้สังคหวัตถุ ๔ กับ VETS เพื่อการประสานความสามัคคีในสังคม การเผยแผ่: นำภavana ๔ มาร่วมกับ VETS เพื่อการพัฒนามนุษย์ให้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข การสาธารณูปการ ใช้อิทธิบาท ๔ ร่วมกับ VETS เพื่อบรรลุเป้าหมายการบริหาร การสาธารณสงเคราะห์: สปัจริยธรรม ๗ กับ VETS เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์อย่างยั่งยืน การผสมผสานหลักการเหล่านี้จะทำให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการมีประสิทธิภาพมากขึ้น.^{๕๓}

พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ สุจินโณ) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๒” ผลการวิจัยพบว่า ๑.การบริหารกิจการคณะสงฆ์ ดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และระเบียบของมหาเถรสมาคม แต่ยังมีบางประเด็นที่ปฏิบัติตามจารีตประเพณี มีการผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีของกุฎิลและเอร์วิค ทฤษฎีการสื่อสารของเดวี เค เบอร์โล และหลักพุทธวิธีการบริหาร เพื่อเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ ๒.ปัญหาในการเผยแผ่ พบว่าองค์กรสงฆ์มีบุคลากรไม่เพียงพอที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและถ่องแท้ พระนักเผยแผ่ที่มีความรู้จริงมีจำนวนจำกัด ทำให้พุทธศาสนิกชนบางส่วนเกิดความสับสนและเข้าใจผิดในหลักพระพุทธศาสนา ๓.รูปแบบการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์กรปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๒ ควรมีบทบาทสำคัญ เช่น เป็นศูนย์กลางในการประสานงานบุคลากรเผยแผ่ในระดับภาคและระดับจังหวัด จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร ติดตามประเมินผล และจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง.^{๕๔}

บุญส่ง หาญพานิช ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย” ผลการวิจัยพบว่า เพื่อแก้ไขปัญหานี้ รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ควรเน้นการแบ่งปันแลกเปลี่ยนและการบริการความรู้ ประกอบด้วย ๑๐ ด้าน เช่น การมีวิสัยทัศน์ที่จะเป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาวัฒนธรรมการแบ่งปัน การสร้างยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการความรู้ และการสร้างชุมชนนักวิชาการหรือแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ผู้บริหาร ยุทธศาสตร์ปฏิสัมพันธ์ความรู้ ยุทธศาสตร์การสื่อสารและเทคโนโลยี รวมถึงยุทธศาสตร์การไว้วางใจและพลังร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามี

^{๕๓} พระมหาธฤติ วิโรจน์, “รูปแบบการพัฒนาพระสังฆาธิการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๕๔} พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ สุจินโณ), “รูปแบบการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๒”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการความรู้ และสามารถพัฒนาวัฒนธรรมการแบ่งปันความรู้ในวงกว้าง.^{๘๕}

จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม ได้วิจัยเรื่อง “การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย” ผลการศึกษาพบว่า นำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐโดยใช้วิธีศึกษาเอกสารและกรณีศึกษา วิเคราะห์เนื้อหา และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับรูปแบบให้เหมาะสม ประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ ความนำ บริบทและความเป็นมาของแนวคิดการจัดการโรงเรียนในกำกับของรัฐ รูปแบบการบริหาร: มีองค์ประกอบ ๕ ส่วน ได้แก่ หลักการ เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม สิทธิและสิทธิประโยชน์ ความเป็นอิสระ และการจัดการศึกษาที่เน้นคุณภาพ วัตถุประสงค์ เพื่อให้เป็นทางเลือกในการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วม ลักษณะเฉพาะของโรงเรียนในกำกับของรัฐ: มีความหมาย กฎบัตร ผู้จัดตั้ง การบริหารเงินทุน การรับนักเรียน เป็นต้น กฎบัตร กำหนดความรับผิดชอบและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ การบริหาร โดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและการบริหารงาน 4 ด้านคือ งานวิชาการ บุคคล การเงิน และงานบริหารทั่วไป แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ มุ่งเน้นการสร้างกฎหมายรองรับและดำเนินการตามโครงการนำร่อง เจื่อนใจหรือข้อจำกัด เช่น ความจำเป็นในการมีกฎหมายรองรับ และการคัดเลือกผู้บริหารและคณะกรรมการที่เหมาะสม.^{๘๖}

ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยบรรษัทต่างประเทศพัฒนาขึ้นจากหลายสาเหตุ โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้ หน่วยงานอบรมแบบรวมศูนย์และโปรแกรมการศึกษาเฉพาะทาง รองรับการขยายตัวขององค์กรสนับสนุนการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการดำเนินงาน ส่งเสริมให้องค์กรเป็นผู้นำธุรกิจ เป็นแหล่งผลักดันการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดการศึกษาเพื่อตอบโจทย์องค์กร นำค่านิยมและวัฒนธรรมของบริษัทมาเป็นหลักในการศึกษา รูปแบบมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทยมีโครงสร้างการดำเนินงาน ๑๒ ด้าน รวมถึงการบริหารจัดการ วิสัยทัศน์ การเงิน องค์กรหลักสูตร และการรับรองมาตรฐานการศึกษา ในขณะที่บางด้านยังต้องปรับปรุง เช่น การดำเนินงานในรูปแบบสภามหาวิทยาลัยและการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ กลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรษัทประกอบด้วย ๓ ด้านหลัก การบริหารจัดการทั่วไป การบริหารจัดการวิชาการ และกลไกการอุดมศึกษา โดยมีวิธีการที่สำคัญ เช่น การจัดตั้งเป็นสถาบันอิสระโดยไม่ต้องรอกฎหมายและการนำระบบคุณวุฒิทางวิชาชีพ (TVQ) มาใช้ในการรับรองมาตรฐานการศึกษาข้อเสนอแนะจากงานวิจัยคือ

^{๘๕} บุญส่ง หาญพานิช, “รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา, (คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

^{๘๖} จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม, “การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับ ของรัฐสำหรับประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕).

ควรนำรูปแบบและกลยุทธ์นี้มาใช้ในการพัฒนาองค์กร และสร้างร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ ด้านการศึกษา สถานประกอบการ และสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป เพื่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม.^{๘๗}

พระครูปลัดปรีชา จิรนาโค (บัวผัด) วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔” ผลการวิจัยพบว่า สภาพรูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ ในปัจจุบันนี้ เจ้าอาวาสได้ดำเนินการจัดการให้สอดคล้องกับ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่ได้เสนอให้วัดจะต้องมีการพัฒนาจากรูปแบบเดิม ให้พัฒนา รูปแบบสาธารณูปการของวัดให้ดียิ่งขึ้น และให้มีข้อบังคับใช้ ให้ทุกวัดต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เป็นไปใน แนวทาง ปัญหาอุปสรรคของรูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ ด้านการวางแผน ได้แก่ วัดยังขาดเงินอุดหนุนที่แน่นอน ต้องรอเงินจากภิกษุ ฆราวาส เป็นต้น ในการ ก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์เมื่อเงินมีไม่ต่อเนื่องก็พบกับอุปสรรคจากสภาพดิน ฟ้า อากาศ ทำให้วัสดุ อุปกรณ์มีความเสียหาย และชำรุดไปตามกาลเวลา ผู้รับเหมาหรือผู้รับจ้าง ส่วนมากจะเอาเปรียบวัด ในเรื่องของการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ และชอบทิ้งงาน^{๘๘}

จากการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้พอสรุปได้ว่าการสร้างรูปแบบ (model) นั้นไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษา องค์ความรู้ (intensive knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมติฐานและหลักการของ รูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความ เหมาะสมและหาคุณภาพของรูปแบบต่อไป ส่วนการพัฒนาแบบมีการดำเนินการเป็นสองตอนใหญ่ คือ การสร้างรูปแบบและการประเมินความเหมาะสมและการหาคุณภาพของรูปแบบ

ตารางที่ ๒.๖ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระครูนิวิฐศีลขันธ (ณรงค์ จิตตวาทโน)	รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรม (ไตรสิกขา) ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ๑. ด้านศีล การพัฒนาพฤติกรรมทางกายและวาจาใน ๔ มิติตามหลัก ปรีสุทธีศีล ๔ ๒. ด้านสมาธิ พัฒนาจิตใจให้มีสมาธิ ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาคุณภาพจิตใจให้ดีขึ้น ๒) การ พัฒนาจิตใจให้เข้มแข็ง และ ๓) การพัฒนาให้มีสุขภาพจิตที่ดี ๓. ด้านปัญญา ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาเพื่อให้มี ความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องลึกซึ้งและชัดเจน ๒) ดำเนิน เข้าสู่วิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงาม และ ๓) การพัฒนาปัญญาขั้นสูง

^{๘๗} ทิพย์รัตน์ สี่เพชรเหลือง, “รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา, (คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๘๘} พระครูปลัดปรีชา จิรนาโค (บัวผัด), “รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะ สงฆ์ภาค ๑๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ตารางที่ ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระมหาฤทธิ วิโรจน์	๑) การสร้างวิสัยทัศน์ (Vision) ๒) การศึกษา (Education) ๓) การอบรม (Training) และ ๔) การดูงาน (Study Tour) ส่วนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษา พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ ภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และสัปปริยธรรม ๗
พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ สุจินโณ)	๑. รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕ - ๕ บูรณาการเข้ากับแนวคิดและทฤษฎีของกลุ่ลและเออร์วิค ทฤษฎีการสื่อสารของเดวิด เค เบอร์โล และหลักพุทธวิธีการบริหารและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๒. การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรคณะสงฆ์ภาค ๒ มีปัญหาที่ชัดเจน องค์กรสงฆ์มีบุคลากรไม่เพียงพอที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้ พระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องถ่องแท้มีจำนวนจำกัดเป็นปัญหาในการเผยแผ่
บุญส่ง หาญพานิช,	รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่นำเสนอ เน้นด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ๑๐ ด้าน ด้านวิสัยทัศน์ ด้านภารกิจ ด้านนโยบาย ด้านเป้าหมาย ด้านการประเมินด้านยุทธศาสตร์ ด้านสำนักบริหารจัดการความรู้ ด้านกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนและบริการความรู้ ด้านการประเมินและปรับปรุงแก้ไข ด้านผลการดำเนินการ
ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง,	ประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก ๓ ด้านคือ ด้านบริหารจัดการทั่วไป ด้านบริหารจัดการวิชาการ และด้านกลไกการอุดมศึกษาของรัฐ มีกลวิธีที่สำคัญคือ ๑) จัดตั้งโดยไม่ต้องรอกการปรับกฎหมายประเภทสถาบันคู่สัญญา สถาบันสมทบสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป ศูนย์เฉพาะทางในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง ๒) จัดตั้งเป็นสถาบันอิสระซึ่งมีความเหมาะสมมากที่สุด แต่ต้องรอกการปรับกฎหมาย

ตารางที่ ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระครูปลัดปรีชา จิรนาโค (บัวผัด)	การจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ พบว่าเจ้าอาวาสได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อเสนอของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในการพัฒนารูปแบบสาธารณูปการของวัดให้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญคือการขาดเงินอุดหนุนที่แน่นอน วัดต้องพึ่งพาเงินจากกฐินและผ้าป่าในการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ เมื่อเงินไม่ต่อเนื่องสภาพดินฟ้าอากาศและปัญหาจากผู้รับเหมา เช่น การทิ้งงาน ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการพัฒนา

๒) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

นันทิยา น้อยจันทร์ ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิภาพการบริหารอุดมศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย ๑๒ องค์ประกอบหลัก เช่น การกำหนดทิศทาง, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, และการทำงานเป็นทีม ในขณะที่ประสิทธิภาพการบริหารงานระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับมหาวิทยาลัยรัฐไม่มีความแตกต่างกัน ผลการทดสอบชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะเดียวกัน อนันต์ เตียวต้อย ได้วิจัยเกี่ยวกับ “รูปแบบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล” พบว่าองค์ประกอบหลักของการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จมี ๗ ประการ เช่น การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ, ภาวะผู้นำของผู้บริหาร, และการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง รูปแบบนี้มี ๘ กระบวนการ รวมถึงการริเริ่มจากผู้บริหารระดับสูง, การจัดระบบเครื่องมือคุณภาพ, และการทบทวนการดำเนินการ ซึ่งได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง^{๔๙}

นงลักษณ์ เรือนทอง ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล” ผลการวิจัยพบว่า ๑. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย ๘ องค์ประกอบ คือ ๑) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ๒) ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ ๓) การประกันคุณภาพการตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือ ๔) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ๕) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน ๖) เน้นการเรียนการสอน ๗) การสอนที่มีวัตถุประสงค์ ๘) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง ๒. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย

^{๔๙} อนันต์ เตียวต้อย, “รูปแบบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล”, ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑).

องค์ประกอบที่สำคัญ ๘ องค์ประกอบ ซึ่งมีความถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย^{๙๐}

ศิริพร ตันติยมาศ ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. องค์ประกอบของของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม สังกัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ๘ องค์ประกอบ เรียงตามลำดับน้ำหนักขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย คือ ๑) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน ๒) การใช้เทคโนโลยี ๓) ทักษะด้านภาวะผู้นำ ๔) ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม ๕) การติดต่อสื่อสาร ๖) การมีส่วนร่วมของสมาชิก ๗) องค์การ (เครือข่ายโรงเรียน) แบบมีส่วนร่วม ๘) บรรยากาศการมีส่วนร่วม ๒. ระดับของประสิทธิผลการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ๓. รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม ๘ องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย^{๙๑}

เยาวภา บัวเวช ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย ๔ ปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ได้แก่ ๑) ด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย นโยบาย วัตถุประสงค์ ภาวะผู้นำ แรงจูงใจ การสร้างบรรยากาศการสื่อสารในองค์กร ๒) ด้านระบบบริหารองค์การ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน ค่าตอบแทน การประสานงาน และงบประมาณ ๓) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย คุณลักษณะของบุคลากร การฝึกอบรมและพัฒนา และความผูกพัน ๔) ประเภทของสื่อ ประกอบด้วย สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อกิจกรรม พิเศษ สื่อเทคโนโลยี และสื่อเบ็ดเตล็ดภายในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ใช้ระบบการบริหารองค์การไม่มีอิทธิพลต่อประเภทของสื่อต่าง ๆ^{๙๒}

พระมหานพรัตน์ ขนดีโสภณ (นามเมือง) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวัดพัฒนาตัวอย่างในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ๑.การบริหารจัดการวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเน้นการพัฒนาศาสนสถานให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรม การดูแลการปกครองพระภิกษุและสามเณรตามกฎหมายมหาเถรสมาคม และการส่งเสริมการศึกษาและศีลธรรมแก่พระภิกษุสามเณร และประชาชน โดยมีการสอนศีลธรรมในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ๒.จากผลการสำรวจ พระภิกษุและสามเณรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศีลธรรมมากที่สุดที่ร้อยละ ๔๓.๒๒ ในขณะที่การจัดบริเวณวัดอยู่ที่ร้อยละ ๓๗.๔๒ การจัดการศึกษาอยู่ที่ร้อยละ ๖.๔๕ และการปกครองอยู่ที่ร้อยละ ๑๒.๙๑ ๓.แนวทางการบริหารจัดการ

^{๙๐} นงค์ลักษณ์ เรือนทอง, “รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล”, **ดัชนีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐).

^{๙๑} ศิริพร ตันติยมาศ, “การบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม”, **ดัชนีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐).

^{๙๒} เยาวภา บัวเวช, “รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ”, **ดัชนีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐).

วัดรวมถึงการจัดทำแผนพัฒนาวัด บัญชีทะเบียนประวัติ และการจัดสวัสดิการให้กับครู รวมถึงการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรม การแสดงธรรมแก่ประชาชน โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน และการจัดค่ายคุณธรรม เป็นต้น^{๙๓}

พระครูวินัยธรธรรมภณ ธมมพล (แก้วแจ่มศรี) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ ๒๒๑ รูป อายุระหว่าง ๒๐ - ๓๐ ปี พรรษา ๑ - ๕ และมีวุฒิการศึกษาสามัญระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษานักธรรมและเปรียญธรรม ๒. พระสังฆาธิการ พระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศาสนสมบัติของวัดในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการก่อสร้าง บูรณปฏิสังขรณ์ การจัดงานวัด การเรียไร และการดูแลศาสนสมบัติ ๓. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นตามอายุ พรรษา และวุฒิการศึกษา พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๔. บทบาทของพระสังฆาธิการมีความสำคัญในการจัดการศาสนสมบัติ เนื่องจากมีประสบการณ์สูง และเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ นอกจากนี้ พระสังฆาธิการยังมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาโบราณสถานภายในวัด การสร้างแนวป้องกันภัยธรรมชาติ และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การจัดการศาสนสมบัติมีประสิทธิภาพและยั่งยืน.^{๙๔}

พระครูวิสิฐพัชรจาร (ไชยา เขมสิริ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ๑. การพัฒนาหมายถึงการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ดีกว่า โดยเน้นการพัฒนาคนและสภาพแวดล้อม งานสาธารณูปการในพระพุทธศาสนาเน้นการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัด พระสังฆาธิการใช้หลักธรรม ๔ ประการในการพัฒนา ได้แก่ ๑) อุฏฐานสัมปทา (ความขยัน) ๒) อารักขสัมปทา (การรักษาทรัพย์) ๓) กัลยาณมิตตา (การคบคนดี) และ ๔) สมชีวิตา (การใช้ชีวิตที่พอดี) ทฤษฎีบริหารจัดการที่เหมาะสมกับการจัดการสาธารณูปการคือทฤษฎีของฟาโยลที่มี ๕ ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดหน่วยงาน การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ๒. ปัญหาทั่วไปในการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรีมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน จุดแข็งคือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชัดเจนและความศรัทธาของชาวเพชรบุรีที่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมวัด จุดอ่อนคือพระสังฆาธิการบางท่านมีอายุมากและขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ ทำให้การดำเนินงานบางครั้งไม่สอดคล้องกับสภาพัฒนธรรมดั้งเดิม ๓. รูปแบบการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของจังหวัดเพชรบุรีมี ๖ ประการ: ๑) ควบคุมแผนผังวัดให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ๒) ควบคุมการก่อสร้างให้ประหยัดและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ๓) รักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ๔) ควบคุมการเงินให้

^{๙๓} พระมหานพริักษ์ ขนดีโสภณ (นาเมือง), “การบริหารจัดการวัดพัฒนาตัวอย่างในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^{๙๔} พระครูวินัยธรธรรมภณ ธมมพล (แก้วแจ่มศรี), “การพัฒนาการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

เป็นไปตามหลักบัญชี ๕) ควบคุมศาสนสมบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวง และ ๖) จัดการเอกสารให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ.^{๙๕}

พระครูวัชรสุวรรณาท ธมฺมโชโต (ลูกซุบ เกตุเขียว) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้อธิปไตยบาตรธรรมเพื่อส่งเสริมกลยุทธ์การอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ผลการวิจัยพบว่า ๑.ปัญหาอุปสรรคในการอนุรักษ์โบราณสถานเกิดจากการขาดแคลนงบประมาณและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ประชาชนขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง การสื่อสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ก็ยังไม่เพียงพอ ๒.การบูรณาการแนวคิดและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสำหรับกลยุทธ์การอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการ พบว่าการวางแผนต้องชัดเจน การจัดองค์การควรรวบรวมข้อมูลอย่างเหมาะสม การบริหารบุคคลต้องเลือกคนที่มีความรู้และความรักในงาน การอำนวยความสะดวกมีความเข้าใจลึกซึ้ง และการควบคุมต้องสร้างระบบที่มีประสิทธิภาพ หลักธรรมอิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) มีบทบาทสำคัญในการสร้างกลยุทธ์การอนุรักษ์ ๓.การประยุกต์ใช้อธิปไตยบาตรธรรมเพื่อส่งเสริมกลยุทธ์การอนุรักษ์โบราณสถานในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ มี ๕ กลยุทธ์ กลยุทธ์ด้านการให้ความรู้ต้องเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ กลยุทธ์ด้านวิธีการอนุรักษ์ควรรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิม กลยุทธ์ด้านการดูแลและป้องกันต้องรักษาโบราณสถานให้อยู่ในสภาพดี กลยุทธ์ด้านการติดต่อประสานงานควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กลยุทธ์ด้านการสร้างองค์ความรู้ต้องสอดคล้องกับกฎระเบียบและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ๔.ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อกลยุทธ์ทั้งหมดนี้อยู่ในระดับปานกลาง^{๙๖}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยทั้งประสบการณ์ในการทำงาน และการตัดสินใจที่ถูกต้อง ในการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรที่อยู่อย่างจำกัด ทั้งทรัพยากรมนุษย์ เงิน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ตารางที่ ๒.๗ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
นันทิยา น้อยจันทร์	ประสิทธิภาพการบริหารงานอุดมศึกษาระหว่างกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏกับกลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเดิมในภาพรวมไม่แตกต่างกันโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารอุดมศึกษา

^{๙๕} พระครูวิสุทธิพัชราจาร (ไชยา เขมสิริ), “การพัฒนากิจการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^{๙๖} พระครูวัชรสุวรรณาท ธมฺมโชโต (ลูกซุบ เกตุเขียว), “การประยุกต์ใช้อธิปไตยบาตรธรรมเพื่อส่งเสริมกลยุทธ์การอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

ตารางที่ ๒.๗ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
ศิริพร ตันติยมาศ	องค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมสังกัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ๘ องค์ประกอบ เรียงตามลำดับน้ำหนักขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย คือ ๑) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน ๒) การใช้เทคโนโลยี ๓) ทักษะด้านภาวะผู้นำ ๔) ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม ๕) การติดต่อสื่อสาร ๖) การมีส่วนร่วมของสมาชิก ๗) องค์การ (เครือข่ายโรงเรียน) แบบมีส่วนร่วม ๘) บรรยากาศการมีส่วนร่วม
เยาวภา บัวเวช	รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย ๔ ปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๑๕ ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ๒) ด้านระบบบริหารองค์การ ๓) ด้านบุคลากร ๔) ประเภทของสื่อ
อนันต์ เตียวต้อย	องค์ประกอบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มี ๗ องค์ ประกอบ คือ ๑) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพนักงาน ๒) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำในการนำองค์กร ๓) เทคนิคและเครื่องมือบริหารคุณภาพ ๔) ธรรมชาติของผู้บริหาร ๕) การใช้องค์กรเป็นผู้เทียบเคียง ๖) การสร้างคุณภาพชีวิตบุคลากร และ ๗) การบริหารงานอย่างต่อเนื่อง
พระมหานพริักษ์ ขนดีโสภณ (นามเมือง)	พระภิกษุและสามเณรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศีลธรรมมากที่สุด ในขณะที่การจัดบริเวณวัด การจัดการศึกษา และการปกครอง มีความสำคัญรองลงมา แนวทางการบริหารจัดการวัดรวมถึงการจัดทำแผนพัฒนาวัด บัญชีทะเบียนประวัติ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรม เช่น โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน และการจัดค่ายคุณธรรม
พระครูวินัยธรรมธมมพล (แก้วแจ่มศรี)	พระสังฆาธิการ พระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชนมีความคิดเห็นในระดับสูงเกี่ยวกับการจัดการศาสนสมบัติ โดยเฉพาะด้านการก่อสร้างบูรณปฏิสังขรณ์ การจัดงานวัด และการเรียไร ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นตามอายุ พรรษา และวุฒิการศึกษา พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ บทบาทของพระสังฆาธิการมีความสำคัญในการจัดการศาสนสมบัติ เนื่องจากมีประสบการณ์สูงและเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ พวกเขายังมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการดูแลโบราณสถาน สร้างแนวป้องกันภัยธรรมชาติ และประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การจัดการศาสนสมบัติมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ ๒.๗ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระครูวิสุทธิพัชราจารย์ (ไชยา เหมสิริ)	การพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ดีกว่า โดยเน้นการพัฒนาคนและสภาพแวดล้อม งานสาธารณูปการในพระพุทธศาสนาเน้นการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัด หลักธรรมที่ใช้ประกอบการพัฒนาคือ อุดมฐานสัมปทา อารักขสัมปทา กัลยาณมิตตา และสมชีวิตา ทฤษฎีบริหารจัดการที่เหมาะสมคือทฤษฎีของฟาโยลที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดหน่วยงาน การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม จุดแข็งในการจัดการสาธารณูปการคือการมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน และความศรัทธาของชาวเพชรบุรี ส่วนจุดอ่อนคือพระสังฆาธิการบางท่านมีอายุมาก และขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ รูปแบบการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของจังหวัดเพชรบุรีมี ๖ ประการ: ควบคุมแผนผังวัด ควบคุมการก่อสร้าง รักษาศิลปวัฒนธรรม ควบคุมการเงิน ควบคุมศาสนสมบัติ และจัดการเอกสารให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ
พระครูวัชรสุวรรณาทธมมโชโต (ลูกซุบ เกตุเขียว)	๑.ปัญหาอุปสรรคในการอนุรักษ์โบราณสถานเกิดจากการขาดงบประมาณและความรู้ ประชาชนขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง และการสื่อสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ยังไม่เพียงพอ ๒.การบูรณาการแนวคิดและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสำหรับกลยุทธ์การอนุรักษ์ต้องมีการวางแผนที่ชัดเจน การจัดองค์การอย่างเหมาะสม การบริหารบุคคลที่มีความสามารถ และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ หลักธรรมอิทธิบาท ๔ (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) มีบทบาทสำคัญ ๓.กลยุทธ์การอนุรักษ์โบราณสถานประกอบด้วย 5 ด้าน: การให้ความรู้ การรักษาเอกลักษณ์ การดูแลและป้องกัน การติดต่อประสานงาน และการสร้างองค์ความรู้ โดยมีระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อกลยุทธ์ทั้งหมดนี้ในระดับปานกลาง

๓) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

พระมหาจินตวัฒน์ จารุวฑฒโน (วิจารณ์ปรีชา) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ ส จังหวัดสิงห์บุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ ส จังหวัดสิงห์บุรี เพราะเป็นนโยบายจากมหาเถรสมาคมที่กำลังทำให้วัดพัฒนาวัดตามหลัก ๕ ส เจ้าอาวาสให้ความสนใจ และเอาใจใส่ในการพัฒนาวัดให้เจริญรุ่งเรือง พระผู้ใหญ่ของจังหวัดสิงห์บุรีให้ความสำคัญกับการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ ส มีการประชุมคณะทำงาน มี

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบาย ๕ ส. ได้แก่ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสิงห์บุรี และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุน^{๙๗}

พระครูสังฆรักษ์อนันต์ สุทธิมน ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสาธารณูปการ ตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า มีการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เป็นการวางแผนเค้าโครงกิจกรรมโดยเฉพาะโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ มอบนโยบาย และสร้างการรับรู้ให้กับพระภิกษุ สามเณร และคนในชุมชน ต่อมาได้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนดำเนินงานตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อการจัดระบบ วางระเบียบวัด ให้เป็นพื้นที่สับปายะ สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างพระสงฆ์ ชุมชน ตัวแทนชุมชน องค์กร ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ให้เกิดความเข้มแข็ง โดยใช้แนวทาง ๕ ส พัฒนาวัดด้านกายภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพนำไปสู่สังคมที่ดี^{๙๘}

พระครูสิริธรรมบัณฑิต ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี ๕ ส. โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดมิ่งเมืองมูล” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาวัดด้วยวิถี ๕ ส. เพื่อสร้างสับปายะ คือ สะสาง สะดวก สะอาด สร้างมาตรฐาน และสร้างวินัย ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนรอบวัด กลไกการสนับสนุนจากสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ดำเนินการตามระบบและกลไกของโครงการ จนทำให้วัดมิ่งเมืองมูลได้รับโล่รางวัล “สับปายะ” เป็นวัดต้นแบบ และบริษัท ควอลิตี้ เซรามิก จำกัด เป็นองค์กรต้นแบบประจำจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ส่วนของเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาวัด ๕ ส. มีผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคณะศรัทธาวัดมิ่งเมืองมูล มีผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และส่วนภาพรวม ผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการพัฒนารูปแบบการนำเสนอผ่านเว็บไซต์ wat.com พบว่าการใช้สื่อมัลติมีเดีย รูปภาพ และเรื่องเล่า เผยแพร่ในสื่อสังคมเป็นหลัก และใช้วิธีการผิงเนื้อหาเชื่อมโยงจากเฟซบุ๊กดอทคอม และแชร์เนื้อหาออกไปยังโปรไฟล์ของเจ้าอาวาส กลุ่มชุมชน และกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาวัด ทำให้ผู้สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมกับสื่อสังคมและเว็บไซต์เพิ่มขึ้น^{๙๙}

พระเมธีธรรมมาลังการ, ผศ.ดร (ประยุทธ์ ภูริศโต) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า งานด้านสาธารณูปการ คณะสงฆ์จังหวัดแพร่มีการกำหนดนโยบาย และวางแผนงานร่วมกันตามกลไกการพัฒนาวัด ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุหรือสาธารณสมบัติของวัดตามกฎหมายระเบียบ มติ ประกาศ

^{๙๗} พระมหาจินตวัฒน์ จารุพฒโน (วิจารณ์ปรีชา) “รูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ ส จังหวัดสิงห์บุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

^{๙๘} พระครูสังฆรักษ์อนันต์ สุทธิมน, “การบริหารจัดการงานสาธารณูปการ ตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^{๙๙} พระครูสิริธรรมบัณฑิต, “รูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี ๕ ส. โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดมิ่งเมืองมูล”, วารสารวิจัยวิชาการ, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๔) : ๒๓-๓๖.

กฎหมาย ของมหาเถรสมาคมมีการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัด และการจัดวางผังวัด อีกทั้งการจัดวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและการเรียนรู้การจัดการวัดพิพิธภัณฑสถานในวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๐๐}

พระมหาทวี โพธิเมธี ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ด้านสะสาง ได้แก่ จัดข้าวของเครื่องใช้ให้เป็นหมวดหมู่ แยกของที่จำเป็นและไม่จำเป็น ออกจากกัน ทำลายสิ่งที่ไม่มียุทธประโยชน์ เก็บสิ่งที่มีประโยชน์ ด้านสะตวก ได้แก่ ติดป้ายชื่อกำกับสิ่งของ เรียงลำดับความสำคัญ เก็บรักษาให้อย่างปลอดภัย ด้านสะอาด ได้แก่ รณรงค์เรื่องความสะอาด และจัด เวรทำความสะอาด ด้านสุขลักษณะ ได้แก่ ปรับปรุงอาคารเสนาสนะให้สะอาดและถูกสุขลักษณะ ด้าน สร้างนิสัย ได้แก่ สร้างค่านิยม ๕ส กำหนดข้อบังคับ และการสร้างจิตสำนึก^{๑๐๑}

พระปลัดธีรภัทร์ นาสีโล (นาคกลั่น) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์ จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปในการบริหาร จัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี พบว่า คณะสงฆ์มีจุดแข็ง ได้แก่ มีศาสนสถานมั่นคง เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน มีวัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม ๕ ส. และ ดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ จุดอ่อนคือ บางวัดไม่สามารถบริหารจัดการเรื่องการเงินได้ ขัดแย้งระหว่างบ้านกับวัด ขาดการกำกับดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง และขาดพื้นที่สีเขียว โอกาส ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในพื้นที่ร่วมกันทำบุญบริจาคทรัพย์ และจัดกิจกรรม ได้รับการสนับสนุน จากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และประชาชนศรัทธาในตัวพระสงฆ์ อุปสรรค ขาดการสนับสนุน บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยเหลืองานคณะสงฆ์อย่างต่อเนื่อง ขาดการสนับสนุน งบประมาณจากภาครัฐ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูง^{๑๐๒}

สรุปได้ว่า โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เป็นโครงการที่ขยายแนวคิดหลัก ๕ส. ซึ่ง ประกอบไปด้วย สะสาง สะตวก สะอาด และสร้างนิสัย เพื่อพัฒนาสังคมไทยสู่ความยั่งยืน โดยมีวัด เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดแก่ประชาชนทั่วไป และเพื่อสร้างกลไกการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้มี วินัยสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยตนเอง

^{๑๐๐} พระเมธีธรรมาลังการ, ผศ.ดร (ประยุทธ์ ภูริศโต), “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดแพร่”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต แพร่ ๒๕๕๑).

^{๑๐๑} พระมหาทวี โพธิเมธี, “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^{๑๐๒} พระปลัดธีรภัทร์ นาสีโล (นาคกลั่น), “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์ จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕).

ตารางที่ ๒.๘ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

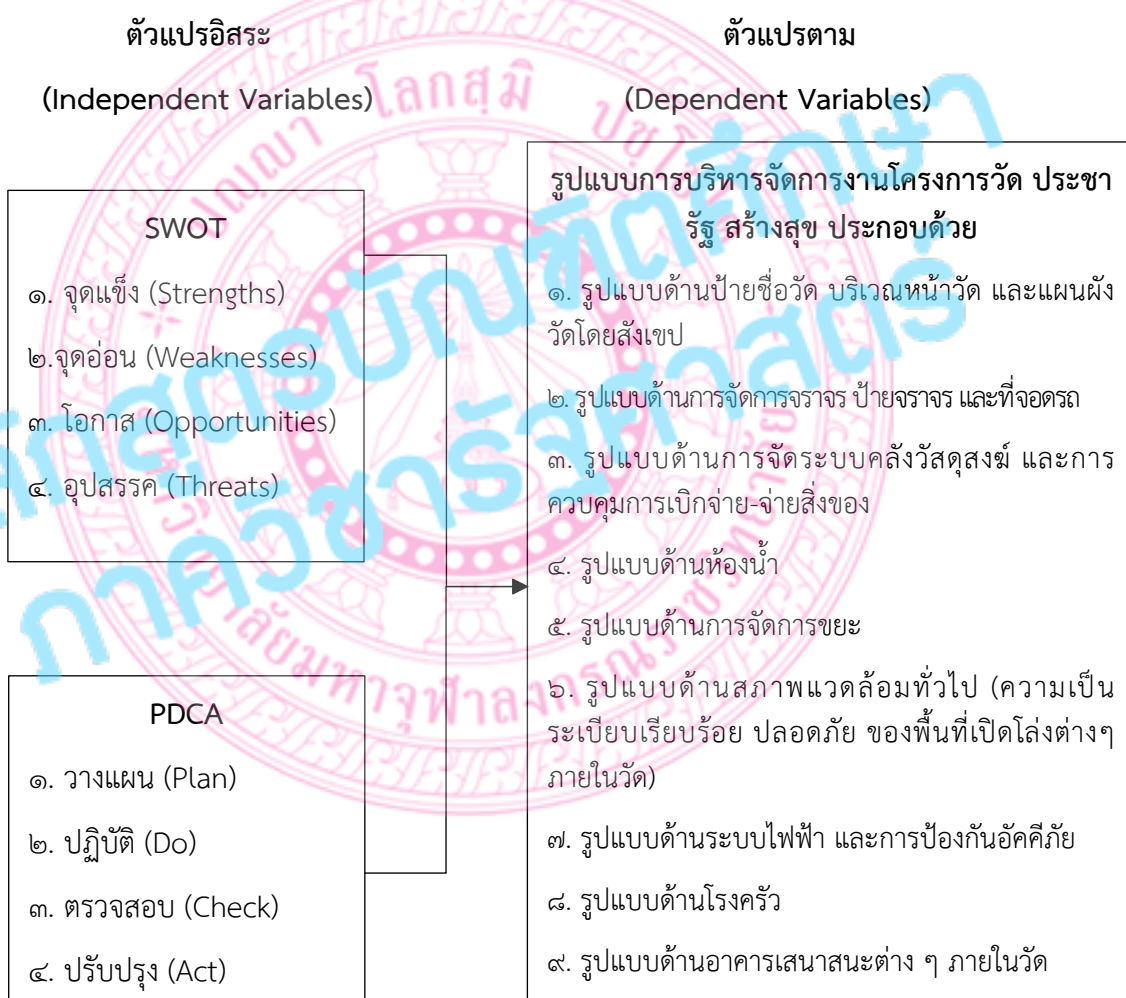
นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระมหาจินตวัฒน์ จารุ ทตโน (วิจารณ์ปรีชา)	เจ้าอาวาสและพระผู้ใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัดตามนโยบาย มหาเถรสมาคม มีการประชุมคณะทำงานและได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสิงห์บุรีและองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในการขับเคลื่อนนโยบาย ค ส เพื่อให้วัดเจริญรุ่งเรือง
พระครูสังฆรักษ์อนันต์ สุทธิมน	โครงการนี้มีการวางแผนและกำหนดเค้าโครงการกิจกรรมล่วงหน้า เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีการมอบนโยบายและสร้างการ รับรู้แก่พระภิกษุ สามเณร และชุมชน มีการประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนโครงการ โดยมุ่งเน้นการใช้แนวทาง ๕ ส ในการ พัฒนาวัดด้านกายภาพและสร้างความเข้มแข็งในชุมชน
พระครูสิริธรรมบัณฑิต	การพัฒนาวัดด้วยวิถี ๕ ส. เพื่อสร้างสัปปายะคือ สะสาง สะดวก สะอาด สร้างมาตรฐาน และสร้างวินัย ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน รอบวัด กลไกการสนับสนุนจากสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร
พระเมธีธรรมาลังการ, ผศ. ดร (ประยุทธ์ ภูริธตโต)	งานด้านสาธารณูปการ คณะสงฆ์จังหวัดแพร่มีการกำหนดนโยบาย และ วางแผนงานร่วมกันตามกลไกการพัฒนาวัด ด้านอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม มีการบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุหรือสาธารณสมบัติของวัด ตามกฎหมาย มติ ประกาศ กฎหมาย ของมหาเถรสมาคม
พระปลัดธีรภัทร์ นาสีโล (นาคกลั่น)	โครงการวัดประชารัฐสร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานีมีจุดแข็งคือ มีศาสนสถานมั่นคง เป็นแหล่งเรียนรู้ และดำเนินกิจกรรม ๕ ส. จุดอ่อนคือ การบริหารการเงินขัดแย้งระหว่างวัดกับชุมชน ขาดการดูแลต่อเนื่อง และ พื้นที่สีเขียว โอกาสคือได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและสำนักงานสลา กบินแบ่งรัฐบาล อุปสรรคคือขาดบุคลากรและงบประมาณจากภาครัฐ พร้อม ค่าใช้จ่ายสูงในการดำเนินการ

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของ
วัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด
ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual
Framework) ประกอบด้วย

๑) ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย SWOT คือ ๑. จุดแข็ง (Strengths) ๒. จุดอ่อน (Weaknesses) ๓. โอกาส (Opportunities) ๔. อุปสรรค (Threats) และ PDCA คือ ๑. วางแผน (Plan) ๒. ปฏิบัติ (Do) ๓. ตรวจสอบ (Check) ๔. ปรับปรุง (Act)^{๑๐๓}

๒) ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการงานโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ประกอบด้วย ๑. รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป ๒. รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ๓. รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ ๔. รูปแบบด้านห้องน้ำ ๕. รูปแบบด้านการจัดการขยะ ๖. รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป (ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย ของพื้นที่เปิดโล่งต่าง ๆ ภายในวัด) ๗. รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย ๘. รูปแบบด้านโรงครัว ๙. รูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด^{๑๐๔} ดังแผนภาพที่ ๒.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๑๐๓} สมเดช สีแสง. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, (ชัยนาท : อมรการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙๘ - ๑๙๙.

^{๑๐๔} คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, คู่มือและกรณีศึกษาการดำเนินงานโครงการฯ, (พระนครศรีอยุธยา : คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๖๖), หน้า ๑๒.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๑.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๑.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑.๑ รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดหัวข้อปัญหา วัตถุประสงค์ในการวิจัย และสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย
๓. กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะที่ใช้ในการวิจัย
๔. สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
๕. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
๖. เก็บรวบรวมข้อมูล
๗. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
๘. สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ ผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มเจ้าคณะผู้ปกครอง เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม ๕ รูป

ลำดับที่	ชื่อ - ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑.	พระครูอนุกุลศาสนกิจ	เจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา
๒.	พระครูสิริชัยมงคล	รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา
๓.	พระครูประดิษฐ์กิจจารักษ์	เลขานุการเจ้าคณะอำเภอ พระนครศรีอยุธยา
๔.	พระครูอาทรบุญวิสุทธิ์	เจ้าคณะตำบลหันตรา
๕.	พระมหาบรรณ ปัญญาโร	รองเจ้าคณะตำบลหันตรา

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มตัวแทนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๕ รูป

ลำดับที่	ชื่อ - ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๖.	พระราชภาวนาวชิรญาณ	เจ้าอาวาสวัดมเหยงคณ์
๗.	พระครูโยธยาเจติยาภิบาล,ดร.	เจ้าอาวาสวัดอโยธยา
๘.	พระครูเกษมปัญญากร	เจ้าอาวาสวัดดุสิตาราม
๙.	พระปลัดตรีพรหม ทีปงโร	เจ้าอาวาสวัดพิชัยสงคราม
๑๐.	พระสมุห์ธีรพงษ์ ธีรวิโส	เจ้าอาวาสวัดป่าโค

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มตัวแทนหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๔ คน

ลำดับที่	ชื่อ - ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑๑.	นายวุฒิชัย ด่านชัยวิจิตร	นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา
๑๒.	นายอดิศักดิ์ บุญรอด	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตรา
๑๓.	พ.อ.อ.นรชัย กฤษณเกตุกุล	สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๔.	นายอนุสรณ์ บุญรอด	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตรา

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มตัวแทนนักวิชาการทางการจัดการเชิงพุทธ จำนวน ๔ รูปหรือคน

ลำดับที่	ชื่อ - ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑๕.	พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.	คณบดีคณะสังคมศาสตร์
๑๖.	พระครูชินวีร์บัณฑิต, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
๑๗.	พระครูภาวนารัตนาภรณ์, ดร.	เจ้าอาวาสวัดท่าใหม่
๑๘.	ผศ.ดร.อเนก ไยอินทร์	อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์

รวมทั้งสิ้น ๑๘ รูปหรือคน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์

โดยมีขั้นตอนการสร้างลักษณะ และการตรวจสอบของเครื่องมือ ดังนี้

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑.๑ ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ จากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๑.๒ กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๑.๓ กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๑.๔ สร้างเครื่องมือ

๑.๕ นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๑.๖ ปรับปรุงแก้ไข

๒) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก เช่น ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตำแหน่ง วันเดือนปีที่ให้สัมภาษณ์ สถานที่ให้สัมภาษณ์ และการบันทึกข้อมูล เป็นต้น

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ จำนวน ๓ ข้อ คือ

ก. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ เป็นอย่างไร

ข. องค์ประกอบในการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ มีอะไรบ้าง

ค. รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ควรเป็นอย่างไร

๓) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการหาค่า CVI จำนวน ๕ รูปหรือคน ดังนี้

- ๑.๑ พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ,ดร อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
- ๑.๒ พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ, ดร. อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
- ๑.๓ รศ.ดร.พิเชฐ ทังโต อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
- ๑.๔ ผศ.ดร.นิกร ศรีราช อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
- ๑.๕ ผศ.ดร.เอนก ไยอินทร์ อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
๒. นำแบบสัมภาษณ์และข้อคำถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำไปใช้เก็บรวบรวม

ข้อมูล

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

๑) การวิเคราะห์เชิงเอกสาร ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) ฉบับ มหาจุฬาลงกรณปิฎก ๒๕๐๐ พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

(๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหัตตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ

อนึ่ง ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบทความงานวิจัยในวารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แล้ว ทำให้เห็นกรอบแนวคิด ประเด็นปัญหาของการวิจัย จากเอกสารที่ได้มีการทบทวนก่อนหน้านี้ หลังจากที่ได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยได้สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้

๒) การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด จึงมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับขอเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหัตตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

(๒) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสังเกตความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่อง

บันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถดำเนินการดังนี้

๑) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๒) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่เป็นผู้ทรงวุฒิ ๑๘ รูปหรือคน มาจำลองเป็นรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขั้นต้น (Basic Model) ก่อนจะนำไปขอคำชี้แนะจากที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๓) หาข้อสรุปและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาถึงรูปแบบเบื้องต้นในรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาขั้นต้น (Basic Model) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ก่อนที่จะมีการประมวลผลและสร้างรูปแบบต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูปหรือคน เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

๔.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๒ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๔.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถเรียบเรียงและสรุปได้ดังนี้

๔.๑.๑ จุดแข็งของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑) การบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถือเป็นนโยบายสำคัญของคณะสงฆ์ ซึ่งได้รับการกำชับ

จากมหาเถรสมาคมให้ทุกวัดทั่วประเทศพัฒนาวัดของตนตามหลัก ๕ ส. เจ้าอาวาสแต่ละวัดจึงต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการบริหารจัดการวัดอย่างเต็มที่ เพื่อให้วัดเจริญรุ่งเรืองและเป็นศูนย์กลางของชุมชนอย่างแท้จริง^๑

๒) การสนับสนุนอย่างแข็งขันจากเจ้าคณะจังหวัดและคณะสงฆ์ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัดตามนโยบาย ๕ ส. วัดมีศาสนสถานที่มั่นคงและเหมาะสมสำหรับเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการพัฒนาชุมชน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ มีการประชุม อบรม และจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม รวมถึงได้รับความร่วมมืออย่างดีจากชุมชนและหน่วยงานราชการในการดำเนินโครงการ^๒

๓) เจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ความสำคัญกับการบริหารโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ในจังหวัด โดยเน้นการดำเนินงานตามหลัก ๕ ส. ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ จัดประชุมคณะทำงาน และจัดอบรมจากคณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าอาวาสยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัดและงานคณะสงฆ์ในทุกด้าน รวมถึงส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้สำหรับชุมชน โดยใช้วิธี ๕ ส. เพื่อสร้างความเป็นระเบียบและประสิทธิภาพในการบริหารวัดและชุมชนโดยรวม^๓

๔) วัดมีศาสนสถานที่มั่นคงและมีขนาดใหญ่หลากหลาย ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชนได้อย่างเต็มที่ ตัวอย่างเช่น ศาลาการเปรียญ อุโบสถ พิพิธภัณฑสถาน และห้องสมุด สิ่งเหล่านี้เป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ทำให้วัดเป็นศูนย์กลางทั้งด้านศาสนาและการเรียนรู้ในชุมชนอย่างแท้จริง^๔

๕) โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่งเสริมให้วัดมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยวัดได้รับการพัฒนาจนมีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม และสงบ ทั้งยังมีการจัดสรรพื้นที่ภายในวัดอย่างเหมาะสมและเป็นสัดส่วน ทำให้วัดกลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการ ๕ ส. อย่างแท้จริง^๕

๖) วัดถือเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของประชาชน โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนาจิตใจของชุมชน ส่งผลให้การดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ^๖

๗) วัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แนวทางกิจกรรม ๕ ส. ในการให้ความรู้แก่ประชาชน โครงการนี้ยังได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทั้งคนในชุมชนและหน่วยงานราชการ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ^๗

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๘) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาวัดมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ ควบคุม และอำนวยการพัฒนาวัดในระยะสั้น คณะกรรมการประกอบด้วยเจ้าอาวาสเป็นประธาน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสเป็นรองประธาน และมีพระสังฆาธิการระดับสูงเป็นที่ปรึกษา นอกจากนี้ยังมีพระสงฆ์ สามเณร ไวยาวัจกร กรรมการวัด ผู้นำชุมชน ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้นำหน่วยงานราชการร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน งบประมาณ สถานที่ และผู้รับผิดชอบโครงการ^๘

๙) การบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลห้วยทราย อำเภอมหาชนะชัยนบุรีเป็นนโยบายสำคัญของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะเป็นนโยบายจากมหาเถรสมาคมที่กำชับให้วัดทุกวัดทั่วประเทศพัฒนาวัดของตนเองตามหลัก ๕ ส เจ้าอาวาสให้ความสนใจ และเอาใจใส่ในการพัฒนาวัดให้เจริญรุ่งเรือง^๙

๑๐) วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมสำคัญๆ ของประชาชนเป็นประจำ หน่วยงานราชการมักใช้สถานที่ของวัดในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นวัดมีความร่มรื่น สะอาด สวยงาม สงบ มีการจัดสรรพื้นที่บริเวณวัดได้อย่างเหมาะสม เป็นสัดส่วน เหมาะแก่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน^{๑๐}

สรุปได้ว่า จุดแข็งของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลห้วยทราย อำเภอมหาชนะชัยนบุรี ได้แก่ การให้ความสำคัญจากเจ้าคณะจังหวัด การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ มีการประชุมและอบรมเพื่อพัฒนาวัดตามหลัก ๕ ส. วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจิตใจของชุมชน มีศาสนสถานที่เหมาะสมและเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ โครงการนี้ยังได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนและหน่วยงานราชการอย่างดี

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

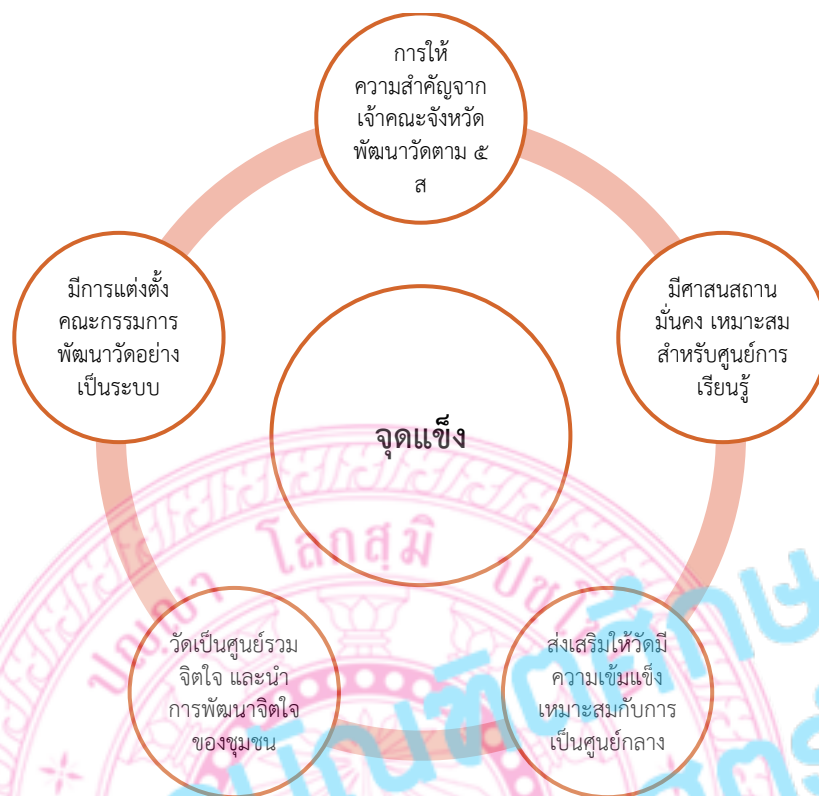
^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๑ สรุปจุดแข็งของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล
หันตรา อำเภอพนครศรีอยุธยา จังหวัดพนครศรีอยุธยา

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. การให้ความสำคัญจากเจ้าคณะจังหวัด พัฒนาวัดตาม ๕ ส	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. มีศาสนสถานมั่นคง เหมาะสมสำหรับศูนย์การเรียนรู้	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. ส่งเสริมให้วัดมีความเข้มแข็ง เหมาะสมกับการเป็น ศูนย์กลาง	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และนำการพัฒนาจิตใจของ ชุมชน	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาวัดอย่างเป็นระบบ	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับจุดแข็ง
ของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอ
พนครศรีอยุธยา จังหวัดพนครศรีอยุธยา ดังแผนภาพที่ ๔.๑

แผนภาพที่ ๔.๑ จุดแข็งของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล

หันตรา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๑.๒ จุดอ่อนของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

๑) การบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขถือเป็นนโยบายสำคัญของคณะสงฆ์ อย่างไรก็ตาม วัดส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในกระบวนการดำเนินงานของโครงการนี้อย่างครบถ้วน และยังขาดผู้ดูแลรับผิดชอบงานโดยเฉพาะ ภาพรวมพบว่าเจ้าอาวาสส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข นอกจากนี้ วัดยังขาดผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการนำพองค์กรไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้^{๑๑}

๒) วัดมักเน้นสิ่งปลูกสร้างที่ใช้ประโยชน์ได้เพียงในด้านการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนา ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมตามโครงการวัดสร้างสุข ในอดีตการจัดการงานสาธารณูปการมักขาดการวางแผนที่ดี หลายครั้งการดำเนินงานเป็นไปแบบต่างคนต่างทำ โดยที่ผู้รับผิดชอบที่มีความรู้และความเข้าใจในงานสามารถจัดการได้ดี ส่วนการสร้างสรรค์พื้นที่ยังขาดการ

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

วางแผนที่เป็นระเบียบ ซึ่งส่งผลให้พื้นที่ของวัดคับแคบและไม่มีความเหมาะสมตามหลักการจัดการที่ดี^{๑๒}

๓) วัดมีศาสนสถานที่สร้างมานาน ซึ่งบางแห่งก็อยู่ในสภาพชำรุดและทรุดโทรม ทำให้ไม่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างเต็มที่ งบประมาณที่ใช้ในการพัฒนามักไม่แน่นอน ส่วนใหญ่เป็นเงินบริจาคจากประชาชน โดยไม่มีการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ทำให้ขาดสภาพคล่องในการก่อสร้าง งบประมาณที่มีไม่เพียงพอส่งผลให้การก่อสร้างและการพัฒนาวัดต้องดำเนินไปอย่างล่าช้า^{๑๓}

๔) วัดยังขาดพื้นที่สีเขียวคือ ต้นไม้ ยังขาดความร่วมมือ ขาดความสะอาด ขาดความสงบ และความสวยงาม มีการจัดสรรพื้นที่บริเวณวัดไม่เหมาะสม ไม่เป็นสัดส่วน มีพื้นที่ป่าไม้น้อย เน้นใช้พื้นที่ไปทางสร้างอาคารมากกว่า การสร้างวัดแบบไม่มีการวางแผน ไม่มีแบบแผน เจ้าอาวาสคิดอยากจะสร้างสิ่งใดก็สร้าง ทำให้จะขยายเพิ่มเติมภายหลังก็จะลำบากมาก ขาดการวางแผนที่ดี และขาดการควบคุมดูแลในการดำเนินงาน^{๑๔}

๕) วัดยังขาดงบประมาณในการจัดการโครงการ โดยเฉพาะการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานที่ทรุดโทรม การพัฒนาวัดจึงเป็นไปอย่างล่าช้าเนื่องจากขาดทุนทรัพย์สำหรับดำเนินงานก่อสร้าง และซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ ภายในวัด เงินที่ใช้ส่วนใหญ่ได้มาจากการบริจาคของประชาชน ซึ่งทำให้การดำเนินงานมีข้อจำกัด นอกจากนี้ การก่อสร้างยังขาดความชำนาญ เนื่องจากช่างที่ทำงานมีทักษะไม่เพียงพอ ส่งผลให้โครงการสร้างเสร็จไม่นานก็เกิดการชำรุดอีก ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบต่อการบริหารจัดการและความสำเร็จของโครงการอย่างมีนัยสำคัญ^{๑๕}

๖) การขาดความรู้และทักษะของบุคลากร บุคลากรที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการอาจขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินการสาธารณูปการ ทำให้ไม่สามารถจัดการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การขาดความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้การวางแผน การดำเนินงาน และการแก้ไขปัญหาไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่คาดหวัง ทำให้โครงการอาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้^{๑๖}

๗) การขาดการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การขาดกลไกในการติดตามและประเมินผลของโครงการอาจทำให้ไม่สามารถตรวจสอบความก้าวหน้าและปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง ส่งผลให้ไม่สามารถปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การขาดการตรวจสอบอย่างเป็นระบบทำให้โครงการขาดข้อมูลที่ชัดเจนในการวิเคราะห์ผลลัพธ์และการตัดสินใจที่สำคัญ^{๑๗}

๘) การขาดการสนับสนุนจากชุมชน ซึ่งทำให้โครงการอาจไม่ประสบความสำเร็จและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างเต็มที่ การขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนไม่เพียงทำ

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ให้โครงการขาดแรงสนับสนุนทางด้านทรัพยากรและงบประมาณ แต่ยังส่งผลต่อความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงาน การขาดการสนับสนุนจากชุมชนทำให้ยากต่อการสร้างความมั่นคงและยั่งยืนของโครงการ อีกทั้งยังทำให้การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สามารถตอบโจทย์และแก้ไขปัญหาที่แท้จริงของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๘}

๙) ปัญหาอุปสรรคการก่อสร้าง สืบเนื่องมาจากคณะกรรมการเป็นผู้บริหารการเงินเจ้าอาวาสมีข้อจำกัดด้านการเงิน เมื่อเป็นเช่นนั้น การก่อสร้างไม่ก้าวหน้า เนื่องจากเจ้าอาวาสไม่สามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างอิสระ ในที่สุดก็มีปัญหาไม่สอดคล้องกัน ควรจะมีการจัดตั้งกรรมการขึ้นมาทั้งฝ่ายสงฆ์ ไวยาวัจกร และคณะกรรมการ เข้ามาช่วยเหลือกำกับดูแลให้ไปในทิศทางเดียวกัน^{๑๙}

๑๐) การควบคุมการก่อสร้างถ้าผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจ การสั่งการให้ช่างทำงานไม่ได้ ช่างก่อสร้างทำแล้วก็ทิ้งงาน งานก็ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในข้อนี้ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ถ้าไม่เป็นจะต้องจัดทีมที่ปรึกษามาให้คำปรึกษา การควบคุมงานที่ดีจะต้องมีความเข้าใจในระบบของการทำงาน เรียกว่าทำงานอย่างมีระบบมากกว่า ในด้านขั้นตอนการดำเนินงานแต่ละอย่างให้ทำความเข้าใจก่อนว่า งานอะไรควรทำก่อนงานอะไรควรทำทีหลัง ถ้าคิดว่าจะประสบปัญหาด้านการเงิน ก็ควรจัดแบ่งงานเป็นโครงสร้าง โครงการ ให้ดำเนินการไปที่ละขั้นตอนตามวัตถุประสงค์^{๒๐}

สรุปได้ว่า จุดอ่อนของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ วัดขาดความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการบริหารโครงการ ทำให้ขาดการกำหนดเป้าหมายและแผนงานที่ชัดเจน การวางแผนและการจัดการพื้นที่ยังไม่เป็นระเบียบ ส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน งบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า การจัดสรรพื้นที่ไม่เหมาะสม ขาดความร่วมมือและความสวยงาม การบูรณปฏิสังขรณ์ล่าช้าเนื่องจากขาดทุนทรัพย์และทักษะของช่าง บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการโครงการ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ ขาดกลไกการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถติดตามความก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที และขาดการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน ส่งผลให้โครงการไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างเต็มที่

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

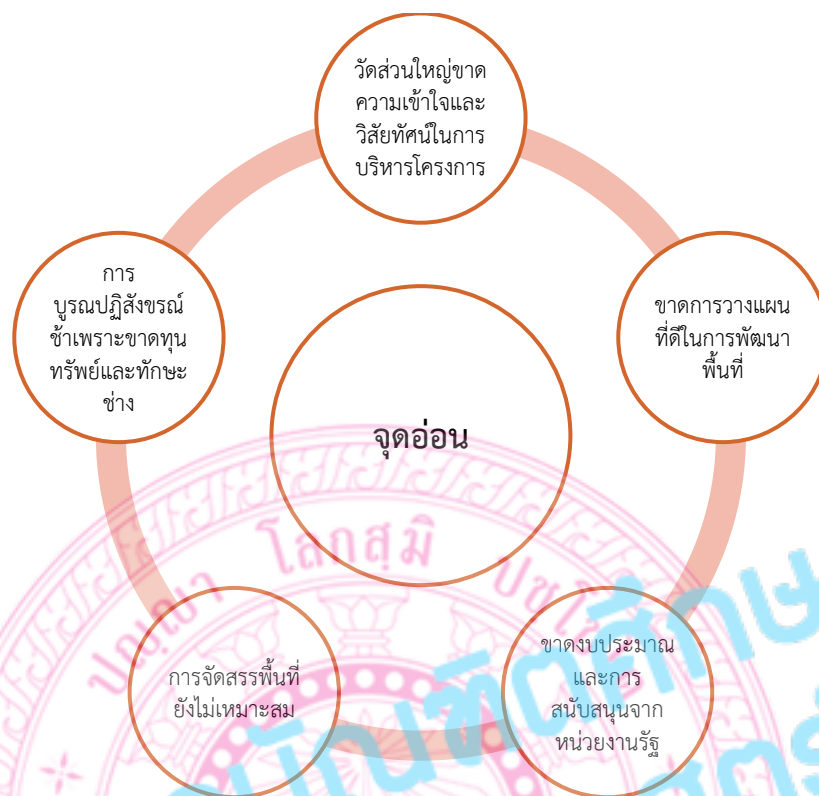
^{๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๒ สรุปจุดอ่อนของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล
หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. วัดส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการ บริหารโครงการ	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. ขาดการวางแผนที่ดีในการพัฒนาพื้นที่	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. ขาดงบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การจัดสรรพื้นที่ยังไม่เหมาะสม	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การบูรณปฏิสังขรณ์ชำรุดเพราะขาดทุนทรัพย์และทักษะ ช่าง	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับจุดอ่อน
ของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอ
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังแผนภาพที่ ๔.๒

แผนภาพที่ ๔.๒ จุดอ่อนของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล
หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๑.๓ โอกาสของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล
หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑) ประชาชนในพื้นที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาและให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดอย่างเต็มที่ เช่น การปฏิบัติธรรมและโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ความร่วมมือในการบูรณาการหลักการต่าง ๆ เช่น การจัดองค์กร การประสานงาน และการติดตามผลงานทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้ดี การตั้งวัตถุประสงค์และการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมช่วยในการหาทุนทรัพย์ และความศรัทธาของพระสงฆ์เป็นแรงผลักดันสำคัญในการจัดหาทุน การวางแผนการทำงานร่วมกับประชาชนทั่วไปเป็นอีกกลไกหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนโครงการให้ประสบความสำเร็จ^{๒๑}

๒) การจัดหาทุนทรัพย์มาจากความศรัทธาของประชาชนที่ให้ความสนใจต่อวัด โดยวัดเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ภายในวัด ผ่านการแต่งตั้งไวยาวัจกรและคณะกรรมการวัดเพื่อดูแลรับผิดชอบด้านการเงินและการก่อสร้าง การมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจนนี้

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน ประชาชนส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง^{๒๒}

๓) เทคโนโลยีในปัจจุบันมีความทันสมัยและเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เราสามารถประชาสัมพันธ์กิจกรรมและโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ได้โดยไม่ต้องใช้ค่าโฆษณา การใช้สื่อดิจิทัลช่วยให้ประชาชนทั่วไปได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการและการปฏิบัติด้วยวิธี ๕ ส. อย่างรวดเร็วและทั่วถึง^{๒๓}

๔) เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสเรียนรู้การปฏิบัติงานด้วยวิธี ๕ ส. ผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยวัด ซึ่งเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ทำให้พวกเขามีความสนใจและพร้อมที่จะเป็นจิตอาสาในการช่วยพัฒนาวัดและชุมชนให้มีความสะอาดและน่าอยู่ยิ่งขึ้น การเรียนรู้ในลักษณะนี้ไม่เพียงสร้างความตระหนักในการทำงานเป็นทีม แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างยั่งยืน^{๒๔}

๕) ชุมชนได้พัฒนาความเป็นระเบียบและความเรียบร้อยอย่างชัดเจนจากการเรียนรู้และนำวิธี ๕ ส. ไปปฏิบัติผ่านโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข การนำหลักการเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในชุมชนทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น และช่วยสร้างความน่าอยู่ ชุมชนยังให้การสนับสนุนและร่วมมือในการพัฒนาวัดให้เจริญรุ่งเรือง สะอาด และร่มเย็นอย่างต่อเนื่อง^{๒๕}

๖) มีการมอบรางวัลให้แก่วัดและพระภิกษุสามเณรที่มีผลงานดีเด่นในการบริหารจัดการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เช่น วัดที่เป็นตัวอย่างของการพัฒนา มีผลงานเด่น หรือวัดที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะช่วยสร้างแรงจูงใจและยกย่องความพยายามในการขับเคลื่อนโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ การยกย่องในรูปแบบนี้จะกระตุ้นให้วัดและพระภิกษุสามเณรอื่น ๆ มุ่งมั่นในการพัฒนาและดำเนินการตามโครงการได้อย่างดียิ่ง^{๒๖}

๗) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และการพัฒนาศาสนสถาน รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องจะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ให้กับวัด การพัฒนาดังกล่าวไม่เพียงเพิ่มความน่าสนใจให้กับศาสนสถาน แต่ยังช่วยสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาวัดอย่างยั่งยืนผ่านรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยว^{๒๗}

๘) การเสริมสร้างทักษะบุคลากรผ่านการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการโครงการจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความสำเร็จของโครงการอย่างมีนัยสำคัญ การลงทุนในการพัฒนาความสามารถของบุคลากรจะนำไปสู่การดำเนินงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นและสามารถตอบสนองความต้องการของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๘}

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๙) การเงินเพื่อการสาธารณูปการได้รับการสนับสนุนจากคนในพื้นที่เป็นหลัก ไม่ไปรบกวนจากที่อื่น การบอกบุญหรือประชาสัมพันธ์ในเวลางานบำเพ็ญกุศล เช่น ทำบุญทอดกฐินทอดผ้าป่า งานบวช งานฉลองสมณศักดิ์ และงานฉาบปูนกฐิน เป็นต้น ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในพื้นที่ร่วมกันทำบุญบริจาคทรัพย์ เช่น ทางวัดขาดโต๊ะ เก้าอี้ ถ้วย ชาม จาน ช้อน อุปกรณ์ต่างๆ ที่มีความจำเป็นภายในวัด ทางญาติโยมก็มาช่วยกันทำบุญ^{๒๙}

๑๐) การสาธารณูปการได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล นอกจากนั้น การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ได้รับการสนับสนุนจากการทำบุญทอดกฐิน ผ้าป่า มีญาติโยมผู้มีจิตศรัทธาเป็นเจ้าของทอดถวาย อีกส่วนหนึ่ง ประชาชนในเมืองทำการค้าขายมีฐานะร่ำรวยก็มาทำบุญให้การสนับสนุนตลอดเวลา^{๓๐}

สรุปได้ว่า โอกาสของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข พบว่าประชาชนศรัทธาในพระพุทธศาสนาและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับวัดอย่างดี วัดเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ โดยมีไวยาวัจกรและคณะกรรมการวัดดูแลการเงินและการก่อสร้าง เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายเด็กและเยาวชนเรียนรู้การปฏิบัติงานด้วยวิธี ๕ ส. และพร้อมเป็นจิตอาสาช่วยพัฒนาวัดและชุมชนชุมชนเรียนรู้จากโครงการและนำไปปฏิบัติทำให้ชุมชนเป็นระเบียบเรียบร้อย ช่วยสนับสนุนการพัฒนาวัด และมีการมอบรางวัลแก่วัดและพระภิกษุสามเณรที่มีผลงานดีเด่นในการบริหารจัดการโครงการ

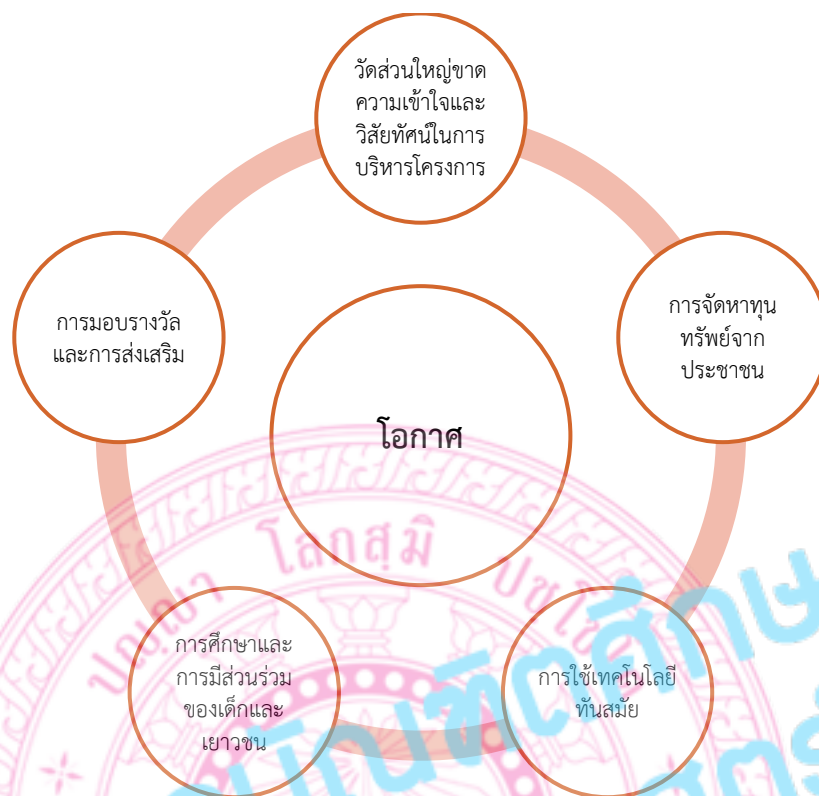
^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๓ สรุปโอกาสของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล
หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. ศรัทธาของประชาชน	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐, ๑๒
๒. การจัดหาทุนทรัพย์จากประชาชน	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐, ๑๑
๓. การใช้เทคโนโลยีทันสมัย	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การศึกษาและการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การมอบรางวัลและการส่งเสริม	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับโอกาสของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังแผนภาพที่ ๔.๓

แผนภาพที่ ๔.๓ โอกาสของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๑.๔ อุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑) ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนต้องเร่งทำมาหากินและลดการสนใจเข้าวัด ส่งผลให้วัดขาดงบประมาณสนับสนุน การพัฒนาวัดจึงเป็นไปอย่างล่าช้า การก่อสร้างอาคารใหม่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง ค่าวัสดุอุปกรณ์และค่าแรงช่างเพิ่มขึ้นอย่างมาก นอกจากนี้ สถานที่ก่อสร้างอาคารมีพื้นที่จำกัดเนื่องจากการก่อสร้างในอดีตที่ไม่มีแบบแผนชัดเจน ทำให้พื้นที่ว่างในวัดเหลือน้อย ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใหม่ได้^{๓๑}

๒) สังคมเมืองรอบข้างมีความเป็นอยู่ที่แออัดและประชาชนขาดความสนใจในการพัฒนาวัด เทคโนโลยีที่ทันสมัยมีราคาแพงและต้องลงทุนสูง การก่อสร้างอาคารไม่เป็นไปตามแบบแผนที่วางไว้ ทำให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการก่อสร้าง ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ช่างก่อสร้างขาดความชำนาญและความรับผิดชอบ ผู้นำขาดการวางแผนงานที่ดี และการดำเนินงานขาดความเข้าใจที่จำเป็น ทำให้การพัฒนาวัดมุ่งเน้นในเชิงพาณิชย์และเป็นไปอย่างล่าช้าเนื่องจากการทำงานที่ไม่ต่อเนื่อง^{๓๒}

^{๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๓) คนในชุมชน หน่วยงานราชการ และเอกชนยังไม่ให้ความสนใจในโครงการวัดประชา รัฐสร้างสุขเท่าที่ควร ทำให้การพัฒนาวัดไม่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขาดการสนับสนุนที่จำเป็น นอกจากนี้ วัดมีพื้นที่กว้างขวางแต่ขาดบุคลากรที่เพียงพอ ส่งผลให้ไม่สามารถแบ่งงานรับผิดชอบได้ อย่างทั่วถึง การขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการยังทำให้การดำเนินงานไม่ เป็นไปตามแผนที่วางไว้ การขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทำให้ไม่ สามารถจัดการทรัพยากรและงบประมาณได้อย่างเต็มที่ ทำให้การพัฒนาวัดยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้ง ไว้^{๓๓}

๔) การขาดความรู้และทักษะเป็นอีกหนึ่งอุปสรรคสำคัญ บุคลากรที่รับผิดชอบการบริหารจัดการโครงการมักขาดความรู้และทักษะที่จำเป็น ทำให้การดำเนินงานและการแก้ไขปัญหา ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่คาดหวัง ความไม่เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้การวางแผน การดำเนินงาน และการควบคุมคุณภาพไม่สามารถทำได้มีประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาโครงการมี ความล่าช้าและไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้^{๓๔}

๕) การขาดงบประมาณเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาวัดอย่างมาก วัดมัก ขาดทุนทรัพย์สำหรับการก่อสร้างและซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ ทำให้การดำเนินงานล่าช้าและไม่สามารถ ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างเต็มที่ การขาดงบประมาณทำให้การพัฒนาโครงการและ การบำรุงรักษาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด ส่งผลให้ศักยภาพของวัดในการให้บริการแก่ ชุมชนลดลงและไม่สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกที่คาดหวังได้^{๓๕}

๖) การขาดการตรวจสอบและประเมินผลเป็นปัญหาอีกด้านหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการ บริหารจัดการโครงการ วัดขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบและประเมินผล ซึ่งทำให้ไม่ สามารถติดตามความก้าวหน้าและปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ การขาดการตรวจสอบอย่างเป็น ระบบทำให้การปรับปรุงและแก้ไขปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้โครงการอาจไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ อย่างเต็มที่^{๓๖}

๗) ความล่าช้าในการดำเนินงานเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาโครงการ มักล่าช้าเนื่องจากปัญหาในการจัดการงบประมาณและการขาดความชำนาญของช่าง ส่งผลให้การก่อสร้างและการซ่อมแซมไม่เสร็จสมบูรณ์ตามแผนที่วางไว้ การดำเนินงานที่ล่าช้าไม่ เพียงแต่กระทบต่อความสำเร็จของโครงการ แต่ยังทำให้การตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนไม่ เป็นไปตามความคาดหวังและอาจส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้อง^{๓๗}

๘) ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนต้องเร่งทำมาหากินและไม่สามารถให้ความสนใจเข้าวัดได้มากนัก วัดขาดงบประมาณสนับสนุน และสังคมเมืองที่มีความเป็นอยู่แออัดส่งผลให้ ประชาชนขาดความสนใจในเรื่องการพัฒนาวัด เทคโนโลยีที่ทันสมัยมีราคาสูงและต้องลงทุนมาก การ

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบแผนที่วางไว้ นอกจากนี้ คนในชุมชน หน่วยงานราชการ และเอกชนยังไม่ให้ความสนใจในโครงการวัดประชารัฐสร้างสุขอย่างเต็มที่ ทำให้การพัฒนาวัดไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง วัดมีพื้นที่มากแต่บุคลากรไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถแบ่งงานรับผิดชอบได้อย่างทั่วถึง^{๓๘}

๙) ขอบเขตของโครงการในการดำเนินงานมากและกว้างมากการจะดำเนินการในบางส่วนเป็นเรื่องที่พระสงฆ์ทำไม่ได้ มีความจำเป็นต้องมีการจ้างงานและมีค่าใช้จ่าย ในการดำเนินการไม่ได้มีการกำหนดให้ทุกวัดต้องเข้าร่วมโครงการซึ่งควรจะมีการกำหนดให้ทุกวัดได้เข้าร่วมโครงการและสนับสนุนส่งเสริมสำหรับวัดที่ยังขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ อาคารเสนาสนะของวัดบางวัดไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยซึ่งยากต่อการขยายยับหรือการสร้างใหม่ ชุมชนรอบข้างของบางวัดมีความเป็นลักษณะที่เป็นพหุวัฒนธรรมมีหลายศาสนาอยากต่อการดึงชุมชนเข้ามาเป็นเครือข่ายในการพัฒนา^{๓๙}

๑๐) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ชุมชน เป็นต้น ซึ่งมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญงานด้านก่อสร้าง ยังขาดการสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยเหลืองานคณะสงฆ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นภาครัฐควรแก้ไขข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุจากแนวทางที่เน้นการบูรณะ ซ่อมแซม และคงสภาพ ให้เป็นไปเพื่อการป้องกันการชำรุด หักพังเสียหายที่เกิดขึ้น ภาครัฐโดยหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมมือกันจัดทำสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในรูปแบบของเอกสารหรือหนังสือประจำบ้าน แล้วแจกจ่ายให้แก่ทุกหลังคาเรือนในชุมชน โดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย ภาครัฐโดยหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ควรดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในชุมชน คณะสงฆ์และภาครัฐให้อำนาจรับผิดชอบแก่พระภิกษุผู้มีตำแหน่งเป็นผู้ดูแลโบราณสถาน ให้สามารถประสานงานกับหน่วยงานราชการผู้รับผิดชอบได้โดยตรง ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐในการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ ทั้งนี้งบประมาณส่วนใหญ่ต้องรอจากศรัทธาของญาติโยมผู้มีจิตศรัทธา หรืองบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เมื่อมาถึงวัดก็ไม่เพียงพอต่อการบูรณปฏิสังขรณ์ ทำให้โบราณสถาน โบราณวัตถุเกิดความเสียหาย ประการสำคัญพบว่า พระสงฆ์ไม่สามารถเข้าไปยุ่งเกี่ยวเรื่องงบประมาณของภาครัฐในการบูรณะวัดได้เลย อีกอย่างหนึ่งวัดไม่สามารถแตะต้องโบราณสถานเหล่านั้นได้^{๔๐}

สรุปได้ว่า อุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการวัดประชารัฐสร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา ปัญหาเศรษฐกิจ ประชาชนต้องเร่งทำมาหากิน ทำให้ขาดการสนใจเข้าวัด และวัดขาดงบประมาณสนับสนุน ส่งผลให้การพัฒนาและก่อสร้างล่าช้า สังคมเมือง ความเป็นอยู่แออัดและขาด

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

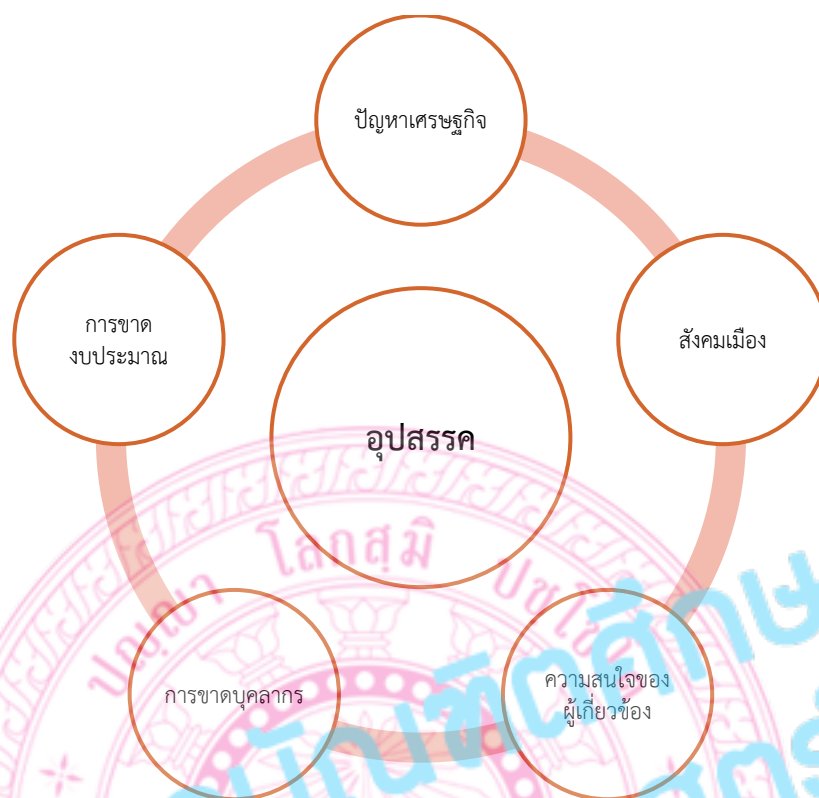
^{๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ความสนใจในการพัฒนาวัด เทคโนโลยีราคาสูง และการก่อสร้างไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ความสนใจของผู้เกี่ยวข้อง คนในชุมชน หน่วยงานราชการ และเอกชนไม่ให้ความสนใจอย่างเต็มที่ ทำให้การพัฒนาวัดไม่ต่อเนื่องและขาดการสนับสนุน การขาดบุคลากร วัดมีพื้นที่มากแต่ขาดบุคลากรที่เพียงพอในการจัดการ การขาดทักษะและความรู้ บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า การขาดงบประมาณ ขาดทุนทรัพย์สำหรับก่อสร้างและซ่อมแซม ส่งผลให้การพัฒนาไม่เป็นไปตามแผน การขาดการตรวจสอบและประเมินผล ขาดกลไกในการตรวจสอบ ทำให้ไม่สามารถติดตามความก้าวหน้าและปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ปัญหาขอบเขตโครงการ ขอบเขตของโครงการกว้าง ทำให้การดำเนินงานมีค่าใช้จ่ายสูง และต้องการการสนับสนุนที่มากขึ้น

ตารางที่ ๔.๔ สรุปอุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ลำดับที่
๑. ปัญหาเศรษฐกิจ	๔	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐, ๑๒
๒. สังคมเมือง	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐, ๑๑
๓. ความสนใจของผู้เกี่ยวข้อง	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การขาดบุคลากร	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การขาดงบประมาณ	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับอุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังแผนภาพที่ ๔.๔

แผนภาพที่ ๔.๔ อุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล
หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๒ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัด
ในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นลำดับตั้ง
ต้นแต่การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นลำดับ
ดังต่อไปนี้

กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA

๔.๒.๑. ด้านการวางแผน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด
ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตาม
หลักการบริหาร PDCA ด้านการวางแผน มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

๑) มีการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเตรียมการดำเนินงานโครงการ การวางแผนการดำเนินงานตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เป็นการวางแผนเค้าโครงการกิจกรรมโดยเฉพาะโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑)}

๒) การวางแผนในการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้บริหารระดับนโยบายได้กล่าวว่า ในระยะเริ่มต้นมีการประชาสัมพันธ์ มอบนโยบาย และสร้างการรับรู้ให้กับพระภิกษุ สามเณร และคนในชุมชน ต่อมาได้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ ทุกฝ่ายได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนดำเนินงานตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข^{๒)}

๓) การจัดระบบ วางระเบียบวัด ให้เป็นพื้นที่สัปปายะสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างพระสงฆ์ ชุมชน ตัวแทนชุมชน องค์การ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ให้เกิดความเข้มแข็ง โดยใช้แนวทาง ๕ ส พัฒนาวัดด้านกายภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพ นำไปสู่สังคมที่ดี รวมถึงกิจกรรมเชิงพุทธ โดยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชน ทำให้พระมีสุขภาพแข็งแรง วัดมีความมั่นคง ชุมชนมีความเข้มแข็ง ผสานกลไกประชารัฐในการขับเคลื่อน โดยการนำทุกภาคส่วนมาร่วมกันพัฒนาวัด^{๓)}

๔) การจัดโครงการเพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน นำไปสู่โครงการวัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่น หลังจากทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันแล้วก็ได้จัดประชุมกลุ่มเพื่อดำเนินการจับคู่วัดและองค์กรต่าง ๆ เพื่อแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบ และร่วมกันพัฒนาวัดตามแนวทาง ๕ ส. หลังจากนั้นก็นำกักบุดเล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ^{๔)}

๕) กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของโครงการ การวางแผนเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เช่น การพัฒนาศาสนสถานให้มีความพร้อมและสวยงามเพียงพอที่จะรองรับการปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน การส่งเสริมกิจกรรมชุมชนที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด หรือการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางศาสนา เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดและชุมชน^{๕)}

^{๑)} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๒)} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๓)} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๔)} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๕)} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๖) มีการวิเคราะห์สถานการณ์ ศักยภาพปัจจุบันของวัดและชุมชน วิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของวัด เช่น พื้นที่ใช้สอย ทรัพยากรที่มีอยู่ และการสนับสนุนจากชุมชน เพื่อทำความเข้าใจถึงความต้องการและความพร้อมในปัจจุบัน ประเมินทรัพยากรที่มีอยู่ ประเมินงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ที่วัดสามารถใช้ในการดำเนินโครงการ รวมถึงการหาแนวทางในการขอรับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานราชการและเอกชน^{๔๖}

๗) กำหนดกลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติ วางกลยุทธ์ในการจัดการโครงการ กำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม เช่น การประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนกิจกรรม การสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ ในการระดมทรัพยากร และการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการและสื่อสารกับชุมชน กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม วางแผนการดำเนินงานอย่างละเอียด เช่น การจัดกิจกรรมในวัด การปรับปรุงและซ่อมแซมอาคาร การฝึกอบรมบุคลากร รวมถึงการสื่อสารและประชาสัมพันธ์โครงการให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง^{๔๗}

๘) กำหนดแผนการดำเนินงาน และตั้งเกณฑ์การประเมินผล วางแผนที่ชัดเจนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ เช่น การบูรณะศาสนสถาน การจัดงานประเพณีทางศาสนา หรือการฝึกอบรมธรรมะ กำหนดเวลาที่จะดำเนินการ จัดทำตารางเวลาที่ชัดเจนสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ โดยระบุวันที่เริ่มต้นและวันที่คาดว่าจะเสร็จสิ้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ จัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งงานและจัดสรรทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภท การตั้งเกณฑ์การประเมินผล กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ ตั้งเกณฑ์การวัดผลที่ชัดเจน เช่น จำนวนกิจกรรมที่จัดขึ้น จำนวนผู้เข้าร่วมงาน หรือผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อใช้ในการประเมินความสำเร็จของโครงการ วางแผนการประเมินผลหลังดำเนินโครงการกำหนดเวลาสำหรับการตรวจสอบและประเมินผลหลังจากโครงการเสร็จสิ้น เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของการดำเนินงาน พร้อมทั้งหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาในอนาคต^{๔๘}

๙) กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสำหรับโครงการ รวมถึงการประเมินทรัพยากรที่จำเป็นและการจัดทำแผนงานที่ละเอียด โดยจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความต้องการของชุมชน, งบประมาณ, และเวลาในการดำเนินการ การวางแผนต้องมีการกำหนดขั้นตอนการทำงานและวิธีการวัดผลสำเร็จของโครงการอย่างชัดเจนเพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๙}

^{๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๑๐) จัดทำแผนการดำเนินงานที่ครอบคลุม โดยการระบุลำดับขั้นตอนและกิจกรรมที่ต้องทำ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากร, กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง, และการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับแต่ละขั้นตอน การจัดทำแผนต้องรวมถึงการกำหนดวิธีการควบคุมและประเมินผลเพื่อให้แน่ใจว่าโครงการจะดำเนินไปตามแผนที่กำหนดและสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๐}

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการวางแผน เริ่มต้นจากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของวัดและชุมชนเพื่อประเมินทรัพยากร กำหนดกลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม วางแผนการดำเนินงานและจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งตั้งเกณฑ์การประเมินผลเพื่อวิเคราะห์และพัฒนาระบบการในอนาคต

ตารางที่ ๔.๕ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการวางแผน

ประเด็นสำคัญ	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
		ลำดับที่
๑. มีการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. มีการวางแผนในการดำเนินโครงการ	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. มีการจัดระบบ วางระเบียบวัด ให้เป็นพื้นที่สัปปายะ	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การจัดโครงการเพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. วิเคราะห์สถานการณ์ ศึกษาสภาพปัจจุบันของวัดและชุมชน	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

^{๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการวางแผน ดังแผนภาพที่ ๔.๕

๔.๒.๒. ด้านการลงมือปฏิบัติ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการลงมือปฏิบัติ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

๑) การพัฒนาวัดมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวัดวาอารามในยุคปัจจุบัน มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการก่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และการบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะเก่าๆ ที่มีอยู่ในวัดวาอาราม ให้มีความเหมาะสมกับภูมิทัศน์ภายในวัดและบริเวณของวัด ซึ่งการพัฒนาวัดบางวัดก็มีขนาดเล็ก บางวัดก็มีขนาดปานกลาง และบางวัดก็มีขนาดใหญ่เป็นต้น ด้วยว่าการพัฒนาวัดนั้น เป็นภาระหน้าที่ของพระสงฆ์สามเณร ระดับเจ้าอาวาส ผู้ดำเนินการพัฒนาวัด เพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมไทยให้มีความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ สืบสานความเป็นชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ นอกจากนั้น การ

พัฒนาวัดเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พระสังฆาธิการ มีภาระหน้าที่การพัฒนาเสนาสนะ การดูแลรักษาวัดศุภกรณ์ การทำนุบำรุงรักษาทรัพยากรของวัด เช่น อุโบสถ วิหาร ลานพระเจดีย์ ศาลาการเปรียญ โรงเรียนพระปริยัติธรรม ศาลาสวดศพ ฌาปนสถาน อาคารปฏิบัติธรรม ห้องสมุด ห้องน้ำ ห้องส้วมสาธารณะ หอระฆัง กำแพงวัด ประตูวัด ซุ้มประตูวัด ที่จอดรถ โต๊ะตู้เก้าอี้ เครื่องคอมพิวเตอร์ ปริ้นเตอร์ และภูมิทัศน์ เป็นต้น^{๕๑}

๒) การพัฒนาวัดมีหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน วิธีการดำเนินการควรจะให้ช่างที่ความรู้ มีประสบการณ์ เป็นผู้เขียนแบบ ออกแบบ หรือขอแบบจากทางกรมการศาสนา แต่ให้ช่างไปดูแบบจากของจริงที่วัดต่างๆ ที่สร้างอุโบสถแบบจตุรมุข ที่สร้างเสร็จแล้ว มาเป็นแบบอย่าง และให้วัดขนาดความกว้าง ขนาดความยาว ขนาดของความสูงว่าเท่าไร ค่าแรงการก่อสร้างเท่าไร และค่าวัสดุในการก่อสร้างโดยประมาณเท่าไร สำหรับแนวความคิดในเรื่องของการสร้างกำแพง เพื่อเป็นการสื่อความหมายในการแสดงอาณาเขตว่า เป็นเขตพุทธาวาสพร้อมทั้งจัดทำกำแพงแก้ว แบบมีช่องบรรจุอัฐิ ซึ่งแนวคิดในเรื่องนี้หลายๆ วัดก็ทำกันแบบนี้ เพื่อเป็นการหาทุนในการสร้างเสริมสาธารณูปการด้านอื่นๆ^{๕๒}

๓) ตามหลักโครงสร้างพระศาสนามีความสำคัญ คือ เขตพุทธาวาส เขตธรรมาวาส และเขตสังฆาวาสเป็นต้น สำหรับเขตพุทธาวาสคือเขตอุโบสถเป็นสถานที่ประดิษฐานพระประธานของวัด ควรจะเน้นให้ความสำคัญเป็นที่ควรแก่การเคารพบูชา ห้ามบุคคลที่เข้าไปภายในอุโบสถ กล่าวถ้อยคำเสียงดังหรือกล่าวคำที่ไม่ไพเราะ เป็นการแสดงความไม่เคารพต่อพระพุทธเจ้าเด็ดขาด สำหรับเขตธรรมาวาส ก็คือเขตแสดงธรรมของพระพุทธเจ้า ในข้อนี้ท่านให้ความสำคัญเรื่องการแสดงธรรมของพระพุทธเจ้าโดยยึดหลักธรรม มรรคเป็นหัวใจสำคัญของการแสดงธรรม โดยให้พระสงฆ์ที่มีความรู้แสดงธรรม ทุกวันพระในแต่ละเดือนและทุกวันสำคัญของพระพุทธศาสนาเช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา สำหรับเขตสังฆาวาส เป็นอาคารสถานที่ที่พระสงฆ์พักอาศัย ควรจะให้ความสำคัญให้พระสงฆ์อยู่รวมกันโดยจัดสร้างเป็นกุฏิสงฆ์ นอกจากนั้นควรจะมีการจัดสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา ส่วนห้องน้ำ ห้องสุขา ควรจะดำเนินการจัดสร้างอย่างมีระเบียบ สะอาด ถนนหนทางภายในวัดได้มีการจัดแผนผังเป็นอย่างดี พื้นถนนเทปูนด้วยคอนกรีต ปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นภายในวัด^{๕๓}

๔) หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการ คือ ขอความร่วมมือจากหน่วยงานทางอำเภอ มาช่วยวางแผนในการออกแบบการก่อสร้าง โดยมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมาให้ความรู้ความเข้าใจ คอยให้คำแนะนำในการก่อสร้าง ในกรณีที่ทางวัดแจ้งความประสงค์ไปทางหน่วยงานราชการก็จะจัดเจ้าหน้าที่มาให้คำปรึกษาทันที ทำให้รูปแบบแปลน แผนผังของการสร้างวัดมีความสวยงาม และเป็นระเบียบเรียบร้อย^{๕๔}

^{๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๕) การพัฒนาวัดตามหลักเกณฑ์ อันดับแรกวัดต้องมีอุโบสถซึ่งเป็นเขตพุทธสถานของพุทธเจ้า อันดับที่สอง การสร้างศาลาการเปรียญ เป็นส่วนหนึ่งของธรรมสถานใช้เป็นสถานที่สำหรับการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า อันดับที่สาม การสร้างกุฏิสงฆ์ เป็นส่วนหนึ่งของสังฆสถานหรือเขตสังฆาวาส วัดต้องอาศัยกระบวนการบางอย่างนี้จึงจะเป็นวัดที่มีความสมบูรณ์ ส่วนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ท่านเน้นไปที่ธรรมสถานเพราะเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ที่มีความสนใจการศึกษาพระปริยัติธรรม ส่วนการดำเนินการท่านเน้นไปที่การขอความร่วมมือจากหลายๆฝ่าย รวมถึงพระสงฆ์สามเณรที่อยู่ภายในวัด ช่วยกันดูแลบริหารจัดการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน^{๕๕}

๖) การพัฒนาวัด อันดับแรก การศึกษาต้องมาก่อน คือเน้นการศึกษาทางด้านพระปริยัติธรรม คือให้พระสงฆ์เรามีความรู้ ความเข้าใจในแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ตามหลักของพระธรรมวินัยและหลักการทางพระพุทธศาสนา ก่อน อันดับที่สอง การก่อสร้างศาสนวัตถุ ต้องมาภายหลังแต่ให้ดูความเป็นอะไรมาก่อนหลัง เช่น การสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับพระสงฆ์ สร้างห้องน้ำห้องสุขา และศาลาบำเพ็ญกุศล สำหรับเป็นที่ทำบุญของพุทธศาสนิกชน เมื่อพระสงฆ์เรามีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการศึกษาดีแล้ว จึงค่อยไปเริ่มต้นการก่อสร้างด้านอื่นๆ เช่น การสร้างอุโบสถ สร้างศาลาการเปรียญ สร้างฌาปนสถาน สร้างซุ้มประตูวัดและกำแพงวัด เป็นต้น โดยเน้นที่หลักการว่า ถ้าพระสงฆ์เราไม่มีความรู้ ไม่มีความเข้าใจ ไม่มีความความสามารถ จะไม่สามารถบริหารจัดการพัฒนาวัดให้ได้ การบริหารจัดการพัฒนาวัดที่ดีนั้นคือเน้นสร้างคนให้มีความรู้ก่อน หลังจากนั้นถึงจะค่อยไปเริ่มสร้างศาสนวัตถุในภายหลัง^{๕๖}

๗) พระสังฆาธิการควรจะต้องตั้งคณะกรรมการสงฆ์ขึ้นมาก่อนเพื่อให้มาดูแลรับผิดชอบการพัฒนาการพัฒนาวัด มีการมอบหมายภาระหน้าที่ให้บุคลากรแต่ละรูปได้มีหน้าที่ดูแลที่แตกต่างกัน เช่น พระสงฆ์ที่ทำงานมีอายุพรรษามากก็รับหน้าที่ประเภทงานเบาๆ สบายๆ พระสงฆ์ที่ทำงานอายุพรรษาน้อยและสุขภาพดี แข็งแรงดี ก็จัดให้รับหน้าที่ในการทำงานประเภทงานหนักได้ เช่น การปิดกวาดเช็ดถู การกวาดถนนหนทาง การรักษาสวนหย่อมหรือต้นไม้ภายในวัด การดูแลรักษาความสะอาดห้องน้ำห้องสุขา เวลาที่วัดมีงานใหญ่ๆ จะมีญาติโยมชาวบ้านมาจำนวนมาก ควรจะได้มอบหมายหน้าที่ให้พระภิกษุเป็นผู้ดูแล และญาติโยมที่มีจิตอาสาสามารถช่วยกันทำความสะอาดห้องน้ำห้องสุขา แต่ถ้าในวันปกติ ทุกๆ วัน หน้าที่ในการดูแลความสะอาดภายในวัดจะเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ที่วัดช่วยกันทำ นอกจากนั้น การดูแลอุโบสถก็ดี ศาลาการเปรียญก็ดี กุฏิสงฆ์ก็ดี หรือฌาปนสถานศาลาการบำเพ็ญกุศลก็ดี ควรจะจัดให้พระทำหน้าที่ในการดูแลรักษา ในส่วนของห้องน้ำห้องสุขาจะเปิดให้ใช้ทั้งหมดในกรณีที่ทางวัดมีกิจกรรมมีงานบุญใหญ่ๆ ตามสภาพของแต่ละงานว่างานเล็กงานใหญ่ ถ้าในวาระปกติก็จะเปิดประมาณสองห้อง เพราะจะได้ประหยัดน้ำไฟด้วย และอีกอย่างผู้รับหน้าที่นี้จะได้ไม่เหนื่อยในการทำมาสะอาดมากไป^{๕๗}

๘) หลักเกณฑ์ในการดำเนินการก่อสร้างเน้นศาลาการเปรียญเป็นหลัก สำหรับใช้เป็นที่พักบิณฑบาตของญาติโยมก่อน เรื่องแบบแปลนให้ทางวัดแต่ละวัดเป็นผู้กำหนดแบบแปลนขึ้นมาเอง

^{๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ทางด้านช่างจะเป็นการแสวงหาบุคคลากรเข้ามาทำงาน การควบคุมดูแลงานในส่วนจะเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส และผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนันและหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้เข้ามาช่วยกันควบคุมดูแล ส่วนวิธีการดำเนินการก่อสร้างสาธารณูปการแต่ละอย่าง ก็จะมีการประชุมเพื่อตกลงกันระหว่างวัดกับชุมชน ต้องมีความเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือเรื่องของเงินทุน ไม่ได้มีเจ้าภาพเป็นการส่วนตัว ส่วนจะเป็นการระดมทุนจากทุกภาคส่วน ในด้านระยะเวลาแต่ละวัดจะไม่มีกำหนดเป็นการแน่นอน เนื่องจากต้องอาศัยทุนทรัพย์ในการดำเนินการ ทางวัดจะใช้หลักในการทำงานแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่มีการกำหนดลงไปว่าจะเสร็จเมื่อไหร่ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย^{๕๘}

๙) การดูแลรักษาความสะอาด อันดับแรก ดึงมวลชนชาวบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด โดยมีเยาวชนหนุ่มสาว คนเฒ่าคนแก่ทั้งชายทั้งหญิง มาช่วยกันพัฒนาวัดให้มีความสะอาดและมีความเจริญ โดยเฉพาะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ ในข้อนี้ได้เน้นย้ำว่า ให้เป็นวัดของทุกๆ คน เราต้องร่วมด้วยช่วยกันในการดูแลรักษาวัดของเราให้มีความสะอาด อันดับที่สอง การดูแลรักษาความสะอาดต้องทำเป็นกิจวัตรประจำวัน ได้มอบหมายหน้าที่ให้พระสงฆ์ สามเณร และผู้ที่อาศัยอยู่ในวัด ให้ช่วยกันรักษาความสะอาด และทำความสะอาดภายในบริเวณวัด โดยการมอบหมายหน้าที่ให้พระสงฆ์แต่ละรูปรับหน้าที่ให้ช่วยกันดูแลรักษาเป็นอย่างดี^{๕๙}

๑๐) ผู้บริหารควรแบ่งให้พระลูกวัดช่วยกันดูแล โดยการจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบแต่ละงานทั้งเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตปฏิบัติธรรม เขตโรงเรียนพระปริยัติธรรม เขตฌาปนสถาน ซึ่งทั้งหมดนี้ควรจัดให้มีพระภิกษุมิหน้าที่ช่วยกันดูแลรักษาให้เรียบร้อยการดูแลอุโบสถก็ดี ศาลาการเปรียญก็ดี กุฏิสงฆ์ก็ดี หรือฌาปนสถานก็ดี ศาลาการบำเพ็ญกุศลก็ดี ควรจะจัดให้พระทำหน้าที่ดูแลรักษา ในส่วนของห้องน้ำห้องสุขาจะเปิดให้ใช้ทั้งหมด ในกรณีที่ทางวัดมีกิจกรรม ตามสภาพของแต่ละงานว่างานเล็ก งานใหญ่ ถ้าในวาระปกติก็จะเปิดประมาณสองห้อง เพราะจะได้ประหยัดค่าน้ำค่าไฟ อีกอย่างพระที่รับหน้าที่นี้จะได้ไม่เหน็ดเหนื่อยในการทำมาสะอาด ส่วนรักษาความสะอาดภายในบริเวณวัดและถนนหนทาง ให้พระทุกรูปที่อยู่จำพรรษาภายในวัดทำกิจกรรมในการปิดกวาดพร้อมกันในช่วงเช้า หลังจากการกลับจากบิณฑบาตให้ทำพร้อมเพรียงกัน^{๖๐}

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการลงมือปฏิบัติ การพัฒนาวัดและการบูรณปฏิสังขรณ์สิ่งปลูกสร้างต่างๆ ให้เหมาะสมกับพื้นที่ การจัดการที่เป็นขั้นตอนโดยผู้เชี่ยวชาญ เน้นการสร้างอุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์เป็นหลัก การร่วมมือกับหน่วยงานและชุมชน การดูแลรักษาความสะอาดโดยพระสงฆ์และชาวบ้าน รวมถึงการมอบหมายหน้าที่ตามเขตพุทธาวาส ธรรมาวาส และสังฆาวาสให้ชัดเจน

^{๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

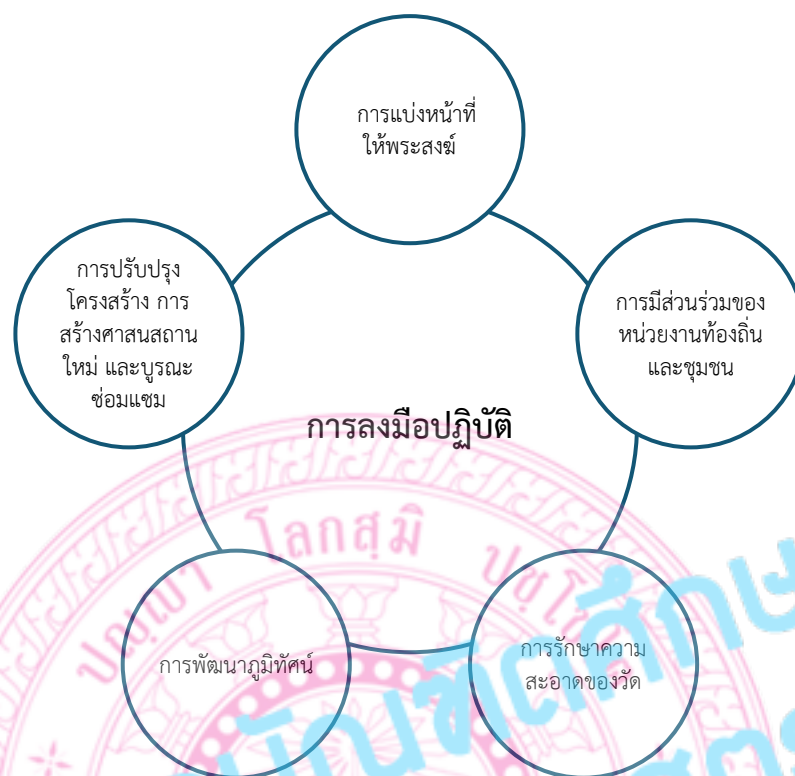
^{๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๖ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA
ด้านการลงมือปฏิบัติ

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. การแบ่งหน้าที่ให้พระสงฆ์	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. การมีส่วนร่วมของหน่วยงานท้องถิ่นและชุมชน	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. การรักษาความสะอาดของวัด	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การพัฒนาภูมิทัศน์	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การปรับปรุงโครงสร้าง การสร้างศาสนสถานใหม่ และ บูรณะซ่อมแซม	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับ
กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอ
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการลงมือปฏิบัติ ดัง
แผนภาพที่ ๔.๖

แผนภาพที่ ๔.๖ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการลงมือปฏิบัติ
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๒.๓. ด้านการตรวจสอบ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการตรวจสอบ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

๑) การควบคุมการก่อสร้างถ้าผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจ การสั่งการให้ช่างทำงานไม่ได้ ช่างก่อสร้างทำแล้วก็ทิ้งงาน งานก็ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในข้อนี้ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ถ้าไม่เป็นจะต้องจัดทีมที่ปรึกษามาให้คำปรึกษา การควบคุมงานที่ดีจะต้องมีความเข้าใจในระบบของการทำงาน เรียกว่าทำงานอย่างมีระบบมากกว่า ในด้านขั้นตอนการดำเนินงานแต่ละอย่างให้ทำความเข้าใจก่อนว่า งานอะไรควรทำก่อนงานอะไรควรทำทีหลัง ถ้าคิดว่าจะประสบปัญหาด้านการเงิน ก็ควรจัดแบ่งงานเป็นโครงสร้าง โครงการ ให้ดำเนินการไปที่ละขั้นตอนตามวัตถุประสงค์^{๖๑}

๒) อันดับแรก ต้องดูทุนก่อนว่าเงินทุนการก่อสร้าง อันดับที่สอง คือการจัดหาช่างที่มีฝีมือมีประสบการณ์มาทำงานเพื่อให้การก่อสร้างได้สำเร็จตามแผนที่วางไว้ แนวคิดในเรื่องการจัด

^{๖๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

องค์การควรจะมีคณะกรรมการ มีไวยาวัจกร ส่วนการตัดสินใจก็มีเจ้าอาวาส คณะกรรมการ ไวยาวัจกร ประชุมเพื่อวางแผนการก่อสร้าง การใช้ประโยชน์ หาเงินทุนการก่อสร้าง การจัดแบ่งงาน แต่ละงวด จ่ายเงินแต่ละงวด ควบคุมตรวจงานในรูปของคณะกรรมการ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ^{๖๒}

๓) การกำกับดูแลการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ผู้บริหารควรจะมีความรู้ความเข้าใจ เมื่อมีความรู้ความเข้าใจแล้วก็มี การสรรหา การประมูล การประกวดราคา และให้พิจารณา คัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เช่น ช่างปูน ช่างไม้ ช่างเหล็ก ช่างปูกระเบื้อง ช่างไฟ ซึ่งแต่ บุคคลจะมีความสามารถไม่เท่าเทียมกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาคัดเลือกตัวบุคคล ให้เข้ามา ทำงานที่เหมาะสมกับงาน ด้านการตัดสินใจและการควบคุมการก่อสร้างโดยจะมีคณะกรรมการและ ไวยาวัจกรคอยเป็นที่ปรึกษาช่วยกันดูแล^{๖๓}

๔) การสร้างห้องน้ำได้แบบมาจากปืมน้ำมัน ปตท. คณะกรรมการได้พาช่างไปดูและก็มา ดัดแปลงแก้ไขตามความจำเป็น การสร้างห้องน้ำเน้นหลังคาแบบสูงโปร่ง และมีความสว่างเพื่อให้ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและไม่มี ความอับชื้น ส่วนการก่อสร้างถนนหนทางภายในบริเวณวัดส่วนมาก ทางวัดจะดำเนินการใช้รถปูนสำเร็จรูปคือรถซีแพคเป็นคันเป็นคิว มาเทพื้นถนนโดยทางบริษัทปูนจะ ถามทางวัดจะสั่งแบบสูตรหนึ่งหรือสูตรสองก็ดำเนินการไป เจ้าอาวาสเป็นผู้ตัดสินใจและควบคุม^{๖๔}

๕) การควบคุมการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ การจัดองค์การไม่ได้จัดให้มีความ ยุ่งยาก เนื่องจากชาวบ้านในเขตชุมชนมีภาระหน้าที่ในการประกอบสัมมาอาชีพไม่มีเวลา ชาวบ้านได้ มอบความสำคัญและความไว้วางใจให้เจ้าอาวาสดำเนินการ ส่วนการจัดสรรบุคลากรเข้ามาทำงาน เน้นไปที่ช่างที่มีความรู้ความเข้าใจ ส่วนมากพวกชาวบ้านมีประสบการณ์โดยตรง ทางวัดจ่ายค่าแรง เป็นรายวัน การตัดสินใจและการควบคุมงานสาธารณูปการเป็นไปตามกฎระเบียบทุกอย่าง^{๖๕}

๖) การวางแผนกำกับดูแลได้ให้คณะกรรมการ และไวยาวัจกรช่วยกันดูแล การจั ดองค์การในการทำงานก็เป็นไปในรูปของคณะกรรมการ การจัดหาบุคลากรคือช่างที่จะมาทำงาน จะ คัดเลือกเฉพาะคนที่มีความรู้ความสามารถ การตัดสินใจและการควบคุมงาน เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส โดยตรง ที่จะต้องตัดสินใจและควบคุมงานเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ^{๖๖}

๗) การตัดสินใจจะผิดถูกอย่างไรก็มีการประชุมปรึกษาหารือ การวางแผนการก่อสร้าง โรงเรียนพระปริยัติธรรมมีนักวิศกรมาช่วยกันออกแบบ ส่วนการตัดสินใจและการควบคุมที่เกี่ยวข้อง กับสาธารณูปการของวัดมีคณะกรรมการได้ร่วมตัดสินใจ ผู้บริหารได้ดำเนินการจัดหาบุคลากรเข้า ทำงานเลือกคนที่มีความรู้มีประสบการณ์ ตัดสินใจทุกอย่างสำเร็จลุล่วงไปได้ทุกอย่างไร้ข้อขัดตก บกพร่อง^{๖๗}

๘) การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เบื้องต้นทางวัดได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเฉพาะกิจ โดยมี การดำเนินการตรวจสอบและ

^{๖๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๖๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๖๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ประเมินผล คณะกรรมการผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจตรวจสอบความเรียบร้อยในพื้นที่ต่าง ๆ พบว่า การจัดทำป้ายชื่อวัด ป้ายสถานที่ต่าง ๆ แผนผังภายในวัด ทางวัดได้จัดทำป้ายชื่อวัด และป้ายสถานที่ต่าง ๆ และทำการติดตั้งไว้ในที่เหมาะสม ประชาชนที่เข้ามาวัดสามารถมองเห็นได้ชัดเจน และยังได้ทำแผนผังภายในวัด เพื่อบ่งบอกสถานที่ต่าง ๆ การจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ทางวัดได้ดำเนินการจัดเขตพื้นที่จราจรอย่างชัดเจน มีป้ายบอกทาง ป้ายทางเข้า-ออก และป้ายห้ามจอด เป็นต้น^{๖๘}

๙) เรื่องการตรวจสอบ และการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ตามแนวทาง ๕ ส วัดได้ตั้งคณะกรรมการภายในขึ้นมาตรวจสอบเบื้องต้นก่อนที่จะส่งผลงานทั้งหมดที่เข้าไปให้คณะกรรมการส่วนกลาง ผลการตรวจสอบ พบว่า เรื่องอาคารเสนาสนะต่าง ๆ การก่อสร้างทางวัดได้ดำเนินการสร้างสะพานข้ามคลองเพื่อให้รถยนต์สามารถขับผ่านเป็นทางลัด เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับโยมที่จะเข้าวัด ได้จัดสร้างอาคารต่าง ๆ ไว้เป็นระเบียบ การดูแลรักษาจะมีเจ้าหน้าที่วัด พระสงฆ์ สามเณร ช่วยกันดูแล^{๖๙}

๑๐) เรื่องการตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ตามแนวทาง ๕ ส ของตำบลหันตรา ได้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในขึ้นมาตรวจสอบเบื้องต้นก่อนที่จะส่งผลงานทั้งหมดที่เข้าไปให้คณะกรรมการส่วนกลาง ผลการตรวจสอบได้พบว่าวัดในตำบลหันตราได้มีการปรับปรุงแก้ไขพื้นที่ภายนอกวัด และภายในบริเวณวัดตามที่ได้มีการวางแผนการปฏิบัติการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ทำให้พื้นที่ภายนอกวัดและภายในวัดมีความสะอาด มีระเบียบ เรียบร้อย และปลอดภัยสำหรับพระภิกษุสงฆ์และประชาชนที่มาร่วมกิจกรรมเชิงพระพุทธศาสนาในวันพระ หรือวันสำคัญต่าง ๆ บรรยากาศในวัดดูเจริญหูเจริญตามากขึ้น และมีการจัดจุดจอดรถมีป้ายบอกทางอย่างชัดเจนทำให้เกิดความสะดวกต่อประชาชนที่เข้ามาทำบุญภายในวัดและยังมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากกว่าเดิมอีกด้วย^{๗๐}

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการตรวจสอบ ประกอบด้วย ๑. จัดทีมที่ปรึกษามาให้คำปรึกษา ๒. ควบคุมตรวจงานในรูปของคณะกรรมการ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ๓. เจ้าอาวาสเป็นผู้ตัดสินใจและควบคุมเอง ๔. การตัดสินใจและการควบคุมงานสาธารณูปการเป็นไปตามกฎระเบียบทุกอย่าง ๕. ควบคุมงานโดยผู้เชี่ยวชาญ ๖. เป็นภาระหน้าที่ของพระสังฆาธิการทุกระดับในการกำกับดูแลรักษาทรัพยากร

^{๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

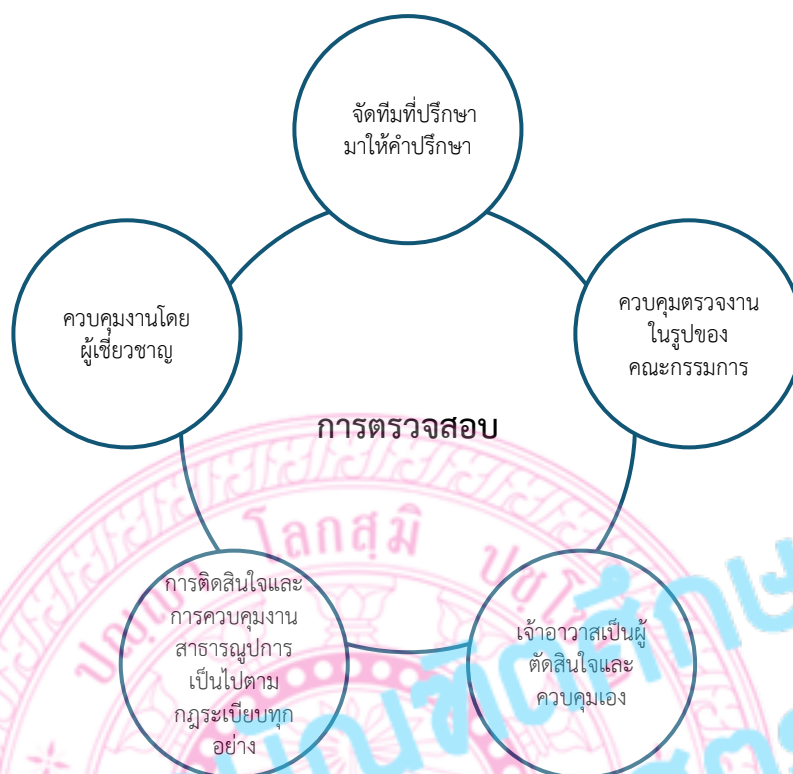
^{๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๗ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA
ด้านการตรวจสอบ

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. จัดทีมที่ปรึกษามาให้คำปรึกษา	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐, ๑๒
๒. ควบคุมตรวจงานในรูปของคณะกรรมการ	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐, ๑๑
๓. เจ้าอาวาสเป็นผู้ตัดสินใจและควบคุมเอง	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การตัดสินใจและการควบคุมงานสาธารณูปการเป็นไปตามกฎระเบียบทุกอย่าง	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. ควบคุมงานโดยผู้เชี่ยวชาญ	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับ
กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอ
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการตรวจสอบ ดัง
แผนภาพที่ ๔.๗

แผนภาพที่ ๔.๗ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการตรวจสอบ
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๒.๔ ด้านการปรับปรุงแก้ไข

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการปรับปรุงแก้ไข มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ในการพัฒนาวัด นอกจากการสร้างถนนหนทางภายในวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่กีดขวางทางเข้า - ออกแล้ว พระสังฆาธิการผู้มีความหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับการดูแลและปรับปรุงส่วนต่าง ๆ ของวัดอย่างสม่ำเสมอ เช่น อุโบสถ กุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญ ห้องน้ำ และห้องสุขา เป็นต้น การพิจารณาดำเนินการซ่อมแซมและปรับปรุงในส่วนที่จำเป็น จะช่วยป้องกันไม่ให้สิ่งก่อสร้างเหล่านี้ชำรุดทรุดโทรมจนถึงจุดที่ต้องสร้างใหม่ ซึ่งนอกจากจะเป็นการดูแลรักษาสิ่งที่มีอยู่ให้คงทนแล้ว ยังช่วยประหยัดทุนทรัพย์ของวัดได้มากกว่าการก่อสร้างขึ้นใหม่อย่างแน่นอน^{๗๑}

๒. การพัฒนาวัดที่เน้นการปฏิบัติตามกฎระเบียบมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากพื้นที่ของวัดมีขนาดจำกัด ไม่สามารถขยายหรือจัดระเบียบสถานที่ได้มากนัก เนื่องจากพื้นที่ที่มีอยู่ไม่เอื้อต่อการวางแผนผังหรือแบบแปลนในลักษณะใหญ่โต สิ่งที่วัดสามารถทำได้ดีที่สุดคือการส่งเสริม

^{๗๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

สุขภาพของพระสงฆ์และชุมชนให้มีพลานามัยที่ดี โดยมุ่งเน้นเรื่องความสะอาดและอนามัยเป็นหลัก ทั้งนี้ วัดได้จัดตั้งศูนย์อนามัยประจำตำบลเพื่อทำการตรวจสุขภาพและให้คำแนะนำด้านสาธารณสุขที่เป็นประโยชน์ การพัฒนาเสนาสนะภายในวัดจึงมุ่งเน้นไปที่การรักษาความสะอาด ปลอดภัยจากมลพิษ ฝุ่นละออง และควันธูป เพื่อให้สภาพแวดล้อมภายในวัดมีความบริสุทธิ์และปลอดภัยต่อสุขภาพของทุกคน^{๗๒}

๓. การพัฒนาวัดต้องพิจารณาจากภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามภูมิภาค เช่น ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคอีสาน แต่ละพื้นที่มีบรรยากาศและความเหมาะสมในการพัฒนาที่แตกต่างกัน เรียกได้ว่าเป็นการปฏิรูปเทวาสะ หรือการอยู่ในประเทศที่สมควร การพัฒนาวัดจึงต้องคำนึงถึงขนาดพื้นที่ของวัดเองว่า มีมากหรือน้อย รวมถึงสภาพของชุมชนรอบวัดว่ามีประชากรหนาแน่นเพียงใด หากชุมชนมีขนาดเล็ก ประชากรน้อย และบ้านเรือนไม่มากนัก การสร้างเสนาสนะหรือการพัฒนาวัดไม่จำเป็นต้องใหญ่โตเกินความจำเป็น ซึ่งอาจเป็นการใช้ทรัพยากรเกินควร แต่ถ้าชุมชนมีขนาดใหญ่ มีประชากรจำนวนมาก การพัฒนาเสนาสนะก็ควรมีขนาดใหญ่พอสมควร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และเพื่อให้พระสงฆ์สามารถอยู่อาศัยและปฏิบัติตามกฎระเบียบได้อย่างเหมาะสม การพัฒนาวัดในลักษณะนี้จะช่วยให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทั้งพระสงฆ์และชุมชนในบริเวณนั้น^{๗๓}

๔. การพัฒนาวัดเน้นเรื่องกาลเวลา พระสงฆ์ที่วัดตึ้นนอนกัโฌ สวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น กัโฌ ทำความสะอาดปิดกวาดลานวัดกัโฌ ออกบิณฑบาตโปรดสัตว์กัโฌ เน้นเรื่องกาลเวลาให้ตรงวันต่อเวลาให้มีความเหมาะสมกับเรื่องกฎระเบียบ เพราะถ้ามีแต่ด้านศาสนวัตถุคือทางด้านสาธารณูปการมากมายแต่คนไม่มีกฎระเบียบก็ไม่มี ความหมาย การไม่ตรงต่อเวลาก็ไม่สามารถที่จะดูแลเสนาสนะในวัดนั้นๆ ได้^{๗๔}

๕. การพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ ตัวอย่าง วัดมี ๒ แบบ วัดแบบที่ ๑ เป็นวัดสายปฏิบัติหรือวัดสายกัมมัฏฐาน ก็ควรจะสร้างสาธารณูปการให้เป็นไปแบบสายกัมมัฏฐานหรือแบบแนวพระป่า เน้นการสร้างกุฏิเล็กๆ พออยู่เป็นหลังๆ ไป ควรจะมีความเรียบง่าย เพื่อให้เหมาะแก่การปฏิบัติและให้เน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและเน้นการปฏิบัติเป็นหลัก วัดแบบที่ ๒ เป็นวัดที่อยู่ในชุมชนเมือง การก่อสร้างก็เน้นไปการสร้างที่ทันสมัย สร้างแบบให้พระสงฆ์สามารถอยู่ร่วมกัน อาจจะมีการจัดแบ่งเป็นหลังๆ แต่เป็นหลังใหญ่ เป็นเรือนแถว แบบอยู่ร่วมกันไม่ใช่การปลีกวิเวก ให้อยู่กันเป็นหมู่คณะเพื่อให้เกิดความสามัคคี^{๗๕}

๖. ผลการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ความเป็นไทย เรื่องการสร้างถาวรวัตถุแบบการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ถ้าจะสร้างอุโบสถก็ควรจะเป็นทรงเรือนไทย ศาลาการเปรียญก็ควรจะเป็นทรงเรือนไทย กุฏิสงฆ์ก็ควรจะเป็นทรงเรือนไทย ศาลาปฏิบัติธรรมก็ควรจะเป็นทรงเรือนไทย ในมุมมองของพุทธศาสนิกชน เวลาที่ผ่านมาผ่านมาก็ทราบได้ทันทีว่า นี่คือวัดไทยในพระพุทธศาสนา

^{๗๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๗๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๗๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๗๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗.

เพราะวัดแต่ละวัดก็จะทำการก่อสร้างในรูปแบบอาคารทรงเรือนไทย กลายเป็นเอกลักษณ์ไทยอยู่คู่กับคนไทยไปแล้ว^{๗๖}

๗. จุดหมายที่ต้องการพัฒนาวัด เน้นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยตามลักษณะของพื้นที่เป็นหลัก ตามสภาพของชุมชนเป็นสำคัญ วัสดุอุปกรณ์ได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้านผู้มีจิตศรัทธาทำบุญบริจาค ได้นำไม้เหล่านี้นำมาทำเสาศาลาเอนกประสงค์ เป็นการอนุรักษ์ไม้ธรรมชาติเอาไว้ โดยการสร้างศาลาการเปรียญทรงเรือนไทย รูปแบบโครงสร้างของหลังคาศาลาการเปรียญไม่ให้ความสูงมากนัก เนื่องจากต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายเป็นบางส่วนในส่วนองงานโครงสร้างหลังคา เน้นความสะดวกสบายในการใช้ประโยชน์ และให้มีความสะดวกสบายเป็นศาลาแบบชั้นเดียว เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้าน^{๗๗}

๘. ผลการพัฒนาวัดได้เน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย สังเกตได้จากงานการก่อสร้างที่ทำการก่อสร้างเป็นกุฏิสงฆ์สองชั้น รูปแบบอาคารเป็นอาคารแบบทรงเรือนไทยทั้งหลัง พร้อมกันนี้มีโครงการที่จะทำการรื้อศาลาการเปรียญหลังเก่า จากเดิมเป็นศาลาทำด้วยไม้ทั้งหลังปัจจุบันเป็นหอนันข้าวคราว ได้จัดสร้างศาลาการเปรียญขึ้นใหม่แต่จะคงไว้รักษาไม่วัสดุที่มียุแต่ดั้งเดิมมาทำการบูรณปฏิสังขรณ์ใหม่ การสร้างศาลาการเปรียญหลังนี้แบบแปลนเป็นอาคารทรงเรือนไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามไว้^{๗๘}

๙. จุดหมายการพัฒนาวัด การพัฒนาถาวรวัตถุและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมควรจะเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมแบบร่วมสมัย เช่น แบบเดิมการสร้างอาคารแบบทรงเรือนไทยนิยมสร้างเป็นไม้ แต่ปัจจุบันนิยมสร้างแบบเป็นปูน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้างก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย ในความเป็นเอกลักษณ์ไทย ทางวัดพยายามอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม อาคารทรงเรือนไทยอยู่แล้วในรูปแบบการสร้างอุโบสถทรงเรือนไทยต้องมีข้อฟ้าใบระกา ถ้าโบสถ์วัดไหนไม่มีข้อฟ้าใบระกา ก็จะดูแปลกไป ส่วนกุฏิสงฆ์ก็ทรงเรือนไทย ศาลาการเปรียญก็ทรงเรือนไทย ศาลาปฏิบัติธรรมก็ทรงเรือนไทย ชุมประตู่วัดก็ทรงไทย อันเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นวัดวาอาราม^{๗๙}

๑๐. ผลของการแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัด ควรจะมีเอกลักษณ์ของความเป็นวัด ไม่ควรจะเป็นแบบชาวบ้าน ซึ่งโดยรูปแบบการสร้างวัด ทางกรมการศาสนาก็มีการออกแบบออกแบบได้ชัดเจนแล้ว แต่ให้เห็นว่าวัดในเมืองไทยก็มีอยู่หลายภาค เอกลักษณ์ของทางภาคใต้เป็นอย่างไร เอกลักษณ์ของทางภาคเหนือเป็นอย่างไร และทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างไร ควรจะศึกษาเรียนรู้ให้มีความชัดเจนในความเป็นเอกลักษณ์ไทยของแต่ละภาค เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างแก่ชนรุ่นหลังเพื่อการศึกษาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค จะได้ไม่เหมือนกัน แต่มีเอกลักษณ์ของความเป็นไทยชาติไทยเหมือนกัน^{๘๐}

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการ

^{๗๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๗๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๗๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๗๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

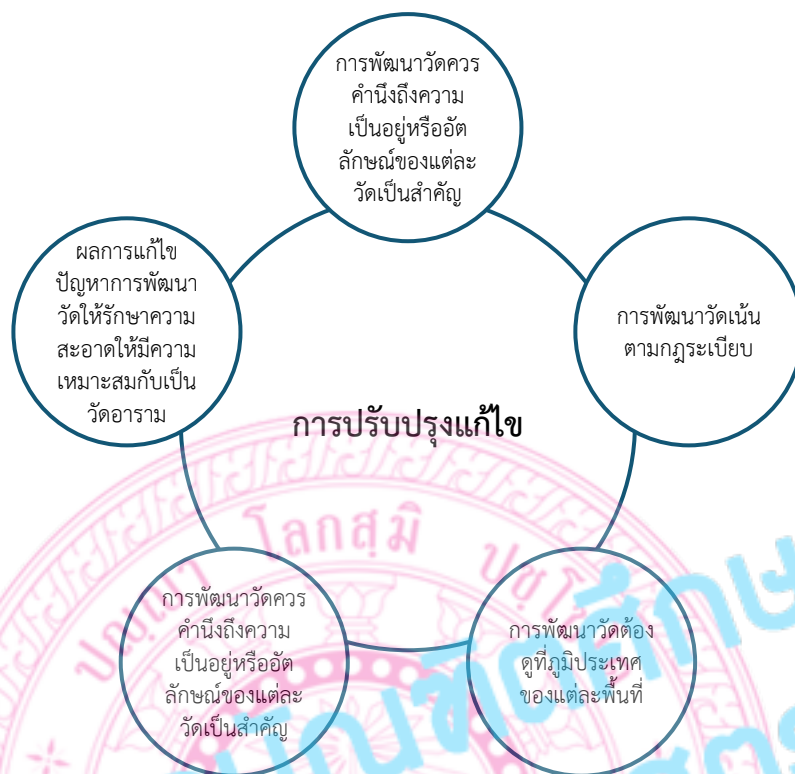
^{๘๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย วิเคราะห์สาเหตุแต่ละปัญหาการพัฒนาวัด การพัฒนาวัดเน้นตามกฎระเบียบ ๓. การพัฒนาวัดต้องดูที่ภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ การพัฒนาวัดเน้นเรื่องกาลเวลา การพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ ผลการแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดให้รักษาความสะอาดให้มีความเหมาะสมกับเป็นวัดอาราม การแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดได้อาศัยลูกศิษย์ที่เคยได้บวชเรียนมาช่วยวัด

ตารางที่ ๔.๘ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการปรับปรุงแก้ไข

ประเด็นสำคัญ	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
		ลำดับที่
๑. การพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. การพัฒนาวัดเน้นตามกฎระเบียบ	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. การพัฒนาวัดต้องดูที่ภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. ผลการแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดให้รักษาความสะอาดให้มีความเหมาะสมกับเป็นวัดอาราม	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการปรับปรุงแก้ไข ดังแผนภาพที่ ๔.๘

แผนภาพที่ ๔.๘ กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอฟนนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการปรับปรุงแก้ไข
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอฟนนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๓.๑ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอฟนนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอฟนนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อที่ ๑ ด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป พบว่า

๑) การจัดทำแผนผังวัดเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขที่ตำบลหันตรา อำเภอฟนนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีการวิเคราะห์พื้นที่ โดยการประเมินขนาดพื้นที่ ตรวจสอบขนาดและรูปทรงของพื้นที่วัดอย่างละเอียด เพื่อกำหนดขอบเขตการใช้พื้นที่ที่เหมาะสม รวมถึงการจัดสรรพื้นที่สำหรับแต่ละกิจกรรม และการสำรวจสภาพแวดล้อม

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของวัด ซึ่งรวมถึงการเข้าถึง การระบายอากาศ และแหล่งน้ำ เพื่อให้สามารถวางแผนการใช้พื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน^{๔๑}

๒) การออกแบบแผนผังของวัด ควรจัดพื้นที่หลัก โดยกำหนดพื้นที่สำหรับอาคารหลัก เช่น อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ และฌาปนสถาน การจัดพื้นที่เสริม รวมถึงพื้นที่สำหรับสวนหย่อม สถานที่จอดรถ ห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ กำหนดเส้นทาง วางแผนเส้นทางเข้า-ออกภายในวัด เพื่อให้การเคลื่อนย้ายสะดวกและปลอดภัย และพิจารณาการขยายพื้นที่ หากพื้นที่อนุญาตให้มีการขยายในอนาคต ควรวางแผนการใช้งานพื้นที่ขยายอย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๒}

๓) การจัดระเบียบแผนผังของวัด ควรจัดทำแผนผังที่ชัดเจน ใช้แบบแปลนที่ชัดเจนในการจัดระเบียบพื้นที่วัด โดยมีการระบุรายละเอียดเกี่ยวกับขนาดและตำแหน่งของอาคาร และการออกแบบที่เหมาะสม ออกแบบแผนผังให้สอดคล้องกับหลักการสถาปัตยกรรมที่เป็นมงคลและการใช้สอยที่เหมาะสม^{๔๓}

๔) การขออนุญาตและการอนุมัติ การขออนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยื่นเอกสารขออนุญาตการก่อสร้างและการเปลี่ยนแปลงแผนผังให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ และการได้รับการอนุมัติ ตรวจสอบให้แน่ใจว่าแผนผังได้รับการอนุมัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีการลงนามรับรอง^{๔๔}

๕) การติดตามและการปรับปรุง ติดตามการดำเนินการ ตรวจสอบความก้าวหน้าและการปฏิบัติตามแผนผังที่วางไว้ และปรับปรุงแผนผัง หากพบปัญหาหรือข้อเสนอแนะจากการใช้งานจริง ควรทำการปรับปรุงแผนผังเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการ การติดตามและการปรับปรุงนี้จะช่วยให้การพัฒนาโครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างเต็มที่^{๔๕}

๖) มีการวางแผนก่อนการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัด ด้านแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส ในระยะเริ่มต้นมีการประชาสัมพันธ์ มอบนโยบาย และสร้างการรับรู้ให้กับพระภิกษุ สามเณร และคนในชุมชน ต่อมาได้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ ทุกฝ่ายได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนดำเนินงานตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อการจัดระเบียบวัดให้เป็นพื้นที่สัปปายะ สร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างพระสงฆ์ ชุมชน ตัวแทนชุมชนองค์กร ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ให้เกิดความเข้มแข็ง โดยใช้แนวทาง ๕ ส. พัฒนาวัดด้านกายภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพนำไปสู่สังคมที่ดี รวมถึงกิจกรรมเชิงพุทธ โดยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชน ทำให้พระมีสุขภาพแข็งแรง วัดมีความมั่นคง ชุมชนมีความเข้มแข็ง ผสานกลไกประชารัฐในการขับเคลื่อน โดยการนำทุกภาคส่วนมาร่วมกันพัฒนาวัด

^{๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน นำไปสู่โครงการวัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่น หลังจากนั้นได้ทำการแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบ และร่วมกันพัฒนาวัดตามแนวทาง ๕ ส.^{๘๖}

๗) หลังจากที่ได้รับนโยบายจึงได้ประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติตามหลัก ๕ ส. แบ่งเขตความรับผิดชอบแต่ละพื้นที่ ลงมือปฏิบัติงาน คณะกรรมการกับกักดูแล ติดตาม และประเมินผลงาน แก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่เหมาะสม และสรุปผลการดำเนินงาน โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ทั้งหมดนี้เป็นการวางแผนการดำเนินงานของวัดในตำบลหันตรา โดยจัดให้มีแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาสที่ชัดเจน^{๘๗}

๘) ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดมีป้ายชื่อที่มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน ป้ายไม่ชำรุดทรุดโทรมและไม่มีสิ่งอื่นใดกีดขวาง บริเวณหน้าวัด แนวกำแพงต้องสะอาดเรียบร้อย ไม่มีสิ่งอื่นใดกีดขวาง กรณีหากวัดต้องควบคุมเวลาเข้าออก ให้ติดป้ายแสดงเวลาเปิด-ปิดให้ชัดเจนแต่เดิมวัดยังมีป้ายชื่อสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัดยังไม่ครบหลังจากได้รับนโยบายโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข มาปรับใช้ ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จัดทำป้ายชื่อวัด และแผนผังของวัดแบบครบวงจร เข้าป้ายทางไปพระอุโบสถ ป้ายทางไปศาลาธรรมสังเวช เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่เข้ามาที่วัด^{๘๘}

๙) ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป (Lay Out) ทางวัดได้จัดทำป้ายชื่อวัด ป้ายบอกสถานที่ต่าง ๆ เช่น ป้ายพระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ ห้องสุขา เป็นต้น ทางวัดได้ ครูเป็นผู้รับผิดชอบงาน โดยได้สำรวจพื้นที่ที่จะทำการติดตั้งป้าย และแผนผังวัด ออกแบบป้ายให้มีขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่ติดตั้ง สร้างป้ายกับร้านที่ชำนาญ หลังจากนั้นก็นำป้ายต่าง ๆ มาติดตั้งตามจุดต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ เป็นอันเสร็จขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งนี้การจัดทำป้ายชื่อวัด ชื่อสถานที่ต่าง ๆ ในวัดก็เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนที่เข้ามาทำบุญในวัด^{๘๙}

๑๐) ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป แต่ก่อนป้ายชื่อวัด และสถานที่ต่าง ๆ ของวัดยังคงไม่เรียบร้อย หลังจากที่ได้รับนโยบายมาจากเจ้าคณะจังหวัด ทางวัดก็ได้ลงมือปฏิบัติจัดทำป้ายชื่อวัด ป้ายบอกสถานที่ต่าง ๆ เช่น ป้ายพระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ ห้องสุขา เป็นต้น โดยการลงมือปฏิบัติได้สำรวจพื้นที่ที่จะทำการติดตั้งป้าย และแผนผังวัด ออกแบบป้ายให้มีขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่ติดตั้ง สร้างป้ายกับร้านที่ชำนาญ หลังจากนั้นก็นำป้ายต่าง ๆ มาติดตั้งตามจุดต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ เป็นอันเสร็จขั้นตอนต่าง ๆ^{๙๐}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้อที่ ๑ รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป มีแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส คือ การวางแผนก่อนการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข จัดทำ

^{๘๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๘๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๘๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๘๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๙๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

แปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส การดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายในการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดำเนินการจัดทำป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัด ให้มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน

ตารางที่ ๔.๙ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป

ประเด็นสำคัญ	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
		ลำดับที่
๑. ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดมีป้ายชื่อที่มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. จัดทำแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. การออกแบบแผนผังของวัด ควรจัดพื้นที่หลัก โดยกำหนดพื้นที่สำหรับอาคารหลัก	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การจัดระเบียบแผนผังของวัด ควรจัดทำแผนผังที่ชัดเจน ใช้แบบแปลนที่ชัดเจนในการจัดระเบียบพื้นที่วัด	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การขออนุญาตและการอนุมัติ การขออนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยื่นเอกสารขออนุญาตการก่อสร้าง	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป ดังแผนภาพที่ ๔.๙

แผนภาพที่ ๔.๙ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัด

โดยสังเขป

สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๓.๒ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อที่ ๒ ด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ พบว่า

๑) การสำรวจพื้นที่ โดยการสำรวจพื้นที่ภายในวัด ดำเนินการสำรวจพื้นที่ภายในวัดอย่างละเอียดเพื่อทำความเข้าใจลักษณะของพื้นที่ เช่น ขนาด, รูปทรง, และลักษณะทางภูมิศาสตร์ และการวิเคราะห์ความต้องการ โดยตรวจสอบความต้องการของผู้ใช้บริการในพื้นที่ต่าง ๆ ของวัด โดยพิจารณาถึงการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมาย เช่น พระสงฆ์, ผู้ปฏิบัติธรรม, และชุมชน เพื่อให้สามารถออกแบบเส้นทางสัญจรที่ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย^{๔๑}

^{๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๒) การออกแบบแผนผังทางสัญจร โดยการออกแบบเส้นทางหลัก กำหนดเส้นทางสัญจรหลักที่เชื่อมต่อพื้นที่สำคัญภายในวัด เช่น อุโบสถ กุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญ และห้องน้ำ โดยคำนึงถึงความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง และการจัดการพื้นที่การจราจร โดยวางแผนจัดระเบียบการจราจรภายในวัด รวมถึงการกำหนดพื้นที่จอดรถและทางเดินให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ให้บริการ^{๙๒}

๓) การพัฒนาทางสัญจร โดยการสร้างและปรับปรุงทางสัญจร ดำเนินการก่อสร้างหรือปรับปรุงเส้นทางสัญจรให้มีความเหมาะสมตามแผนผังที่ออกแบบไว้ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างถนนหรือทางเดินที่ปลอดภัยและสะดวกสบาย และการติดตั้งสัญญาณและป้ายบอกทาง จัดทำป้ายบอกทางและป้ายแนะนำต่าง ๆ ในพื้นที่วัดให้มีขนาดและตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเดินทางได้อย่างสะดวกและเข้าใจง่าย^{๙๓}

๔) การดูแลรักษาและบำรุงรักษา โดยการตรวจสอบและซ่อมแซม จัดตั้งระบบการตรวจสอบและซ่อมแซมทางสัญจรอย่างสม่ำเสมอเพื่อรักษาสภาพให้ดียู่เสมอ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และการทำความสะอาด ดำเนินการทำความสะอาดทางสัญจรอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้พื้นที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับการใช้งาน^{๙๔}

๕) การติดตามและประเมินผล โดยการติดตามการใช้งาน ทำการติดตามและประเมินการใช้งานของทางสัญจรภายในวัดเพื่อให้แน่ใจว่าตรงตามความต้องการของผู้ใช้ และการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ให้บริการเพื่อทำการปรับปรุงและพัฒนาทางสัญจรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด^{๙๕}

๖) ถนนทางเข้าและถนนภายในวัด ถนนทางเข้าวัดเป็นจุดที่สองที่จะสร้างศรัทธา ความคิดที่เป็นกุศลแก่ผู้มาเยือนและเป็นหน้าต่างบอกลถึงการจัดการที่ดีทางเข้าวัดควรจะได้รับ การดูแลเป็นถนนที่ราบเรียบไม่เป็นหลุมเป็นบ่อบางแห่งจะปรับแก้ปลูกต้นไม้เป็นระเบียบที่สำคัญคือต้องสะอาด ไม่มีขยะ^{๙๖}

๗) ลานวัด หลังจากที่ได้ผ่านขุมประตูลานเข้าสู่วัด ลานวัดเป็นจุดต่อไปที่สร้างอารมณ์ร่วม รื่นสร้างความเป็นสัปปายะและเป็นจุดจอดรถ จุดพักผ่อนหรือเป็นจุดปฏิบัติธรรม เจริญวิปัสสนา กรรมฐานได้ บริเวณลานวัดที่ขาดการดูแล ญาติโยมก็ลำบากใจ และเป็นเหตุให้เกิดคิดที่เป็นอกุศลได้ บางแห่งก็เป็นหลุมเป็นบ่ออยู่แล้วไม่สวยงามสะอาดตาเสียพื้นที่การใช้ประโยชน์^{๙๗}

๘) หลังจากที่ได้วัดได้รับนโยบายจึงได้ประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติตามหลัก ๕ ส. แบ่งเขตความรับผิดชอบแต่ละพื้นที่ ลงมือปฏิบัติงาน คณะกรรมการ กักกัตุแล ติดตาม และประเมินผลงาน แก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่เหมาะสม และสรุปผลการดำเนินงาน โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ทั้งหมดนี้เป็นการวางแผนการดำเนินงานของวัดในตำบล

^{๙๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๙๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๙๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๙๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๙๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๙๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

หัตตรา โดยจัดทำถนนทางเข้าและถนนภายในวัด สะอาด สวยงาม ไม่มีสิ่งปฏิกูล อยู่ในสภาพที่สามารถใช้การได้สะดวก และปลอดภัย^{๙๘}

๙) วัด ได้มีการวางแผนในการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัด ด้านถนนทางเข้าและถนนภายในวัด สะอาด สวยงาม ไม่มีสิ่งปฏิกูล อยู่ในสภาพที่สามารถใช้การได้สะดวก และปลอดภัย หลังจากที่ได้รับนโยบายโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ตามแนวทาง ๕ ส ทางวัดจึงได้มีการจัดการประชุมเพื่อวางแผนงานการนำแนวคิดเรื่องการจัดการแบบใหม่ ๕ ส. ซึ่งเป็นระบบที่ใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขงานและรักษาสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานให้ดีขึ้น เป็นที่นิยมในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตมาใช้ในการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่สัปปายะ ด้วยความร่วมมือระหว่างสามประสาน คือวัด ชุมชน และบริษัทเอกชนที่มีองค์ความรู้ด้านการจัดการแบบ ๕ ส. มาใช้เพื่อสร้างความสัปปายะอันหมายถึง ความเป็นอยู่ที่สบาย คือทำให้วัดเป็นอาราม รื่นรมย์เจริญตาเจริญใจแก่ผู้พบเห็นเป็นระเบียบ พัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนด้านจิตใจ และสนับสนุนให้พระสงฆ์เป็นผู้นำ และได้แบ่งหน้าที่และพื้นที่ความรับผิดชอบให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน ต่อมาเป็นการลงพื้นที่ปฏิบัติงานพื้นที่ไหนดำเนินการแล้วแต่ยังไม่เรียบร้อยต้องให้แก้ไขปรับปรุงจนกว่าจะเรียบร้อย และสรุปผลการดำเนินงานทั้งหมดสุดท้ายเป็นการเสนอผลงานทั้งหมดที่ได้ดำเนินโครงการให้กับเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา^{๙๙}

๑๐. การจัดการจราจร ป้ายจราจรและที่จอดรถ แต่ก่อนทางวัดไม่ได้จัดพื้นที่สำหรับจราจรและที่จอดรถแบบถาวร ใครมาวัดนึกจะจอดตรงไหนก็จอด มองดูไม่เป็นระเบียบ หลังจากได้รับนโยบายมาจากเจ้าคณะจังหวัด เรื่องโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ทางวัดถึงได้จัดทำเขตพื้นที่จราจรและที่จอดรถไว้อย่างเป็นสัดส่วน โดยการสำรวจพื้นที่ก่อน หลังจากนั้น กำหนดตำแหน่งที่จอดรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หลังจากนั้นก็ทำการแบ่งเส้นช่องระหว่างการจอด แบ่งเส้นทางไหนเข้า ทางไหนออก หลังจากนั้นนำป้ายจราจรมาติดเพื่อบอกเขตพื้นที่จอดรถ และห้ามจอดเพื่อให้เกิดความสะดวก^{๑๐๐}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหัตตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้อที่ ๒ ด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ถนนทางเข้าและถนนภายในวัด สะอาด สวยงาม ไม่มีสิ่งปฏิกูล อยู่ในสภาพที่สามารถใช้การได้สะดวก และปลอดภัย คือ ถนนทางเข้าและถนนภายในวัด เป็นจุดที่จะสร้างศรัทธาต้องสะอาด ไม่มีขยะ พัฒนาถนนไม่ให้ขรุขระ ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ ปลอดภัยแก่ผู้สัญจร มีการวางแผนเตรียมการในการพัฒนาถนน และทางสัญจร ให้พร้อมใช้งาน และจัดทำป้ายจราจรภายในวัด

^{๙๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

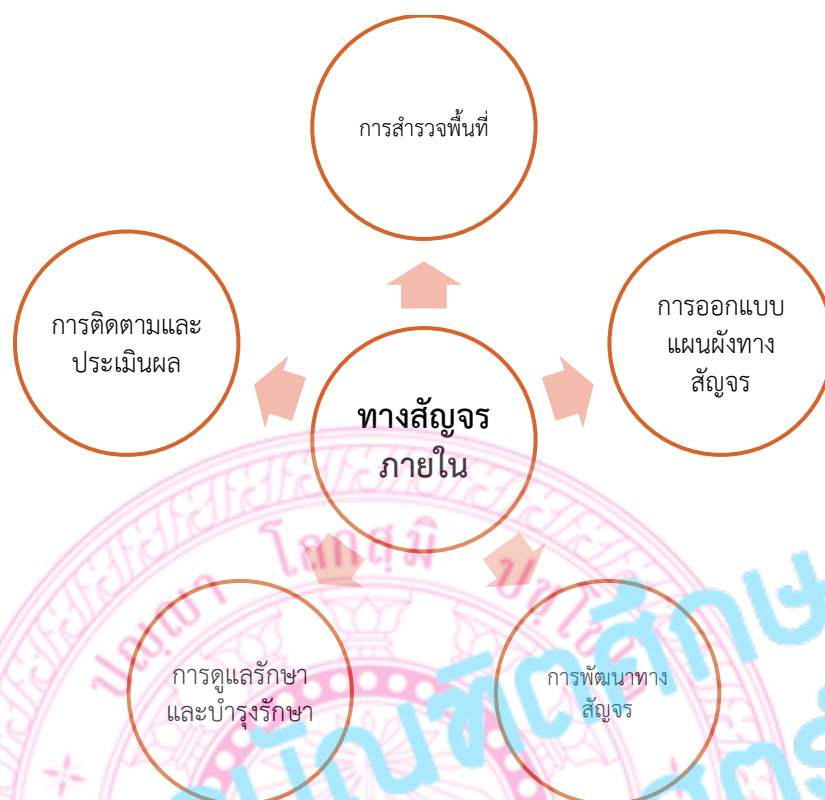
^{๙๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๑๐ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการจราจร ป้าย
จราจร และที่จอดรถ

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. การสำรวจพื้นที่ โดยการสำรวจพื้นที่ภายในวัด และ การวิเคราะห์ความต้องการ	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. การออกแบบแผนผังทางสัญจร โดยการออกแบบ เส้นทางหลัก และการจัดการพื้นที่การจราจร	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. การพัฒนาทางสัญจร โดยการสร้างและปรับปรุงทาง สัญจร และการติดตั้งสัญญาณและป้ายบอกทาง	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การดูแลรักษาและบำรุงรักษา โดยการตรวจสอบและ และการทำความสะอาด	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การติดตามและประเมินผล โดยการติดตามการใช้งาน และการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับรูปแบบ
การบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ดังแผนภาพที่ ๔.๑๐

แผนภาพที่ ๔.๑๐ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๓.๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อที่ ๓ ด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ พบว่า

๑) การจัดทำแผนคลังวัสดุสงฆ์ มุ่งเน้นการสร้างแผนการจัดการที่ครอบคลุมทุกประเภทวัสดุที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมภายในวัดและชุมชน โดยเริ่มต้นจากการระบุวัสดุที่สำคัญ เช่น อุปกรณ์การปฏิบัติธรรมที่จำเป็นสำหรับการสอนและการปฏิบัติศาสนกิจ, เครื่องใช้ในครัวสำหรับการเตรียมอาหาร, และสิ่งของที่จำเป็นสำหรับพระสงฆ์และการจัดกิจกรรมชุมชน เช่น สถานที่พักและอุปกรณ์ทำความสะอาด แผนการนี้จะรวมถึงการจัดพื้นที่เก็บวัสดุอย่างเป็นระเบียบ และการควบคุมการเบิกจ่ายวัสดุอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทันทั่วทั้งที่ และรักษาความเป็นระเบียบในคลังวัสดุอย่างต่อเนื่อง^{๑๑๑}

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๒) การจัดทำรายการวัสดุ การจัดทำรายการวัสดุเป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อให้การบริหารจัดการวัสดุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการบันทึกรายการวัสดุทั้งหมดในคลังจะต้องทำอย่างเป็นระเบียบและชัดเจน การแยกหมวดหมู่วัสดุ เช่น วัสดุการปฏิบัติธรรมที่รวมถึงหนังสือธรรมะและเครื่องมือปฏิบัติ, อุปกรณ์ทำอาหารที่ประกอบด้วยหม้อ กระทะ และสิ่งของที่ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ชุดทำความสะอาดและอุปกรณ์จัดงาน จะช่วยให้การจัดการคลังวัสดุมีความชัดเจนและสามารถติดตามการใช้วัสดุได้ง่าย การบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดช่วยให้สามารถควบคุมและตรวจสอบการใช้วัสดุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาดในการจัดการและทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนด^{๑๐๒}

๓) การกำหนดพื้นที่จัดเก็บ การจัดพื้นที่จัดเก็บอย่างชัดเจนและเป็นระเบียบ โดยการจัดห้องเก็บวัสดุที่มีการแบ่งโซนการจัดเก็บตามประเภทของวัสดุ เช่น โซนสำหรับวัสดุการปฏิบัติธรรม, โซนสำหรับอุปกรณ์ทำอาหาร, และโซนสำหรับสิ่งของที่ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยให้การจัดเก็บวัสดุเป็นระเบียบและสามารถเข้าถึงได้ง่าย การแยกประเภทวัสดุในโซนต่าง ๆ ยังช่วยลดความยุ่งเหยิงและเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาหรือจัดการวัสดุ รวมทั้งทำให้สามารถควบคุมการใช้วัสดุได้อย่างมีระเบียบและแม่นยำ^{๑๐๓}

๔) การตรวจสอบสต็อกประจำเดือน มีความสำคัญในการรักษาความต่อเนื่องของการบริหารจัดการวัสดุ โดยการตรวจสอบจะดำเนินการทุกเดือนเพื่อให้แน่ใจว่าวัสดุทั้งหมดไม่ขาดแคลนและอยู่ในสภาพดี การตรวจสอบนี้รวมถึงการตรวจสอบระดับสต็อกของวัสดุสำคัญ เช่น อุปกรณ์การปฏิบัติธรรม, เครื่องใช้ในครัว, และสิ่งของที่ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ การตรวจสอบจะช่วยให้สามารถวางแผนการสั่งซื้อวัสดุใหม่ได้อย่างทันทั่วถึง และจัดการกับวัสดุที่มีปัญหาหรือเสียหายได้อย่างรวดเร็ว การดำเนินการเช่นนี้ช่วยให้โครงการดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการปฏิบัติธรรมและกิจกรรมของวัดและชุมชน^{๑๐๔}

๕) การควบคุมการเบิกจ่าย มีการกำหนดระเบียบที่ชัดเจนเพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการจัดการวัสดุ โดยการเบิกจ่ายวัสดุจะต้องผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ เริ่มจากการกรอกใบเบิกจ่ายซึ่งระบุรายละเอียดของวัสดุที่ต้องการเบิกและเหตุผลในการใช้ จากนั้นจะต้องได้รับการลงชื่ออนุมัติจากเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเพื่อยืนยันการอนุมัติ ก่อนที่จะดำเนินการจัดส่งวัสดุตามคำขอ การมีระเบียบการเบิกจ่ายที่เข้มงวดช่วยป้องกันการเบิกจ่ายที่ไม่เหมาะสมหรือการใช้วัสดุอย่างไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังทำให้การติดตามและการตรวจสอบการใช้วัสดุเป็นไปอย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ง่าย^{๑๐๕}

๖) การกำหนดความรับผิดชอบ การกำหนดความรับผิดชอบมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยจะมอบหมายบุคลากรหรือคณะทำงานเฉพาะที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการคลังวัสดุและการควบคุมการเบิกจ่ายอย่างชัดเจน คณะทำงานนี้จะรับผิดชอบในการจัดการวัสดุทั้งหมด ตั้งแต่การ

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

บันทึกการวัสดุ การตรวจสอบสต็อกประจำเดือน จนถึงการควบคุมกระบวนการเบิกจ่าย ว่าต้องเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด บุคลากรที่ได้รับมอบหมายจะต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อให้แน่ใจว่าการจัดการวัสดุเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยป้องกันความผิดพลาดและการใช้วัสดุอย่างไม่เหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความมั่นใจในความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการดำเนินโครงการ^{๑๐๖}

๗) การจัดทำบันทึกการเบิกจ่าย การจัดทำบันทึกการเบิกจ่ายเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อความโปร่งใสและการติดตามที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างระบบบันทึกที่ละเอียดและสามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจน ระบบนี้จะต้องบันทึกข้อมูลที่สำคัญ เช่น วันที่เบิกจ่าย ประเภทวัสดุ จำนวนวัสดุที่เบิก และชื่อผู้รับวัสดุ การจัดทำบันทึกที่มีความละเอียดเช่นนี้จะช่วยให้การตรวจสอบและติดตามการเบิกจ่ายทำได้ง่ายขึ้น ลดความผิดพลาดในการจัดการวัสดุ และสร้างความมั่นใจในความโปร่งใสของกระบวนการ นอกจากนี้ยังช่วยให้การบริหารจัดการวัสดุภายในวัดเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพสูงสุด^{๑๐๗}

๘) การตรวจสอบและการรายงาน การตรวจสอบและการรายงานเป็นส่วนสำคัญในการประเมินการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ คณะทำงานจะดำเนินการตรวจสอบการเบิกจ่ายวัสดุเป็นระยะเพื่อให้แน่ใจว่าการใช้ทรัพยากรเป็นไปตามที่วางแผนไว้ การตรวจสอบนี้จะช่วยให้สามารถระบุปัญหาหรือความไม่สอดคล้องได้ทันที นอกจากนี้ยังจะมีการจัดทำรายงานสรุปผลการเบิกจ่ายเพื่อประเมินการใช้ทรัพยากร ซึ่งจะรวมถึงข้อมูลการเบิกจ่าย รายละเอียดการใช้งาน และการเปรียบเทียบกับแผนที่กำหนดไว้ รายงานนี้จะเป็เครื่องมือในการตัดสินใจและปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป^{๑๐๘}

๙) การจัดการวัสดุคงคลัง การจัดการวัสดุคงคลังเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อความราบรื่นและมีประสิทธิภาพของโครงการ คณะทำงานจะควบคุมการจัดการวัสดุคงคลังอย่างเข้มงวด โดยจะมีการตรวจสอบระดับสต็อกอย่างสม่ำเสมอ และดำเนินการสั่งซื้อวัสดุใหม่เมื่อระดับสต็อกลดต่ำ เพื่อป้องกันการขาดแคลนวัสดุที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีการจัดการวัสดุที่หมดอายุหรือชำรุดอย่างเหมาะสม เช่น การทิ้งหรือรีไซเคิลวัสดุที่ไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป การดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงช่วยให้มีวัสดุที่เพียงพอและอยู่ในสภาพดี แต่ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวัสดุคงคลัง^{๑๐๙}

๑๐) การฝึกอบรมและการสื่อสาร การฝึกอบรมและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการคลังวัสดุและการเบิกจ่าย คณะทำงานจะจัดการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้พวกเขาเข้าใจระเบียบและขั้นตอนการทำงานอย่างครบถ้วนและเป็นมาตรฐาน การฝึกอบรมนี้จะครอบคลุมการจัดการวัสดุ การเบิกจ่าย และการติดตามผล เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดและมีประสิทธิภาพสูงสุด การสื่อสารที่ดีและการ

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ฝึกอบรมที่มีคุณภาพจะช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาด และเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินการ^{๑๑๐}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้อที่ ๓ ด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ โดยเริ่มจากการจัดทำแผนคลังวัสดุที่ครอบคลุมประเภท วัสดุที่สำคัญ เช่น อุปกรณ์การปฏิบัติธรรม เครื่องใช้ในครัว และสิ่งของที่จำเป็นสำหรับพระสงฆ์และ ชุมชน การบันทึกการรายการวัสดุจะถูกจัดระเบียบตามหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกในการควบคุมและ ตรวจสอบการตรวจสอบสต็อกประจำเดือนช่วยให้มั่นใจว่าวัสดุไม่ขาดแคลนและอยู่ในสภาพดี การ ควบคุมการเบิกจ่ายจะมีระเบียบที่ชัดเจน รวมถึงการกรอกใบเบิกจ่ายและการลงชื่ออนุมัติ เพื่อ ป้องกันการใช้วัสดุที่ไม่เหมาะสม การกำหนดความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดการวัสดุและการ เบิกจ่ายช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระเบียบ การจัดทำบันทึกการเบิกจ่ายละเอียดช่วยในการ ติดตามและตรวจสอบ การตรวจสอบและรายงานผลการเบิกจ่ายทำให้สามารถประเมินการใช้ ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการวัสดุคงคลังจะมีการตรวจสอบระดับสต็อกและการสั่งซื้อ ใหม่เมื่อจำเป็น และการฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการวัสดุช่วยให้การดำเนินงานมี ประสิทธิภาพสูงสุด

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๑๑ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดระบบคลังวัสดุ
สงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. การจัดทำแผนคลังวัสดุสงฆ์ สร้างแผนการจัดการคลังวัสดุที่ครอบคลุมประเภทวัสดุที่จำเป็น	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. การจัดทำรายการวัสดุ บันทึกรายการวัสดุทั้งหมดในคลังอย่างเป็นระเบียบ แยกตามหมวดหมู่	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. การกำหนดพื้นที่จัดเก็บ จัดพื้นที่จัดเก็บวัสดุอย่างชัดเจนและเป็นระเบียบ	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การตรวจสอบสต็อกประจำเดือน ดำเนินการตรวจสอบสต็อกวัสดุประจำเดือนเพื่อให้แน่ใจว่าวัสดุไม่ขาดแคลนและอยู่ในสภาพดี	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การควบคุมการเบิกจ่าย กำหนดระเบียบการเบิกจ่ายวัสดุ	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ ดังแผนภาพที่ ๔.๑๑

แผนภาพที่ ๔.๑๑ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุม

การเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ

สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๓.๔ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปแบบด้านห้องน้ำ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อที่ ๔ รูปแบบด้านห้องน้ำ พบว่า

๑) การออกแบบห้องน้ำ การออกแบบห้องน้ำถือเป็นหนึ่งในขั้นตอนสำคัญที่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานสาธารณสุขเพื่อรองรับความสะดวกสบายของผู้ใช้ทุกคน แผนการออกแบบจะเน้นการจัดห้องน้ำที่แยกสำหรับผู้ชายและผู้หญิงอย่างชัดเจน พร้อมทั้งจัดเตรียมห้องน้ำสำหรับคนพิการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น ราวจับและพื้นที่กว้างขวางเพื่อความสะดวกในการใช้บริการ การออกแบบจะให้ความสำคัญกับการระบายอากาศที่ดีและการติดตั้งอุปกรณ์ที่เหมาะสม เพื่อให้มั่นใจว่าห้องน้ำจะมีความสะอาด ปลอดภัย และสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๑๑}

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๒) การก่อสร้างห้องน้ำ การก่อสร้างห้องน้ำเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ต้องดำเนินการตามแผนการออกแบบที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด การก่อสร้างจะต้องใช้วัสดุที่มีคุณภาพสูงและทนทานต่อการใช้งานหนัก เพื่อให้แน่ใจว่าห้องน้ำจะมีความแข็งแรงและคงทนตลอดอายุการใช้งาน การเลือกวัสดุที่เหมาะสมจะช่วยเพิ่มความสะอาดและความปลอดภัยให้กับผู้ใช้ การติดตั้งจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ห้องน้ำที่ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเต็มที่^{๑๒๒}

๓) ระบบระบายน้ำ การติดตั้งระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ระบบระบายน้ำจะต้องได้รับการออกแบบและติดตั้งอย่างรอบคอบเพื่อป้องกันปัญหาน้ำขัง ซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดกลิ่นไม่พึงประสงค์และปัญหาสุขอนามัย ระบบระบายน้ำที่ดีจะช่วยให้การไหลเวียนของน้ำเป็นไปอย่างราบรื่น ลดความเสี่ยงของการเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ที่ใช้บ่อย และทำให้ห้องน้ำและพื้นที่โดยรอบมีความสะอาดและปลอดภัยยิ่งขึ้น การติดตั้งระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพจะเพิ่มความสะอาดสบายให้แก่ผู้ใช้และช่วยรักษาสภาพแวดล้อมของวัดให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา^{๑๒๓}

๔) การทำความสะอาด การทำความสะอาดห้องน้ำเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง การวางแผนและจัดทำตารางการทำความสะอาดห้องน้ำอย่างสม่ำเสมอเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการรักษาความสะอาดและสุขอนามัยให้ได้มาตรฐานสูงสุด ตารางการทำความสะอาดจะต้องกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เช่น การทำความสะอาดทุกวันหรือทุกสัปดาห์ พร้อมทั้งระบุหน้าที่ของบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน การมีการตรวจสอบและประเมินผลการทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ห้องน้ำของวัดสะอาดและพร้อมใช้งานตลอดเวลา สร้างความสะอาดสบายให้แก่ผู้ใช้และส่งเสริมสุขอนามัยที่ดีภายในวัด^{๑๒๔}

๕) การตรวจสอบและบำรุงรักษา การตรวจสอบและบำรุงรักษาห้องน้ำมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้มั่นใจว่าสถานที่ใช้สอยมีสภาพดีอยู่เสมอ การดำเนินการตรวจสอบสภาพห้องน้ำเป็นระยะจะช่วยให้การค้นหาค้นหาข้อบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การรั่วซึมของน้ำหรือการทำงานของระบบระบายน้ำที่ไม่สมบูรณ์ เมื่อพบข้อบกพร่อง ควรทำการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมอย่างรวดเร็วเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นซ้ำและส่งผลกระทบต่อการใช้งาน การตรวจสอบและบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอจะช่วยรักษาความสะอาดและความปลอดภัยของห้องน้ำ ทำให้พื้นที่นี้เป็นที่ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกสบายสำหรับทุกคน^{๑๒๕}

๖) การจัดการขยะ การจัดการขยะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม โดยการเตรียมถังขยะที่มีฝาปิดในห้องน้ำเพื่อป้องกันกลิ่นไม่พึงประสงค์และการแพร่กระจายของเชื้อโรค นอกจากนี้ยังควรมีการจัดการขยะอย่างเป็นระบบเพื่อให้การทิ้งขยะเป็นไปอย่างมีระเบียบและปลอดภัย การจัดเตรียมระบบการคัดแยกขยะ เช่น ขยะทั่วไปและขยะรีไซเคิล จะช่วยให้การจัดการ

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ขยะมีประสิทธิภาพและลดปริมาณขยะที่ต้องส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะ การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยรักษาความสะอาดในพื้นที่ห้องน้ำและสภาพแวดล้อมโดยรวมของวัดได้อย่างดี^{๑๑๖}

๗) การให้บริการน้ำสะอาด การให้บริการน้ำสะอาดเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ โดยมีการตรวจสอบและบำรุงรักษาระบบจ่ายน้ำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แน่ใจว่าน้ำที่จ่ายออกมา มีความสะอาดและเพียงพอสำหรับการใช้งานของผู้ใช้ทั้งหมด ทั้งในกิจกรรมต่าง ๆ และการใช้ชีวิตประจำวัน การตรวจสอบรวมถึงการตรวจสอบแหล่งน้ำ การทำความสะอาดถังเก็บน้ำ และการบำรุงรักษาท่อส่งน้ำ การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยป้องกันปัญหาน้ำขาดแคลนและปัญหาสุขอนามัยที่อาจเกิดขึ้นจากน้ำที่ไม่สะอาด สร้างความมั่นใจในคุณภาพน้ำและความพึงพอใจของผู้ใช้งานในวัด^{๑๑๗}

๘) การติดตั้งอุปกรณ์ การติดตั้งอุปกรณ์ที่จำเป็นในห้องน้ำถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้บริการที่สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพสำหรับผู้ใช้งาน โดยต้องติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ชักโครกที่มีคุณภาพ, อ่างล้างมือที่เพียงพอ, กระดาษชำระ และสบู่ล้างมืออย่างครบครัน การติดตั้งอุปกรณ์เหล่านี้ จะช่วยให้ห้องน้ำมีความสะดวกและพร้อมใช้งานเสมอ ลดปัญหาการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก และเพิ่มความพึงพอใจของผู้ใช้ นอกจากนี้ การตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์เป็นประจำยังช่วยให้การให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างดี^{๑๑๘}

๙) การติดป้าย การติดป้ายแสดงความปลอดภัยและการใช้งานอย่างถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ผู้ใช้ห้องน้ำสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ป้ายเหล่านี้จะรวมถึงการแสดงวิธีการใช้งานที่ถูกต้อง, ข้อควรระวัง, และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย นอกจากนี้ ควรติดป้ายบอกสถานที่ห้องน้ำอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงห้องน้ำได้ง่ายและรวดเร็ว การติดป้ายดังกล่าวช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้ใช้ และสร้างความมั่นใจในการใช้บริการห้องน้ำของวัดอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๑๙}

๑๐) การฝึกอบรมบุคลากร การฝึกอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบการดูแลห้องน้ำมีความสำคัญเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ การจัดฝึกอบรมนี้จะเน้นการสอนวิธีการทำความสะอาดที่ถูกต้องและการบำรุงรักษาห้องน้ำอย่างเหมาะสม รวมถึงการใช้ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย การฝึกอบรมจะครอบคลุมถึงการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เช่น การอุดตันหรือการบำรุงรักษาอุปกรณ์ เพื่อให้บุคลากรสามารถดำเนินงานได้อย่างมั่นใจและมีมาตรฐาน การอบรมนี้จะช่วยให้การดูแลห้องน้ำเป็นไปอย่างมีระเบียบ สะอาด และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างเต็มที่^{๑๒๐}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้อที่ ๓ ด้านจัดการขยะ จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ชัดเจนและการดำเนินการที่เป็นระบบ การตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ การจัดทำโครงสร้างการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการ

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

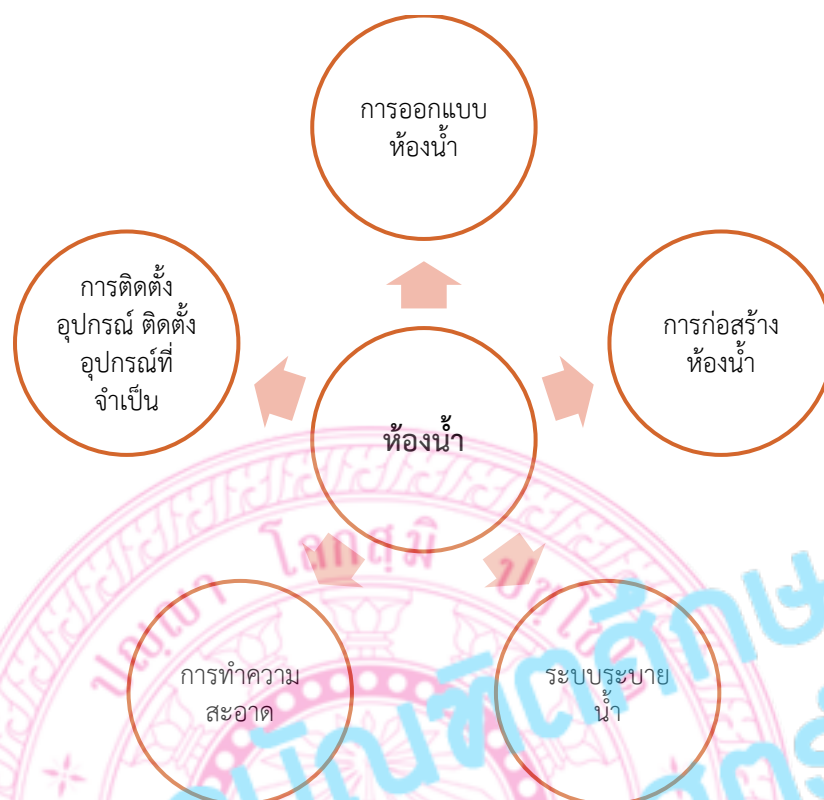
^{๑๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดการขยะอันตราย, การรีไซเคิล, และการจัดกิจกรรม เพื่อกระตุ้นความสนใจของชุมชน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้โครงการบรรลุเป้าหมายในการ จัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ตารางที่ ๔.๑๒ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านห้องน้ำ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		
ประเด็นสำคัญ	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. การออกแบบห้องน้ำ จัดทำแผนการออกแบบห้องน้ำที่ เหมาะสมตามมาตรฐานสาธารณสุข โดยคำนึงถึงความ สะดวกสบายและการใช้งานของผู้ใช้ทั้งหมด	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. การก่อสร้างห้องน้ำ ดำเนินการก่อสร้างห้องน้ำตาม แผนการออกแบบที่ได้กำหนดไว้	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. ระบบระบายน้ำ ติดตั้งระบบระบายน้ำที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันปัญหาน้ำขังและการเกิด กลิ่นไม่พึงประสงค์	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การทำความสะอาด วางแผนและจัดทำตารางการ ทำความสะอาดห้องน้ำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาความ สะอาดและสุขอนามัย	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การติดตั้งอุปกรณ์ ติดตั้งอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ชัก โครก, อ่างล้างมือ, กระดาษชำระ และสบู่ล้างมืออย่าง เพียงพอ	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับรูปแบบ การบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านห้องน้ำ ดังแผนภาพที่ ๔.๑๒

แผนภาพที่ ๔.๑๒ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านห้องน้ำ

สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๓.๕ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านจัดการขยะ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อที่ ๕ ด้านจัดการขยะ พบว่า

๑) การจัดทำแผนการจัดการขยะ การจัดทำแผนการจัดการขยะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง การวางแผนควรมีความละเอียด รวมถึงการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การลดการเกิดขยะโดยการส่งเสริมการใช้วัสดุที่สามารถใช้ซ้ำ การจัดทำระบบการแยกขยะอย่างชัดเจน เช่น การแยกขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไป รวมถึงการส่งเสริมการรีไซเคิลเพื่อให้ขยะที่เกิดขึ้นได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม แผนการที่ดีจะช่วยให้การจัดการขยะภายในวัดและชุมชนมีความเป็นระเบียบและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม^{๑๒๑}

๒) การตั้งคณะทำงานด้านการจัดการขยะ การตั้งคณะทำงานด้านการจัดการขยะเป็นขั้นตอนที่สำคัญ คณะทำงานควรประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการขยะอย่างครบถ้วน โดยควรมีตัวแทนจากพระสงฆ์, พระสังฆาธิการ, และชุมชน เพื่อให้การดำเนินงาน

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การมีตัวแทนจากทุกฝ่ายจะช่วยให้การจัดการขยะมีความครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนได้ดียิ่งขึ้น คณะทำงานที่ดีจะส่งเสริมการร่วมมือและสร้างแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการขยะภายในวัดและชุมชนอย่างยั่งยืน^{๑๒๒}

๓) การจัดทำโครงสร้างการจัดการขยะ การจัดทำโครงสร้างการจัดการขยะเป็นสิ่งสำคัญ โครงสร้างการจัดการขยะควรกำหนดอย่างชัดเจน โดยเริ่มจากการวางระบบถังขยะที่แยกประเภท เช่น ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตราย การจัดเตรียมถังขยะในจุดที่เหมาะสมและสะดวกจะช่วยให้การแยกขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังควรกำหนดจุดเก็บขยะที่เหมาะสม เพื่อให้การรวบรวมและการจัดการขยะสะดวกและมีระเบียบ การมีระบบการจัดการขยะที่ชัดเจนจะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเพิ่มความสะดวกในพื้นที่วัดและชุมชน^{๑๒๓}

๔) การให้ความรู้และฝึกอบรม การให้ความรู้และฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญในการจัดการขยะ ควรจัดฝึกอบรมให้กับพระสงฆ์, ชุมชน, และผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิธีการแยกขยะ การรีไซเคิล และการลดการใช้ขยะ การฝึกอบรมจะช่วยเพิ่มความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีในการลดขยะและส่งเสริมการใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ การจัดการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอจะเป็นการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน^{๑๒๔}

๕) การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนัก การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักเป็นสิ่งสำคัญ ควรใช้สื่อท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์และวิทยุ รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook และ Instagram ในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการขยะ การใช้สื่อเหล่านี้จะช่วยสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องจะทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการแยกขยะและการรีไซเคิลเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวางและสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติที่ดีในชุมชน^{๑๒๕}

๖) การติดตั้งระบบบันทึกและรายงาน การติดตั้งระบบบันทึกและรายงานเป็นขั้นตอนสำคัญ ควรสร้างระบบบันทึกการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะ เช่น ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น การแยกประเภทขยะ และการรีไซเคิล ระบบนี้จะช่วยให้การรายงานความก้าวหน้าเป็นไปอย่างแม่นยำและโปร่งใส การมีข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันจะช่วยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับปรุงกระบวนการจัดการขยะตามความต้องการและข้อเสนอแนะจากชุมชนได้อย่างทันที่^{๑๒๖}

๗) การตรวจสอบและประเมินผล การตรวจสอบและประเมินผลการจัดการขยะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ติดตามความก้าวหน้าและประเมินประสิทธิภาพของระบบการ

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

จัดการขยะอย่างต่อเนื่อง การตรวจสอบจะช่วยให้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการปรับปรุงและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว^{๑๒๗}

๘) การจัดการขยะอันตราย สำหรับการจัดการขยะอันตราย ควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจน ในการจัดเก็บขยะอันตรายแยกจากขยะทั่วไป และจัดส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะอันตรายที่ได้รับการ รับรอง ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงรับประกันว่าขยะอันตรายจะได้รับ การจัดการอย่างปลอดภัยและเป็นมาตรฐาน^{๑๒๘}

๙) การรีไซเคิลและการใช้ซ้ำ การส่งเสริมการรีไซเคิลและการใช้ซ้ำถือเป็นแนวทางสำคัญ เพื่อจัดการขยะอย่างยั่งยืน ควรจัดหาสถานที่เฉพาะสำหรับการรวบรวมขยะรีไซเคิล เช่น ขวด , กระดาษ, และพลาสติก โดยการจัดตั้งจุดเก็บขยะรีไซเคิลที่เข้าถึงได้ง่ายสำหรับชุมชน และจัดทำระบบ นำขยะไปใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ขยะรีไซเคิลในการสร้างสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ การส่งเสริมวิธีการเหล่านี้จะช่วยลดปริมาณขยะที่ต้องทิ้ง และเพิ่มความตระหนักรู้ในชุมชนเกี่ยวกับ ความสำคัญของการจัดการขยะอย่างถูกต้อง^{๑๒๙}

๑๐) การจัดกิจกรรมและการแข่งขัน การจัดกิจกรรมและการแข่งขันภายในชุมชน เกี่ยวกับการจัดการขยะเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้าง ความตระหนัก การจัดการแข่งขันการรีไซเคิล หรือการลดการใช้ขยะสามารถส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการดำเนินการอย่างจริงจัง กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้เกิดความตระหนักรู้ในเรื่องการจัดการ ขยะ, เสริมสร้างจิตสำนึกของชุมชน, และสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันในการลดปริมาณขยะ การมีส่วนร่วมและการสร้างความตระหนักผ่านกิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลดีต่อการจัดการขยะในระยะ ยาว^{๑๓๐}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้อที่ ๕ ด้านจัดการขยะ จำเป็นต้องมีการ วางแผนที่ชัดเจนและการดำเนินการที่เป็นระบบ การตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ การจัดทำโครงสร้าง การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการตรวจสอบและ ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดการขยะอันตราย, การรีไซเคิล, และการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้น ความสนใจของชุมชน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้โครงการบรรลุเป้าหมายในการจัดการขยะอย่าง มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๑๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านจัดการขยะ

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. การให้ความรู้และฝึกอบรม การให้ความรู้และฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญในการจัดการขยะ	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. การจัดการขยะอันตราย ควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการจัดเก็บขยะอันตรายแยกจากขยะทั่วไป	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. การรีไซเคิลและการใช้ซ้ำ การส่งเสริมการรีไซเคิลและการใช้ซ้ำถือเป็นแนวทางสำคัญเพื่อจัดการขยะอย่างยั่งยืน	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การจัดกิจกรรมและการแข่งขัน การจัดกิจกรรมและการแข่งขันภายในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการขยะเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนัก	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านจัดการขยะ ดังแผนภาพที่ ๔.๑๒

แผนภาพที่ ๔.๑๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านจัดการขยะ
 สักราะโดย : ผู้วิจัย

๔.๓.๖ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อที่ ๖ รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป พบว่า

๑) การพัฒนาพื้นที่สีเขียว เน้นการพัฒนาพื้นที่สีเขียวภายในวัดและชุมชน โดยมีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวผ่านการปลูกต้นไม้และสวนสมุนไพรในบริเวณต่างๆ การปลูกต้นไม้ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างบรรยากาศที่ร่มรื่นและสดชื่น แต่ยังส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีแก่ผู้ที่มาปฏิบัติธรรมและชาวบ้านในพื้นที่สวนสมุนไพรยังมีประโยชน์ในการใช้เป็นยาพื้นบ้านและสร้างแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สนใจ การพัฒนาพื้นที่สีเขียวยังเป็นการส่งเสริมความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดปัญหามลพิษทางอากาศ และสร้างความสามัคคีในชุมชนเมื่อทุกคนร่วมกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่และยั่งยืน^{๑๓๑}

๒) การจัดการน้ำเสีย เน้นการจัดการน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหามลพิษทางน้ำ โดยมีการวางระบบบำบัดน้ำเสียภายในวัดและชุมชน ระบบดังกล่าวถูกออกแบบให้สามารถ

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

บำบัดน้ำเสียก่อนที่จะปล่อยกลับสู่ธรรมชาติ เพื่อให้แน่ใจว่าน้ำที่ปล่อยออกมาจะไม่สร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การจัดการน้ำเสียยังมีการติดตั้งอุปกรณ์กรองน้ำเบื้องต้นในทุกพื้นที่ของวัด เพื่อป้องกันสิ่งสกปรกไม่ให้เข้าสู่ระบบน้ำหลัก การดำเนินการเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดปัญหามลพิษทางน้ำ แต่ยังส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นสำหรับทุกคนในชุมชน^{๑๓๒}

๓) การอนุรักษ์พลังงาน มุ่งเน้นการอนุรักษ์พลังงานอย่างยั่งยืน โดยมีการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ หนึ่งในวิธีที่สำคัญคือการติดตั้งโซลาร์เซลล์ เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ ช่วยลดการพึ่งพาพลังงานจากแหล่งอื่น ๆ นอกจากนี้ การใช้หลอดไฟ LED ภายในวัดและชุมชนยังเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงในการลดการใช้พลังงานไฟฟ้า หลอดไฟ LED ไม่เพียงแต่ประหยัดพลังงาน แต่ยังมีอายุการใช้งานยาวนานกว่า ทำให้ลดการเปลี่ยนทดแทนบ่อยครั้ง การดำเนินการเหล่านี้นอกจากจะช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานแล้ว ยังมีส่วนร่วมในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชน^{๑๓๓}

๔) การจัดการเสียงรบกวน มุ่งเน้นการจัดการเสียงรบกวนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดแนวทางที่ชัดเจนเพื่อลดผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง หนึ่งในมาตรการที่สำคัญคือการจำกัดเสียงจากกิจกรรมภายในวัด เช่น การจัดงานบุญ, พิธีกรรม, หรือการประชุม ให้มีการใช้เสียงที่เหมาะสม ไม่เกินกว่าระดับที่กำหนดในช่วงเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ยังมีการวางแผนการใช้เครื่องขยายเสียงอย่างระมัดระวัง และควบคุมระดับเสียงให้อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่รบกวนชุมชนโดยรอบ มาตรการเหล่านี้ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่สงบและเป็นมิตร ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดและชุมชน^{๑๓๔}

๕) การจัดการขยะ เน้นการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวางระบบแยกขยะอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะขยะที่เกิดจากกิจกรรมภายในวัดและชุมชน การแยกขยะเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตราย จะช่วยลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัดอย่างไม่เหมาะสม นอกจากนี้ยังส่งเสริมการจัดตั้งจุดเก็บขยะตามพื้นที่ต่าง ๆ อย่างชัดเจนและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้ประชาชนสามารถนำขยะมาแยกทิ้งได้อย่างสะดวก การมีระบบที่ดีในการจัดการขยะนี้ ไม่เพียงแต่ช่วยรักษาความสะอาดของวัดและชุมชน แต่ยังเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกคนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน^{๑๓๕}

๖) การดูแลความสะอาด เน้นการดูแลความสะอาดโดยการตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อรับผิดชอบด้านนี้โดยตรง คณะทำงานจะประกอบด้วยสมาชิกจากพระสงฆ์และชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดูแลรักษาความสะอาดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือทำความสะอาดที่เพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งาน เช่น ถังขยะ ไม้กวาด และถุงขยะ เพื่อสนับสนุนให้การทำความสะอาดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การดูแลความสะอาดนี้จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

น้ำอยู่และปลอดภัยภายในวัดและชุมชน ทั้งยังส่งเสริมให้ทุกคนในพื้นที่มีความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความสะอาด^{๑๓๖}

๓) การอนุรักษ์น้ำ มุ่งเน้นการอนุรักษ์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัดและการรีไซเคิลน้ำในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดและชุมชน เช่น การเก็บน้ำฝนเพื่อนำมาใช้ในการงานสวน หรือการใช้น้ำซ้ำในกระบวนการล้างทำความสะอาด เพื่อให้เกิดการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าและลดปริมาณการใช้น้ำประปา นอกจากนี้ยังมีการให้ความรู้และรณรงค์ให้ชุมชนเข้าใจถึงความสำคัญของการประหยัดน้ำและการดูแลทรัพยากรน้ำ ซึ่งเป็นการช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อมให้กับวัดและชุมชนอย่างแท้จริง^{๑๓๗}

๔) การจัดตั้งคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการจัดตั้งคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง เพื่อดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อมทั่วไปของวัดและชุมชน คณะทำงานนี้จะเป็นกำลังสำคัญในการประเมินและวางแผนการปรับปรุงพื้นที่ต่าง ๆ เช่น การจัดการขยะ การอนุรักษ์น้ำ และการพัฒนาพื้นที่สีเขียว รวมถึงการให้คำแนะนำและสร้างความตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน การมีคณะทำงานที่มีความเชี่ยวชาญจะช่วยให้การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดและชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้น^{๑๓๘}

๕) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน มุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดูแลสภาพแวดล้อมร่วมกัน เช่น การจัดกิจกรรมปลูกป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว หรือการทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะภายในชุมชน กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น แต่ยังสร้างความสามัคคีและความรับผิดชอบร่วมกันในชุมชน ทำให้การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและสร้างความยั่งยืนให้กับโครงการในระยะยาว^{๑๓๙}

๑๐) การประเมินผลและติดตามความก้าวหน้า มุ่งเน้นการประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในวัดและชุมชนอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการนี้จะช่วยให้สามารถตรวจสอบความก้าวหน้าและผลลัพธ์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการได้อย่างชัดเจน การประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าควรทำเป็นระยะ ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาตามความเหมาะสม การประเมินนี้จะช่วยให้โครงการมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ดีขึ้น สร้างความยั่งยืนและประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการในระยะยาว^{๑๔๐}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้อที่ ๕ ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป เน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั่วไปอย่างยั่งยืน การพัฒนาพื้นที่สีเขียวมุ่งเน้นการปลูกต้นไม้และสวนสมุนไพร เพื่อสร้างบรรยากาศที่ร่มรื่นและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการน้ำเสียมีการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียที่

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

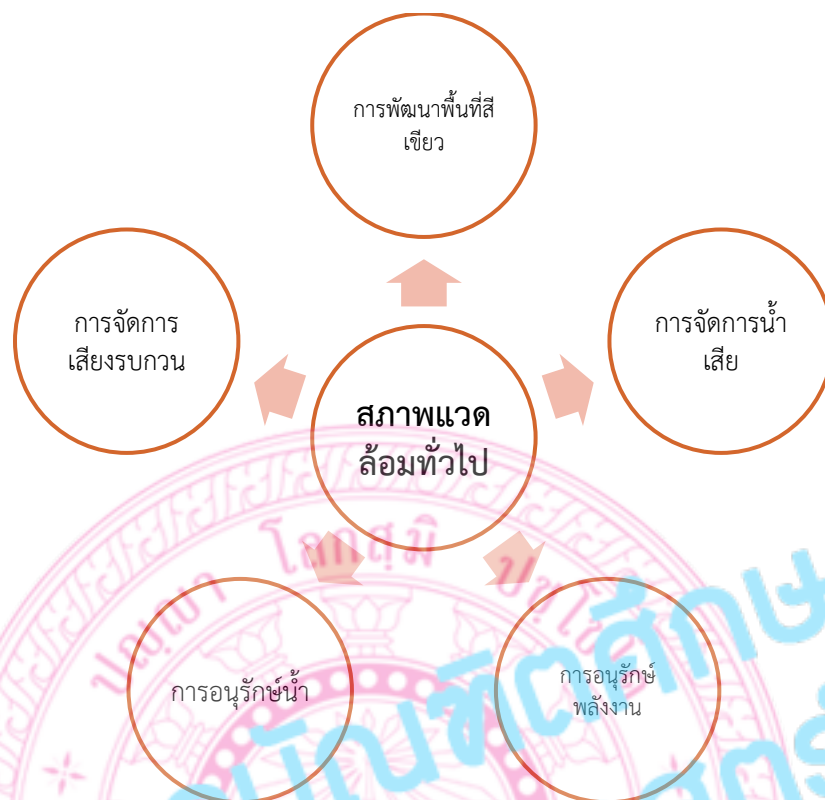
^{๑๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันมลพิษทางน้ำและรักษาความสะอาด การอนุรักษ์พลังงานส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างประหยัดด้วยการติดตั้งโซลาร์เซลล์และหลอดไฟ LED การจัดการเสียงรบกวนมีการจำกัดเสียงจากกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดผลกระทบต่อชุมชน การจัดการขยะมุ่งเน้นการแยกขยะและตั้งจุดเก็บขยะให้สะดวก การดูแลความสะอาดโดยการตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ การอนุรักษ์น้ำส่งเสริมการใช้และรีไซเคิลน้ำอย่างประหยัด การจัดตั้งคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อดูแลสภาพแวดล้อม และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลสภาพแวดล้อม พร้อมการประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืน

ตารางที่ ๔.๑๔ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. การพัฒนาพื้นที่สีเขียว เน้นการพัฒนาพื้นที่สีเขียวภายในวัดและชุมชน	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. การจัดการน้ำเสีย เน้นการจัดการน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. การอนุรักษ์พลังงาน มุ่งเน้นการอนุรักษ์พลังงานอย่างยั่งยืน	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การอนุรักษ์น้ำ มุ่งเน้นการอนุรักษ์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การจัดการเสียงรบกวน มุ่งเน้นการจัดการเสียงรบกวนอย่างมีประสิทธิภาพ	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป ดังแผนภาพที่ ๔.๑๔

แผนภาพที่ ๔.๑๔ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอฟนนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป

สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๓.๗ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอฟนนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอฟนนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อที่ ๗ รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย พบว่า

๑) การออกแบบระบบไฟฟ้า การออกแบบระบบไฟฟ้าจะต้องมุ่งเน้นความปลอดภัยและความเพียงพอในการใช้งาน โดยการออกแบบจะคำนึงถึงมาตรฐานการติดตั้งที่เข้มงวดและการจัดวางสายไฟอย่างเหมาะสม การใช้วัสดุที่มีคุณภาพสูงและการติดตั้งอุปกรณ์ที่มีความปลอดภัย เช่น เบรกเกอร์และฟิวส์ ช่วยลดความเสี่ยงจากปัญหาไฟฟ้าลัดวงจรหรืออุบัติเหตุไฟฟ้า การวางแผนระบบไฟฟ้าควรให้ครอบคลุมทุกจุดใช้งาน และมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แน่ใจว่าระบบไฟฟ้าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยในระยะยาว การออกแบบที่ดีจะช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและเพิ่มความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้บริการ^{๑๔๑}

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๒) การติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า การติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าต้องดำเนินการอย่างพิถีพิถันเพื่อความปลอดภัยและการใช้งานที่มีประสิทธิภาพ โดยจะเลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานสากล การติดตั้งสวิตช์ไฟฟ้าและเต้าเสียบจะต้องมั่นใจว่ามีการติดตั้งอย่างถูกต้องและปลอดภัย เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากไฟฟ้าลัดวงจรหรือไฟฟ้ารั่ว การตรวจสอบความปลอดภัยของอุปกรณ์ไฟฟ้าต้องทำเป็นระยะเพื่อให้แน่ใจว่าทุกชิ้นส่วนทำงานได้ดีและมีการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง การติดตั้งที่มีมาตรฐานจะช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้บริการ^{๑๔๒}

๓) การตรวจสอบระบบไฟฟ้า การตรวจสอบระบบไฟฟ้าเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อรักษาความปลอดภัยและประสิทธิภาพของการใช้งาน ระบบไฟฟ้าจะต้องได้รับการตรวจสอบเป็นประจำอย่างละเอียดเพื่อค้นหาข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้น และดำเนินการซ่อมแซมหรือปรับปรุงทันที การตรวจสอบจะครอบคลุมการตรวจวัดแรงดันไฟฟ้า, การตรวจสอบการเชื่อมต่อสายไฟ, และการทดสอบอุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีปัญหาหรือความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่อุบัติเหตุหรือความเสียหาย การบำรุงรักษาที่ดีจะช่วยให้ระบบไฟฟ้าทำงานได้อย่างเสถียรและปลอดภัยในระยะยาว^{๑๔๓}

๔) การติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัย การติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัยถือเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อปกป้องความปลอดภัยของบุคลากรและทรัพย์สินของวัด โดยมีการติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัยที่ครบถ้วน เช่น สปริงเกอร์เพื่อฉีดน้ำดับไฟในพื้นที่เสี่ยง, ถังดับเพลิงที่มีการจัดวางในจุดที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย, และระบบสัญญาณเตือนภัยเพื่อแจ้งเตือนให้ทุกคนทราบทันทีเมื่อเกิดเหตุไฟไหม้ การติดตั้งระบบเหล่านี้จะช่วยให้การตอบสนองต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงจากการเกิดไฟไหม้และความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น^{๑๔๔}

๕) การวางแผนการอพยพ การวางแผนการอพยพเป็นสิ่งสำคัญเพื่อความปลอดภัยในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น ไฟไหม้หรือภัยธรรมชาติ โดยต้องจัดทำแผนการอพยพที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกพื้นที่ของวัด แผนการนี้จะระบุเส้นทางการอพยพที่ปลอดภัยและจุดรวมพลอย่างชัดเจน นอกจากนี้ การฝึกซ้อมอพยพเป็นประจำจะช่วยให้บุคลากรและผู้ใช้บริการทุกคนทราบวิธีการอพยพอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ในการฝึกซ้อมจะมีการสอนวิธีการป้องกันตนเองและการใช้ทางหนีที่ปลอดภัยเพื่อให้ทุกคนพร้อมรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๔๕}

๖) การติดตั้งป้ายเตือนภัย การติดตั้งป้ายเตือนภัยและป้ายชี้ทางออกฉุกเฉินมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อเพิ่มความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ ป้ายเตือนภัยจะมีข้อความและสัญลักษณ์ที่ชัดเจน เพื่อเตือนให้ระมัดระวังและป้องกันอุบัติเหตุ ส่วนป้ายชี้ทางออกฉุกเฉินจะช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถหาทางออกได้อย่างรวดเร็วในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น ไฟไหม้หรือภัยพิบัติ ป้ายเหล่านี้จะติดตั้งในจุดที่มองเห็นได้ง่ายและสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เช่น บริเวณทางเข้าออกหลักและพื้นที่เสี่ยง เพื่อให้ทุกคนสามารถดำเนินการตามแผนอพยพได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย^{๑๔๖}

^{๑๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๗) การฝึกอบรมบุคลากร การฝึกอบรมบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความมั่นใจในการรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน การจัดฝึกอบรมจะครอบคลุมการใช้อุปกรณ์ดับเพลิง การจัดการเหตุไฟไหม้ และการป้องกันอัคคีภัย บุคลากรจะได้รับความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือดับเพลิงอย่างถูกต้อง รวมถึงการปฏิบัติในการจัดการเหตุการณ์ฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมจะดำเนินการอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมและสามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย การฝึกอบรมนี้จึงเป็นการสร้างความมั่นใจและเพิ่มความปลอดภัยในทุกสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น^{๑๔๗}

๘) การตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์ดับเพลิง การตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์ดับเพลิงถือเป็นภารกิจสำคัญเพื่อความปลอดภัยของวัด การดำเนินการตรวจสอบอุปกรณ์ดับเพลิงจะต้องทำเป็นประจำเพื่อให้แน่ใจว่าอุปกรณ์ทุกชิ้น เช่น ถังดับเพลิงและสปริงเกอร์ อยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้งาน การบำรุงรักษาจะรวมถึงการตรวจเช็คสภาพของอุปกรณ์ การเติมสารเคมี และการซ่อมแซมส่วนที่ชำรุด การรักษาความพร้อมใช้งานของอุปกรณ์ดับเพลิงเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในกรณีฉุกเฉิน ทำให้มั่นใจว่าทุกระบบมีประสิทธิภาพในการป้องกันและจัดการเหตุการณ์ไฟไหม้ได้อย่างทันที่^{๑๔๘}

๙) การจัดการระบบไฟฟ้า การจัดการระบบไฟฟ้าเป็นส่วนสำคัญที่ต้องให้ความสนใจอย่างมาก การวางแผนการจัดการระบบไฟฟ้าจะต้องเน้นประสิทธิภาพในการใช้งานและความปลอดภัย การติดตั้งเบรกเกอร์หรือฟิวส์ที่มีความสามารถในการป้องกันการลัดวงจรเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดจากไฟฟ้าลัดวงจร นอกจากนี้ การติดตั้งระบบไฟฟ้าควรเป็นไปตามมาตรฐานการติดตั้งที่กำหนด เพื่อให้ระบบไฟฟ้าทำงานได้อย่างราบรื่นและปลอดภัย การจัดการระบบไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุไฟฟ้าและเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการและบุคลากรในวัด^{๑๔๙}

๑๐) การตรวจสอบความปลอดภัย การตรวจสอบความปลอดภัยเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง เราจะดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยของระบบไฟฟ้าและการป้องกันอัคคีภัยอย่างสม่ำเสมอ การตรวจสอบนี้รวมถึงการประเมินสภาพของระบบไฟฟ้า, อุปกรณ์ดับเพลิง, และมาตรการป้องกันอัคคีภัย เพื่อค้นหาข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นและดำเนินการแก้ไขอย่างทันที่ การปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยที่กำหนดจะช่วยลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุและทำให้มั่นใจได้ว่าทุกคนในวัดจะได้รับการปกป้องอย่างเต็มที่^{๑๕๐}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้อที่ ๗ รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย การออกแบบระบบไฟฟ้าจะต้องมีความปลอดภัยและเพียงพอต่อการใช้งาน โดยคำนึงถึงมาตรฐานการติดตั้งและการจัดวางสายไฟอย่างเหมาะสม สำหรับการติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

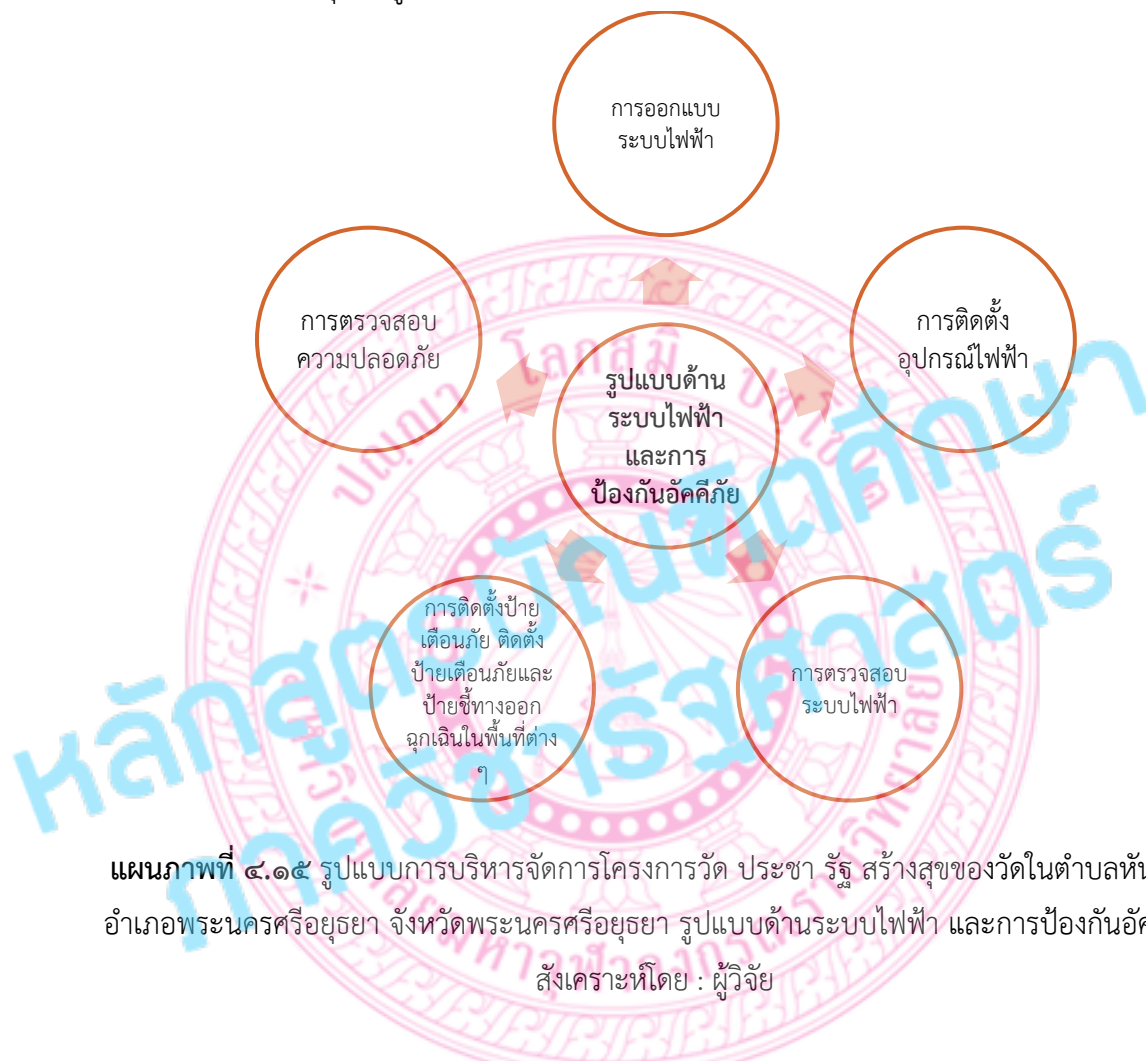
^{๑๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

สวิตช์และเต้าเสียบ จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานและมีคุณภาพสูงเพื่อลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ การตรวจสอบระบบไฟฟ้าต้องทำเป็นประจำเพื่อหาข้อบกพร่องและซ่อมแซมให้เรียบร้อย การติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัย เช่น สปริงเกอร์และถังดับเพลิง จะต้องทำในพื้นที่ที่เสี่ยง พร้อมทั้งจัดทำแผนการอพยพและฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ การติดตั้งป้ายเตือนภัยและป้ายชี้ทางออกฉุกเฉินจะช่วยให้ผู้ให้บริการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว บุคลากรต้องได้รับการฝึกอบรมในการใช้อุปกรณ์ดับเพลิงและการจัดการเหตุไฟไหม้ รวมถึงตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์ดับเพลิงอย่างสม่ำเสมอ วางแผนการจัดการระบบไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพและติดตั้งเบรกเกอร์หรือฟิวส์ที่มีความสามารถในการป้องกันการลัดวงจร และดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยของระบบไฟฟ้าและการป้องกันอัคคีภัยอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๔.๑๕ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย

ประเด็นสำคัญ	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
		ลำดับที่
๑. การออกแบบระบบไฟฟ้า ออกแบบระบบไฟฟ้าให้มีความปลอดภัยและเพียงพอต่อการใช้งาน	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. การติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า ติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. การตรวจสอบระบบไฟฟ้า ดำเนินการตรวจสอบระบบไฟฟ้าเป็นประจำ	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การติดตั้งป้ายเตือนภัย ติดตั้งป้ายเตือนภัยและป้ายชี้ทางออกฉุกเฉินในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลและดำเนินการได้อย่างรวดเร็วในกรณีเกิดเหตุ	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การตรวจสอบความปลอดภัย ดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยของระบบไฟฟ้าและการป้องกันอัคคีภัยเป็นระยะ	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย ดังแผนภาพที่ ๔.๑๕

๔.๓.๘ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านโรงครัว

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อที่ ๘ ด้านโรงครัว พบว่า

๑) วางแผนทำพื้นที่ให้สะอาด ด้วยการลดสิ่งที่ไม่จำเป็นให้เกิดความสมดุล โดยการสำรวจสิ่งของ เครื่องใช้ อุปกรณ์ที่มีอยู่ ว่าพอดีกับการใช้งานหรือไม่ แยกแยะสิ่งของ หากพบว่ามีไม่จำเป็น ต้องดูว่าใช้ได้หรือไม่ ถ้าสิ่งของสามารถใช้ได้ ให้ส่วนกลางนำไปใช้ ถ้าใช้ไม่ได้ให้ดำเนินการขาย

หรือดำเนินการกำจัดของเสีย อย่าเสียดาย รวมทั้ง ถ้าเป็นสิ่งของ ระบบงานที่จำเป็นแต่ขาดไป ให้ดำเนินการจัดหาเพิ่มเติมให้พอดี^{๑๕๑}

๒) ทางวัดจึงจัดทำโครงการประชารัฐวัดสร้างสุขเพื่อที่จะให้วัดมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น หลักการของ ๕ ส. ประกอบไปด้วย สะสาง คือ เน้นการจัดระบบ สิ่งที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี สะดวก คือ เน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพิ่มความชัดเจนเพื่อความรวดเร็ว สะอาด คือ เน้นตรวจสอบ เพื่อค้นหาสิ่งที่ผิดปกติเพื่อความพร้อมใช้และความปลอดภัย สร้างมาตรฐาน คือ เน้นรักษาสภาพ เพื่อให้ทุกคนสามารถทำงานแทนกันได้อย่างถูกต้อง สร้างวินัย คือ เน้นความเข้าใจและความร่วมมือ เพื่อสร้างความสามัคคีและความยั่งยืน^{๑๕๒}

๓) หลังจากที่ได้รับนโยบายจึงได้ประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติตามหลัก ๕ ส. แบ่งเขตความรับผิดชอบแต่ละพื้นที่ ลงมือปฏิบัติงาน คณะกรรมการกับกักดูแล ติดตาม และประเมินผลงาน แก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่เหมาะสม และสรุปผลการดำเนินงาน โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ทั้งหมดนี้เป็นการวางแผนการดำเนินงานของวัดในตำบลหันตรา โดยจัดให้มีโรงครัวเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสะดวก^{๑๕๓}

๔) วัด ได้มีการวางแผนในการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัด ด้านโรงครัวเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสะดวก หลังจากที่ได้รับนโยบายโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ตามแนวทาง ๕ ส ทางวัดจึงได้มีการจัดการประชุมเพื่อวางแผนงานการนำแนวคิดเรื่องการจัดรูปแบบใหม่ ๕ ส. ซึ่งเป็นระบบที่ใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขงานและรักษาสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานให้ดีขึ้น เป็นที่นิยมในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตมาใช้ในการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่สบาย ด้วยความร่วมมือระหว่างสามประสาน คือวัด ชุมชน และบริษัทเอกชนที่มีองค์ความรู้ด้านการจัดการแบบ ๕ ส. มาใช้เพื่อสร้างความสบายอันหมายถึง ความเป็นอยู่ที่สบาย คือทำให้วัดเป็นอาราม รื่นรมย์เจริญตาเจริญใจแก่ผู้พบเห็นเป็นระเบียบ พัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนด้านจิตใจ และสนับสนุนให้พระสงฆ์เป็นผู้นำ และได้แบ่งหน้าที่และพื้นที่ความรับผิดชอบให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน ต่อมาเป็นการลงพื้นที่ปฏิบัติงานพื้นที่ไหนดำเนินการแล้วแต่ยังไม่เรียบร้อยต้องให้แก้ไขปรับปรุงจนกว่าจะเรียบร้อย และสรุปผลการดำเนินงานทั้งหมด สุดท้ายเป็นการเสนอผลงานทั้งหมดที่ได้ดำเนินโครงการให้กับเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา^{๑๕๔}

๕) โรงครัว เรื่องโรงครัวนั้นทางวัดร่วมกับชุมชน ได้จัดทำความสะอาดพื้นที่ โดยการรื้อสิ่งของออกใหม่ทั้งหมด สิ่งไหนใช้ก็จะจัดการเรียงไว้เป็นชั้น ๆ พร้อมมีป้ายบอกสิ่งของด้วยว่าเป็นอะไร เช่น ป้าย ช้อน ชาม หม้อ และครก เป็นต้น เพื่อเกิดความสะดวกในการใช้งาน สิ่งที่ไม่ใช้ก็จะกำจัดทิ้งเพื่อไม่ให้เกิดการหมักหมมทางทีมงานได้จัดเรียงสิ่งของต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย^{๑๕๕}

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

๖) โรงครัว เรื่องการจัดการครัวถือเป็นเรื่องใหญ่ที่รองจากคลังสงฆ์ เพราะมีถ้วยโถ โอ ชาม หม้อ ไห มากพอสมควร การจัดการให้เป็นระเบียบต้องใช้เวลาหลายวัน ทางวัดได้มอบหมายให้นายชัยรัตน์ บางขันธุ์ ประธานชุมชนวันครู รับผิดชอบพื้นที่นี้ โดยได้นำชาวบ้านที่เป็นอาสาสมัคร มาทำความสะอาด ปิดกวาดเช็ดถู จัดการชั้นวางของ ล้างถ้วยโถ โอ ชาม หม้อ ไห และจัดเรียงให้เป็นระเบียบ เสร็จแล้วก็จัดของต่าง ๆ วางเป็นหมวดหมู่ โดยได้ทำป้ายชื่อประเภทสิ่งของต่าง ๆ มาติด เพื่อให้เกิดความสะดวกในการค้นหา^{๑๕๖}

๗) โรงครัว การจัดการโรงครัวถือเป็นงานหนักพอสมควร เพราะมีถ้วยโถ โอ ชาม หม้อ ไห มากพอสมควร ที่อยู่กระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบ การจัดการให้เป็นระเบียบต้องใช้เวลาหลายวัน ทางวัดได้มอบหมายให้ผู้ให้บ้านเป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่นี้ โดยผู้ใหญ่บ้านได้นำลูกบ้านที่สมัครใจ มาช่วยทำความสะอาด ปิดกวาดเช็ดถู จัดการชั้นวางของ ล้างถ้วยโถ โอ ชาม หม้อ ไห และจัดเรียงให้เป็นระเบียบ เสร็จแล้วก็จัดของต่าง ๆ วางเป็นหมวดหมู่ นำป้ายชื่อประเภทสิ่งของต่าง ๆ มาติด เพื่อให้เกิดความสะดวกในการค้นหา^{๑๕๗}

๘) การออกแบบและก่อสร้างโรงครัว ออกแบบและก่อสร้างโรงครัวให้มีการจัดวางที่เหมาะสม รวมถึงการติดตั้งระบบระบายอากาศที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันกลิ่นและควัน การออกแบบต้องคำนึงถึงการใช้งานที่สะดวกและการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์อย่างมีระเบียบ เช่น การจัดพื้นที่สำหรับการเตรียมอาหาร, การปรุงอาหาร, และการล้างจาน^{๑๕๘}

๙) การจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ จัดหาและติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและเหมาะสมสำหรับการใช้งานในโรงครัว เช่น เตาแก๊ส, อ่างล้างจาน, ตู้เก็บของ และอุปกรณ์การทำอาหารอื่น ๆ เพื่อให้การทำอาหารเป็นไปอย่างสะดวกและปลอดภัย^{๑๕๙}

๑๐) การควบคุมและดูแลสุขอนามัย วางแผนการควบคุมและดูแลสุขอนามัยในโรงครัวอย่างเข้มงวด โดยการจัดทำตารางการทำความสะอาดและการตรวจสอบสุขอนามัยอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรในการปฏิบัติการด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยอาหาร เพื่อป้องกันการปนเปื้อนและรักษามาตรฐานการทำอาหารที่ดี^{๑๖๐}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้อที่ ๗ รูปแบบด้านโรงครัว โรงครัวเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสะดวก มุ่งเน้นการพัฒนาและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้โรงครัวเป็นพื้นที่ที่สะอาดและเป็นระเบียบ เริ่มจากการวางแผนพื้นที่ให้สะอาดโดยการคัดแยกสิ่งของที่ไม่จำเป็นออกและจัดหาสิ่งของที่ขาดให้ครบถ้วน การจัดทำโครงการตามหลัก ๕ ส. เพื่อให้การทำงานมีระเบียบเรียบร้อย สะอาด สะอาด สร้างมาตรฐาน และสร้างวินัยในกลุ่มบุคลากรหลังจากได้รับนโยบาย โครงการได้จัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการและการให้ความรู้ตามหลัก ๕ ส. โดยแบ่งความรับผิดชอบพื้นที่และลงมือปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ รวมถึงการจัดทำความสะอาดและการ

^{๑๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

จัดเรียงสิ่งของในโรงครัวอย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้สะดวกในการใช้งาน และสร้างความสะอาดตามมาตรฐาน ทั้งนี้ยังมีกระบวนการควบคุมสุขอนามัยอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและรักษามาตรฐานอาหารอย่างสูงสุด

ตารางที่ ๔.๑๖ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านโรงครัว

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		
ประเด็นสำคัญ	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. วางแผนทำพื้นที่ให้สะอาด	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. โรงครัวนั้นทางวัดร่วมกับชุมชน ได้จัดทำความสะอาดพื้นที่	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. การออกแบบและก่อสร้างโรงครัว ออกแบบและก่อสร้างโรงครัวให้มีการจัดวางที่เหมาะสม	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ จัดหาและติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและเหมาะสมสำหรับการใช้งานในโรงครัว	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การควบคุมและดูแลสุขอนามัย วางแผนการควบคุมและดูแลสุขอนามัยในโรงครัวอย่างเข้มงวด	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ดังแผนภาพที่ ๔.๑๖

แผนภาพที่ ๔.๑๖ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๓.๙ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อที่ ๙ รูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด พบว่า

๑) การวางแผนและออกแบบ โดยมุ่งเน้นให้การออกแบบมีความเหมาะสมกับการใช้งาน และกิจกรรมทางศาสนา อาคารเสนาสนะจะต้องสวยงาม สะดวกสบาย และปลอดภัย โดยการวางแผนออกแบบจะต้องคำนึงถึงการใช้งานที่หลากหลาย เช่น พื้นที่สำหรับการทำบุญ การนั่งสมาธิ และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การออกแบบจะรวมถึงการจัดเตรียมพื้นที่อย่างมีระเบียบและฟังก์ชัน

ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ รวมถึงการคำนึงถึงความปลอดภัยที่สูงสุด เพื่อให้การใช้งานเป็นไปอย่างราบรื่นและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างครบถ้วน^{๑๖๑}

๒) การตรวจสอบสภาพอาคาร ได้ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบสภาพของอาคาร เสนาสนะอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้การใช้งานของอาคารเป็นไปอย่างปลอดภัยและมีความคงทน การตรวจสอบนี้จะครอบคลุมถึงการตรวจสอบ โครงสร้างพื้นฐาน ความแข็งแรงของอาคาร ระบบไฟฟ้า และระบบประปา การดำเนินการซ่อมแซม หรือปรับปรุงจะทำให้สภาพอาคารอยู่ในสภาพที่ดีและปลอดภัย รวมถึงการปรับปรุงให้สอดคล้องกับ มาตรฐานความปลอดภัย เพื่อให้ผู้ใช้สามารถใช้พื้นที่ได้อย่างมั่นใจและสะดวกสบาย^{๑๖๒}

๓) การบำรุงรักษา ให้ความสำคัญกับการบำรุงรักษาอาคาร เสนาสนะอย่างเป็นระบบ โดย มีการจัดทำแผนการบำรุงรักษาที่ครอบคลุมทั้งการดูแลรักษาความสะอาดและการซ่อมแซมอย่าง สม่ำเสมอ แผนการบำรุงรักษานี้จะช่วยให้การใช้งานอาคารเป็นไปอย่างราบรื่นและปลอดภัย การ ดำเนินการจะรวมถึงการตรวจสอบสภาพอาคาร การทำความสะอาดพื้นที่ต่าง ๆ การซ่อมแซมส่วนที่ ชำรุด และการปรับปรุงตามความต้องการ เพื่อให้ทุกพื้นที่ภายในวัดพร้อมใช้งานตลอดเวลา และสร้าง บรรยากาศที่สะดวกสบายและน่าใช้งานให้แก่ผู้มาทำบุญและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ^{๑๖๓}

๔) การติดตั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก การติดตั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อเสริมสร้างความสะดวกและความปลอดภัยภายในอาคาร เสนาสนะ วัด ได้ดำเนินการติดตั้งระบบไฟฟ้า ระบบประปา และระบบระบายอากาศอย่างครบครัน โดยคำนึงถึง คุณภาพและความปลอดภัย เพื่อให้การใช้งานเป็นไปอย่างสะดวกสบายและไม่มีปัญหา การติดตั้ง ระบบไฟฟ้าจะเน้นความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน ระบบประปาจะถูกติดตั้งเพื่อให้ การจัดการน้ำเป็นไปอย่างราบรื่นและสะอาด ส่วนระบบระบายอากาศจะช่วยให้อากาศหมุนเวียนได้ดี และลดความเสี่ยงจากกลิ่นไม่พึงประสงค์ การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะช่วยเพิ่มความ สะดวกและความปลอดภัยให้แก่ผู้ใช้บริการและผู้มาทำบุญในวัด^{๑๖๔}

๕) การจัดการพื้นที่ภายใน การจัดการพื้นที่ภายในอาคารเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สอดคล้อง กับการใช้งานและกิจกรรมทางศาสนา พื้นที่ต่าง ๆ ถูกออกแบบและจัดสรรให้เหมาะสมกับการทำบุญ การนั่งสมาธิ และกิจกรรมทางศาสนาอื่น ๆ โดยมีการแบ่งโซนให้ชัดเจน เช่น การจัดพื้นที่ทำบุญและ พิธีกรรมไว้ในส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้สะดวกและเป็นระเบียบ การจัดพื้นที่สำหรับการนั่งสมาธิให้สงบ และเอื้อต่อการฝึกปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการทำจิตใจให้สงบ การ วางแผนและการจัดการพื้นที่ภายในอย่างมีระบบจะช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้อย่างมี ประสิทธิภาพและสร้างบรรยากาศที่ดีในวัด^{๑๖๕}

๖) การวางระบบป้องกันอัคคีภัย การวางระบบป้องกันอัคคีภัยเป็นสิ่งสำคัญเพื่อความ ปลอดภัยของอาคาร เสนาสนะ โดยติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัยอย่างครบถ้วน เช่น สปริงเกอร์และถัง

^{๑๖๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๖๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๖๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๖๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ดับเพลิงในจุดที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟไหม้ รวมถึงติดตั้งสัญญาณเตือนภัยที่สามารถแจ้งเตือนผู้ใช้พื้นที่ได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ระบบเหล่านี้ถูกออกแบบให้เข้าถึงง่ายและพร้อมใช้งานในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน การดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยลดความเสี่ยงจากเหตุการณ์ไฟไหม้ แต่ยังเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้ใช้พื้นที่ในวัดว่าได้รับการปกป้องอย่างเต็มที่จากอันตรายที่อาจเกิดขึ้น^{๑๖๖}

๗) การติดตั้งป้ายบอกทางและความปลอดภัย การติดตั้งป้ายบอกทางและป้ายเตือนความปลอดภัยเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลและปฏิบัติตามข้อกำหนดได้อย่างรวดเร็วและสะดวกสบาย โดยติดตั้งป้ายบอกทางในพื้นที่ที่สำคัญ เช่น ทางออกฉุกเฉิน ห้องน้ำ และพื้นที่ทำบุญ รวมถึงป้ายเตือนความปลอดภัย เช่น ข้อห้ามและคำแนะนำในการใช้งาน เพื่อให้ผู้เข้ามาใช้บริการมีความเข้าใจและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง การจัดทำป้ายเหล่านี้ช่วยลดความสับสนและเพิ่มความปลอดภัยในการใช้พื้นที่ของวัด, เสริมสร้างความเป็นระเบียบและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการ^{๑๖๗}

๘) การออกแบบการเข้าถึง การออกแบบการเข้าถึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสะดวกสบายให้กับทุกกลุ่มผู้ใช้ โดยการออกแบบพื้นที่ต้องคำนึงถึงการเข้าถึงที่สะดวกและปลอดภัย รวมถึงการจัดทำทางเดินและบันไดที่มีความปลอดภัยและสะดวกในการเข้าถึง โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ใช้บริการทั่วไป การติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ราวจับ และพื้นกันลื่น ช่วยเพิ่มความปลอดภัยในการเคลื่อนที่ การจัดการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้การใช้งานพื้นที่เป็นไปอย่างราบรื่น แต่ยังสะท้อนถึงความใส่ใจและความเป็นมิตรต่อผู้ใช้บริการทุกคน^{๑๖๘}

๙) การฝึกอบรมบุคลากร การฝึกอบรมบุคลากรเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะในการดูแลและบำรุงรักษาอาคารเสนาสนะ การจัดการฝึกอบรมนี้มุ่งเน้นให้บุคลากรที่รับผิดชอบได้รับความรู้ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการบำรุงรักษาอาคาร การตรวจสอบสภาพ และการซ่อมแซมอาคารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการฝึกอบรมจะครอบคลุมวิธีการดูแลรักษา การจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เหมาะสม การเตรียมบุคลากรให้พร้อมจะช่วยให้การดูแลและบำรุงรักษาอาคารเสนาสนะเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีคุณภาพ สร้างความมั่นใจในการใช้งานอาคารอย่างยั่งยืน^{๑๖๙}

๑๐) การประเมินและปรับปรุง การประเมินและปรับปรุงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพในการจัดการอาคารเสนาสนะ การดำเนินการประเมินผลจะทำการสม่ำเสมอเพื่อเก็บข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้ใช้บริการ รวมถึงการตรวจสอบสภาพการใช้งานและปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นผลการประเมินจะถูกนำมาวิเคราะห์และใช้ในการปรับปรุงแผนการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

^{๑๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

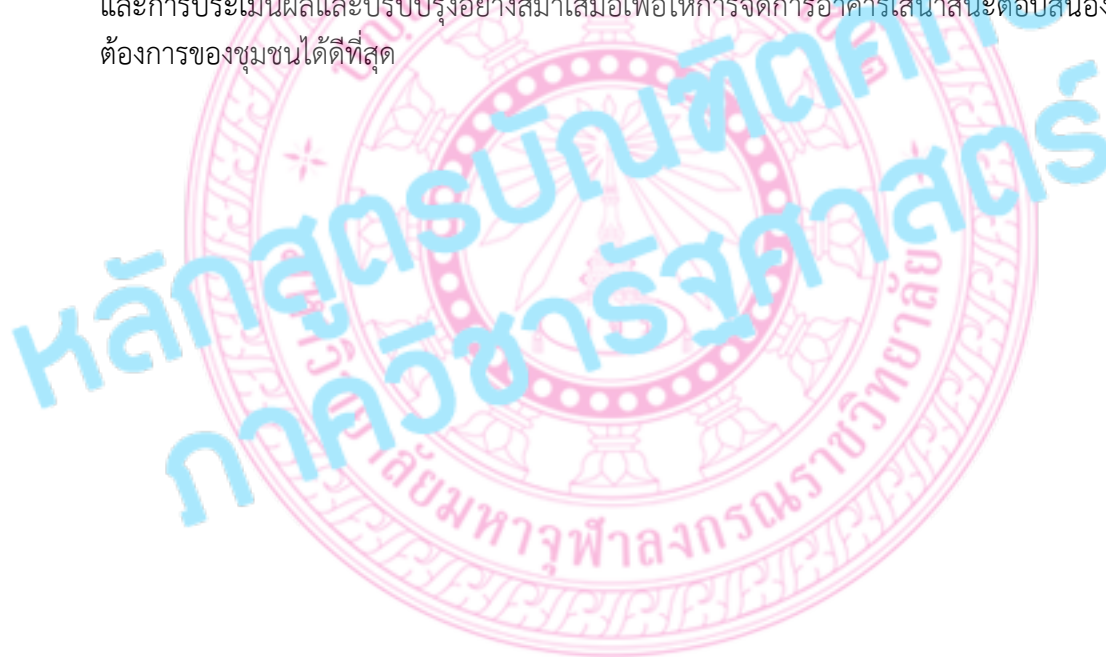
^{๑๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

^{๑๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

การประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้การดูแลอาคารเสนาสนะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนได้ดีขึ้น^{๑๗๐}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบล หันตรา อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้อที่ ๙ ด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด เน้นการพัฒนาอาคารเสนาสนะเพื่อความสะดวกและความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ การวางแผนและออกแบบจะต้องมีความเหมาะสมกับการใช้งานและกิจกรรมทางศาสนา โดยออกแบบให้ สวยงาม สะดวกสบาย และปลอดภัย รวมถึงการตรวจสอบสภาพอาคารอย่างสม่ำเสมอเพื่อตรวจหา และแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความปลอดภัย การบำรุงรักษาอาคารจะถูกจัดทำแผนอย่างเป็นระบบ รวมถึงการติดตั้งระบบไฟฟ้า ประปา และระบายอากาศที่มีคุณภาพเพื่อความสะดวกและปลอดภัย การจัดการพื้นที่ภายในอาคารจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญและนั่งสมาธิ การติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัยและการติดตั้งป้ายบอกทางช่วยเพิ่มความปลอดภัย ส่วนการออกแบบ การเข้าถึงจะต้องรองรับทุกกลุ่มผู้ใช้ รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อการบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินผลและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การจัดการอาคารเสนาสนะตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ดีที่สุด

^{๑๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ตารางที่ ๔.๑๗ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ
ภายในวัด

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. การวางแผนและออกแบบ วางแผนและออกแบบ อาคารเสนาสนะให้เหมาะสมกับการใช้งาน	๙	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒
๒. การตรวจสอบสภาพอาคาร ดำเนินการตรวจสอบ สภาพของอาคารเสนาสนะอย่างสม่ำเสมอ	๘	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑
๓. การบำรุงรักษา จัดทำแผนการบำรุงรักษาอาคาร เสนาสนะอย่างเป็นระบบ	๗	๒, ๓, ๔, ๕, ๗, ๘, ๑๐
๔. การติดตั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ติดตั้ง อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นภายใน อาคาร	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๒
๕. การจัดการพื้นที่ภายใน การจัดการพื้นที่ภายในอาคาร ให้เหมาะสมกับการใช้งานและกิจกรรมต่าง ๆ	๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับรูปแบบ
การบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด ดังแผนภาพที่ ๔.๑๗

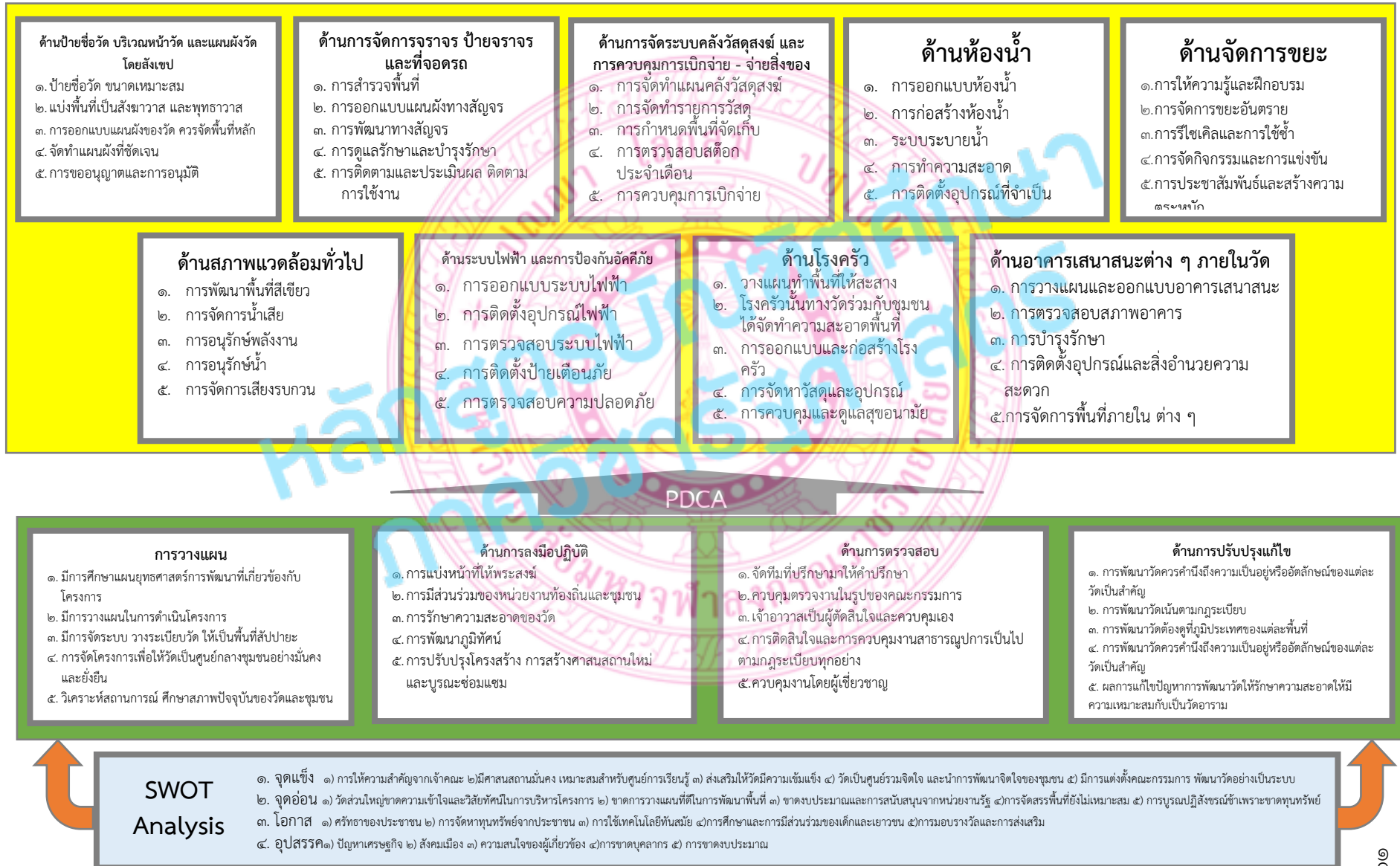
แผนภาพที่ ๔.๑๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ
 สั้งเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามทำให้ได้องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในแต่ละด้านซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังต่อไปนี้

รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหัตถา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนภาพที่ ๔.๑๘ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑๘ สามารถอธิบายรายละเอียดของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา SWOT Analysis ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ จุดแข็ง

จุดแข็งของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ การให้ความสำคัญจากเจ้าคณะจังหวัด การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ มีการประชุมและอบรมเพื่อพัฒนาวัดตามหลัก ๕ ส. วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจิตใจของชุมชน มีศาสนสถานที่มีมั่นคงและเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ โครงการนี้ยังได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนและหน่วยงานราชการอย่างดี

๑.๒ จุดอ่อน

จุดอ่อนของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ วัดขาดความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการบริหารโครงการ ทำให้ขาดการกำหนดเป้าหมายและแผนงานที่ชัดเจน การวางแผนและการจัดการพื้นที่ยังไม่เป็นระเบียบ ส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน งบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า การจัดสรรพื้นที่ไม่เหมาะสม ขาดความร่วมมือและความสวยงาม การบูรณปฏิสังขรณ์ล่าช้าเนื่องจากขาดทุนทรัพย์และทักษะของช่าง บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการโครงการ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ ขาดกลไกการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถติดตามความก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วถึง และขาดการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน ส่งผลให้โครงการไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างเต็มที่

๑.๓ โอกาส

โอกาสของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข พบว่า ประชาชนศรัทธาในพระพุทธศาสนาและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับวัดอย่างดี วัดเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ โดยมีไวยาวัจกรและคณะกรรมการวัดดูแลการเงินและการก่อสร้าง เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายเด็กและเยาวชนเรียนรู้การปฏิบัติงานด้วยวิธี ๕ ส. และพร้อมเป็นจิตอาสาช่วยพัฒนาวัดและชุมชนชุมชนเรียนรู้จากโครงการและนำไปปฏิบัติทำให้ชุมชนเป็นระเบียบเรียบร้อย ช่วยสนับสนุนการพัฒนาวัด และมีการมอบรางวัลแก่วัดและพระภิกษุสามเณรที่มีผลงานดีเด่นในการบริหารจัดการโครงการ

๑.๔ อุปสรรค

อุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการวัดประชารัฐสร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา ปัญหาเศรษฐกิจ ประชาชนต้องเร่งทำมาหากิน ทำให้ขาดการสนใจเข้าวัด และวัดขาดงบประมาณสนับสนุน ส่งผลให้การพัฒนาและก่อสร้างล่าช้า สังคมเมือง ความเป็นอยู่แออัดและขาดความสนใจในการพัฒนาวัด เทคโนโลยีราคาสูง และการก่อสร้างไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ความสนใจของผู้เกี่ยวข้อง คนในชุมชน หน่วยงานราชการ และเอกชนไม่ให้ความสนใจอย่างเต็มที่ ทำให้การพัฒนาวัดไม่ต่อเนื่องและขาดการสนับสนุน การขาดบุคลากร วัดมีพื้นที่มากแต่ขาดบุคลากรที่เพียงพอในการจัดการ การขาดทักษะและความรู้ บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า การขาดงบประมาณ ขาดทุนทรัพย์สำหรับก่อสร้างและซ่อมแซม ส่งผลให้การพัฒนาไม่เป็นไปตามแผน การขาดการตรวจสอบและประเมินผล ขาดกลไกในการตรวจสอบ ทำให้ไม่สามารถติดตามความก้าวหน้าและปัญหาได้อย่างทันท่วงที ปัญหาขอบเขตโครงการ ขอบเขตของโครงการกว้าง ทำให้การดำเนินงานมีค่าใช้จ่ายสูง และต้องการการสนับสนุนที่มากขึ้น

๒. การบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับ การบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัด ตามหลักการบริหารทฤษฎี PDCA ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ ด้านการวางแผน

กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการวางแผน เริ่มต้นจากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของวัดและชุมชนเพื่อประเมินทรัพยากร กำหนดกลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม วางแผนการดำเนินงานและจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งตั้งเกณฑ์การประเมินผลเพื่อวิเคราะห์และพัฒนากระบวนการในอนาคต

๒.๒ ด้านการลงมือปฏิบัติ

กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการลงมือปฏิบัติ การพัฒนาวัดและการบูรณปฏิสังขรณ์สิ่งปลูกสร้างต่างๆ ให้เหมาะสมกับพื้นที่ การจัดการที่เป็นขั้นตอน โดยผู้เชี่ยวชาญ เน้นการสร้างอุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์เป็นหลัก การร่วมมือกับหน่วยงานและชุมชน การดูแลรักษาความสะอาดโดยพระสงฆ์และชาวบ้าน รวมถึงการมอบหมายหน้าที่ตามเขต พุทธาวาส ธรรมาวาส และสังฆาวาสให้ชัดเจน

๒.๓ ด้านการตรวจสอบ

กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการตรวจสอบ ประกอบด้วย ๑. จัดทีมที่ปรึกษามาให้คำปรึกษา ๒. ควบคุมตรวจงานในรูปของคณะกรรมการ เพื่อให้

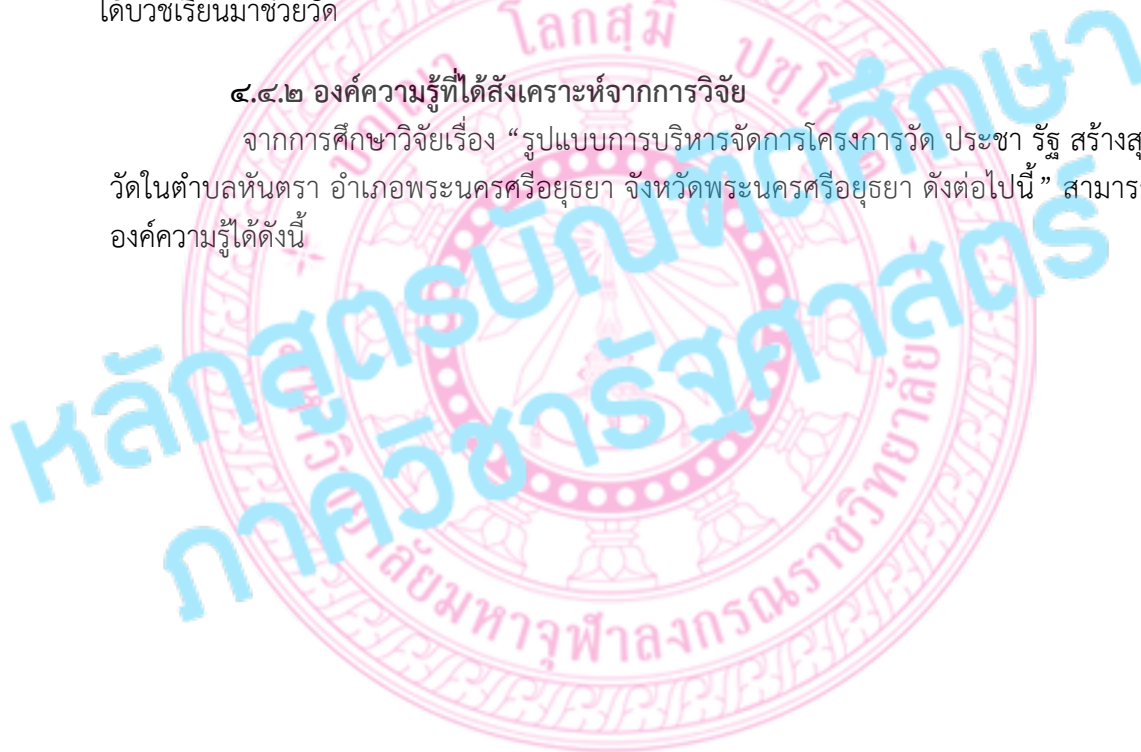
งานมีประสิทธิภาพ ๓. เจ้าอาวาสเป็นผู้ตัดสินใจและควบคุมเอง ๔. การตัดสินใจและการควบคุมงาน
 สาธารณูปการเป็นไปตามกฎระเบียบทุกอย่าง ๕. ควบคุมงานโดยผู้เชี่ยวชาญ ๖. เป็นภาระหน้าที่ของ
 พระสังฆาธิการทุกระดับในการกำกับดูแลรักษาทรัพยากร

๒.๔ ด้านการปรับปรุงแก้ไข

กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันทรา อำเภอ
 พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการปรับปรุงแก้ไข
 ประกอบด้วย วิเคราะห์สาเหตุแต่ละปัญหาการพัฒนาวัด การพัฒนาวัดเน้นตามกฎระเบียบ ๓. การ
 พัฒนาวัดต้องดูที่ภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ การพัฒนาวัดเน้นเรื่องกาลเวลา การพัฒนาวัดควร
 คำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ ผลการแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดให้รักษา
 ความสะอาดให้มีความเหมาะสมกับเป็นวัดอาราม การแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดได้อาศัยลูกศิษย์ที่เคย
 ได้บวชเรียนมาช่วยวัด

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของ
 วัดในตำบลหันทรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังต่อไปนี้” สามารถสรุป
 องค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๙ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑๙ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย พุทธวิธีการบริหารจัดการการปฏิบัติธรรมของวัดในตำบลนุ อำเภอกุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสาร และลงพื้นที่ซึ่งสรุปใจความสำคัญได้ดังต่อไปนี้

รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป

บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป มีแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส คือ การวางแผนก่อนการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข จัดทำแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส การดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายในการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดำเนินการจัดทำป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัด ให้มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน

รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ

ป้ายจราจร และที่จอดรถ ถนนทางเข้าและถนนภายในวัด สะอาด สวยงาม ไม่มีสิ่งปฏิกูลอยู่ในสภาพที่สามารถใช้การได้สะดวก และปลอดภัย คือ ถนนทางเข้าและถนนภายในวัด เป็นจุดที่จะสร้างศรัทธา ต้องสะอาด ไม่มีขยะ พัฒนาดถนนไม่ให้ขรุขระ ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ ปลอดภัยแก่ผู้สัญจร มีการวางแผนเตรียมการในการพัฒนาดถนน และทางสัญจร ให้พร้อมใช้งาน และจัดทำป้ายจราจรภายในวัด

รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ

โดยเริ่มจากการจัดทำแผนคลังวัสดุที่ครอบคลุมประเภทวัสดุที่สำคัญ เช่น อุปกรณ์การปฏิบัติธรรม เครื่องใช้ในครัว และสิ่งของที่จำเป็นสำหรับพระสงฆ์และชุมชน การบันทึกรายการวัสดุจะถูกจัดระเบียบตามหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกในการควบคุมและตรวจสอบการตรวจสอบสต็อกประจำเดือนช่วยให้มั่นใจว่าวัสดุไม่ขาดแคลนและอยู่ในสภาพดี การควบคุมการเบิกจ่ายจะมีระเบียบที่ชัดเจน รวมถึงการกรอกใบเบิกจ่ายและการลงชื่ออนุมัติ เพื่อป้องกันการใช้วัสดุที่ไม่เหมาะสม การกำหนดความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดการวัสดุและการเบิกจ่ายช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระเบียบ การจัดทำบันทึกการเบิกจ่ายละเอียดช่วยในการติดตามและตรวจสอบ การตรวจสอบและรายงานผลการเบิกจ่ายทำให้สามารถประเมินการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการวัสดุคงคลังจะมีการตรวจสอบระดับสต็อกและการสั่งซื้อใหม่เมื่อจำเป็น และการฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการวัสดุช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

รูปแบบด้านห้องน้ำ

จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ชัดเจนและการดำเนินการที่เป็นระบบ การตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ การจัดทำโครงสร้างการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดการขยะอันตราย, การรีไซเคิล, และการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจของชุมชน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้โครงการบรรลุเป้าหมายในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

รูปแบบด้านจัดการขยะ

จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ชัดเจนและการดำเนินการที่เป็นระบบ การตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ การจัดทำโครงสร้างการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและการประชาสัมพันธ์

รวมถึงการตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดการขยะอันตราย, การรีไซเคิล, และการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจของชุมชน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้โครงการบรรลุเป้าหมายในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป

เน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั่วไปอย่างยั่งยืน การพัฒนาพื้นที่สีเขียวมุ่งเน้นการปลูกต้นไม้และสวนสมุนไพร เพื่อสร้างบรรยากาศที่ร่มรื่นและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการน้ำเสียมีการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันมลพิษทางน้ำและรักษาความสะอาด การอนุรักษ์พลังงานส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างประหยัดด้วยการติดตั้งโซลาร์เซลล์และหลอดไฟ LED การจัดการเสียงรบกวนมีการจำกัดเสียงจากกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดผลกระทบต่อชุมชน การจัดการขยะมุ่งเน้นการแยกขยะและตั้งจุดเก็บขยะให้สะดวก การดูแลความสะอาดโดยการตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ การอนุรักษ์น้ำส่งเสริมการใช้และรีไซเคิลน้ำอย่างประหยัด การจัดตั้งคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อดูแลสภาพแวดล้อมและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลสภาพแวดล้อม พร้อมการประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืน

รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย

การออกแบบระบบไฟฟ้าจะต้องมีความปลอดภัยและเพียงพอต่อการใช้งาน โดยคำนึงถึงมาตรฐานการติดตั้งและการจัดวางสายไฟอย่างเหมาะสม สำหรับการติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น สวิตช์และเต้าเสียบ จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานและมีคุณภาพสูงเพื่อลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ การตรวจสอบระบบไฟฟ้าต้องทำเป็นประจำเพื่อหาข้อบกพร่องและซ่อมแซมให้เรียบร้อย การติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัย เช่น สปริงเกอร์และถังดับเพลิง จะต้องทำในพื้นที่ที่เสี่ยง พร้อมทั้งจัดทำแผนการอพยพและฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ การติดตั้งป้ายเตือนภัยและป้ายชี้ทางออกฉุกเฉินจะช่วยให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว บุคลากรต้องได้รับการฝึกอบรมในการใช้อุปกรณ์ดับเพลิงและการจัดการเหตุไฟไหม้ รวมถึงตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์ดับเพลิงอย่างสม่ำเสมอ วางแผนการจัดการระบบไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพและติดตั้งเบรกเกอร์หรือฟิวส์ที่มีความสามารถในการป้องกันการลัดวงจร และดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยของระบบไฟฟ้าและการป้องกันอัคคีภัยอย่างสม่ำเสมอ

รูปแบบด้านโรงครัว

โรงครัวเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสะดวก มุ่งเน้นการพัฒนาและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้โรงครัวเป็นพื้นที่ที่สะอาดและเป็นระเบียบ เริ่มจากการวางแผนพื้นที่ให้สะอาดโดยการคัดแยกสิ่งของที่ไม่จำเป็นออกและจัดหาสิ่งของที่ขาดให้ครบถ้วน การจัดทำโครงการตามหลัก ๕ ส. เพื่อให้การทำงานมีระเบียบเรียบร้อย สะดวก สะอาด สร้างมาตรฐาน และสร้างวินัยในกลุ่มบุคลากรหลังจากได้รับนโยบาย โครงการได้จัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการและการให้ความรู้ตามหลัก ๕ ส. โดยแบ่งความรับผิดชอบพื้นที่และลงมือปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ รวมถึงการจัดทำความสะอาดและการจัดเรียงสิ่งของในโรงครัวอย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้สะดวกในการใช้งาน และสร้างความสะอาดตามมาตรฐาน ทั้งนี้ยังมีกระบวนการควบคุมสุขอนามัยอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและรักษามาตรฐานอาหารอย่างสูงสุด

รูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด

เน้นการพัฒนาอาคารเสนาสนะเพื่อความสะดวกและความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ การวางแผนและออกแบบจะต้องมีความเหมาะสมกับการใช้งานและกิจกรรมทางศาสนา โดยออกแบบให้สวยงาม สะดวกสบาย และปลอดภัย รวมถึงการตรวจสอบสภาพอาคารอย่างสม่ำเสมอเพื่อตรวจหาและแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความปลอดภัย การบำรุงรักษาอาคารจะถูกจัดทำแผนอย่างเป็นระบบ รวมถึงการติดตั้งระบบไฟฟ้า ประปา และระบายอากาศที่มีคุณภาพเพื่อความสะดวกและปลอดภัย การจัดการพื้นที่ภายในอาคารจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญและนั่งสมาธิ การติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัยและการติดตั้งป้ายบอกทางช่วยเพิ่มความปลอดภัย ส่วนการออกแบบการเข้าถึงจะต้องรองรับทุกกลุ่มผู้ใช้ รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อการบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินผลและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การจัดการอาคารเสนาสนะตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ดีที่สุด

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๑๘ รูปหรือคน ทั้งนี้จากผลการวิจัยสามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งประเด็นในการนำเสนอดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญในรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. มีจุดแข็งหลายประการ ได้แก่ ๑.การให้ความสำคัญจากเจ้าคณะจังหวัด พัฒนาวัดตาม ๕ ส ๒.มีศาสนสถานมั่นคง เหมาะสมสำหรับศูนย์การเรียนรู้ ๓. ส่งเสริมให้วัดมีความเข้มแข็งเหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลาง ๔.วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และนำการพัฒนาจิตใจของชุมชน และ ๕.มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาวัดอย่างเป็นระบบ

๒. มีจุดอ่อนดังนี้คือ ๑.วัดส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการบริหารโครงการ ๒.ขาดการวางแผนที่ดีในการพัฒนาพื้นที่ ๓.ขาดงบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ ๔.การจัดสรรพื้นที่ยังไม่เหมาะสม และ ๕.การบูรณปฏิสังขรณ์ชำเเพราะขาดทุนทรัพย์และทักษะช่าง

๓. มีโอกาสดังนี้ ได้แก่ ๑.ศรัทธาของประชาชน ๒.การจัดหาทุนทรัพย์จากประชาชน ๓.การใช้เทคโนโลยีทันสมัย ๔.การศึกษาและการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และ ๕.การมอบรางวัลและการส่งเสริม

๔. มีอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ ๑.ปัญหาเศรษฐกิจ ๒.สังคมเมือง ๓.ความสนใจของผู้เกี่ยวข้อง ๔.การขาดบุคลากร และ ๕.การขาดงบประมาณ

๕.๑.๒ ผลการศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. ด้านการวางแผน ประกอบด้วย ๑.มีการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ๒.มีการวางแผนในการดำเนินโครงการ ๓.มีการจัดระบบ วางระเบียบวัด ให้เป็นพื้นที่สัปปายะ ๔.การจัดโครงการเพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน และ ๕.วิเคราะห์สถานการณ์ ศึกษาสภาพปัจจุบันของวัดและชุมชน

๒. ด้านการลงมือทำ ประกอบด้วย ๑.การแบ่งหน้าที่ให้พระสงฆ์ ๒.การมีส่วนร่วมของหน่วยงานท้องถิ่นและชุมชน ๓.การรักษาความสะอาดของวัด ๔.การพัฒนาภูมิทัศน์ และ ๕.การปรับปรุงโครงสร้าง การสร้างศาสนสถานใหม่ และบูรณะซ่อมแซม

๓. ด้านการตรวจสอบ ประกอบด้วย ๑.จัดทีมที่ปรึกษามาให้คำปรึกษา ๒.ควบคุมตรวจงานในรูปของคณะกรรมการ ๓.เจ้าอาวาสเป็นผู้ตัดสินใจและควบคุมเอง ๔.การตัดสินใจและการควบคุมงานสาธารณูปการเป็นไปตามกฎระเบียบทุกอย่าง และ ๕.ควบคุมงานโดยผู้เกี่ยวข้อง

๔. ด้านการปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย ๑.การพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ ๒.การพัฒนาวัดเน้นตามกฎระเบียบ ๓.การพัฒนาวัดต้องดูที่ภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ ๔.การพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ และ ๕.ผลการแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดให้รักษาความสะอาดให้มีความเหมาะสมกับเป็นวัดอาราม

๕.๑.๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบที่ ๑ ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป ประกอบด้วย ๑.ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดมีป้ายชื่อที่มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน ๒.จัดทำแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส ๓.การออกแบบแผนผังของวัด ควรจัดพื้นที่หลัก โดยกำหนดพื้นที่สำหรับอาคารหลัก ๔.การจัดระเบียบแผนผังของวัด ควรจัดทำแผนผังที่ชัดเจน ใช้แบบแปลนที่ชัดเจนในการจัดระเบียบพื้นที่วัด และ ๕.การขออนุญาตและการอนุมัติ การขออนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยื่นเอกสารขออนุญาตการก่อสร้าง

รูปแบบที่ ๒ การจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ประกอบด้วย ๑.การสำรวจพื้นที่ โดยการสำรวจพื้นที่ภายในวัด และการวิเคราะห์ความต้องการ ๒.การออกแบบแผนผังทางสัญจร โดยการออกแบบเส้นทางหลัก และการจัดการพื้นที่การจราจร ๓.การพัฒนาทางสัญจร โดยการสร้างและปรับปรุงทางสัญจร และการติดตั้งสัญญาณและป้ายบอกทาง ๔.การดูแลรักษาและ

บำรุงรักษา โดยการตรวจสอบและ และการทำความสะอาด และ ๕.การติดตามและประเมินผล โดย การติดตามการใช้งาน และการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

รูปแบบที่ ๓ การจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ ประกอบด้วย ๑.การจัดทำแผนคลังวัสดุสงฆ์ สร้างแผนการจัดการคลังวัสดุที่ครอบคลุมประเภทวัสดุที่ จำเป็น ๒.การจัดทำรายการวัสดุ บันทึกรายการวัสดุทั้งหมดในคลังอย่างเป็นระเบียบ แยกตาม หมวดหมู่ ๓.การกำหนดพื้นที่จัดเก็บ จัดพื้นที่จัดเก็บวัสดุอย่างชัดเจนและเป็นระเบียบ ๔.การ ตรวจสอบสต็อกประจำเดือน ดำเนินการตรวจสอบสต็อกวัสดุประจำเดือนเพื่อให้แน่ใจว่าวัสดุไม่ขาด แคลนและอยู่ในสภาพดี และ ๕.การควบคุมการเบิกจ่าย กำหนดระเบียบการเบิกจ่ายวัสดุ

รูปแบบที่ ๔ ห้องน้ำ ประกอบด้วย ๑.การออกแบบห้องน้ำ จัดทำแผนการออกแบบ ห้องน้ำที่เหมาะสมตามมาตรฐานสาธารณสุข โดยคำนึงถึงความสะดวกสบายและการใช้งานของผู้ใช้ ทั้งหมด ๒.การก่อสร้างห้องน้ำ ดำเนินการก่อสร้างห้องน้ำตามแผนการออกแบบที่ได้กำหนดไว้ ๓. ระบบระบายน้ำ ติดตั้งระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันปัญหาน้ำขังและการเกิดกลิ่นไม่ พึงประสงค์ ๔.การทำความสะอาด วางแผนและจัดทำตารางการทำความสะอาดห้องน้ำอย่าง สม่าเสมอ เพื่อรักษาความสะอาดและสุขอนามัย และ ๕.การติดตั้งอุปกรณ์ ติดตั้งอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ชักโครก, อ่างล้างมือ, กระจกชำระ และสบู่ล้างมืออย่างเพียงพอ

รูปแบบที่ ๕ การจัดการขยะ ประกอบด้วย ๑.การให้ความรู้และฝึกอบรม การให้ความรู้ และฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญในการจัดการขยะ ๒.การจัดการขยะอันตราย ควรกำหนดแนวทางที่ ชัดเจนในการจัดเก็บขยะอันตรายแยกจากขยะทั่วไป ๓.การรีไซเคิลและการใช้ซ้ำ การส่งเสริมการรี ไซเคิลและการใช้ซ้ำถือเป็นแนวทางสำคัญเพื่อจัดการขยะอย่างยั่งยืน ๔.การจัดกิจกรรมและการ แข่งขัน การจัดกิจกรรมและการแข่งขันภายในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการขยะเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ ในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และ ๕.การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนัก

รูปแบบที่ ๖ สภาพแวดล้อมทั่วไป ประกอบด้วย ๑.การพัฒนาพื้นที่สีเขียว เน้นการ พัฒนาพื้นที่สีเขียวภายในวัดและชุมชน ๒.การจัดการน้ำเสีย เน้นการจัดการน้ำเสียอย่างมี ประสิทธิภาพ ๓.การอนุรักษ์พลังงาน มุ่งเน้นการอนุรักษ์พลังงานอย่างยั่งยืน ๔.การอนุรักษ์น้ำ มุ่งเน้น การอนุรักษ์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และ ๕.การจัดการเสียงรบกวน มุ่งเน้นการจัดการเสียงรบกวน อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบที่ ๗ ระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย ประกอบด้วย ๑.การออกแบบระบบ ไฟฟ้า ออกแบบระบบไฟฟ้าให้มีความปลอดภัยและเพียงพอต่อการใช้งาน ๒.การติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า ติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ๓.การตรวจสอบระบบไฟฟ้า ดำเนินการตรวจสอบ ระบบไฟฟ้าเป็นประจำ ๔.การติดตั้งป้ายเตือนภัย ติดตั้งป้ายเตือนภัยและป้ายชี้ทางออกฉุกเฉินใน พื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลและดำเนินการได้อย่างรวดเร็วในกรณีเกิดเหตุ และ ๕.การตรวจสอบความปลอดภัย ดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยของระบบไฟฟ้าและการป้องกัน อัคคีภัยเป็นระยะ

รูปแบบที่ ๘ โรงครัว ประกอบด้วย ๑.วางแผนทำพื้นที่ให้สะอาด ๒.โรงครัวนั้นทางวัด ร่วมกับชุมชน ได้จัดทำทำความสะอาดพื้นที่ ๓.การออกแบบและก่อสร้างโรงครัว ออกแบบและก่อสร้าง โรงครัวให้มีการจัดวางที่เหมาะสม ๔.การจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ จัดหาและติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ที่มี

คุณภาพและเหมาะสมสำหรับการใช้งานในโรงครัว และ ๕.การควบคุมและดูแลสุขอนามัย วางแผนการควบคุมและดูแลสุขอนามัยในโรงครัวอย่างเข้มงวด

รูปแบบที่ ๙ อาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด ประกอบด้วย ๑.การวางแผนและออกแบบ วางแผนและออกแบบอาคารเสนาสนะให้เหมาะสมกับการใช้งาน ๒.การตรวจสอบสภาพอาคาร ดำเนินการตรวจสอบสภาพของอาคารเสนาสนะอย่างสม่ำเสมอ ๓.การบำรุงรักษา จัดทำแผนการบำรุงรักษาอาคารเสนาสนะอย่างเป็นระบบ ๔.การติดตั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ติดตั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นภายในอาคาร และ ๕.การจัดการพื้นที่ภายใน การจัดการพื้นที่ภายในอาคารให้เหมาะสมกับการใช้งานและกิจกรรมต่าง ๆ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหัตตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

๕.๒.๑ สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหัตตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยจุดแข็งหลายประการ ๑. มีจุดแข็งหลายประการ ได้แก่ ๑.การให้ความสำคัญจากเจ้าคณะจังหวัด พัฒนาวัดตาม ๕ ส ๒.มีศาสนสถานมั่นคง เหมาะสมสำหรับศูนย์การเรียนรู้ ๓. ส่งเสริมให้วัดมีความเข้มแข็ง เหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลาง ๔.วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และนำการพัฒนาจิตใจของชุมชน และ ๕.มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาวัดอย่างเป็นระบบ มีจุดอ่อนดังนี้คือ ๑.วัดส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการบริหารโครงการ ๒.ขาดการวางแผนที่ดีในการพัฒนาพื้นที่ ๓.ขาดงบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ ๔.การจัดสรรพื้นที่ยังไม่เหมาะสม และ ๕.การบูรณปฏิสังขรณ์ชำรุดขาดทุนทรัพย์และทักษะช่าง มีโอกาสดังนี้ คือ ๑.ศรัทธาของประชาชน ๒.การจัดหาทุนทรัพย์จากประชาชน ๓.การใช้เทคโนโลยีทันสมัย ๔.การศึกษาและการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และ ๕.การมอบรางวัลและการส่งเสริม และมีอุปสรรคหลายประการดังนี้คือ ๑.ปัญหาเศรษฐกิจ ๒.สังคมเมือง ๓.ความสนใจของผู้เกี่ยวข้อง ๔.การขาดบุคลากร และ ๕.การขาดงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดธีรภัทร์ นาถสีโล (นาคกลิ่น)** วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์ จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี พบว่า คณะสงฆ์มีจุดแข็ง ได้แก่ มีศาสนสถานมั่นคง เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน มีวัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม ๕ ส. และดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ จุดอ่อนคือ บางวัดไม่สามารถบริหารจัดการเรื่องการเงินได้ ขัดแย้งระหว่างบ้านกับวัด ขาดการกำกับดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง และขาดพื้นที่สีเขียว โอกาสได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในพื้นที่ร่วมกันทำบุญบริจาคทรัพย์ และจัดกิจกรรม ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และประชาชนศรัทธาในตัวพระสงฆ์ อุปสรรค ขาดการสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยเหลืองานคณะสงฆ์อย่างต่อเนื่อง ขาดการสนับสนุน

งบประมาณจากภาครัฐ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูง^๑ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาจินตวัฒน์ จารุทมนโน (วิจารณ์ปรีชา)** วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ ส จังหวัดสิงห์บุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปในการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ ส จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า การบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ ส จังหวัดสิงห์บุรี นับเป็นนโยบายสำคัญของคณะสงฆ์จังหวัดสิงห์บุรี เพราะเป็นนโยบายจากมหาเถรสมาคมที่กำกับให้วัดทุกวัดทั่วประเทศพัฒนาวัดของตนเองตามหลัก ๕ ส เจ้าอาวาสให้ความสนใจ และเอาใจใส่ในการพัฒนาวัดให้เจริญรุ่งเรือง พระผู้ใหญ่ของจังหวัดสิงห์บุรีให้ความสำคัญกับการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ ส มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนงาน มีการประชุมคณะทำงาน มีการอบรมจากทางคณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบาย ๕ ส ได้แก่ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสิงห์บุรี และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น^๒ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหานพรัตน์ ขนดีโสภณ (นาเมือง)** วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวัดพัฒนาตัวอย่างในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ๑.การบริหารจัดการวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเน้นการพัฒนาศาสนสถานให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรม การดูแลการปกครองพระภิกษุและสามเณรตามกฎหมายมหาเถรสมาคม และการส่งเสริมการศึกษาและศีลธรรมแก่พระภิกษุ สามเณร และประชาชน โดยมีการสอนศีลธรรมในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ๒.จากผลการสำรวจ พระภิกษุและสามเณรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศีลธรรมมากที่สุดที่ร้อยละ ๔๓.๒๒ ในขณะที่การจัดบริเวณวัดอยู่ที่ร้อยละ ๓๗.๔๒ การจัดการศึกษาอยู่ที่ร้อยละ ๖.๔๕ และการปกครองอยู่ที่ร้อยละ ๑๒.๙๑ ๓.แนวทางการบริหารจัดการวัดรวมถึงการจัดทำแผนพัฒนาวัด บัญชีทะเบียนประวัติ และการจัดสวัสดิการให้กับครู รวมถึงการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรม การแสดงธรรมแก่ประชาชน โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน และการจัดค่ายคุณธรรม เป็นต้น^๓

๕.๒.๒ กระบวนการในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า มี ๔ กระบวนการใหญ่ ได้แก่ ๑) กระบวนการการวางแผน ๒) กระบวนการการลงมือทำ ๓) กระบวนการการตรวจสอบ และ ๔) กระบวนการการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูปลัดปรีชา จิรนาโค (บัวผัด)** วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔” ผลการวิจัยพบว่า หลักการและวิธีการ การจัดการสาธารณูปการของวัดในพระพุทธศาสนาจากหลักการและวิธีการ การจัดการสาธารณูปการของวัดในพระพุทธศาสนาด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กรด้าน

^๑พระปลัดธีรภัทร์ นาคสีโล (นาคกลิ่น), “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕).

^๒พระมหาจินตวัฒน์ จารุทมนโน (วิจารณ์ปรีชา), “รูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ ส จังหวัดสิงห์บุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^๓พระมหานพรัตน์ ขนดีโสภณ (นาเมือง), “การบริหารจัดการวัดพัฒนาตัวอย่างในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

การขึ้นและด้านการควบคุม เป็นกระบวนการของการกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดแผนทั้งในระยะสั้น กลาง และยาว แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละงาน การนำแผนไปปฏิบัติ ให้เกิดผลซึ่งจัดทำเป็นเอกสารที่ระบุ วิสัยทัศน์ ภารกิจ และการจัดการสาธารณูปการต่างๆ ในการดำเนินงานขององค์กรหนึ่งๆ เป็นแผนที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการประสานงานและกำกับติดตามการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ที่สำคัญ แผนงานหลัก และแผนงานอื่นๆ ที่จะนำมาปฏิบัติ มาบูรณาการเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงสอดคล้องกับหลักการบริหาร ขององค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินงานการตัดสินใจในด้านต่างๆ ก็มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด การจัดทำรูปแบบ การจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ อย่างเป็นระบบ เพื่อไปพัฒนา องค์กรไปสู่ทิศทางเป้าหมายที่ชัดเจน โดยครอบคลุมถึงแนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ของ ผู้ที่ทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ย่อมเป็นคุณประโยชน์องค์กร การจัดการสาธารณูปการของวัด ในพระพุทธศาสนา^๔ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์อนันต์ สุทธิมน (ปู่บาง) วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี มี ๔ รูปแบบคือ (๑) รูปแบบการวางแผน การวางแผนพัฒนาสาธารณูปการของวัดตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้าน สาธารณูปการของมหาเถรสมาคมซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดปทุมธานีพร้อมที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนเก่งและเป็นคนดีของ ประเทศในอนาคต (๒) รูปแบบการลงมือปฏิบัติ คือ การทำความสะอาดครั้งใหญ่หรือเรียกว่า (Big Cleaning Day) โดยการทำให้ Big Cleaning Day และการบริหารจัดการการพัฒนาลงมือปฏิบัติ ๔ พื้นที่ (๓) รูปแบบการตรวจสอบ ตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข การประเมินผลการปฏิบัติตาม แผน โดยจัดให้มีการประเมินผลตามแผนที่กำหนด วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องจากการ เปรียบเทียบระหว่างเป้าหมายกับการดำเนินตามแผน เพื่อจะทราบว่าต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร การ ตรวจสอบทำให้รับรู้สภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่ เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน และ (๔) รูปแบบการ ปรับปรุงแก้ไข โดยประเมินผลตามแผนที่กำหนด เป็นต้น^๕ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครู วินัยธรธรรมภณ ธมมพโล (แก้วแจ่มศรี) วิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศาสนสมบัติของวัดใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ ๒๒๑ รูป อายุระหว่าง ๒๐ - ๓๐ ปี พรรษา ๑ - ๕ และมีวุฒิการศึกษาสามัญระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ นอกจากนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษานักธรรมและเปรียญธรรม ๒.พระสังฆาธิการ พระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศาสนสมบัติของวัดในระดับสูง โดยเฉพาะด้าน

^๔พระครูสังฆรักษ์อนันต์ สุทธิมน (ปู่บาง), “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตาม โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^๕พระครูวิสิฐพัชราจารย์ (ไชยา เขมสิริ), “การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการ จังหวัดเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

การก่อสร้าง บูรณปฏิสังขรณ์ การจัดงานวัด การเรียไร และการดูแลศาสนสมบัติ ๓. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นตามอายุ พรรษา และวุฒิการศึกษา พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๔. บทบาทของพระสังฆาธิการมีความสำคัญในการจัดการศาสนสมบัติ เนื่องจากมีประสบการณ์สูง และเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ นอกจากนี้ พระสังฆาธิการยังมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาโบราณสถานภายในวัด การสร้างแนวป้องกันภัยธรรมชาติ และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การจัดการศาสนสมบัติมีประสิทธิภาพและยั่งยืน.^๖

๕.๒.๓ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า รูปแบบที่ ๑ ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดมีป้ายชื่อที่มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน รูปแบบที่ ๒ การสำรวจพื้นที่ โดยการสำรวจพื้นที่ภายในวัด และการวิเคราะห์ความต้องการ รูปแบบที่ ๓ การจัดทำแผนผังวัดสงฆ์ สร้างแผนการจัดการคลังวัสดุที่ครอบคลุมประเภทวัสดุที่จำเป็น รูปแบบที่ ๔ การออกแบบห้องน้ำ จัดทำแผนการออกแบบห้องน้ำที่เหมาะสมตามมาตรฐานสาธารณสุข โดยคำนึงถึงความสะดวกสบายและการใช้งานของผู้ใช้ทั้งหมด รูปแบบที่ ๕ การให้ความรู้และฝึกอบรม การให้ความรู้และฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญในการจัดการขยะ รูปแบบที่ ๖ การพัฒนาพื้นที่สีเขียว เน้นการพัฒนาพื้นที่สีเขียวภายในวัดและชุมชน รูปแบบที่ ๗ การออกแบบระบบไฟฟ้า ออกแบบระบบไฟฟ้าให้มีความปลอดภัยและเพียงพอต่อการใช้งาน รูปแบบที่ ๘ วางแผนทำพื้นที่ให้สะอาด และ รูปแบบที่ ๙ การวางแผนและออกแบบ วางแผนและออกแบบอาคารเสนาสนะให้เหมาะสมกับการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิสุทธิพัชราจารย์ (ไชยยา เขมสิริ) วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี ได้มาจากบริบทของจังหวัดเพชรบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีศิลปวัฒนธรรมและงานสกุลช่างเมืองเพชร ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ดังนั้น การดำเนินการก่อสร้างพัฒนาต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยให้เหมาะสม และดำเนินการตามแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต จึงได้รูปแบบการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี ที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน ๖ ประการ คือ ๑) ควบคุมการทำแผนผังวัดให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ๒) ควบคุมแบบแปลนเสนาสนะของแต่ละวัดให้อยู่ในหลักประหยัดและพอเหมาะพอสมควรแก่สภาพท้องถิ่นและก่อสร้างตามแบบแปลน ๓) ควบคุมการก่อสร้างโดยให้รักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสำคัญ ๔) ควบคุมการเงินและบัญชีรายรับรายจ่ายให้เป็นไปตามหลักบัญชี ๕) ควบคุมการจัดการ ศาสนสมบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ๖) ควบคุมการทำเอกสารต่างๆ ให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาทวี

^๖ พระครูวินัยธรรมภณ ธมฺพโล (แก้วแจ่มศรี), “การพัฒนาการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^๗ พระครูวิสุทธิพัชราจารย์ (ไชยยา เขมสิริ), “การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

โพธิเมธี ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบทบาทของวัดในการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดนนทบุรี พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ด้านสะอาด ได้แก่ จัดข้าวของเครื่องใช้ให้เป็นหมวดหมู่ แยกของที่จำเป็นและไม่จำเป็นออกจากกัน ทำลายสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น เก็บสิ่งที่มีประโยชน์ ด้านสะดวก ได้แก่ ติดป้ายชื่อกำกับสิ่งของ เรียงลำดับความสำคัญ เก็บรักษาให้เรียบร้อย ปลอดภัย ด้านสะอาด ได้แก่ รมรงค์เรื่องความสะอาด และจัดเวรทำความสะอาด ด้านสุขลักษณะ ได้แก่ ปรับปรุงอาคารเสนาสนะให้สะอาดและถูกสุขลักษณะ ด้านสร้างนิสัย ได้แก่ สร้างค่านิยม ๕ส กำหนดข้อบังคับ และการสร้างจิตสำนึก^๔ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสิริธรรมบัณฑิต ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี ๕ ส. โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดมิ่งเมืองมุล ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบทบาทของวัดในการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดนนทบุรี พบว่า การพัฒนาวัดด้วยวิถี ๕ ส. เพื่อสร้างสัปปายะคือ สะอาด สะดวก สะอาด สร้างมาตรฐาน และสร้างวินัย ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนรอบวัด กลไกการสนับสนุนจากสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ได้ดำเนินการตามระบบและกลไกของโครงการ จนทำให้วัดมิ่งเมืองมุลได้รับโลรางวัล “สัปปายะ” เป็นวัดต้นแบบ และบริษัท ควอลิตี้ เซรามิก จำกัด เป็นองค์กรต้นแบบประจำจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ส่วนของเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาวัด ๕ ส. มีผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคณะศรัทธาวัดมิ่งเมืองมุล มีผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และส่วนภาพรวม ผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการพัฒนารูปแบบการนำเสนอผ่านเว็บไซต์ wat.com พบว่าการใช้สื่อมัลติมีเดีย รูปภาพ และเรื่องเล่า เผยแพร่ในสื่อสังคมเป็นหลัก และใช้วิธีการฝังเนื้อหาเชื่อมโยงจากเฟซบุ๊กดอทคอม และแชร์เนื้อหาออกไปยังโปรไฟล์ของเจ้าอาวาส กลุ่มชุมชน และกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาวัด ทำให้ผู้สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมกับสื่อสังคมและเว็บไซต์เพิ่มขึ้น^๕

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

^๔พระมหาทวี โพธิเมธี, “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของจังหวัดนนทบุรี”, *ดัชนีพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^๕ พระเมธีธรรมาลังการ, ผศ.ดร (ประยุทธ ภูริศโต), “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดแพร่”, *รายงานการวิจัย*, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ๒๕๕๑).

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ควรจัดอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาเบื้องต้น โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จากหน่วยราชการ ส่งเสริมให้คนในชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของโบราณสถาน และสามารถเผยแพร่ความรู้ที่จำเป็นต่อไปได้

๒) ควรปรับปรุง กฎ ระเบียบ ให้เอื้อต่อการจัดประโยชน์และเหมาะสมกับการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓) ควรกำหนดเป็นนโยบายของมหาเถรสมาคมและปฏิบัติเหมือนกันทุกวัดในสังฆมณฑล

๔) ควรมีการตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเฉพาะกิจโดยเฉพาะในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ควรมีแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส คือ การวางแผนก่อนการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข จัดทำแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส การดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายในการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดำเนินการจัดทำป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัด ให้มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน

๒) ควรพัฒนาถนนทางเข้าและถนนภายในวัด สะอาด สวยงาม ไม่มีสิ่งปฏิกูล อยู่ในสภาพที่สามารถใช้การได้สะดวก และปลอดภัย คือ ถนนทางเข้าและถนนภายในวัด เป็นจุดที่จะสร้างศรัทธา ต้องสะอาด ไม่มีขยะ พัฒนาถนนไม่ให้ขรุขระ ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ ปลอดภัยแก่ผู้สัญจร มีการวางแผนเตรียมการในการพัฒนาถนน และทางสัญจร ให้พร้อมใช้งาน และจัดทำป้ายจราจรภายในวัด

๓) ควรมีการจัดทำแผนคลังวัสดุสงฆ์ สร้างแผนการจัดการคลังวัสดุที่ครอบคลุมประเภทวัสดุที่จำเป็น การจัดทำรายการวัสดุ บันทึกรายการวัสดุทั้งหมดในคลังอย่างเป็นระเบียบ แยกตามหมวดหมู่ การกำหนดพื้นที่จัดเก็บ จัดพื้นที่จัดเก็บวัสดุอย่างชัดเจนและเป็นระเบียบ การตรวจสอบสต็อกประจำเดือน ดำเนินการตรวจสอบสต็อกวัสดุประจำเดือนเพื่อให้แน่ใจว่าวัสดุไม่ขาดแคลนและอยู่ในสภาพดี และ การควบคุมการเบิกจ่าย กำหนดระเบียบการเบิกจ่ายวัสดุ

๔) ควรแบ่งเขตความรับผิดชอบแต่ละพื้นที่ การวางแผนการดำเนินงาน โดยจัดให้มีห้องน้ำมีเพียงพอและใช้การได้ ให้นักเรียนที่เป็นจิตอาสาได้มาทำร่วมกับเจ้าหน้าที่วัด ปรับปรุงห้องน้ำใหม่ ห้องน้ำสะอาด ถูกสุขลักษณะ

๕) ควรจัดให้มีที่กำจัดขยะหรือรองรับขยะ คือ มีการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ประสานวัด ชุมชน และบริษัทเอกชนที่มีองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะ มาใช้เพื่อสร้างความสัปปายะ จัดถังใส่ขยะไว้เป็นจุด โดยถังขยะจะเป็นแบบคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย ตั้งไว้ตามจุดที่เหมาะสม มีเจ้าหน้าที่เทศบาลจะมาเก็บในทุก ๆ วัน

๖) ควรเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับวัด ทำให้อากาศเย็น บรรยากาศดี ปลุกต้นไม้ เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับวัด ทำให้อากาศเย็น บรรยากาศดี ปรับเปลี่ยนพื้นที่ใหม่ โดยการจัดทำความสะอาด จัดเก็บขยะมูลฝอย ปรับแต่งสถานที่ให้เหมาะสม จัดเรียงต้นไม้ และปลุกต้นไม้ มีเครือข่ายในการบริหารจัดการ

ปรับเปลี่ยนพื้นที่ใหม่ โดยการจัดทำความสะอาด จัดเก็บขยะมูลฝอย ปรับแต่งสถานที่ให้เหมาะสม จัดเรียงต้นไม้ และปลูกต้นไม้

๗) ควรวางแผนก่อนการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข มีการฝึกอบรมความปลอดภัยจากระบบไฟฟ้าและการป้องกันอัคคีภัยเป็นประจำทุกปี การควบคุม หรือการเตือนในจุดที่สุ่มเสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้ มีอุปกรณ์ดับเพลิงที่พร้อมใช้งาน เปลี่ยนสายไฟที่เก่า เปลี่ยนหลอดไฟใหม่ทั้งหมด ติดตั้งระบบตัดไฟอัตโนมัติ เพิ่มไฟส่องสว่าง

๘) ควรสำรวจสิ่งของ เครื่องใช้ อุปกรณ์ที่มีอยู่ ว่าพอดีกับการใช้งานหรือไม่ แยกแยะสิ่งของ คือ เน้นการจัดระบบ ลดสิ่งที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี แบ่งเขตความรับผิดชอบแต่ละพื้นที่ จัดโรงครัวเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสะดวก

๙) ควรพัฒนาสถานที่ปราศจากฝุ่นละออง สิ่งปฏิกูล สิ่งของรกรุงรัง และอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน ทำความสะอาด คัดแยกสิ่งของต่าง ๆ และจัดเรียงสิ่งของไว้เป็นชั้น ๆ อย่างเป็นระเบียบ ทำความสะอาดอาคารเสนาสนะจะเป็นหน้าที่ของพระภิกษุสามเณร และเจ้าหน้าที่วัด

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอื่นๆ

๒) ควรศึกษาการพัฒนาพุทธนวัตกรรมการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอื่นๆ

๓) ควรศึกษาตัวชี้วัดในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอื่นๆ

๔) ควรศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอื่นๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

(๑) หนังสือ :

กระทรวงศึกษาธิการ. วัดจะมีส่วนรับภาระและจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างไร สกศ. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๔๖.

กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา. คู่มือการพัฒนาวัด อุทยานการศึกษาในวัดลานวัด ลานใจ ลานกีฬา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๕.

คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. คู่มือและกรณีศึกษาการดำเนินงานโครงการฯ. พระนครศรีอยุธยา : คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๖๖.

จันทราณี สงวนนาม. การสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. ม.ท.ป, ๒๕๓๖.

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. ศัพท์การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐.

เด่น ชะเนติยง. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท, ๒๕๓๓.

ติน ปรัชญพทุทธิ. หลักการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙.

ทองหล่อ เดชไทย. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข , เอกสารประกอบการบรรยาย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๕.

ทิตินา แคมมณี. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.

ธนจรัส พูนสิทธิ. การจัดการองค์การและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๑.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖.

ประพันธ์ สุริหาร. ศัพท์เทคนิคทงการบริหาร. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.

บรรณานุกรม

- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒.
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี). คนสำราญงานสำเร็จ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๐.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต). คุณธรรมสำหรับนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๒๗.
- พะยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: พรวนการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- พิทยา บวรวัฒนา. การบริหารเชิงบูรณาการ. นนทบุรี: สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖.
- พุทธทาสภิกขุ. การบริหารธุรกิจแบบพระพุทธ. กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, มปป.
- มัลลิกา ต้นสอน. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท, ๒๕๔๔.
- รัตน์ บัสนันท์. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คำสมัย, ๒๕๕๒.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๔.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร: โฟร์เพช, ๒๕๔๕.
- วิโรจน์สารรัตน์. การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา
- ศจี อนันต์นพคุณ. กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ. สงขลา: ชลบุตรกราฟฟิก, ๒๕๔๒.
- สมคิด บางโม. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.
- _____. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : วิทย์พัฒน์, ๒๕๔๕.
- สมเดช สีแสง. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท : อมรการพิมพ์, ๒๕๔๔.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไพบูลย์สาราณูติ, ๒๕๑๔.
- สมยศ นาวิการ. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๔.
- _____. การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บรรณกิจ, ๒๕๔๔.
- _____. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- _____. การบริหารตามสถานการณ์. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๕.
- สิริภาพ เหล่าลาภะ. พุทธศาสตร์การเมือง. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๕.

บรรณานุกรม

- สุพิน เกษาคุปต์. **การจัดการปฏิบัติงาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔. สุรพล สุยะพรหม และคณะ. **พื้นฐานทางการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- สุลักษณ์ ศิวลักษณ์. **การบริหารงานแบบพระพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทส่องสยาม จำกัด, ๒๕๓๘.
- เสนาะ ตียวาว. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๕๓.
- (๒) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ :**
- จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม. “การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับ ของรัฐสำหรับประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง. “รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- นงค์ลักษณ์ เรือนทอง. “รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ”. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐.
- บุญเชิด ชำนิศาสตร์. “รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๖.
- บุญส่ง หาญพานิช. “รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- ประดิษฐ์ บอดี้จิ้น. “กระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดกลุ่มภาคเหนือ”. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๓๘.
- พระครูนิวาสิตขันธ์ (ณรงค์ ธตวฑฺฒโน). “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- พระครูปลัดปริชา จิรนาโค (บัวผัด). “รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

บรรณานุกรม

- พระครูวัชรสุวรรณนทร ธมฺมโชโต (ลูกซุบ เกตุเขียว). “การประยุกต์ใช้อธิปไตยธรรมเพื่อส่งเสริมกลยุทธการอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).
- พระครูวินัยธรรมธมฺมพล (แก้วแจ่มศรี). “การพัฒนาการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา “. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- พระครูวิสิฐพัชรจาร (ไชยยา เขมสิริ). “การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- พระครูสังฆรักษ์อนันต์ สุทธิมน. “การบริหารจัดการงานสาธารณูปการ ตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.
- พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ สุจินโณ). “รูปแบบการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๒”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).
- พระมหาจินตวัฒน์ จารุฑฒโน (วิจารณ์ปรีชา) “รูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๕ ส จังหวัดสิงห์บุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒.
- พระมหาทวี โพธิเมธี. “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของจังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.
- พระมหาธฤติ วิโรจโน. “รูปแบบการพัฒนาพระสังฆาธิการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- พระมหานพวิทย์ ขนดีโสภณ (นาเมือง). “การบริหารจัดการวัดพัฒนาตัวอย่างในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา “. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- มาลี สืบกระแสน. “การพัฒนาแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๒.

บรรณานุกรม

เยาวภา บัวเวช. “รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ”. **ดัชนีนิพนธ์
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐.

วิษณุภา เมธีวรฉัตร. “รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธของมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ
ตอนล่าง ๒”. **ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ศิริพร ตันติยามาศ. “การบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม”. **ดัชนีนิพนธ์ปริญญาปรัชญา
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร,
๒๕๕๐.

อนันต์ เตียวต้อย. “รูปแบบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล”.
ดัชนีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑.

(๓) รายงานวิจัย :

ปกรณ ศรีดอนไผ่. “บทบาทวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการหน้าสายวิชาและครูในเขตการศึกษา ๖”. **รายงานการวิจัย**.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๓.

พระเมธีธรรมาลังการ. ผศ.ดร (ประยุทธ์ ภูริศโต). “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัด
แพร่”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๑.

สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ. “ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี
องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยพุทธ
ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

สุพจน์ พันธุ์ชูเพชร. “การศึกษากระบวนการบริหารงานของผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด”.
รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๘.

(๔) บทความ :

พระครูสิริธรรมบัณฑิต. “รูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิธี ๕ ส. โครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุขของวัดมีง
เมืองมูล”. **วารสารวิจัยวิชาการ**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๔) : ๒๓-
๓๖.

เรวัตร์ ชาตธีรวิศิษฐ์. “แนวคิดทฤษฎีกิจกรรม ๕ ส ให้สัมฤทธิ์ผลนั้นมาจากคน”. **People for
Quality**. Vol.17 No. 156 (October 2010) : 96.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. “การวิจัยพัฒนารูปแบบ”. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. ปีที่ ๒ ฉบับที่
๔ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๓) : ๓.

บรรณานุกรม

สมัย ดอนแก่น. “รูปแบบการบริหารโรงเรียนการกุศลภายในวัด จังหวัดสกลนคร”. วารสารวิชาการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก. ปีที่ ๓ ฉบับที่ 6 (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐):
๕๒-๕๓.

(๕) สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ นายวุฒิชัย ด้านชัยวิจิตร. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

นายอดิศักดิ์ บุญรอด. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตรา, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

นายอนุสรณ์ บุญรอด. รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตรา, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ผศ.ดร.อเนก ไยอินทร์.. อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พ.อ.อ.นรชัย กฤษณเกตุกุล. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๑๙
มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระครูเกษมปัญญากร. เจ้าอาวาสวัดดุสิตาราม, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระครูชินวีร์บัณฑิต, ผศ.ดร.. อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระครูประดิษฐ์กิจจารักษ์. เลขานุการเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระครูภาวนารัตนาภรณ์, ดร.. เจ้าอาวาสวัดท่าใหม่, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระครูสิริชัยมงคล. รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระครูอนุกุลศาสนกิจ. เจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระครูอโยธยาเจติยาภิบาล,ดร. เจ้าอาวาสวัดอโยธยา, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระครูอาทรบุญวิสุทธิ. เจ้าคณะตำบลหันตรา, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระปลัดตรีพรหม ทีปงก์โร. เจ้าอาวาสวัดพิชัยสงคราม, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระมหาบรรณ ปญฺญารโ. รองเจ้าคณะตำบลหันตรา, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระราชภาวนาวชิรญาณ. เจ้าอาวาสวัดมเหยงคณ์, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระสมุห์ธีรพงษ์ ธีรวโส. เจ้าอาวาสวัดป่าโค, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.. คณบดีคณะสังคมศาสตร์, ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

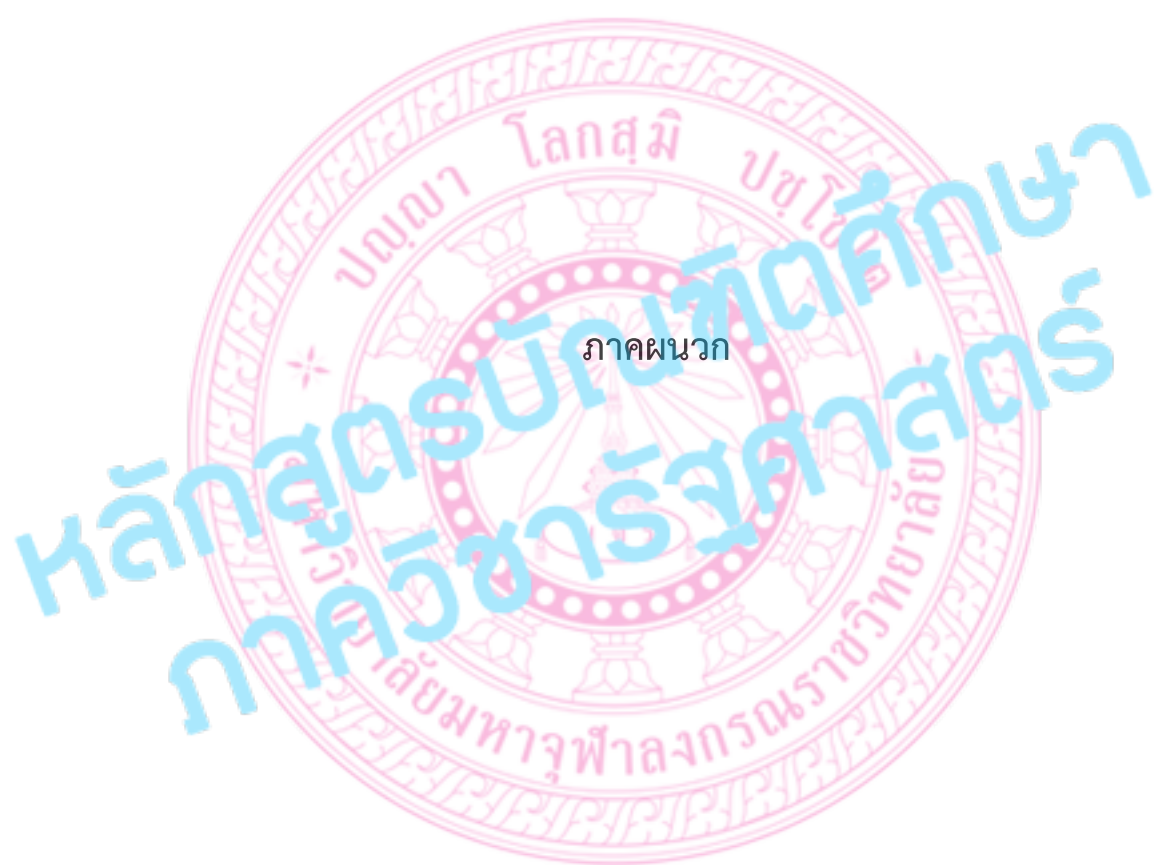
บรรณานุกรม

๒. ภาษาอังกฤษ

1. Secondary Sources

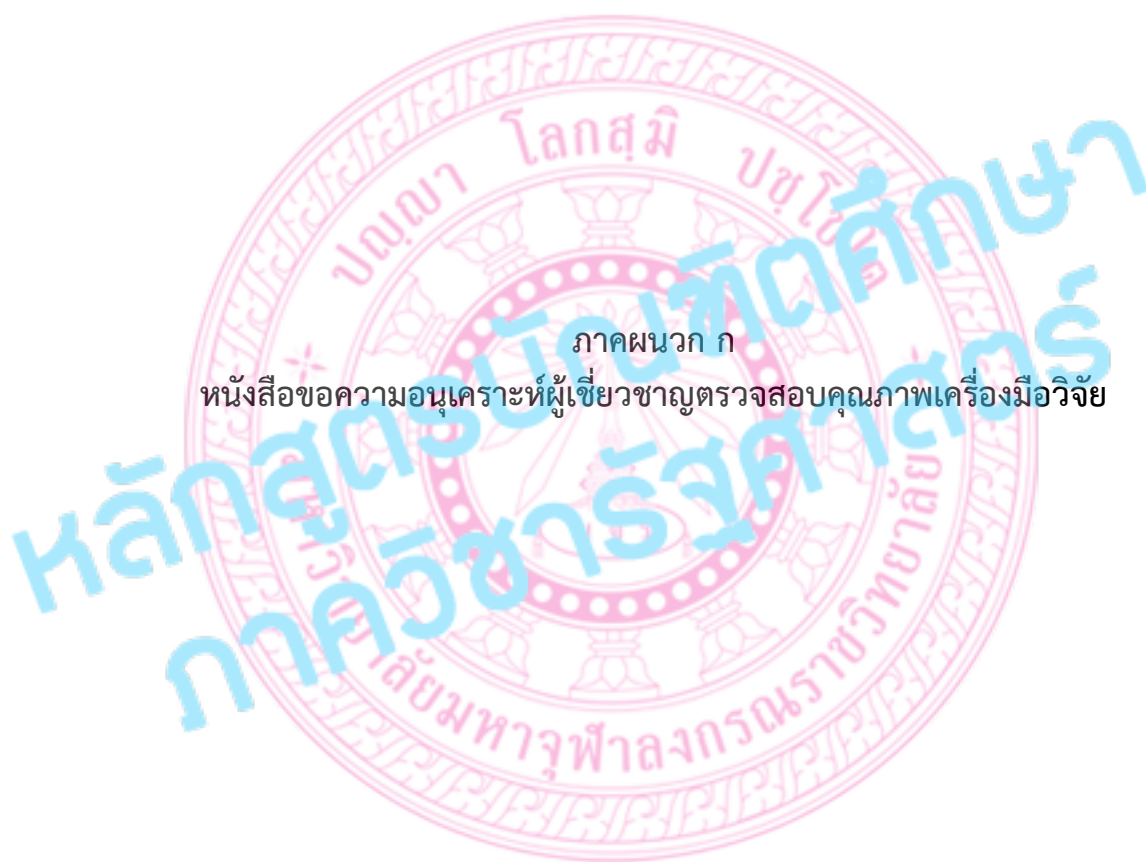
(I) Books :

- Bardo, J. W. and Hartman. J. J.. **Principles of Urban Sociology: A Systematic Introduction**. New York: F.E. Peacock, 1982.
- E.N. Chapman. **Supervisor Survival Kit. second edition**. California: Science Research Associates Inc., 1995.
- Good. Carter V.. **Dictionary of Education**. New York: Mc Graw Hill Book. Co. Inc, 1973.
- Gulick L. and Urwick J.. **Papers on the Science of Administration**. New York : Institute of Public Administration, 1973.
- Henri Fayol. **Industrial and General Administration**. New York: Mc-Grew Hill, 1930.
- Husen. T.and Postlethwaite. T.. Neville. **Self-Directed Learning: A Guide for Learners and Teacher**. New York: Association Press, 1994.
- Keeves. P. J.. **Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook Oxford**. England: Pergamon Press, 1988.
- Luther Gulick and Lyndall Urwick. **Papers on the Science of Administration**. New York: Institute of Public Administration, 1937.
- Smith. R. H.. and Others. **Measurement : Making Organization Perform**. New York : Macmillan, 1980.
- T.Husen. and N.T.Postlethwaite. **The International Encyclopedia of Education**. 2nd ed. New York: Simon and Schuster. Inc., 1975.
- Tosi. Henry L. and Carroll. Stephen J.. **Management**. 2nd edition. New York: John Wiley & Sons, 1982.
- ucb Price. Alan. " Human Resource Management". **In a Business Context**. 2 ed.. London: Thomson Learning, 2004.
- William Ouchi. **Organization and Management**. Eaglewood Cliffs: Prentice Hill. 1971.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/

วันที่

พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เจริญพร ผศ.ดร.นิกร ศรีราช อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย พระครูใบฎีกาประเทือง ฉายา กนตจาโรหัลประจำวัดนิสิต ๖๖๐๑๒๐๔๒๑๐ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออัญมณาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

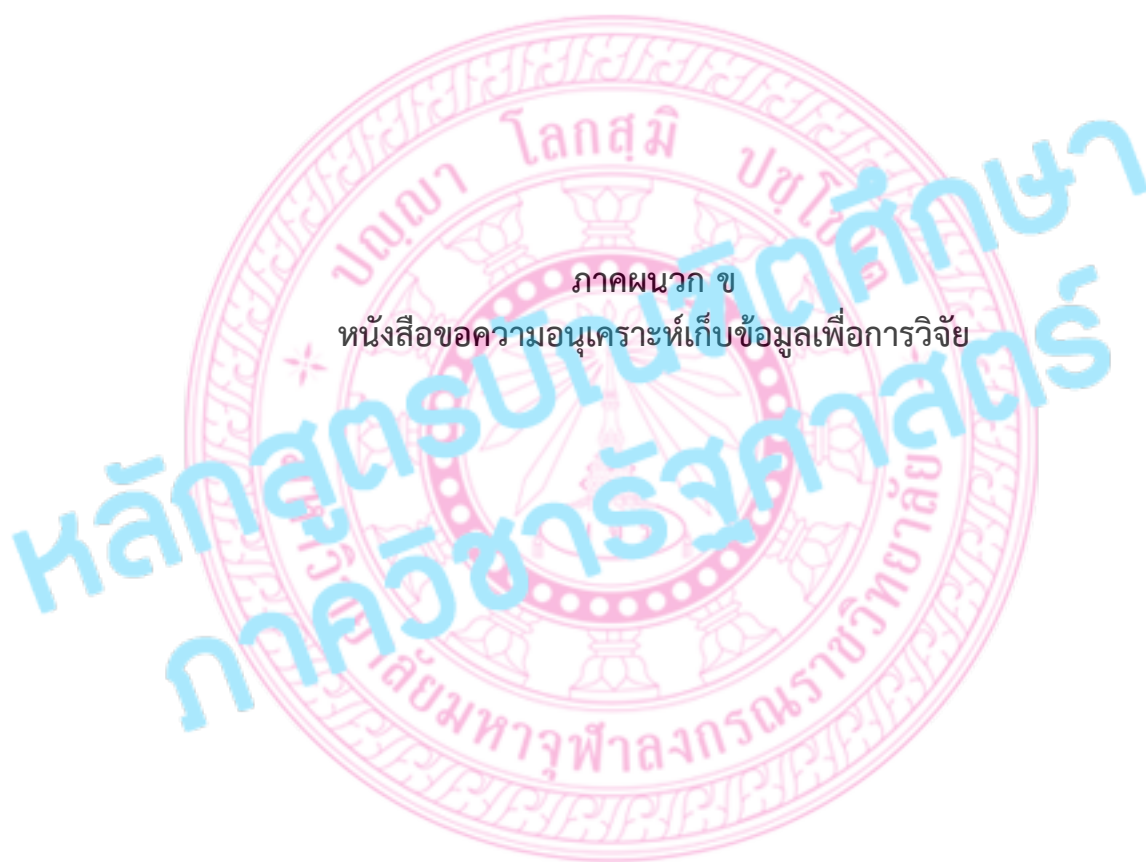
๐๖๕๐๖๕๕
 ผศ.ดร.นิกร
 (ผศ.ดร.นิกร ศรีราช)

(พระครูสุกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระครูใบฎีกาประเทือง กนตจาโร
 โทร. ๐๘๐-๓๘๐๕๑๓๒

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง : รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบล
หันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์

รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแนวทางการสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น ๔
ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ
สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการ PDCA กับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการ
วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ ๔ เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามกระบวนการ
PDCA กับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ ๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....

วุฒิการศึกษา.....

ตำแหน่ง.....

วัน/เวลาที่สัมภาษณ์.....

สถานที่.....

๔. ทานคิดว่าอุปสรรคในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของ
วัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

๔. ท่านคิดว่า คณะสงฆ์ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างไรบ้าง

๖. มีแนวทางในการพัฒนาการจัดการขยะ ของวัดต่างๆ อย่างไรบ้าง

- ๗. มีแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั่วไป ของวัดต่างๆ อย่างไรบ้าง
- ๘. มีแนวทางในการพัฒนาระบบไฟฟ้าและการป้องกันอัคคีภัย ของวัดต่างๆ อย่างไรบ้าง
- ๙. มีแนวทางในการพัฒนาโรงครัว ของวัดต่างๆ อย่างไรบ้าง

ผู้วิจัย ขอขอบคุณ ที่ได้รับความเมตตาอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ใน
ครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระครูใบฎีกาประเทือง กนตจาโร (มีสมเดช)
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

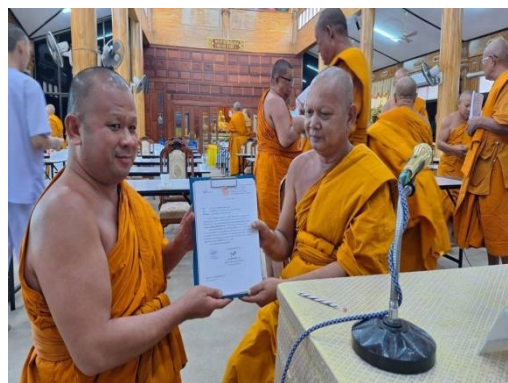

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

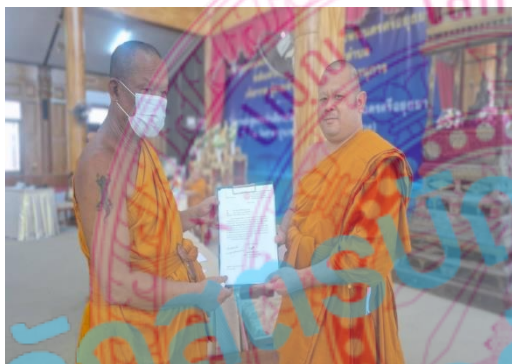

สัมภาษณ์ พระครูอนุกุลศาสนกิจ
ในฐานะ เจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

สัมภาษณ์ พระครูสิริชัยมงคล
ในฐานะ รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

สัมภาษณ์ พระครูประดิษฐ์กิจจารักษ์
ในฐานะ เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

สัมภาษณ์ พระครูอาทรบุญวิสุทธิ์
ในฐานะ เจ้าคณะตำบลหันตรา
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

สัมภาษณ์ พระมหาบรรณ ปัญญาโร, ดร.
ในฐานะ รองเจ้าคณะตำบลหันตรา
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ พระราชภาวนาวิริญาณ
ในฐานะ เจ้าอาวาสวัดมเหยงคณ์
วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ พระครูโยธยาเจติยาภิบาล.ดร.
ในฐานะ เจ้าอาวาสวัดโยธยา
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ พระครูเกษมปัญญากร
ในฐานะ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ พระปลัดตรีพรหม ที่ปงโคร
ในฐานะ เจ้าอาวาสวัดพิชัยสงคราม
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗.

สัมภาษณ์ พระสมุห์ธีรพงษ์ ธีรวโส
ในฐานะ เจ้าอาวาสวัดป่าโค
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ นายวุฒิชัย ด้านชัยวิจิตร
ในฐานะ นายกเทศมนตรีเมืองโยธยา
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ นายอดิศักดิ์ บุญรอด
ในฐานะ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตรา
วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗.

สัมภาษณ์ พ.อ.อ.นรชัย กฤษณเกตุกุล
ในฐานะ สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ นายอนุสรณ์ บุญรอด.
ในฐานะ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตรา
วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธิธนายก, รศ.ดร.
ในฐานะ คณบดีคณะสังคมศาสตร์
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ พระครูชินวีร์บัณฑิต, ผศ.ดร.
ในฐานะ อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ พระครูภาวนารัตนาภรณ์, ดร.
ในฐานะ เจ้าอาวาสวัดท่าใหม่
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗

สัมภาษณ์ ผศ.ดร.อเนก ไยอินทร์
ในฐานะ อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๗

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : พระครูใบฎีกาประเทือง กนต์จาโร (ประเทือง มีสมเดช) อายุ ๔๒ พรรษา ๑๑

เกิด : วันจันทร์ที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๔ ปีระกา

สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ ๑๑/๒ หมู่ที่ ๓ ตำบลหันตรา อำเภอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การศึกษา : พ.ศ.๒๕๓๗ ได้ศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่โรงเรียนวัดหันตราตำบลหันตรา อำเภอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ.๒๕๓๐ มัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ.๒๕๖๖ พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง : พ.ศ.๒๕๖๑ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดหันตรา ตำบลหันตรา อำเภอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ.๒๕๖๑ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นฐานานุกรม ใน พระราชคุณาธาร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม แขวงพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร ที่ พระครูใบฎีกา

พ.ศ.๒๕๖๒ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส วัดหันตรา ตำบลหันตรา อำเภอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ.๒๕๖๔ ได้รับตราตั้งเลขานุการเจ้าคณะตำบลหันตรา อำเภอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อุปสมบท : วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

สังกัด : วัดหันตรา ตำบลหันตรา อำเภอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เข้าศึกษา : พ.ศ.๒๕๖๖

ปีที่จบ : พ.ศ.๒๕๖๗

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๓๔ หมู่ ๒ วัดหันตรา ตำบลหันตรา อำเภอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๐๐๐

โทร : ๐๘๑-๘๐๓๕๘๔๑

E-mail : ๐๔๐๕๒๕๒๔t@gmail.com